

Fantastic
Club

LAURENȚIU CERNEȚ

SALT ÎN MÎINE

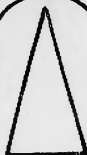
EDITURA
ALBATROS

LAURENȚIU CERNET

SALT ÎN MÎINE

Coperta de DANA GHEMULEȚ MARINESCU

**Fantastic
Club**

LAURENȚIU CERNET

SALT ÎN MÎINE

EDITURA ALBATROS — 1984

BUCUREȘTI

1.

Aceeași imagine : un atelier delimitat neclar, liniile-s estompate și aproape fără culoare sau, mai precis, într-o uniformitate cenușie — tușe incerte ce lasă impresia de sordid ; pe fundal, o fereastră meschină, ca de pușcărie, dincolo de care, prin geamurile petecite, se ghicește cerul plumburiu, apăsător, sufocant, descurajant, de sfârșit de lume, atmosfera umedă și viscoasă, iute-dulceagă a marilor centre urbane poluate excesiv ; pe masă — o masă schioapă, slinoasă — coji de salam, un cotor de măr și un cuțit stingher și inutil ; în mijlocul încăperii — se valetul cu o pânză : o compoziție aproape terminată. Un atelier. Pe fundal, o fereastră uriașă, cât peretele, deschisă larg. Prin ea pătrunde lumina aurie ca mierea. Simți aerul proaspăt, cerul senin, calm, auzi foșnetul reconfortant al frunzelor unui tei, sigur este tei, înflorit, te îmbeți de mirosul indescritibil al primăverii târzii, coapte. Pe masă — fiindcă și aici există o masă —, un pui fript, rumen — ce aromă ! —, pâine albă, o sticlă de vin rubiniu... Paul rânjește undeva, nevăzut : „O să le rup gura ! Ce zici de titlu ? *Transfigurare...*“

Filip Antim nu înțelege ce legătură poate exista între *Transfigurarea* lui Paul și el, în clipele acelea, și de ce sau de cine îi este frică. Geamantanul îi dejghină mîna. Habar n-are ce-a pus înăuntru... A plecat într-o grabă haotică, îngrozit de teama că se va răzgîndi și că n-o să mai facă niciodată pasul. Transpiră, simte cămașa rece în spate. Aici, la ora asta, e încă răcoare și umezeală. Ca într-o pădure. Este de fapt o pădure.

Își închipuie că n-are voie să ducă o asemenea greutate în mînă. Își vede inima cicatrizată gata-gata să se rupă din nou, la efort. Se liniștește. Încearcă. Metoda lui Coué nu mai are de mult nici un efect. Își ametește teama cu gîndul că, dacă se simte în stare să-și analizeze toate senzațiile, înseamnă că se poate domina, că încă e stăpîn pe sine.

Și iar atelierul acela... În sfîrșit, după indicațiile primite la telefon, cotește la dreapta, după căsuța pe care scrie PRIMIRE. Aici este un fel de orașel. O mică stațiune. Ca Buziașul. Sau ca... Un parc, salcîmi, cărări, brazi, bănci, mesteceni, fîntînă arteziană (în gustul anilor 50), ciori. Niște ciudate figuri geometrice, de lemn, înfipte în socluri de beton : totemuri ambițioase și fade. De jur-împrejur alei cu pietriș, clădiri. Le numără. Se încurcă pe la 20. Par mai multe. Iarăși salcîmi. Soare. Neverosimil de gălăgioase ciorile.

Dar unde-s nebunii ?

Cîțiva bărbați în salopete gri trebăluiesc leneș prin parc. Nu leneș, ci cu mișcări încetinite, descompuse. Golesc coșurile de hîrtii într-un tomberon. Pe bănci, femei îmbrăcate îngrijit, fardate, cu poșetele atîrnînd în mînă, și bărbați... obișnuiți. Ici-colo cîte un tranzistor : melodii populare. Un halat alb, în trecere. Antim se supraveghează. Îi este teamă să meargă mai departe. O altă frică îl împiedică să se întoarcă la autobuzul care parcă-l așteaptă numai pe el.

O ușă : cabinetul de psihologie. Bate. Intră. Miros pașnic de cafea. O fată cu ochi de pisică îi răspunde la salut, apoi îl ignoră. Antim face un pas către cealaltă ușă.

„Bine am venit !“ bravează el. Îi este frică. Rîde prosteste. „Am sosit !“ Încearcă să pară nestingherit, efort penibil, își dă seama și bănuiește că inspiră o milă grețoasă. Sau se-nșeală. Oamenii aceștia or fi obișnuiți cu fel de fel de cazuri și mai disperate decît al lui. Suzana tronează maiestuoasă în dosul unui birou micuț. Îl pofteste să se așeze. Seamănă a ordin : nu se discută. Gea-

mantanul a rămas în spațiul de trecere. Antim se scoală să-l pună lângă perete. „Stai odată!“ Nu se supără, deși se simte jignit. De ce strigă? Doar ea singură i-a propus acum o lună să vină „la ei“. I-a spus: „Vino la noi, să vedem ce se poate face...“ N-a rugat-o. Nici nu visa că ar mai putea fi ajutat. Și ea, prietenește, l-a chemat, iar acum nici nu-l bagă în seamă. Vorbește la telefon. Poruncește, cheamă nu se știe pe cine. „Bei o cafea?“ Se zăpăcește. I-e teamă de cafea. Cafeaua, pentru cardiaci... Biiguie ceva, se scuză: inima! „Nu ți-am cerut explicații. Bei — bine, nu bei — la fel. Îți închipui că dacă nu bei cafea o să trăiești 150 de ani?“ Spune: „Beau!“ De fapt nu vrea. Nu vrea nimic... cabinetul s-a umplut de oameni. Antim stringe mâini, sărută mâini. O clipă se află în centrul atenției. Se pare că Suzana i-a încunostiintat din timp de venirea lui. Îl așteptau ca pe un prezumtiv prieten. Apoi discuții pe care el nu le pricepe. Despre bolnavi, desigur. „Trebuie făcut ceva cu... Era mai bine, dar acum...“ „S-a-mbătut?“ O să se plictisească de atâtea vorbe despre boli, despre pacienți. Un subiect de conversație aproape universal. Necesar. În timpul serviciului, acasă, la plimbare. Schimb de păreri. Și: „Cum îi merge lui Carol?“ „Încă nu mă pot pronunța. I-am dat lapte. Cu forța...“ „Cine crezi că l-a otrăvit?“

Antim înțelege că un anume Carol a fost otrăvit. Deci aici există și riscul ăsta. I-au dat lapte... Se face mic în scaun. El este alergic tocmai la lapte. În capul lui gândurile se învâlmășesc într-o dezordine cumplită. Se prelinge spre ușă. Nu-i pasă de geamantan. Încearcă s-o șteargă neobservat. Bineînțeles că-i imposibil. Suzana se mândrește cu o atenție distributivă de speriat. „Ce faci?“ „Nimic. Voiam să... Am uitat că... O să vin altă dată...“ „O! exclamă Suzana. Te-ai speriat. Da? Recunoaște că te-ai speriat!“ „Cine-i Carol?“ Bunădispoziție generală. Rid de el. Ce le pasă lor?! Ei nu-s alergici la lapte! Și asta le e meseria, să riște să fie otrăviți de nebuni! Antim n-are chef să moară otrăvit. Nu-i destul că are inima în pioneze?! „Asta era! pune punct Suzana, și-l lămurește: Carol este câinele doctorului Rocșoreanu, aici-de-față. Docto-

rul, nu Carol... Un câine. E drept că-i un câine timpit. E cel mai timpit câine pe care l-am cunoscut în viața mea.“ „Nu-ți permit să-l insulti pe Carol!“ intervine grav un bărbat scundac, rotund și chel. „Eu, știți — îndrugă Antim cu un aer complet idiot —, fac alergie la lactate...“ Rîd cu o poftă nebună. Rîs de copii. Nu-i nimic de rîs în faptul că un om este bolnav. Trebuie să fii nebun, ca să rîzi cînd afli că un om face alergie la lactate. „Sînt nebuni!“ conchide Antim. În sfîrșit, s-a lămurit: ei sînt nebunii. Și, fără să vrea, zîmbește. „Ei, vezi, îl felicită Suzana, eram sigură că nu ți-ai pierdut simțul umorului.“ Apoi iar îl uită. Nu suficient de firesc, încît Antim să nu observe că în toată zăpăceala aceea de vorbe ceva nu-i în regulă. Acum discută despre cineva care trebuie instalat într-o rezervă „la 15“, de o fată sau o femeie cu numele de Măslina — trebuie să fie o poreclă! —, care i-ar fi spus ieri cuiva, parcă Doman, că ei i-ar plăcea un singur bărbat din spitalul ăsta, dar că ăla, scuzați, regretă foarte mult, a și plîns cînd și-a dat seama, nu este el. Iar acel Doman a scos un pachet de Kent și i l-a dat, ia, i-a zis, îmi place grozav să discut cu tine. „I-a dat tot pachetul?“ „Nu! Cum să i-l dea tot? Numai o țigară. Dar Măslina s-a făcut că nu pricepe și l-a băgat în buzunar la halat.“ Antim nu se dumirește ce-o fi de rîs și-n afacerea asta. Totuși s-a mai destins. A uitat pentru cîteva minute de inima lui bolnavă. De-abia acum își dă seama că în cabinet, în afară de el și Suzana, nu sînt decît trei persoane: doctorul Rocșoreanu — Max, de la Maxențiu —, Victor Binder și Grigoreta. Lui Antim i s-au părut foarte mulți. E convins c-a sărutat mai multe mîini. Că doar n-o fi... Grigoreta și Victor Binder seamănă ca niște frați: amîndoi înalți, supli, blonzi și expansivi. Trecuți de 30. Mai corect: sub 40.

Urmează un timp nedefinit, în care întîmplările se îngrămădesc, se încălescă, își fac loc, fiecare, se pare, este foarte importantă, sau crede despre sine că are dreptul la o atenție deosebită. Antim nu-și dă seama decît de continua alunecare printre zeci de oameni necunoscuți, prin coridoare lungi, pustii, ori, dimpotrivă, supraaglomerate. Formalități, hîrtii, întrebări, cartela de masă, programări... Încearcă să nu se lase copleșit de birocrăția

necesară sau vicioasă, sau de neînțeles, întâlnită oriunde. Se regăsește stors de puteri — nu mai are nici atîta energie încît să-și dorească ceva, orice — pe un pat de fier, într-o încăpere strîmtă, o rezervă, cu două paturi, dulap, masă, un scaun, chiuvetă. Intră un bărbat îmbrăcat în halat albastru. Antim remarcă obosit că aici nu se bate la ușă. „Vezi că patu ăla e ocupat de bătrîn!“ Deci s-a așezat unde nu trebuie. Îl supără singularul: „Vezi că...“ „Mulțumesc pentru că mi-ați atras atenția. Pe viitor, vă rog — apasă pe cuvinte, ca pe niște clape, și parcă aude în creier cum vibrează corzi bine acordate — să ciocăniți la ușă. Așa se obișnuiește în țările civilizate. Și vă mai rog să-mi dați o cheie.“ „Cheie? De ce? Nu se obișnuiește!“ — rînjește infirmierul. Antim se simte nemulțumit. Nu trebuia să spună nimic. El e un biet bolnav care nu are voie să se enerveze. În plus, nu-i bine să te pui rău cu personalul medical, chiar dacă sau tocmai fiindcă unul ca ăsta se poartă ca un gardian de închisoare. Exagerează. Își dă seama. Cineva, afară, strigă, se tînguie. Antim ar vrea să se ridice, dar nu poate. Trăiește — termenul pare exact — o oboseală de moarte. Este iarăși singur. Gratiile de la fereastră aruncă pe cuvertura celuiilalt pat umbre reci. Își amîntește că a citit undeva o expresie : psihoză carcerală. Nu, nu-l enervează gratiile. Își închipuie că-s necesare. Un bolnav, în criză, se poate exfenestra. Se miră unde a citit-o și pe asta : exfenestra. Că parcă de s-ar arunca pe fereastră n-ar fi tot aia... Revine la *Transfigurarea* lui Paul. Nu mai privește dinăuntru. Se află afară, pe alee, se uită la fereastra lui zăbrelită și-și închipuie că... Nu e-n stare să-și închipuie nimic. Nici n-ar avea rost. I se aduce prînzul. Deja ! Nu-i este foame. Infirmierul tot n-a bătut în ușă. Antim încearcă pe rînd cheile de acasă. Una se potrivește. O scoate de pe inel și o lasă în broască. Își propune să-și aștepte colegul de cameră, dar adoarme brusc.

...Cineva se plimbă pe lîngă el cu pași ușori, mici, patru încolo, patru înapoi. Este un bătrîn slab, pantalonii atîrnă pe el, abia ținîndu-se agățați de niște bretele foarte late, uzate, probabil marcă străină, cu care cine știe în ce deceniu s-o fi mîndrit. Antim îl observă

cu plăcere, îi e simpatic, îi aduce aminte de bătrînul lui. De fapt nu seamănă deloc cu taică-său, însă i-ar face bine să aibă prin ce să se întoarcă în trecut și să se înduioșeze de chipurile celor dragi : îi este frică de momentul cînd se va simți din nou neliniștit și se va îngrijora pentru inima sa. Un cerc vicios : cînd îi e teamă pentru inimă, cînd îi e teamă că-i va fi teamă. O situație stupidă, dar degeaba e conștient de asta, că tot nu poate schimba nimic. „V-ați trezit ? Dormeați atît de bine... Vreau să spun : atît de frumos... Ați fost desigur obosit... Mi-a spus doctorul... Eu sînt Polceleanu, critic de artă, fost profesor la Belle-Arte. Eu le zic tot Belle-Arte. Cred că infirmierul a adus o cheie. Să ne încuie. O să vorbesc cu doctorul Max. Nu accept să fiu încuiat. Dumneavoastră cine sînteți ? Mi-a spus doctorul, însă cred c-am uitat...” Zîmbește jenat, încearcă să facă haz de necaz, fără să reușească. „Soția mea este o femeie minunată. Ați cunoscut-o ? Am fost fericiți. Dar nu vă plictisesc ? Îmi dau seama că și dumneavoastră sînteți bolnav și să nu...” Antim nu-l mai aude. Omulețul acesta este mai înspăimîntat decît el. Frica lui iese prin pori. Se simte mirosul activ, în expansiune, se detașează de izul de stătut, de bătrînețe — are bătrînețea un anumit miros, Antim o știe de mult. „E cheia mea”, îi spune. Îi este milă de Polceleanu și în același timp știe că n-o să-i poată suporta vorbăria. El însuși ar avea nevoie să vorbească, iar bătrînul n-o să fie dispus să-l asculte. Fiecare e preocupat de sine. Probabil că egocentrismul acesta nu-i decît un simptom general, comun tuturor bolnavilor de nervi. Antim se simte preocupat într-o măsură mai mare decît cea normală de persoana sa. De fapt, ce s-ar face fără persoana aceea dragă și unică ?!... Surîde. Încă e bine, dacă mai poate fi autoironic.

Mîncarea s-a răcit. Tot nu-i e foame. O să păstreze pîinea... Ia farfuriile, nu știe unde să le ducă, dar se va descurca. Iese pe coridor, dă într-o mică sală de mese — pereții sînt plini de tablouri, lucrări în ulei, peisaje stranii, compoziții nonfigurative nu lipsite de o intuiție a culorii, însă în nici un caz nu poate fi vorba de o știință a îmbinării nuanțelor. Apoi desene în tuș, naturi moarte, catifelate cu tempera, toate degajînd o atmosferă apă-

sătoare de dezolare, dezorientare, anxietate... În sfârșit, găsește oficiul. „N-ați mâncat, domnu profesor...” constată o femeie tânără, durdulie, în halat albastru. Antim ar dori să-i spună că nu-i profesor. N-are rost. Deși...

Raul Polceleanu stă la masă și notează ceva într-un carnet. „Ați văzut lucrările acelea? Vreau să spun, ale bolnavilor? Foarte interesante. Soția mea, care e medic... Știți, sînt maladii care exacerbează o mică particularitate, o neînsemnată și banală trăsătură de... Nu cumva vă plictisesc? Soția mea este o strălucită cercetătoare, aș zice chiar savantă, în domeniul psiho-patologiei. Sper că ați cunoscut-o. Ea este de părere că normalul, așa cum îl înțelegem noi, este o aberație, fiindcă nu știe nimeni ce-i într-adevăr normal și dacă ar trebui să-l preferăm unui alt tip, mai singularizat, mai... Am uitat numele dumneavoastră...” „Filip Antim.” „O, da. Exact. Acum l-am memorat definitiv. Am un sistem mnemotehnic foarte original. Soția mea spune că, dacă l-aș breveta, ar... Eu cred că normalul, conceptul de normalitate, este relativ, depinzînd de factori exteriori, istorici, politici, filozofici. Gîndiți-vă ce era normal în Roma antică, în Evul Mediu... și așa mai...”

Ar vrea să facă o recunoaștere. Suzana i-a spus — parcă în alt veac — să nu se sfiască s-o caute acasă, s-o deranjeze la orice oră rezonabilă, dacă se simte singur sau dacă are nevoie de vreo carte sau dacă ar dori să asculte muzică. La fel și cei doi blonzi, Grigoreta și Victor... N-are chef de vizite. Nici de lectură, nici de muzică. Bătrînul își face de lucru la ușa, cu cheia. Antim se rușinează cu plăcere de curiozitatea care-l împinge să se uite în carnetul rămas pe masă. O filă plină de semne ciudate. Bănuiește că-s stenografice. Nu-s. Nu reprezintă nimic. Raul Polceleanu zguduie ușa. Se întoarce. E pe fața lui o disperare comică, o groază care-l amuză pe Antim. „Ne-a încuiat!” șoptește bătrînul. Antim explică: „Nu ne-a-ncuiat nimeni. Cheia este la noi, pe dinăuntru.” „Da, da, aprobă omul și apasă pe clanță. E-ncuiată!!” Numai să nu plîngă. „Cheia e-n broască, îi spune Antim. Răsuciți-o spre stînga!” Îl ascultă. Se aude clinchetul zăvorului. Ușa se deschide. Polceleanu se întoarce iar spre

Antim, fericit de data asta și triumfător : „Nu trebuia să vă speriați. Cheia este la noi, pe dinăuntru !“

Afară e cald, soarele pripește puternic. Filip Antim se plimbă încet pe alei. Se orientează. Blocul administrativ, laboratorul, fizioterapia. Dincolo de parcul central — așa-l botează el —, în partea opusă, bucătăria, sala de mese, biblioteca și clubul. Ajunge la ultima clădire — o locuință : gospodărie cu găini, ciini, grădină... —, de unde începe o pădure de salcîmi. După cîteva metri, pe o cărăruie, se simte undeva, la capătul lumii, în mijloc de junglă, singur. Cîtec de păsări, foșnet de frunze, bîzîitul gizelor. Un șarpe mic, de două palme, îi taie calea leneș. Se sperie puțin. Nu-i plac șerpîi. Acela nu-i veninos, își zice, și se gîndește la o situație-limită : el, aici, căzut între ierburi și urzici — sînt o mulțime de urzici ! — după un atac de cord, singur, trăgînd să moară... Și va muri cu siguranță, va fi descoperit prea tîrziu, miine. Îl apucă o milă de sine și *simte* un șerpișor cutreierîndu-l ondulat... Pe ochi, ca-ntr-o poveste citită nu demult, furnicile. Își freacă pleoapele și pășește mai cu spor. Dă de un gard de sîrmă împletită. Merge paralel cu el 20—30 de pași. O poartă. O spărtură, cît să treacă un camion. Dincolo — un dig lung care înconjoară, se pare, toată așezarea. Pe el, zeci de oameni întinși pe pături, pe cearșafuri sau de-a dreptul pe iarbă, fac plajă. Ascultă muzică, învîrtesc în mîini cărți de joc. Discută fără chef. Cald. Pînă în zare — cîmpul. Miriște. Pîlcuri de copaci, departe. O pală de vînt, neverosimilă — totul părea atît de inert —, aduce dintr-acolo glasuri și miros de porumb copt. În stînga, lunca rîului... Îi este numai un strop de teamă. Totuși se îndreaptă spre rîu. Sălcii. Meandre. Poienite cu flori. Ici-colo cîte o pereche. Un decor idilic. Poate că ăsta e paradisul. Da, convine Antim, dar nu al cardiacilor... S-ar întinde la soare. Profesorul Micu *i-a dat voie* să se bronzeze. Nu exagerat, desigur. Pînă acum n-a îndrăznit și știe că n-o să aibă curajul să-și expună prețiosu-i trup la soare. Nu vrea să fie găsit a doua zi acolo, pe dig, țeapăn. Cu inima nu-i de glumit. Profesorul le știe pe-ale lui. I-au trecut poate mii de bolnavi prin mînă, dar el n-are nimic la inimă. Una e să vezi pe altul, alta e să simți pe pielea ta...

Nu ?... Se compătimește. „Păcat de mine ! Am început s-o sfîrșesc prea devreme. Nici n-am apucat să-mi fac puțin de cap. N-am avut timp. Am mun...” Nu continuă, fiindcă știe că minte. Pe lingă el trece o pereche. Merg îmbrățișați și par fericiți. Ea e coafată proaspăt, din cît își dă seama Antim, deși n-are pretenția că se pricepe, este fardată îngrijit și îmbrăcată cu destul gust. El e-n pijama. O privire cam timpă... Se ia după ei, spre spital. Aude ce vorbesc. Un dialog sui generis, care-l uimește și-l captivează. De fapt nu dialoghează. E un simulacru de discuție. Sînt două monologuri. Se întrerup cuviincios, calm, fără pasiune, nemotivat. Ea povestește cum o bătea „în cap” taică-su, cum o iubea un băiat, Costică, „uite, mi-am ars numele lui pe mină, cu țigara !”, și altul, cu care a avut un copil, „îl crește mama mea”, că ea n-are posibilități, o doare capul și-i plac țigările bune și dansul ; el, destul de neinteligibil, repetă că a fost ofițer, căpitan, la avioane și submarine. Ea : „Te invit de ziua mea, vineri, vrei să vii ? Pe cine să mai invit ?” „Vineri ? Pă' io, cîn' mergeam cu avionu', toate gagicile murea dupe mine.” „Da, așa e. Dacă pui mîna vezi c-am o gaură-n cap, de cînd m-a bătut...” „Io eram căpitan la su'marine, da' m-am făcut mai corpolent și n-am mai avu' loc să intru și să mă bag înontru, și m-a penzionat. Da' mai bine, că nu-m' plăcea în su'marin nici-mort-tăiat-tocat-și-sărat !” „Aveam țigări, fumam toată ziua.” „Io sîn' căpitan și gagicile...” „La Costică am ținut foarte mult, un an și opt zile. L-am invitat de ziua mea, că l-am iubit din prima clipă.” „Io nu-s prost. Nu mă duce nimenea cu vorba și cu tichiri-michiri...” „Da' copilu' e foarte inteligent. Îl crește mama mea. Nu e vitregă...”

Din spate, un tropăit puternic. Îl ajunge un băiat încălțat cu bocanci grei, în chiloți negri. Fuge, izbind cu putere tălpile. Zgomot de copite. Antim mai apucă să-i observe mustățile, pe oală, și un dinte galben, lung, depășindu-i buza. A și dispărut după o cotitură.

Antim intră pe altă „poartă”. Spitalul dormitează. Pe o ușă, un anunț : „JOI, ÎN GRĂDINIȚA DE COPII : DISCOTECĂ ! ORA 18 (6 SEARA) SPĂLAȚI-VĂ ! ÎMBRĂCAȚI-VĂ CURAT ȘI FRUMOS ȘI POFTIȚI ! MUZICĂ : ABBA, BONNÝ M, POPULARĂ !” Afișul

il face curios. O să se ducă și el. Nu prea înțelege cum e cu sfatul acesta : „Spălați-vă !“ Mă rog. Dacă-i musai... Pe niște trepte, la umbră, un ciine lăptos pare neînsuflețit. Alături, un bărbat dormitează. „Unde e grădinița de copii ?“ îl întreabă Antim. „Îmi dai o țigară ?“ se înscrie acela în replică. Mai mult nu știe să spună.

La pavilion asistă la un ritual ciudat. Bolnavii, fiecare cu o cană în mână, așteaptă să fie strigați ca la catalog de o asistentă. Aceasta consultă un caiet, alege dintr-o cutie cu zeci de compartimente două-trei feluri de pilule, le pune în palma omului, numără niște picături în cana cu apă, iar bolnavul înghite tot. Antim încă nu primește nimic, nu i s-a stabilit tratamentul.

Seara, pînă tîrziu, în baia lipită de rezerva respectivă, se aud vorbe, rîsete, ba chiar și o muzicuță de gură. A deschis ușa ca din întîmplare. O duzină de oameni fumează. Lipit de perete, pe vine, un tînăr citește la lumina chioară. În dormitoare s-a întrerupt curentul.

Credea că n-o să-i mai fie somn, dar cască repetat, cu înverșunare. Domnul Polceleanu e nemișcat și mut. Antim bănuiește, nici el nu știe de ce, că se roagă. Să se roage sănătos, numai să tacă. N-ar fi în stare să-l asculte. Mai cască o dată și apoi doarme cu poftă, dacă se poate spune așa ceva. Visează. Visul se amestecă destul de frumos cu lucruri cunoscute, din **realitate**. Vede iarăși atelierul, *Transfigurarea*. Este acolo și discută cu Paul. Paul îi spune : „O să le rup gura !“ Nu-și dă seama de ce-l obsedează expresia asta. Poate pentru că nu-i place. Antim se desfășoară cu o oarecare pedanterie. Ține un fel de prelegere despre calea de mijloc. „Ce m-o fi apucat ?“ se miră și e conștient că visează. Ce-o avea el cu această cale de mijloc ? Niciodată n-a fost împăciuitoare. „Calea de mijloc este marele principiu, punctul de plecare al tuturor transformărilor care operează în univers. Armonia este legea generală a acestor transformări. Cînd calea de mijloc și armonia guvernează întregul univers, cerul și pămîntul obțin stabilitatea, iar nenumăratele ființe — perfecta lor dezvoltare !“ Nu. Nu el vorbește. Nici Paul. Paul a dispărut. Doamne ! Cine recită din capitolul întîi al cărții Chung-Yung ? Filip Antim rîde. Este chiar Confucius în persoană. Rîs în vis — ce-o în-

semna oare?... Încremenește. Deasupra lui, un chip descărnat, alburiu... Nu-l vede bine. De fapt nu mai visează. E treaz. Simte cum inima, de teamă, galopează dezordonat, gata să se oprească. „Ce este?“ strigă răgușit. Sau : „Cine este?“ repetă, pentru că nu se aude. „O, scuzați-mă... V-am trezit... Îmi pare rău...“ Bătrînul Polceleanu continuă să-și ceară iertare. „N-am vrut... Credeam că e soția mea, care a murit acum cinci luni. Am auzit-o strigîndu-mă și m-am dus repede la patul ei. Voia să-mi spună ceva și n-a mai putut. Cred c-a intenționat să-mi ceară ceva sau să-mi mărturisească, poate că simțea că se sfîrșește, poate că dorea să-mi... Vreau să spun că... Dar nu vă plictisesc?“

I s-a dus somnul. Încă nu reușește să-și revină. Bătrînul se culcă și aproape imediat adoarme. Geme ușor, ca un copil care continuă în somn un plîns suspinat. Antim îl veghează. Se gîndește ce șanse mai are pentru o viață normală sau aproape de linia de mijloc. N-ar accepta în nici un caz să ducă o existență de semiinfîrm. Nu vrea să trăiască așa. Nu reușește să-și aducă aminte cînd a citit *Invariabilitatea în mediu*, opera atribuită lui Tso-so, nepotul Înteleptului, care a consemnat învățătura lui Confucius. Tot ce se poate stabili este că traducerea era proastă de două ori : versiunea românească o dată, și cea franceză — cunoscută de traducătorul nostru — a doua oară. E convins că are dreptate. Fără argumente.

Spre dimineață, toropit, i se-nchid ochii, însă îi este frică : dar dacă adoarme și se trezește din nou cu Polceleanu uitîndu-se la el ? L-a apucat și foamea. Se ridică și caută felia de pîine de la prînz. S-a uscat. O ronțăie încet, cu grijă. I se pare că mestecatul produce un zgomot infernal.

2.

S-a mutat. Stă singur într-un fel de cameră de oaspeți. Mina Suzanei îl ocrotește. Suzana nu face un secret din faptul că ei doi au copilărit pe aceeași stradă și că dacă ar sta să scotocească bine întortocheatele legături de

rudenie, s-ar găsi și un fel de veri... Înghite niște pilule, primește injecții, zilnic. Nu întreabă despre ce medicamente e vorba, nu vrea să știe nimic. Se lasă în voia doctorului Rocșoreanu. Are o libertate absolută. I se pare că pentru el nu există interdicții. Parcă-i condamnat la moarte. Parcă n-ar mai avea nimic de pierdut. I se oferă cafea, țigări (își refuză fumatul nu din teamă, ci pentru că nu-i mai simte nevoia, nu mai are nici nostalgia unei țigări bune după o masă bogată); uneori, în vizită, la Suzana, la Max sau la Binderi, chiar și alcool. Mănincă și carne grasă, de porc. Încet-încet, nu-i mai pasă de colesterol. O să-și vindece teama și o să se curețe tot de inimă. Dumnezeu cu mila... S-a apucat de o ușoară gimnastică și proiectează crosuri din ce în ce mai lungi. Poate chiar un Maraton. A citit niște articole în gazete: se pare că s-ar fi înregistrat succese uluitoare la cardiacii crosiști. O fi... I s-au făcut o mulțime de teste, la cabinetul de psihologie. Suzana i-a spus că rezultatele sînt concludente. Că este foarte inteligent. El crede că Suzana își bate joc. Totuși nu i-ar fi convenit să i se declare că indicele lui de inteligență este submediocru. „Cît mi-ar mai trebui pentru a fi genial?“ „Foarte puțin.“ „Și eu să nu-mi fi dat seama?... M-ar interesa însă... restul“. „Restul... nu i se comunică bolnavului.“ „E grav?“ „Potrivit. Altfel nu te-aș fi luat în serios.“

Umblă în pantaloni scurți, papuci de plastic și maiieu la plajă, pe dig. A găsit răchită și încearcă să împletească un coș. Răchita nu se lasă prea ușor lucrată. Se rupe. Probabil că există și-n meseria asta un clenci, o chichiță, pe care Antim n-are de unde să o cunoască. Încearcă și cu lungi ramuri de salcie plîngătoare. Merge. Al treilea chiar își merită numele... Își ia de lucru, cearșaful și... „Bună dimineața“. „Bună dimineața.“ Doctorița Feliceanu. „N-ați murit?“ Antim crede că nu aude bine. „Poftim?“ „Vă întrebam dacă n-ați murit.“ Răspunde idiot: „Nu. Dar de ce? Trebuia?“ „Pentru că, de obicei, oamenii bolnavi mor. Într-o noapte, gata. Vă găsim dimineața...“ O înjură în gînd. Halal medic! Asta da, încurajare! Unde ești, kirie Hippocrates?! Antim are o senzație indescritibilă. Îl apucă frica. Fuge spre Suzana. Nu fuge, merge încet, n-are aer și crede că n-o

să mai ajungă. O să cadă din picioare. O să vină vreun făcător de bine, milos, și-o să-l chinuie cu respirație artificială. Exact ce nu trebuie la bolile de inimă. A auzit că așa a murit un agronom, fost coleg de liceu, pe cîmp, în urma unei... Antim e sigur că va muri în felul acesta. Totuși este încă în viață cînd intră în cabinet. „Ce este?“ „Mi-e rău.“ „Și ce-i cu asta?“ „Nimic. Am vrut doar să știi. Trebuia să-i spun cuiva.“ „Și de ce tocmai mie? N-ai medic curant? Tu te descarci de-o obsesie și mă împovărezi pe mine. De ce trebuie ca eu să mă încarc cu obsesiile voastre idioate?! Nu ți-e rușine să-mi faci scene de isterie?“ „Dar n-am făcut nici o...“ „Asta ce-i? Mi-e rău! Nu mai pot!... Sigur că ți-e rău. Doar nu-ți închipui că trebuie să-ți fie mereu bine?! Cine ți-a băgat în cap că trebuie să-ți fie mereu bine? Ești bolnav, o să mori... Cît ai de gînd să trăiești? O sută de ani? N-o să poți trăi o sută de ani. O să mori peste 20—30, sau mîine, sau peste zece ani, peste o lună, peste un ceas, la iarnă... Nimeni nu știe cînd. Dar dacă tot trebuie să mori, ce rost are să te chinui gîndindu-te numai la asta? Dacă ai ști că nu ți-au mai rămas decît două ore, ce-ar fi mai bine să faci? Să plîngi și să te văicărești sau să-ncerci să-ți faci plăcute aceste ultime două ore? Te chinui ori petreci — sfîrșitul tot va veni *atunci*. Termină, băiete, cu fasoanele de cocoană isterică!... Și aici, în cabinet, să nu mai vii în pantaloni scurți! Cum îți permiți? Aici e un loc de muncă, nu o plajă. Te rog să ieși și să revii îmbrăcat decent. Dacă mai vrei să revii. De fapt, sînt foarte ocupată azi.“

Pleacă furios. Nu știe ce-l oprește să strige c-o urăște. Cu ce drept vorbește astfel cu el? E umilit. Se simte vierme. Își promite că n-o să-i mai calce în veci piciorul pe acolo. Și ar vrea să moară. Acum, în clipa asta. Ce bine-ar fi să moară acum!

A doua zi. „Tot n-ați murit?“ Doctorița Feliceanu îi așteaptă zîmbind reacția. Nu se mai revoltă și nici nu se mai sufocă. „Ba da. Acum umblu în chip de stafie. O să vă-ntreb de sănătate într-o noapte.“ Se întoarce pe călcîie și o ia spre rîu. La jumătatea drumului se oprește. Și-a adus aminte că trebuie să treacă pe la Max, să i se plîngă de psiholoagă. Se răzgîndește. Ar

trebui să se plîngă de toți, fiindcă toți, într-un fel sau altul, țin să-i aducă aminte că poate muri în fiecare clipă. Ce i-o fi apucat, de se poartă astfel cu el ? Și de ce tocmai cu el ? Numai cu el sînt atît de atenți. Ceilalți bolnavi au libertatea să se simtă bine în naiva lor credință că-s nemuritori... Este enervant. Mai că-i vine să moară odată, să scape de... Dă să pornească mai departe, însă îl strigă Grigoreta. Intră în bibliotecă. Lui Antim îi place aici. Cărți, mese rotunde, balansoare. Nu se așază bine, că intră Victor. „Nu vii pe la mine ?“ „Nu.“ „Bine. Ai văzut care-i regula : vine cine vrea, cînd simte nevoia...“ „Nu e plicticos să-i ascuți pe toți ore în șir ?“ „E obositor. Da. Dar bolnavii trebuie ascultați... Cum te simți ?“ E gata să spună că prost. Sau foarte rău. Asta a devenit un automatism. Așa s-a învățat. Acum se abține. Adevărul este că se simte bine. Adică nu se simte rău. Nu-l doare nimic, respiră normal. Cînd și cînd își aduce din nou aminte că ar putea să moară și atunci se sperie.

Beau cafea din niște cești uriașe, tare și amară. Soții Binder fumează. Antim nu are nici cea mai mică tentație. E mîndru c-a scăpat de boala tutunului și nu scapă ocazia să se laude pentru a suta oară. Victor povestește despre un pacient, grafician talentat, care la intervale fixe trage cîte o beție nemaipomenită. „Cum, întreabă Antim, de fiecare dată e nemaipomenită ?“ Apoi sună Suzana și se plînge că pisica ei siameză e bolnavă și nimănui, absolut nimănui nu-i pasă de ea, nu de pisică — își dă seama că ar cere prea mult —, au uitat-o toți. „O-nțeleg, comentează Grigoreta, dar mie nu-mi place mița aia.“ Grigoreta moare după cîini. Are doi, cu urechile blegi, care mătură pămîntul. Antim nu se pricepe la rase. Și, oricum, preferă pisicile băștinașe, neexotice.

Victor își amintește cu plăcere de nopțile singaporene, în studenție, în Piața Rosetti. „Acum îi zice Peștera. Ai fost vreodată acolo ?“ „Am fost, dar n-am mai prins echipa aia mare, cu Ahoe, cu Păcă...“ Lui Antim, Peștera îi evocă alte amintiri. Înainte de cutremur, cu Gina, fosta lui colegă, la o șuetă bătrînească. Gina locuia

chiar în blocul de la doi pași de local, care s-a făcut praf cînd cu... Ar putea vorbi un ceas despre Gina.

N-a mai ajuns la plajă. De fapt nu era obligatoriu și nici sănătos să se prăjească zilnic. A prins deja culoare. Ultimul coș e gata și nu mai are chef de altul. A descoperit niște pipirig și-l bate gîndul să facă împletituri pentru o pălărie. Bineînțeles că n-a împletit niciodată pipirig, nici măcar paie de grîu, dar nici coșuri de nuiele nu confectionase pînă aici. Totul în premieră mondială... Îi întrebă ce mai e nou cu bătrînul Polceleanu. E bine. Dementă senilă. O să-l trimită acasă. Însoțit, desigur, altfel, n-ar mai ajunge... E plăcut, e minunat să stai așa la taclale, la nesfîrșit. Numai că oamenii aștia au treabă, n-au timp numai pentru el. Aceste taclale, își dă seama, sînt doar niște pauze. Dar și în pauze, în discuțiile lor revin obsedant bolnavi, boli, tratamente, un permanent schimb de experiență, de opinii. Nici în așa-zisul timp liber ei nu se eliberează de preocupările profesionale. „Este... enervant!“ conchide în gînd Antim. Pe urmă Victor pleacă la pavilion, îl așteaptă pacienții, și în bibliotecă intră pe rînd vreo 10—15 bolnavi. „Pentru sofro...“ îl lămurește Grigoreta. Antim înțelege mai mult de-o groază.

3.

„Ce face Carol?“ îl întrebă pe Max. „Bine. Mai bine.“ Apoi : „Dacă n-ai chef de altceva, nu treci deseară pe la mine?“ Sigur c-o să se ducă. Omul acesta îi creează un soi de bunădispoziție calmă. Are ceva tonic în felul de a se purta, deși este oarecum prețios, își alege cuvintele și nu-și permite nici o exuberanță. Antim bănuiește c-ar fi un timid. De-abia așteaptă să vină seara. Îl strigă și Max se întoarce. „Pe la 6 e bine?“ „Per-fect!“ În curînd va fi ora mesei, dar tot dă o raită pînă la rîu. Se așază la umbră, pe trunchiul culcat al unei sălcii. Nu

departe, o pereche mai bătrînoară. Își fac curte într-un mod înduioșător. Zeci de atenții caraghioase, care pe ei îi încîntă. Antim își spune că-s nebuni, cu îngăduință și poate cu un fel de invidie. „Nu-s nebuni, reia el ideea, sînt numai niște bieți oameni văduviți de tandrețe, care acum, aici, re trăiesc într-o lună cîțiva ani de tinerețe regăsită. Asta e nebunie ?” Și-i închipuie pe fiecare, separat, acasă, în familia lui : el, cu o nevastă înăcrită de ne-cazuri, cicălitoare, uscată și trecerea spre vîrsta a treia, sau, dimpotrivă, obeză, mustind sudoare rîncedă, obsedată de nimicuri, de frecat clanțele la uși, de meciul de fotbal la care soțul ei se duce săptămînal, blestematul ăla de meci, eveniment ce capătă în mintea ei proporțiile unui cataclism cosmic, berea băută pe furis, reproșurile continue și vechi de cînd lumea pentru o aventură — adevărată sau numai presupusă — *cu una*, acum douăzeci de ani ; ea, cu un bărbat brutal, violent la betie, care-i împute casa cu mirosul infect de țigări proaste, domn și stăpîn absolut, cu tabieturi riguros respectate, cu insulte mai ușoare sau mai grele, adresate zilnic, ca o înjurătură, jigniri mărunte pe care ea nici nu le mai aude, dar care formează un cadru permanent de insatisfacție și de durere surdă... Aici regăsesc o lună pe an vorba frumoasă și mîngîierea, să le țină pentru celelalte unsprezece. Oameni necăjiți... Se uită la ei și-i vine să rîdă. Îi par caraghioși. În schimb, oligofrenii îi produc o milă nemotivată. Bieții de ei, nu-s conștienți de starea în care se află. Unii nu mai au pe nimeni, sau rudele existente nu mai vor să-i vadă. Vor trăi și vor muri aici. Dar, într-un fel, ei sînt fericiți. Au trebuințe puține : hrană, îmbrăcăminte. Țigări. Muzică... Antim nu-i de mult timp în spital și are deja amintiri. O vede pe Micuța — așa-i zice el, alții o strigă Pișpirica — lipită de doctorul Rocșoreanu : „Max, vrei să spui la lume că sînt amanta ta ? Că nu mă crede...” Și Max vrea : „Da, Pișpirico, ești amanta mea !” Sau Didina. Lălie, dezordonată, îngrășată anapoda, cu un rest dintr-o fostă educație. „Sînteți amabil să-mi spuneți numele dumneavoastră ?” „Antim.” „Îmi pare bine. Domnule Antim, sînteți amabil să-mi dați un leu ?” După care, cu moneda în mînă, își tîrîie papucii spre punctul alimentar, să bea sirop. „În

orice caz, frații aceștia ai noștri n-au habar de criza petrolului, nu le pasă de războiul de mai știu eu unde... Asta nu poate fi numită fericire?“

4.

Max Rocșoreanu face parte din categoria celor care polarizează atenția, privirile, interesul. Nu-ți dai seama prin ce. Nu e înalt, dar te domină și ai impresia că te uiți la el de jos în sus. Nu-i frumos, însă femeile îl plac. Singurul defect pe care Antim i-l cunoaște, pe care i l-a depistat pînă acum — o să aibă plăcerea să-i constate și altele, mai tîrziu — este modul puțin emfatic de a vorbi. E sentimental sau vrea să fie și găsește zeci de comparații, face zeci de metafore dulci, bune de dat gata un milion de duducute de prin anii de după războiul de la 1877. Surprinzător, nici contemporanele lui nu rămîn de piatră. Preferă o minciună caldută, roză, care sare-n ochi — „Ce frumoasă ești astăzi!“ sau „Ești sublimă și inaccesibilă ca o zeiță!“ —, șoptită, unui adevăr spus cu spirit, cu autoironie, cum le șade bine ori le place s-o creadă celor cantonați într-o anumită vîrstă matură.

Antim îl găsește în spatele casei, ciopliind. Din prima zi a aflat că Max are două hoby-uri capitale, dar cu siguranță că nu-s numai două. În orice caz, unul este sculptura, pentru care și-a procurat, se bîrfește, o sută de mii de scule. Pe un buștean gros, cum există prin măcelării, fixat în scoabe, stă un blocșor de marmoră. Antim intră în posesia unor date prețioase. Blocul a fost cîndva, la începutul începutului, mult mai mare. Din el, la sfîrșitul sfîrșitului, va ieși o lacrimă. Antim e gata s-o ia razna cu gîndul : un bloc de un metru cub — exagerează, bineînțeles —, cioplit sistematic, în cîțiva ani se va transforma într-o grămadă de așchii, plus o lacrimă cît buricul degetului mic. Așchiile, adunate cu grijă și puse într-un sac de plastic, vor sta cocoțate pe un pedestal pretențios, pe care va fi scris : „Deșeurile unei lacrimi. Max Rocșoreanu, 197...“ Tace. Îi e teamă că Max

n-ar suporta glumele făcute pe seama lui. Se miră singur că tace. De obicei nu iartă pe nimeni. Nici pe el însuși nu se iartă. Cine-a zis că de dragul unei poante, merită să... ? Deocamdată Max cioplește și lacrima nu vrea să se întrezărească. Sau, cine știe, el o vedea-o !

Al doilea hoby este satul Pruni, o localitate de sub poala Carpaților, de unde s-ar trage neamul Rocșorenilor. Locul acela mirific, uluitor, fermecat, extraordinar, mai are doar câteva case și o bisericuță gata să se prăbușească. În curînd va fi pustiu. Max susține că acolo ar fi fost leagănul unei civilizații trace neconsemnate de nici un istoric, dar care cu siguranță c-ar fi existat cîndva, înainte de oricine și orice. Ca-ntr-unul din numeroasele mituri ale *Facerii* : „La început a fost Cuvîntul, și acela era Pruni !“ „Istoria nu a-nceput cu Sumerul, ci cu Prunii. Dacă aș avea ceva posibilități, o subvenție — acolo, pentru început, să zicem, câteva milioane de dolari — aș începe săpăturile și-ți garantez că n-ar fi imposibil să descopăr prima mare bibliotecă a lumii. Fiindcă e imposibil să fie în altă parte. Am dovezi...“ Nu glumește. Antim ar vrea s-audă argumentele. „Eu credeam că ești din Rocșoreni...“ „Eu ? Din Rocșoreni ?“ E atîta revoltă în vorbele lui, încît Antim își închipuie că Rocșoreni ai, unde n-a fost niciodată, trebuie să fie un loc de groază, bîntuit de strigoi sau cu nume prost. Iar Max continuă dojenitor : „Cum să fiu din Rocșoreni ? !... A, te-ai luat după nume... Nu. Nu-s de-acolo. Să fiu sincer, nici nu știu unde se află satul ăsta. Parc-am auzit de el, există, dar... L-o fi întemeiat vreun strămoș de-al meu...“ E doar în slip și-n papuci, a transpirat, dar nu se lasă. Izbește cu îndîrjire în daltă. Pia, soția lui, alunecă pe lîngă ei — are un mers lin, neauzit — și aduce cafele și coniac. O face cu o plăcere nedisimulată. Musafirii îi mai îmbogățesc seara. Pentru Max — bere foarte rece. În sfîrșit, pauză. „Prunii ăștia, deși nu au monumente megalitice exterioare, la suprafață adică, sînt convinși că ascund comori ce depășesc cu mult cei... 2935 de menhiri de la Carnac... Sau nu-s 2935 ?“ „Max ! Te implor ! Lasă-i încolo de Pruni și de menhiri ! Mă doare capul cînd aud de ei...“ Rocșoreanu aruncă o privire spre Antim — „Vezi ? Ce-nțelege

ea ? !“ — și se resemnează. Pia, ca să nu fie tăcere absolută, le povestește aventura ei, de dimineată, cu un schizofren. Pe Antim l-ar interesa — se suspectează de schizofrenie, dar acesta e un secret la care ține foarte mult —, dacă Pia nu s-ar încăpățîna să nu omită nici un amănunt. Renunță s-o asculte și se amuză privindu-l pe Max. El, desigur, cunoaște întîmplarea, a auzit-o măcar o dată, însă mimează o atenție încordată. Probabil, în sinea sa, se amuză și el cumva, bănuind că Antim se plictisește, dar că se chinuie să pară concentrat. În fond, povestea e foarte simplă. Bolnavul, violent, nu voia să accepte tratamentul și s-a baricadat în salon. Pia a reușit să-l convingă să primească medicamentele. Antim ar fi preferat ceva ca-n filme, măcar cu o fractură, dacă nu cu un salt de la etaj. Este categoric dezamăgit.

Și-a băut cafeaua — a doua pe ziua de azi — și soarbe din coniac. Un coniac bun. Murfatlar. N-a mai fost de mult prin magazine. „Cum mai stai cu inima ?“ îl întreabă Max. „Merge.“ Antim crede că interesul a fost doar de complezență. „Știi, ți-am studiat EKG-ul. Ai avut într-adevăr un infarct. Ceea ce nu-nțeleg ține de comportamentul ulterior al cordului și chiar de al întregului organism. Mai c-aș fi în stare să elaborez o teorie cam fistichie...“ Trage din țigară și rîde. „Ar fi nostim să fie chiar așa... Mă gîndesc că organismul tău, speriat de modul de viață la care-l supuneai, un fel de sinucidere lentă, a simulat nenorocitul ăla de infarct, ca să te salveze. Să-ți bage frica-n oase și să te facă să devii mai rezonabil... Ce spui ?“ „Ce să spun ? Nu pot să spun nimic. Nu-s pe teren cunoscut, habar n-am de medicină. Dacă zici tu, te cred. Cred tot ce-mi spun doctorii.“ În realitate, nu vrea să creadă nimic. Ideea asta cu infarctul simulat îl sperie. Cum, adică, să nu fi fost un infarct adevărat ? S-a obișnuit atît de mult cu gîndul că a trecut pe lîngă moarte și că-i simte în fiecare minut vîrfurile coasei atingîndu-l între coaste, în partea stîngă, încît i s-ar părea că fără acestea ar fi frustrat de ceva al lui, propriu, inseparabil de corpul său. Ar însemna că e sănătos tun. Dar ar mai însemna că deșteptul ăsta de organism ar fi în stare să simuleze fel de fel de boli, ba chiar și o frumoasă moarte, care,

din nefericire, ar fi ireversibilă. „Îți mai e teamă?” „Mi-este, cum să nu-mi fie?! Dar încep să progrez. Încep să devin indiferent. Prea mă bruftuluiesc toți din toate părțile. Că de ce n-am murit încă... Sau că e posibil să mor peste cinci minute. Păi tocmai de asta mi-e frică și mie. De moarte. Și acum, sătul de atâtea vorbe, am ajuns să-mi fie indiferent. M-au zăpăcit cu... Distracție de psihiatri fără prea multă fantezie. Mai c-aș vrea să le fac pe plac, tocmai când nu se așteaptă...” Max zîmbește enigmatic. Surîde și Pia. „Și nu-nțeleg ce se bagă ei. Și ei. Doar sînt bolnavul tău.” „Dar ce-ai vrea să ți se spună, că ești nemuritor?” „Știu că-s muritor, dar aș vrea să mai trăiesc.” „Ai vrea, însă nu colaborezi.” „Cu cine?” „Cu organismul tău. În loc să-i dai echilibrul necesar, mai ales că infarctul a fost ușor, îl chinuiești mereu. Îl îndopi cu supoziții care mai de care mai stresante.” „Are dreptate, zice și Max. Ar trebui să te cauți la un doctor bun.” „Tu nu ești bun?” „E prea bun pentru tine. Te ia în serios...” rîde Pia. Și Max : „Cu dragostea cum stai?” „Parcă de dragoste îmi arde mie acum?! „Să-ți ardă, că e firesc să-ți ardă!”

5.

Se obișnuise de mult să nu cineze. O gustare, între 5 și 6 seara, era de-ajuns. Pentru astăzi nu are nici un plan. Nu vrea să se ducă la Suzana. O fi vreun film la televizor. Trece pe la terenul de tenis. Un meci acerb de fotbal. Băieți și fete, amestecați. Personal medical, bolnavi, unul dintre șoferii autobuzului, electricianul și un maistor de la ergoterapie. Terenul, în mijlocul pădurii, betonat, pare o imensă colivie de sîrmă. Antim privește un timp erupția aceea de tinerețe. Îi place. Dacă nu i-ar fi teamă, ar bate și el mingea. Asta e : teama. Că are 40 de ani, că e *om serios*, nu-s argumente valabile. Ce înseamnă să ai 40 de ani ? Ce înseamnă *om serios* ? Nu

știe. Are o ușoară neliniște, nu îngrijorătoare, însă trebuie luată-n seamă. Își controlează pulsul. Iar i-a scăzut sub 70. Nu-i bine să-i scadă sub 70, după curn nu-i bine să-i crească peste 80. Nimic nu e bine. Lui Max îi convine să facă speculații teoretice. Infarct simulat! Probabil că un cardiolog ar muri de rîs. E drept însă că un cardiolog *bun* ar trebui să țină seama și de subconștientul bolnavului. Reia : speculațiile pot fi numai teoretice. În practică, s-ar chema experimente, nu ?

„Cu cine Țineți ?“ O fată foarte brunetă, de un cafeniu gălbui, în șort și tricou, se odihnește. „Trebuie să țin neapărat cu cineva ?“ „Da. Altfel n-are haz.“ „Atunci țin cu dumneata.“ „E-n regulă. V-am notat, domnu Antim.“ „De unde mă știi ?“ „Aici se știe tot.“ Face o reverență obosită, îndoind piciorul, ca o fetiță din clasa întâi. „Pe mine mă cheamă Măslina. Nu-mi recunosc alt nume.“ „Îmi pare bine.“ „Sînt drăguță ?“ „Ești interesantă.“ „Interesantă se spune că e o femeie urîtă. Ca să n-o jignești. După cum la un bărbat c-un picior în groapă remarci că arată minunat. Dacă ar arăta minunat, nu i-ai mai spune-o.“ „De acord, însă dumneata...“ „Nu vă scuzați. E mai bine.“

Începe să se întunece. Antim se pomenește mergînd alături de Măslina și se chinuie să-și amintească unde și cînd a auzit vorbindu-se de ea. Nu reușește. Măslina povestește ceva despre o excursie pe munte, ceva cu o cabană, cu băieți și fete „de comitet“, cu un casetofon stricat. Un talmeș-balmeș colorat, neplicticos. Se oprește : „Vă e rău ?“ „Nu. De ce ?“ „Așa mi s-a părut. Ați tăcut tot timpul. Sau poate merg prea repede.“ „Nu mi-am dat seama... Ei, nu-s eu chiar așa de...“ „Ba da, ba da ! Tot spitalul știe că sînteți foarte bolnav.“ „Multe se mai știu în spitalul ăsta ! Despre fiecare se știe tot ?“ „Normal ! Noi ce altă treabă am avea ?! În plus, de dumneavoastră se ocupă doctorul Max, doctorul Binder, doamna psiholog — prea mulți ca să nu fiți un muribund... Cunosce cel puțin trei fete care suspină în taină după dumneavoastră, mai ales c-au auzit că nici nu sînteți însurat, dar se bîrfește că după dumneavoastră omul nu poate

decît să bocească... Chiar : n-ați murit niciodată pînă acum ?" Antim constată brusc că e luat peste picior. Așa-i trebuie, dacă intră-n vorbă cu puștoaicele astea ! Sînt obraznice și fără pic de respect. Inghite în sec. „Prefer să nu continui discuția asta. Bună seara !" Dar fata nu renunță. „Stați, că n-am terminat ! Știați că sînteți antipatic și încrezut ? Și-acuma eu închei discuția: salut !"

„Să nu mai apuc ziua de mîine — blestemă Antim —, dacă *ăștia* nu-s toți nebuni ! Bolnavii nu-s nebuni, sînt doar puțin deranjați mintal sau cu nervii obosiți, sau pur și simplu idiști, dar *ăștia*..." Nu se dumirește cum poate fi el antipatic și încrezut. Și pune punct : „Ia să mă lase-n pace Măslina asta !" Deodată își amintește : Măslina trebuie să fie asistenta aceea care „i-a umflat" doctorului Doman pachetul de țigări. Măslina — un fel de copil teribil al spitalului, i-a mers vestea că-i foc de deșteaptă — „Și nu e !" afirmă cu tărie Antim —, face fel de fel de șotii, e obraznică, înjură, comentează orice dispoziție, e sensibilă la laude — „Ca orice femeie !" punctează sec Antim —, o mulțime de date pe care el, fără să-și dea seama, le-a înregistrat de ici și de colo. „Va să zică asta e Măslina !"

În camera lui, cu lumina stinsă, privește prin fereastra deschisă bradul care-i acoperă parcul (Platoul ! spun oamenii spitalului ; Cadrilaterul ! ar vrea să i se spună Dondopol, directorul, de fel din vestitul Caracal) și pentru prima oară de cînd se află aci simte singurătatea ca pe ceva material, ca pe o haină prea strîmtă sau ca pe neputința de a citi fără ochelari. Îi vine în minte comparația cu ochelarii deoarece a-nceput să îndepărteze de ochi ziarul, însă i-a fost lene să meargă la un oculist. „Aici n-or avea oftalmolog ?" se întreabă și nu mai știe nimic. Îl trezește uica Pavel, paznicul, care, trecînd pe alee, a văzut fereastra deschisă. Îi ciocăne în pervaz cu bîta purtată de obicei sub braț. Antim sare în picioare, ametește din cauza schimbării bruște de nivel și se teme. Un gînd fugar, uitat imediat, îi dă un regret vag : „Și visam atît de frumos !"

Stă întins și-i este frică să se miște. S-a trezit înainte de 7, a-nceput cîteva mișcări — așa-zisa gimnastică —, dar a renunțat, se simțea prea obosit, și a pregătit o cafea. Totul normal, pînă la un junghi neașteptat sub sînul stîng, apoi senzația de leșin iminent, lipsa de aer. Acum nu îndrăznește nici să ridice mîna ca să ia o carte din teancul aflat lîngă veioză. Chiar deasupra este un roman polițist neînceput. Aude ciocănitul în ușa și tot ce poate face este să spună slab, mai mult șoptit tare, „Da !“

Într-un timp neverosimil de lung, fiecare mișcare se derulează descompusă în zecile de componente, intră o tînă înaltă, simpatică la prima vedere, cu un aer obosit. Are în gesturi o nesiguranță, o ezitare care lasă impresia că mereu își repetă zîmbetul chinuit, tremurînd în colțul buzelor, pasul tîrșîit. „Bună ziua. Cred c-am greșit. Cred că...” „Da, ai greșit, spune Antim, și-i este jenă că nu se poate ridica. Cauți laboratorul ?“ „Nu... De fapt... Acum, dacă tot v-am deranjat, pot să stau puțin ?“ „Poți.“ „Unde să mă așez ?“ „Unde dorești.“ Alege balansoarul. „Pot să fumez o țigară ?“ „Poți.“ „Numai să nu vă facă rău. La inima dumneavoastră.“ Zîmbește iar, dar zîmbetul are altă expresie. Antim o vede nu prea lămurit, fiindcă acolo, în balansoar, ea stă cu spatele spre fereastră, spre lumină. „Dar cu o cafea nu mă serviți ?“ „Nu. Servește-te singură. Deschide dulapul și găsești tot ce trebuie.“ Nu se grăbește. Se orientează greu, de parcă s-ar împiedica de un milion de obiecte. Ajunge totuși la dulap, ia cana, termoplonjorul, caută priza. Pune două cești de apă. Opt lingurițe de cafea. „Nu-i prea mult ?“ „Nu.“ Apoi : „Pot să iau și-un mic calmant de la dumneavoastră ?“ „Nu. N-ai voie decît ce-ți este prescris de medic.“ „Dar sînt cadru medical și știu ce-ar fi... Știu ce-mi face bine.“ „Te cred, însă eu nu-ți dau. Cafea, bomboane — vezi că e acolo o pungă ! —, dar nu medicamente sau alcool.“

Stă mai relaxată. Fumează. Cafeaua miroase frumos. Antim a refuzat. De teamă. Observă că se poate mișca ușor, nu-l mai supără nimic. Se ridică și face doi-trei pași, de încercare. Privită de aproape, tinăra pare ceva mai trecută. Un obraz emaciat, cu zeci de riduri fine, ca un păienjenis desenat cu o peniță subțire. „Am ne-cazuri, spune cu un glas egal și zîmbește, ca și cînd s-ar contrazice. Mă supăra o embriocardie, am avut un copil pe care l-am pierdut, pe urmă soțul meu s-a să-turat de o epavă ca mine și a plecat în Algeria... Lu-crează și acum acolo, la Base Ohanet. Iar eu am început să mă droghez cu neuroleptice... Nu-s nebună. Sînt nu-mai foarte nefericită și proastă.“

Antim s-a întins din nou pe pat. Aude ca prin vis : „Vă mulțumesc și vă rog să-mi dați voie să mai vin...“ Ușa s-a închis de mult. „Nici n-am întreat-o cum o cheamă!“ regretă el, pe jumătate în somn.

...E un platou de cretă, orbitor de alb, neted, la vreo 40—50 de metri deasupra mării (sau a oceanului ?) care se zbate jos, lingă o plajă îngustă, străjuită de peretele abrupt. Apa albastră-albastră, soarele atîrnă fierbinte — și parcă mai mic decît se știe — deasupra capului. Nevăzută, Aeyo șoptește : „Clipă, oprește-te !“ „O, Doamne, spune Yeb, e atît de bine să nu știi de nimeni și de nimic.“ „Știi de mine.“ „Nu, tu nu ești nimeni și nimic. Tu ești totul.“ „Termină cu prostiile, Yeb ! Nu-mi plac vorbele mari.“

...Stîncă albă arde. Undeva, în lumina dureros de albă, un pîlc de copaci firavi par o promisiune vagă. Pași, pași... „Yeb, tu crezi că va fi război ?“ „Nu. Nu va fi. Nimeni nu vrea război.“ „Atunci de ce...“ „Taci ! Ce-ți veni cu războiul ? Ce ne pasă nouă ? Noi nu con-tăm. Cine să se-mpiedice de noi ?“ „Tocmai, că pe noi nu ne-ntreabă nimeni... Dar de contat... Tu contezi pen-tru mine mai mult decît șapte miliarde de universuri... Și spuneam că nu-mi plac vorbele mari !“ „Nu vreau șapte miliarde de universuri.“ „E puțin ?“ „Nu știu. Nu-mi dau seama. Nu pot să apreciez diferența dintre șapte miliarde și opt miliarde...“

Nu știe cum arată Aeyo. N-a văzut-o niciodată, însă nu i se pare că asta n-ar fi normal. În schimb se miră

mereu de faptul că își amintește — și acesta nu este termenul exact — de întâmplări pe care nu le-a trăit niciodată. De parcă și-ar aduce aminte de altcineva, dintr-o altă existență. I-a povestit lui Aeyo. „Vise de noapte!” a pus ea, scurt, diagnosticul. „Eram economist, aiurează Yeb, dar nu-mi făceam meseria, fiindcă îmi pierdusem luciditatea. Ar fi trebuit să-mi dau seama că niciodată cifrele nu corespundeau realității. Mă îmbătam cu cifre și mă mințeam că le cred adevărate... Am fost un fel de conșopist pe la o organizație județeană, centralizam date și trimiteam îndrumări prin telefon. Eram un tip mărginit, descalificat profesional, fără vicii și fără calități. Întotdeauna aveam timp de prisos și mă plictiseam... Cred c-am fost și bolnav, într-o perioadă. Poate tot din plictiseală. Organismul meu se săturase să vegheze la nesfârșit. De-aia și-a găsit o preocupare interesantă. Și mă numeam Filip...” Aeyo nu-i permite să continue.

Există acolo un cort portocaliu, sub care e răcoare. Marea se aude tot mai departe, soarele coboară vertiginos pe boltă și ei doi se iubesc îndelung, cu o frenezie înceată și intensă, ca o moarte minunată și imposibilă. Pe cerul pal trece o rachetă de patrulare. Liniște. „Yeb, dacă tu vrei...” Nu știe ce-a dorit să spună Aeyo. Platoul se cutremură violent, în trei rinduri. În Sud, la vreo cinci *distanțe* se întâmplă ceva. Yeb știe despre ce e vorba, însă nu are poftă să vorbească. Nici măcar cu Aeyo. „Nu se mai astîmpără...” șoptește ea și-l sărută cu disperare. „Aeyo, țin să-ți mărturisesc un lucru foarte ciudat. Acum, în clipa asta, mi se pare ciudat. Numai acum. Nu te superi?” „De ce să mă supăr?” „Eu nu te văd.” „Da, și?” „De ce să nu te văd? E firesc să nu te văd?” „N-are importanță. Totul e să...”

...Asta e tot. Simte o liniște și-o descătușare. O satisfacție de om care și-a potolit foamea de dragoste. Și o tristețe lină. „Un vis frumos — își spune și rostește cu glas tare: Aeyo!” Apoi, neobișnuit de clar, judecă și decide că întotdeauna, în vis, femeia e zîină. În realitate — ce să mai vorbim?! Și ce e frumos în vis — în realitate ți se-ntîmplă pe dos. O prevestire adică. Femeie în vis — nu-i bine. Femeie goală. Aeyo era categoric

femeie, dar n-a văzut-o. Deci dacă n-a văzut-o... Iar răul se poate întâmpla oricum, și fără să visezi femei. Ciudat de tot e faptul că a dormit și-a visat la o oră nepotrivită. Cum să visezi la ora 9 dimineata?! A uitat de inimă. Are în oase o moleșeală plăcută, care nu-l mai lasă acolo în pat. Nu-l mai lasă să zacă. O moleșeală care marchează sfârșitul inactivității. Își comandă : „Scu-la-rea !“ E ora 11. Foarte târziu. O să stea la soare doar un ceas.

Pe dig, locul unde s-a obișnuit să se întindă e ocupat. Dă să caute altul. „Nu stați ? V-am așteptat.“ „O ! Toxicomana !“ exclamă în gând și constată că nu-i displace s-o găsească acolo. Își dă seama c-o privește pe furiș și-i este necaz. O examinează fără rețineri, ca pentru o evaluare. Îi place. Și contrar firii lui, spune : „Îmi plac.“ „Mă bucur.“ Soarele pripește. Antim a închis ochii și simte pe pleoape doi bănuți portocalii. Aeyo ? Mirosul e altul. Miroase a medicamente. Femeia de lângă el transpiră din belșug. Antim face un efort și recunoaște izul de *Beuri*. Ar vrea să spună ceva și nu știe ce. Ar vrea să nu tacă. Ea s-a așezat pe-o dungă, cu fața, dar nu se uită la el. „Cum te cheamă ?“ „Meri.“ „De la Maria ?“ „Nu.“ Zeci de gize zumzăie prin aerul fierbinte. Nu departe, cineva ascultă muzică sirbească. Dincolo de șanțul lat care desparte digul de câmp, pe marginea miriștii, un bărbat în pijama stă în genunchi și ține minile împreunate ca pentru rugăciune. Meri, fără să deschidă ochii, explică : „E Pipilitu. Așa-l cheamă, dar i se spune Cristos. Nu e sectant. Nu se roagă. Și-a compus o biografie foarte interesantă. S-a născut, cică, în altă galaxie și a fost reîncarnat pe pământ pentru a aduce oamenilor fericirea. La anumite ore, se concentrează și ia legătura cu baza. Povestește atâtea despre planeta lui... Spune că trăiește pe un platou alb, ca de cretă, la vreo 30 de metri deasupra oceanului...“ „Nu se poate !“ „Așa spune el. De ce să nu se poată ?... Locuințele sînt amenajate în peretele platoului, ca niște grote, dar cu tot confortul...“ „Mda... murmură Antim. Eu nu puteam să le văd de sus. Ce tîmpenie !“ „Poftim ?“ „Nimic. Te ascult.“ „Și ce este cel mai interesant, ei nu se văd între ei...“ Antim simte că va trebui să se scoale, gândul i-a

rămas în urmă, lângă Meri. „Unde-ai plecat?“ o aude întrebînd, e deja departe, coboară în șanțul cu smocuri de pipirig și se oprește lângă Pipilitu. „O știî pe Aeyo?“ Omul nu pare să fi înțeles. Stă nemișcat. „Aeyo!“ repetă Antim inutil. Se întoarce, inexplicabil de dezamăgit, și hotărăște să se controleze. Ce naiba, doar n-o începe s-o ia razna? „Eu sînt suedeză, șoptește Meri pe tonul unei declarații de dragoste. Sînt suedeză și am studiat psihologia la Upsala. Ciudat, nu?“ Antim simte palma ei fierbinte și ușor umedă pe brațul lui. „Ce să fie ciudat?“ „Că am studiat la Upsala.“ „Și ce-am eu de acolo!“ „Nimic, dar recunoaște că-i ciudat. Soțul meu a murit imediat după ce-a aflat. Era foarte sensibil și avea o părere foarte proastă despre mine... Povestește-mi ceva despre tine. Însă ceva nou, ce nu știu.“

Pipilitu trece pe lângă ei, ținîndu-și pantalonii cu o mîină. „Aeyo nu-i un nume de pe la noi. Poate din altă parte.“ „Ce-a spus? Ce-a spus?“ „N-am înțeles, minte Antim, apoi nu-și dă seama cum începe să desfășoare o teorie cam încurcată, pe care însă, calm, o rezumă logic și clar: Dacă universul este infinit, apariția și dispariția materiei poate avea loc continuu sau intermitent, universul rămînînd tot infinit, un plus sau un minus de materie, oricît de mare, dar finit, neafectînd infinitatea lui. Acest lucru contravine principiului conservării masei și energiei, al conservării materiei. Pentru că, dacă finit este ceva ce poate fi reprezentat printr-un număr, numărul, în mod axiomatic, este adevărat. În antiteză, infinitul nu poate fi decît fals.“

Meri a ascultat cu atenție înțelegătoare. Înțelegea, nu mima înțelegerea. Apoi cere o continuare: „Da. Și?“ Antim realizează faptul incredibil că nu el a gîndit ideile acelea. Parcă i-ar fi fost dictate. Sau le-ar fi scos dintr-un sertar al memoriei, unde le-a depozitat cîndva, habar n-are cînd. Acum nu mai are ce să spună. Asta a fost tot. Fără nici o legătură, nici înainte, nici după. Și ce dacă universul este finit? Și cu voce tare: „Și ce dacă universul este finit?“ Meri rîde: „Asta eu trebuia să întreb... Povestește-mi despre tine... Sau, mai întîi, să-ți spun eu ce știu... Îți dai seama că n-am venit la tine întîmplător. Din greșeală. Sau nu te interesează?“

„Nu mă interesează, însă cine știe...” „Aflasem că te numești Filip Antim, că ești, sau ai fost într-o funcție destul de mare, dar neimportantă, că suferi de inimă, că nu ești căsătorit, că ți-e teamă de moarte și că, în general, ești un tip cu totul și cu totul neinteresant. Și mi-am zis : Țsta e omul meu ! Țsta n-o să mă curteze, n-o să-și dea aere de cuceritor, n-o să mă ametească povestind ce-a văzut prin Apus, pe unde-o fi fost în delegații, nici eu n-o să mă-ndrăgostesc de el — eu cunoscându-mi defectul ăsta, că mă-ndrăgostesc repede și des —, și-o să ne ținem de urît în disperările noastre... Mulțumit ?” „Mai mult decît atît : indiferent.” „Adică te lasă rece.” „Exact.” „Nu te interesează nici măcar cînd mă prinzi cu minciuna ?” „Nu. De ce ? Fiecare declară ce vrea. Nu m-ai obligat să te cred. Deci...” „Ai spus că-ți plac. Ai mințit ?” „Nu. De ce ? Dar nu te oblig să mă crezi, fiindcă asta e o simplă constatare, fără urmări.” „De exemplu ?” „Fără nici un exemplu.”

7.

„Ce naiba o mai fi cu Paul — se întreabă —, de ce nu-și face timp, doar nu-s la capătul pămîntului ?!” Îi e dor de rînjetul lui — „*Transfigurare !*” —, de nepăsarea lui în fața zilei de mîine, de cinismul lui dintre niște limite rezonabile. De fapt, bărbosul de Paul este numai un adolescent visător, cu pretenții de bătrîn dur și nesimțit — „Nesimțirea mea, ragazzino, este jucată ! Mă apăr de mizerii. Asta e : mă apăr !” —, și poate tocmai pentru astea toate Antim îl iubește. I-ar plăcea să aibă aici pe perete, în locul unui decolorat „car cu boi”, cartonul pe care i l-a dăruit într-o seară Paul. O aiureală cosmico-apocaliptică, cu un cer negru, sori multipli, multicolori, pe carton presat — atîrnînd într-un cui, neglijent, strîmb, și i se părea că recunoaște un peisaj văzut cîndva. În seara aceea, Paul s-a enervat nemotivat,

ca de obicei, și l-a întrebat de ce se tot uită la „povestea aia infectă“. „Îmi place“, a spus Antim și atunci el a smuls-o de pe perete, a scos-o din ramă (Antim își amintește perfect și nu reușește nici acum să priceapă de ce a păstrat rama, era o ramă nereușită, veche, urită chiar) și i-a întins cartonul : „Na-ți-o ! Că mă enervezi.“

De câteva zile n-a mai făcut nici o vizită. Își împarte timpul între plajă și lungi plimbări de-a lungul riului, pe malul celălalt, trecînd peste un pod de cale ferată nu prea folosit de trenuri, însoțit de Meri. Începea să se simtă de-al locului.

Stă în balansoar, cu picioarele ridicate pe scaunul de burete, un schelet metalic oblojit cu bucăți de plastic spongios, și o așteaptă pe Meri. De obicei ea nu întirzie. E 9 dimineața. Pe alee trece Max. Se oprește și-l strigă. „Cum mai merge inima ?“ „Ceac-pac...“ „Per-fect ! Să-mi spui cînd o sta.“ „Bine. N-o să uit.“

Mai tîrziu, într-o buclă a riului, în iarba înaltă, care-i separă complet, Antim își spune că pădurea aceea de iarbă îi produce frică și plăcere, amîndouă la un loc, nu prea clare. Dar nu e singur. Poate vorbi, se aude, i se răspunde. „Au un farmec anume locurile astea, pădurea, spitalul, riul, trebuie să nu ne mințim, au un farmec care te prinde, te cucerește pe nesimțite... Nici nu-ți dai seama cînd te-a prins definitiv. E și un bine, că ai aici un refugiu. Orice om are nevoie de un loc unde să fugă, unde să se ascundă, unde să se simtă în siguranță în anumite momente. Ai aici un refugiu. Ai unde să vii cînd nu mai poți să te suporti. Dar, pe de altă parte, e ca o otravă. Oriunde ai fi, oricît de bine te-ai simți, deodată te-apucă un dor, o neliniște, o nevoie să lași tot și să te-ntorci aici. E ca un farmec. O făcătură, așa se spune pe la noi... Ai să vezi. Niciodată n-o să scapi de locul ăsta. Eu mă revolt cîteodată, însă știu că sînt învinsă încă înainte de a mă împotrivi. Iau primul tren și vin. Așa îmi închipui că se simteau în Eden primii oameni...“ „Eden se spune că e un cuvînt care seamănă cu altul, care în ebraică înseamnă desfătări...“ „Eu mă desfăt aici, mărturisește Meri. În clipa asta mă simt ca prima femeie, Eva. Știu că eu sînt începutul a tot ce există.“ „La început, recită Antim dintr-un imn, și se miră singur, fi-

încă nu-și amintește unde l-a citit —, Neființa nu exista, nici Ființa. Nu exista decît timpul acela, nici Moarte, nici Nemoarte, nu era decît Unu. Unu respira fără suflare mișcat din sine însuși. Dincolo de aceasta nu mai exista nimic altceva. La început, Tenebrele ascundeau tenebre. Unu învăluit în vid. Din el se dezvoltă Dorința, care a fost sămînța dintîi a conștiinței...“ „Ce e asta ? Aduce cu un poet. Cred că este...“ „Nu-i spune numele. S-ar supăra admiratorii lui, care nu știu că *asta* e din Rig-Veda.“ „Dar seamănă cu...“ „S-o fi inspirat și el, se obișnuiește. Oricum, Rig-Veda e mai veche.“ Și brusc : „Tu ce serie ai ?“ „Nu ți-am spus ?“ „Mi-ai spus ce ți-a trecut prin minte.“ „Are importanță ? Nici eu nu știu precis ce-ai făcut tu în 40 de ani de viață.“ „N-am făcut nimic. Sau, cel puțin, nu sînt sigur că am făcut ceva demn de reținut... Am vegetat. Cred că... am fost fericit.“ „Așa precum un oligofren, care...“ „Îmi cunosc teoria“ „Nu-i o teorie : era o părere. Atît... Dar nu mi-ai răspuns !“ Și din nou gîndul cotește neașteptat. „Meri ! Știi ce te rog ? Dacă mi se face rău... Înțelegi ? Să nu-ncerci să mă miști. Să mă lași aici și să te duci să-l anunți pe doctorul Rocșoreanu. Sau mai bine...“ „Ți-e rău ?“ „Nu. Însă pentru orice eventualitate...“ „Bine. Am reținut... Te rog și eu ceva : să te abții. Nu-mi priesc emoțiile.“ „Mă străduiesc.“ Apoi o lungă tăcere. Zgomote nelămurite, îndepărtate. Un strigăt. Un chiot. Probabil cineva s-a aruncat în apă.

„Eu, de fapt, sînt economistă. Am terminat A.S.E.-ul la «fără frecvență». Înainte de tot, *am făcut* franceza și engleza. M-am recalificat în urma unor... E o poveste prea adevărată ca să ți-o spun. Și murdară. Poate altă dată, cînd o să... În fine, sînt fiica tovarășului Grimanu. Ai auzit de tovarășul Grimanu ?“ „Am auzit. L-am și cunoscut.“ Și cu un glas suspect de vesel : „Am și discutat o dată. O singură dată. Adică n-a fost o discuție. A fost un fel de monolog. El m-a chemat, eu m-am dus, el m-a-njurat «tovărășește» de mamă și eu am plecat. Am plecat, dar nu trîntind ușa sau arzîndu-i un pumn, ci foarte cumîntel, ca orice om cu judecată și prevăzut cu o tonă de lașitate.“ Prin zidul de iarbă nu se aude nimic. „Te rog să mă ierți. Sînt un... Indiferent de... Mă

rog, e tatăl tău..." Meri rîde potolit. „Fii serios. Îl recunosc. Ce, crezi că numai cu tine s-a purtat așa? Crezi că eu am scăpat? Dar — și revine la un ton mai scăzut și egal — voiam să-ți spun, că fiind fiica lui, am beneficiat de anumite avantaje. Mă și mir cum de m-am luat-o razna. Ca frate-meu. Am un frate. E tocmai în Australia... Eu am fost destul de liberă, am trăit, ca să zic așa, în belșug, la 17 ani am văzut Parisul, la 18 piramidele. Numai după ce-a căzut tovarășul Grimanu au început necazurile. Pînă atunci toată lumea îmi zîmbea, orice dorință îmi era satisfăcută. A urmat o întoarcere îngrozitoare. Am simțit din plin ura a sute de oameni. Se răzbunau pe mine pentru cele îndurate, pe drept sau pe nedrept, din partea tovarășului Grimanu. Și așa am început să-l urăsc. Apoi s-a-ntîmplat... În fine, asta — cu altă ocazie.“ „De ce să-l urăști?“ „Pentru că a căzut. Cît era acolo, sus, doar îl disprețuiam. Îi vedeam toate defectele, însă mă bucuram că-s fiica lui. Din interes. Profitam. Îți dai seama ce monstru sînt?“ „Nu exagerezi? Sau și asta e... altă poveste..." „Ar fi bine.“ „Ce face el acum?“ „Scrișnește din dinți, injură și așteaptă conjunctura favorabilă, ca să revină. Să urce iar în șa.“ „Crede c-ar mai fi posibil?“ „De ce nu?!“ „Și tu crezi?“ „Eu, nu. Tovarășul Grimanu e terminat. Ca și mine, dealtfel... Nu trebuia să mă provoc. O să plîng.“ „N-am știut.“ „Nu te-nvinuiesc.“

Timp de o săptămînă Meri nu mai apărui. Antim se interesă la pavilionul ei. Intrase într-o criză prelungită și acum, sedată puternic, nu ieșea din salon.

B.

„Ce i-ai făcut lui Meri?“ îl interoghează Suzana. „Eu?“ „Tu! Nici nu ți-a zburat o jumătate de gărgăune din cap și te-ai și apucat de cuceriri. Halal donjuan! Nu ți-e rușine să profiți de faptul că biata fată e bolnavă?“ „Eu?“ „Tu! Ce te tot miri? Mi-a recunoscut

chiar de a doua zi și mi-a povestit cum s-a-ntîmplat. Bărbații obișnuiesc să se laude cu asta, dar nu și femeile.“ Antim se sufocă. „Dar nici... Eu n-am... Nu se... Impo...“ „Termină cu teatrul ăsta ieftin! Uite la el, cavalerul! Neagă! După ce-a adus-o pe biata fată într-o stare îngrozitoare! Spune: ce s-a întîmplat? Ai părăsit-o?“ Antim uită de echilibrul lui, necesarul lui echilibru, pe care și-l îngrijește, îl mîngîie, îl întreține, sare-n picioare și urlă: „Ești nebună? Îți jur că doar am discutat cu femeia aia! — Spune „femeia aia“ și-i pare rău, fiindcă de fapt îi plăcea și se simțea bine cu ea. — Aici toți sînteți nebuni și vreți să mă înnebuniți și pe mine! Du-ceți-vă dracului!“ Pleacă în fugă, nemaiținînd seama că starea aceea de nervi îi poate fi fatală, că se poate prăbuși acolo, pe alee — un stop cardiac, nu? —, și adio viață! Nu nimerește broasca ușii, ținea cheia întoarsă, intră, în sfîrșit, și-i vine să spargă ceva. Caută în jur. O cană, pe colțul mesei. O ia, o cîntărește bine în mînă, e o cană ieftină, de faianță, apoi o izbește cu putere de podea. Zgomotul însă a fost prea mic. Aparatul de radio! Pe dulap. Nu l-a deschis niciodată de cînd locuiește aici. Proiectat în zid, se transformă într-o mulțime de resturi fără întrebuințare. De data asta, Antim n-a auzit nimic. A văzut cutia aceea, cît două pachete de țigări, cum se dezmembrează, însă totul fără sunet. Și brusc se simte obosit de moarte. Mai apucă să gîndească, fără vreo legătură cu ceva, că programase să vadă un film dat pe programul 2 de televiziunea iugoslavă, și cade pe pat într-un somn nefiresc, letargic.

...Sînt tot acolo, pe platou. Marea nu mai este albastră. Yeb știe fără să-i spună cineva, sau i s-a pus în vedere mai înainte, acum nu judecă asta, că nu are voie să se scalde. Apa a devenit acidă. „Sau radioactivă?“ se întreabă, iar Aeyo confirmă: „Cam așa ceva...“ Aerul, fierbinte, pare să amenințe. „Ce se-ntîmplă, Aeyo?“ „Nu te mai gîndi. Tot nu putem schimba nimic. Să ne bucurăm de ce ne rămîne și de cît ne mai rămîne.“ „Dar de ce să stăm aici?“ „Nu ești fericit aici?“ „Sînt fericit cu tine, însă din momentul în care am în față o interdicție — nu mai...“ „Taci! N-are rost.“ „Să tac! Să nu mă gîndesc! Să nu exist!“ „Existăm. Încă. Iu-

bește-mă, Yeb..." Cortul portocaliu este un mic depozit. Mai ales alimente. Pentru apă au un mic sintetizator. Cît timp va fi aer...

Platoul se cutremură iar, e un dans pe o muzică stranie, ca o prăbușire de bolovani pe octavele cele mai apropiate de infrasunete. Din cort, dreptunghiul de cer pare vesel. „Transfigurare“ — șoptește. „Da, mi-ai povestit. Mi-ar fi plăcut să-l cunosc pe Paul. Știu că e imposibil, dar, dacă aș vorbi cu el, cred că nu mi s-ar părea atît de zăpăcit cum mi l-ai descris tu. Eu îl văd prin ochii tăi, dar îl cîntăresc cu mintea mea.“ „Ce șanse avem?“ „Toate. Nu te gîndi.“ „Iar să nu mă gîndesc? N-ai obosit să repeți? Nu-nțelegi că nu pot sta așa să-mi aștept sfîrșitul?! Vreau să mă bat, chiar dacă aș fi numai eu din toată lumea..." „Fii rezonabil. Noi sîntem muritori. Tot vom muri odată și-odată. Toți oamenii mor.“ „Nu-i vorba de oameni, ci de omenire.“ „Și ce-ți pasă ție de omenire? După tine, pentru tine, oricum nu va mai fi nimic. Nici măcar nu ai un copil, pentru care ai fi îndreptățit să regreți sfîrșitul lumii..." „Aeyo!“ „Ascult.“ „Încep să cred că tu nu ești decît în închipuirea mea..."

Soarele e umbrit de un nor subțire. Văluri transparente se suprapun mereu, lumina se subțiază, se estompează și pierde treptat. „Iubește-mă, Yeb... E singurul lucru pe care merită să-l faci..." Sînt singuri, ca la început sau la sfîrșit de lume, și nu le rămîne altceva decît dragostea aceea ciudată. Ca niciodată, în dezlănțuirea ei calmă, Aeyo îl sperie. Se simte devorat. Gustul singelui. Și neantul... Mai are timp să se ferească, l-a durut să se desprindă: gura ei, nevăzută, a mușcat adînc din umăr.

9.

S-a bronzat de mult, pielea are o culoare aproape neagră, un cafeniu scrumit, și vara aceea, lunile acelea nu mai trec, sau se derulează la nesfîrșit într-un cerc larg

dominat de un singur anotimp. I se pare că trăiește aici de un veac. Carol, dulăul lui Max Rocșoreanu, zburdă pe alei într-o joacă prostească — o joacă neciinească —, aleargă apoi ca pe un hipodrom (sau kinodrom), într-un trap interminabil. Față de Max are un comportament la fel de neciinesc, se proptește cu labelle din față pe pieptul stăpînului, ca-ntr-o îmbrățișare, și stă așa. Nimic nu pare să-l dărîme. E prea puternic. Doctorul face fente, caută să scape. Și scapă, de obicei, firește, tîrziu, cu halatul murdărit. Antim tocmai se apucase să spună. „Stai ! șoptește Max. Treci în dreptul meu. Nu te mișca !“ Face o răsucire lentă, întorcîndu-se cu spatele spre alee. „Poate că nu mă observă...“ își exprimă el speranța și imediat răsufală ușurat. A scăpat ! Carol a trecut în viteză, clămpănind absent din fălci. „De ce zice Suzana că e tîmpit ?“ „Pentru că este. Însă eu nu recunosc. Nu vreau să-i dau satisfacția asta.“ „Acum mă asculți ?“ „Sigur că te ascult, deși știu ce ai să-mi spui.“ „N-ai de unde... Ia privește aici !“ Își dezgolește umărul. Max fluieră admirativ. „Formidabil !... Există două posibilități : sau ai fost extraordinar, sau... invers. Oricum, ar trebui să... Măcar un pic de alcool iodat. Nu strică... Dar îmi pare bine că... Înseamnă că...“ „Lasă-mă să-ți spun, deși e o prostie : am fost mușcat în vis.“ „În vis ?“ „În vis. Mă visez mereu cu o femeie nevăzută, cu numele de Aeyo. Pe mine mă cheamă Yeb.“ „În vis ?“ repetă Max. „Da. Și nu-mi explic... Am crezut că singur m-am... Dar n-ajung să... Dacă o să susții că mușcătura asta e simulată, mă sui pe turnul de apă și m-arunc de-acolo !“ „Stai, nu te pripî. S-o luăm calm și metodic. De ce, în definitiv, n-ar fi posibil să te fi mușcat în vis ?!... Hai la mine !“

Pășesc încet, ca-ntr-o plimbare infinită, parcă au uitat de visul lui Antim. Max descrie o pădure fără urzici, ca pe o lume, ca pe un univers fără urzici, se încrîncenează împotriva urzicilor. Apoi trece la ciori, ciorile, stolurile de ciori, ca-ntr-un film de Hitchcock, sau ca-ntr-un vers de Nietzsche. Ajung. „Stai să-ți arăt ceva, spune, și-l conduce prin curte, ocolind casa, spre grădină. E misterios... „Iar pune în scenă o mică reprezentatie...“ gîndește Antim și constată că nu-i displace să fie spec-

tator, cu condiția să fie liber să aplaude sau să fluiera când are chef. „Ce zici?” întreabă Max, mîndru și temător, înspăimîntat de iminenta judecată la care se supune de bună voie și fascinat de opera lui. „Ce să zic?” Nu vede nimic, deocamdată. Privește aiurit în jur, încă n-a ieșit din miezul gândului său și simte jenat rana din umăr. „Ce să văd?” întreabă și de-abia atunci zărește pe butucul acela de măcelărie obiectul rotund și alb, „ca o petală gingașă pe o secure“, și încremenește. Tace îndelung și se apropie lin, descriind un cerc, o învăluire, tace — nu pentru că n-ar avea ce spune — și, măcar în clipele acelea nu mai e conștient de sine. În spate, Max s-a împietrit într-un zîmbet stupid.

Deci lacrima...

E o lacrimă, într-adevăr, dar și un sîn rotund, de un alb mat, catifelat, se ghicesc și venele albăstirii pulsînd sub piele; dar și un pîntec arcuit ce cuprinde rodul unui mileniu de dragoste...

„Doamne! E o minune...” Nu găsește alte vorbe. Privește acel sîn-pîntec-lacrimă, îl mîngîie ușor, abia atingîndu-l cu degetele. Max nu mai zîmbește. E încruntat. Nu-și controlează mimica. Numai prin ochi i se revarsă fericirea, e fericit, desigur. Brusc, parcă rușinîndu-se, rostește grăbit: „Hai, gata! Să mergem...” Antim îl ascultă. „Sînt un dobitoc, își spune. Mereu mă grăbesc să judec oamenii și mereu trebuie să o iau de la capăt...”

Intră în biroul spațios, decorat cu cele mai neașteptate obiecte, în alăturări paradoxale, unele hilare. O cască de pompier lucindu-și alămurile lustruite, sprijinită de o Biblie, săbii de cavalerist din alte timpuri și o cursă de șoareci *pictată* cu flori, purtînd deasupra *intrării* un „Bine ați venit!” sarcastic, dacă nu cinic. Max toarnă un lichid gălbui, un deget numai, în pahare, se întoarce în grădină, de unde revine cu Lacrima, ducînd-o ca pe un copil, legănînd-o, și o așază pe un piedestal pe care fusese o enormă vază de lut smălțuit. Stă în sfîrșit în fotoliu, fumează și așteaptă. Antim înghite cîteva picături de alcool și povestește.

„Și ce se-ntîmplă acolo?” „Nu știu. Mai mult deduc din ce-mi spune Aeyo, că de fapt așteptăm un cata-

clism. Un război sau cam așa ceva.“ „Cînd se-ntîmplă toate astea?“ „Nu-mi dau seama. Visez doar. E ca-n vis. Nu mă pot concentra și totul alunecă. Adică...“ „Pri-cep. Spune.“ „Nu-s convins nici măcar că mă aflu pe pămînt. Aș zice, deși nu-s sigur, că soarele pare mai... mic. Dar e foarte cald.“ „Și n-o vezi?“ „Pe Aeyo?... Nu. Doar...“ „Însă e materială. O simți. Există. Nu?“ „Da. Categorie. Este un om. O femeie. Facem dragoste, ce naiba!“ „În ce limbă vorbiți?“ „Nu m-am gîndit la asta. Nu știu. Pot spune doar că înțeleg. Ne înțelegem.“ Tac apoi amîndoi.

„Nu-mi dau seama care ar fi explicația. Visul e vis. Pînă aici totul e clar. Cu mușcătura asta e altceva... O să rizi, însă mă gîndesc tot la o...“ „Te rog!“ „Ce să-ți fac dacă organismul tău îți joacă fel de fel de feste?! Nici eu nu cred, dar n-am la îndemînă altă ipoteză de lucru.“ „Și ce să...?“ „Încearcă să te controlezi. Să te desprinzi de tine. În vis. Adică să devii conștient — mă rog, e un fel de a... —, să fii conștient că ești în vis și să nu te lași în voia reprezentărilor din subconștient. Să acționezi tu, conducînd întîmplările. Să încerci să afli tot ce se poate afla despre cadrul respectiv, loc, timp, despre această misterioasă Aeyo și chiar despre tine. Cine spuneai că ești?“ „Yeb.“ „Eventual să te uiți într-o oglindă, să te vezi. Să te compari cu... tine.“ „Și ce-o să realizez?“ „Ceva mai mult decît nimic. Altceva nu văd ce-am...“ „Și dacă lui Yeb îi trece prin cap să se sinu-cidă? Îți dai seama?“ „Îmi dau. Atunci măcar vom ști sigur că Yeb există în realitate și că tu ești Yeb.“ „Rizi...“ „Rîd. De ce-aș plînge?“ „Dar dacă în rana asta s-au vîrît niște viruși noi, necunoscuți pe aici?“ Max se strîmbă. „Știi ce? N-o lua razna, te rog, că nu te iau în serios. N-am voie?“

Suzana îl ascultă cu atenție. Pare captivată. Ca de un roman polițist bun. „Părerea mea, conchide ea, trăgînd lent din țigară, este că devii un tip interesant. Te dez-vălui pe încetul. Ești mai complicat decît păreai la-nceput și-ncep să te cunosc. Numai mitoman nu te bănuiam... Ascultă : tu încerci să scrii romane fantastice și ajungi să confunzi ficțiunile tale cu realitatea?“ „Ce realitate?“ protestează Antim. Nu vezi că totul e un fel de haluci-

nație ? Reală rămîne doar rana asta. Și sper că ești convinsă că n-am putut să mi-o fac singur.“ „Asta da. Dar încerc să ghicesc cine a...” „Nu pricepi nimic.“ „Nu. Recunosc.“ „De fapt nici eu nu înțeleg multe. De exemplu, nu-mi explic de ce te porți cu mine ca și cum ți-aș fi dușman.“ „E greu de explicat, fiindcă într-adevăr mă port cu tine ca și cum mi-ai fi dușman. Numai că dușmanul meu e și-al tău. E un dușman în tine, în prietenul meu. Filip e un dușman al nostru. Lasă, e timp și pentru asta...”

În dreptul bradului de la fereastră, Meri și-a făcut de lucru, urmărind ceva, o gîză poate, jos, în iarbă. „Te așteptam.“ „Eu, nu.“ „Mi-am închipuit. Cred c-am spus niște minciuni.“ „Numai crezi ?“ „Am spus, am spus. Măcar de-aș ști ce-am mai inventat... Ce să fac, sînt bolnavă... Mă ierți, nu ? Și mă poștești la o cafea ? Acum mi-e mai bine. Aproape... E adevărat că tu ești sau ai fost ministru ?“ „E adevărat, aprobă el abia ținîndu-și risul. Ceva asemănător...” Uimit, înregistrează noutatea : e-n stare să ridă. Oare ce l-o amuza atîta ? Nu se mai gîndește la visul acela. Nici la moarte. Și nici nu mai e supărat pe Meri. „Serios ? Ministru-ministru ?“ „Am eu mutră de ministru ?“ „N-ai... Dar poate tocmai de aceea. Nici tata nu semăna cu un...” „Care ? Grimanu ?“ „Ce Griman ? Pe tata-l chema Dondopol. Era un fel de văr cu directorul de aici.“ Antim renunță.

Mirosul de cafea, persistent. „Nenorocirea vieții mele, povestește Meri, a fost sex-appeal-ul. Asta e congenital. Atrag bărbații nu că vreau eu. Eu nu vreau. Însă ei n-au de unde să știe... Odată, cînd treceam printr-o pădure, au sărit la mine doi tineri necunoscuți. M-au amenințat cu cuțitul, însă eu am absolvit niște cursuri de autoapărare. Unul din ei era spion. Păcat, că arăta destul de bine : blond, cu mustață, ochi albaștri — de parcă erau pictați cu... Pe mine, în perioada aceea, mă preocupă foarte mult problema familiei. Fiindcă, știi, eu am crescut la orfelinat...”

„Domnu Filip ! Domnu Filip !“ „Sînt acasă.“ „Pot să intru ?“ „Nu știu. Cred că da, dacă ai avea puțină voință...” Măslina împinge ușa cu putere, de parcă s-ar fi așteptat să i se opună rezistență. „Salut ! Vai, ce

schimbat sînteți ! Sînteți foarte destins, aproape ca un om normal. Adică sănătos.“ „Salut. Îmi pare bine.“ „Tu ce cauți aici ?“ i se adresează lui Meri. „Sînt în vizită.“ „De ce obosești bolnavii ? Tu ești sănătoasă, n-ai nici pe draçu, simulanto !“ Meri se ridică surprinzător de supusă și se grăbește să iasă. „De ce te porți așa ? se supără Antim. E bolnavă. În orice caz, mai bolnavă decît mine.“ „De unde știți ?“ „Așa cred.“ „Lăsați-ne pe noi să apreciem cum se prezintă situația cu pacienții noștri !... Toxicomana asta e bolnavă, dar nu chiar așa. Boala o doare prea puțin. Mai mult o îngrijorează Miliția. A fost gestionară la un magazin și i s-a găsit o lipsă destul de...“ „Mie mi-a spus că...“ „Spune ea multe și mărunte, proasta dracului !“ S-a aruncat în balansoar și se leagănă cu plăcere. Se vede că-i face plăcere. „De ce vorbești urît ?“ „C-așa-mi place și mă doare-n cot de...“ E prea pornită și în același timp prea sigură pe ea, ca totul să nu fie decît un joc. „Eu sînt un om antipatic și încrezut. Ce dorești ?“ „Aha ! N-ai uitat ! Și v-a durut. Adevărul supără. Aha !“ „Ce dorești ?“ „Eu ? Nimic.“ Pozează înduioșător de naiv. Dacă ar purta o fustă largă, probabil că ar pune pîcior peste picior, dezgolindu-și cu nepăsare studiată genunchii, nu căutînd un succes ieftin, care de altfel nici n-o interesează, ci pentru a epata, pentru a-l intriga. Pentru a-l șoca. Antim crede că a intuit mecanismul intim al comportamentului ei. „Atunci... ce cauți ?“ „Sînt în timpul serviciului.“ „Aici ?“ „Da. M-a rugat doctorul Rocșoreanu să vă supraveghez. Doamna psiholog e convinsă că intrați într-o depresie.“ „Și ce poți face dumneata ca să mă ajuți, admitînd faptul că ar fi adevărat ?“ „În primul rînd, depresiile sînt oricînd probabile în psihozele maniacale. Într-al doilea rînd, eu, în afară de adevărul incontestabil că-s interesantă și asistentă medicală, sînt dotată cu o inteligență plină de neprevăzut. Așa că o să vă prindă bine să schimbați o vorbă cu mine... Apropo : cum vă simțiți ? Vă place să fiți mușcat ?“ Antim ar vrea să spargă iar ceva. Fața asta îl enervează cumplit. Și nu numai ea. Ce se întîmplă în spitalul ăsta ? Sau ce se întîmplă în el ? „Fată dragă, te rog, lasă-mă dracului în pace, du-te cu Dumnezeu, plimbă-te, fă dragoste, cîntă, joacă fot-

bal, bea cafea, fumează, îmbată-te, spînzură-te, dar pleacă de-aici !” Măslina îl apucă de mină, ca și cînd i-ar lua pulsul. „În primul rînd, nu-s fată-dragă. Într-al doilea rînd, dacă deveniți violent, cer să fiți dus la «12», la cronici. În loc să-mi fiți recunoscător că vă dau atenție, în loc să vă las dracului și să mă duc cu Dumnezeu, să mă plimb, să fac dragoste, să cînt, să joc fotbal, să mă spînzur, vă purtați ca un paranoic. Ce mama dracului ?! Ce dacă sînteți prieten cu doctorii și ați jucat șotron cu psiholoaga ? Mă doare-n...” „Te rog, șoptește Antim, te rog nu striga.” „Ba strig ! Cine v-a băgat în cap că vă mușcă nu-ș' ce damă în vis ? Știam că leșinați de frică sau că n-aveați aer și muriți de inimă. Acuma — alta ! Sînteți nesperios. Păi așa nu mai terminați niciodată.”

Deodată Antim se simte neajutorat și singur. Se simte în pericol și nu are cu cine să vorbească. Aici nimeni nu-l ia în serios. Își dă seama brusc, de-abia acum, că în jurul lui s-a organizat un complot, toți sînt înțeleși, toți acționează asupra lui, fac fel de fel de presiuni, un fel de psihoterapie, sau cum dracu i-o zice, altă explicație nu găsește. Ar fi trebuit să-i apară clar din prima clipă că era ceva nefiresc, nemotivat, în faptul că Suzana și ceilalți îl scuturau, îl molestau psihic, în brutală punere la colț, insistența cu care îi se amintea mereu că nu-i decît un biet muritor. Și deodată avu în față termenul știut cîndva : antipsihiatrie !... Oamenii aceștia buni îl ajutau cum puteau, pe măsura științei lor și pe a firii lui. O sedare cu medicamente n-ar fi înălăturat decît formal și temporar răul.

Acum, că știe, se regăsește mai slab, mai neapărat și regretă că a aflat. Înainte se simțea îndreptățit să-i condamne și să-i acuze, neputînd totuși să renunțe la favoarea ce i se făcea, aceea de a fi în grija lor, sub ochii lor. Acum va avea mereu sentimentul unei vinovății scîrboase, de om meschin, ignorant, mărginit, pe care n-o va putea mărturisi. Cel puțin un timp.

„Da, m-am schimbat mult, destul de mult, numai astfel a fost cu putință să realizez adevărata situație în care exist... Dar ce este cu Aeyo ? Aeyo nu este o închipuire bolnavă...” Măslina așteaptă răspunsul. Are răbdare.

„Fată dragă, eu știu că-s bolnav și-s oarecum disperat. Nu ca atunci cînd am venit aici, e altfel de disperare și din alte motive. Atunci mă chinuiau niște gînduri proaste, care mă priveau numai pe mine, groaza că eu, buricul pămîntului, mă voi duce dracului. N-aveam nici o speranță, și totuși am început să mă văd cu alți ochi. Și lumea... Acum e vorba de cu totul altceva. Aș vrea să am încredere în cineva, caut un pic de... În problema asta, o scînteie de înțelegere valorează cît un... Mă ascuți?” Măslina zîmbește ca un copil care pregătește o șotie. „Vă ascult. Dar ce-mi dați?” „Ce să-ți dau?” „Fiți și dumneavoastră galant, ce mama dracului, uitați că sînteți bătrîn și faceți-mi curte, tratați-mă cu o bere rece, cu un Kent... Nu?” Antim revine pe un teren sărac, meschin, banal. „De unde bere rece?” „Așa vine vorba. Poa' să fie și-o amărită de Bloody Mary.” „Nu cunosc.” „Suc de roșii cu votcă... Glumesc, ce, nu știți de glumă? Iar de fumat — o să-mi aprind dintr-ale mele, Carpați... Hai, dați-i drumul, dar nu fiți plicticos, că nu suport. Eu sînt asistentă, nu psihiatru. Clar?” „Ești imposibilă.” „Știu. Țasta e farmecul meu.” „La 40 de ani omul nu e bătrîn, ține să precizeze Antim. Maturitatea nu înseamnă bătrînețe...” Măslina rîde. „Eram sigură c-o să protestați. Doamne, de ce-or fi bărbații ăștia atît de proști?! Ce vă deranjează c-am zis așa, dacă eu, care am 22, în loc să mă duc dracului, să mă plimb sau să fac dragoste, stau aici și vă înghit fasoanele — așa le-a botezat doamna psiholog, nu eu! —, și-mi fac nervi și griji și...” „E o sarcină de serviciu, ce te plîngi?” „Nu mă plîng. Afirm... Hai, ce vă frămîntă acum?”

Antim povestește despre Aeyo și lumea ei. Măslina îi examinează umărul și fumează dusă pe gînduri. Nu are experiență prea bogată și-i e teamă să-și spună părerea. De fapt n-ar fi prea multe de zis. Ea știe că bolnavul crede în adevărul lui atunci cînd fantazează. Frumos sau morbid, după caz. Dar mai știe că, acum, ea îl crede pe Antim, simte că el descrie ceva întîmplat în realitate, nu în vis. Rana de pe umăr este reală. Există.

Măslina nu poate afirma, cum l-a auzit pe doctorul Rocșoreanu, că „organismul simulează fel de fel de chestii“, pentru că mintea ei nu o duce atât de departe încît să realizeze cum s-ar petrece un asemenea fenomen. Nu poate fi nici de părerea psiholoagei, care, sinceră sau numai derutată, caută femeia „din spital“, dactomana. Parcă așa se numește. Dactomanie : plăcerea patologică de a mușca... Și atunci ? Ce rezolvare poate da ea, o fată de 22 de ani, care încă n-a ieșit dintr-o adolescență teribilă și trist-sentimentală ? Fără nici o legătură, se pomenește șoptind — între timp s-a lăsat seara, ei n-au observat că ar trebui aprinsă lumina, și zgomotele de pe platou, „zgomote de seară“, subliniază tăcerea, obligîndu-te s-o respecti —, nu misterios, insinuant — șoapta presupune puțin mister —, ci simplu, ca decurgînd strict necesar din discuție : „Cam înjur eu, dar nu că așa aș fi eu, prost crescută. Cînd am venit aici, m-au repartizat la cronici. Și mi-era frică de ei. Și-atunci am început să strig și să înjur, ca să-i domin. De fapt, ca să-mi domin teama... Așa că să nu credeți că-s mai rea decît sînt. Nu-s rea. Sînt numai dezorientată, fiindcă în pustiul meu nu există nici o piramidă...“ Îi place propoziția. A uitat unde-a citit-o și i se pare c-a ieșit din capul ei. Repetă : „În pustiul meu nu există nici o piramidă... Măcar de-aș avea un talent... Aici nici curvă nu merită să-ncerci să fii !... Dumneavoastră n-aveți de unde ști... Dumneavoastră o aveți pe Aeyo, care vă mușcă... Vedeți, privită din afară, povestea asta cu mușcătura pare tîmpită. Cretină... Din nefericire, nu pot să vă ajut. Și să știți că nu sînteți încrezut și nici antipatic ! V-ați putea chiar căsători...“

Acum ride Antim. „Doamne, de ce-or fi fetele astea atât de proaste !“ „Dar băieții ăștia de 40 de ani ?!“ Rid amîndoi. „Haideti la plimbare ! Nu vă strică puțină mișcare seara. Trecem și pe la doamna psiholog. Azi e joi, sîrbii dau un film... Și să nu vă mai fie teamă : perioada de bubuială s-a dus. Acum nici n-o să mai muriți, nici n-o să vă mai bruftuluiască nimeni. Mi-am dat seama că ați înțeles...“

„Dacă ați putea afla de la Aeyo cine sînteți dumneavoastră, ar fi un pas înainte... Și dacă ați vedea cerul noaptea...” „Fată dragă, *acolo* eu sînt altcineva. Chiar dacă voi ști totul despre Yeb, tot nu voi reuși să fac legătura cu Antim.” „Adevărat, însă... Dar dacă ea știe totuși ?...”

Cortul portocaliu acoperă mica platformă-lift, care coboară în interiorul platoului. „N-are nici un rost, spune Aeyo cu tristețe. Nimeni n-are timp de nimeni. Fiecare stă în găoacea lui și așteaptă clipa. Numai niște nebuni ca noi evadează sus.” Același soare puternic, alb, platoul, marea. Yeb își pipăie umărul. „Te mai doare ?” „Puțin.” „M-ai iertat ?” „Fată-dragă, tu știi foarte bine că n-ai nevoie de iertare...” „Eu nu sînt fată-dragă. Eu...” Yeb își amintește că altcineva a spus aceleași cuvinte. Apoi un gînd îl tulbură intens. N-are glas. Aerul e fierbinte. „Cine sînt eu, Aeyo ? Se întîmplă ceva, memoria îmi joacă o festă. Nu mai știu cine sînt. Mă-ntreb și unde ne aflăm. Caut locul nostru în univers. Aș vrea să aflu unde dispar... cînd dispar...” „Cum să dispari ?” „Adică unde sînt cînd nu-s cu tine ?” „Fiecare are treburi. Dacă nu vrei să-mi vorbești despre ele, eu nu te pot obliga. Ce-ar fi să ne *obligăm* la fel de fel de... Cînd nu ești cu mine, ești în altă parte, unde trebuie să fii. Nu-i posibil să fim în același timp în două locuri diferite. Poate că simți nevoia să fii singur. Poate că te obosesc. Știu că sînt cam plicticoasă... Apreciază-mi sinceritatea !” „Dar cine sînt eu, Aeyo ?” „Ești Yeb, iubitul meu.” „Mai clar ! Numai atît ? Explică-mi ce fac, ce profesiune am, vîrsta, unde m-am născut, ce pasiuni

am, cum apar lîngă tine, cum se întîmplă..." Aeyo este îngrijorată. „Tu ești bolnav! Ce-i cu tine?“ „Vreau să știu tot!“ strigă el și o vrea cu tot dinadinsul. Oglinda! Gîndul străfulgeră departe. Ce oglindă? Este ceva cu o oglindă. Nu-și amintește ce anume. Se privește într-un capac metalic bine lustruit. Nu se recunoaște, ca și cînd nu s-ar fi văzut niciodată. „Tu ești bolnav“, repetă Aeyo. „Înțelege odată că am uitat tot. Mi se pare că visez și că de fapt eu trăiesc cu adevărat în altă lume“. „N-ar fi bine să-l consulți pe Nioe?“ „Nioe?“ „E medic doar..."

„Visez. Sînt conștient că visez. Deci nimic nu este real.“ Își înfige unghiile în palmă. Îl doare. „Poate să mă doară și-n vis..." Aeyo tace. „Spune-mi, Aeyo, de ce se teme lumea?“ Tăcere. Apoi: „Bine... Asta poate că-i un nou joc. Tot timpul inventezi cîte ceva. Fie! Deși pe mine mă plictisește... Tu ești Yeb, ai 38 de ani, te ocupi cu niște statistici insipide... Te-ai ocupat. Acum lumea așteaptă sfîrșitul. Își consumă ultimele rezerve. De zeci de ani trăim cu groaza în suflete. Mereu se găsesc doi nebuni care să se înfrunte, și amîndoi sînt puternici și convinși că au dreptate. Sîntem pe pămînt. O planetă de buncăre și cîrțițe. Noi doi am rămas ultimii doi nebuni fericiți, care, în loc să se teamă în toate clipele, se bucură de toate clipele pe care le mai au... Ești mulțumit?“ „Încă nu. În ce an ne aflăm?“ „În 1817.“ „Imposibil!“ Aeyo tace.

„Imposibil!... 1817? În care eră?“ „Era a treia.“ „Asta nu e Pămîntul, Aeyo!“ „Noi așa-l numim: Pămînt. A 5-a planetă a sistemului nostru solar.“ „Nu se potrivește, Aeyo. Nu e a 5-a..." Alt gînd: „De cînd ne iubim noi doi?“ „De cînd ne-am întîlnit.“ „Cînd ne-am întîlnit?“ „Acum trei ani.“ „Unde?“ „La centrul de refacere.“ „Nu pricep nimic..." „Nici eu. Și mă chinui... N-ar fi bine să vorbești totuși cu Nioe?“

Simte nevoia să se miște, să-și dovedească astfel că există. Aleargă pe muchia platoului. Toate vorbele acelea le-a mai spus și altă dată. Toate gîndurile acelea le-a mai gîndit și altă dată. Nici răspunsurile nu-s noi. „Sînt nebun! Cum pot să uit tot?“ Aerul fierbinte îi sfișie pieptul. Încă un pas. „Ce mama dracului, ei nu-și dau

seama?“ Gîndul atîrnă undeva deasupra falezei. „Nu bucurăm ca niște proști că stăm deoparte, că parcă asta ar...“ Sare peste o crăpătură a scoarței. A calculat greșit. Cade. O durere ascuțită în glesna stîngă. „Puteam să...“

„Salut, Yeb!“ „Salut, Nioe!“ Se cunosc de cînd iumea. „Mereu faci cîte o boacăna... Acum va trebui să-ți mobilizez glesna. Ai o fisură. O să te rețin aici pînă mîine.“ Strigăt : „Nu!“ Yeb nu știe de ce se teme să rămîna o zi la Nioe. Nu vrea. „N-ai încotro.“ „Dar ce rost are? Cu sau fără fisura asta, tot o să...“ Datoria mea e să te vindec. Restul nu mă interesează... Înghite asta!“ Liniște și pace. Între somn și trezie, o teamă alburie, diafană, fără nici un înțeles : „Ce-or să creadă în pădure, cînd...“

...Deschide ochii. Încăperea binecunoscută. „Boii“ lui Grigorescu, decorați. Dreptunghiul ferestrei. Bradul. Cald. Foamea. Trebuie să fie tîrziu. Este tîrziu. Ceasul a stat. Acum își amintește că a bătut cineva în geam. Se ridică. Piciorul stîng poartă o gheată gălbuie, tare, țeapănă. Fisura! Deodată i se face teamă. Vrea să strige. Nu are aer. Talpa celui ghips gălbui este elastică. Tîrșăie pe covorul depilat și deschide fereastra. Soarele este la amiază. Pe platou — nimeni. O grabă dementă îi accelerează mișcările, i le taie la jumătate. Se îmbracă. Gesturi necoordonate. Iese — șontic-șontic — și nu știe încotro s-o ia. Dinspre stația de sterilizare trece agale Măslina. „Salut! strigă de departe. Pe unde ați umblat? Ați fost acasă?“ „Nu... Am...“ Fata îl vede șchio-pătînd. „Ce vi s-a...? Vă e rău?“ A ajuns lîngă el. Îl sprijină. „Nu vă speriați... Nu vă speriați... Dacă vreți, chem pe cineva și o să... Dar nu vă speriați, n-o să...“

12.

„S-o luăm de la capăt, spune Max. Mai rezști?“ „Rezist“ — geme Antim. Se afla de față Suzana și Măslina. Au cooptat-o și pe asistentă în colectivul acela ciu-

dat. Parcă sînt niște conspiratori. Au luat o mie de precauțiuni, nu cumva să se bănuiască pentru ce se întîlnesc, deși nimeni n-ar fi putut — nu să ghicească, ar fi fost imposibil — nici măcar să se-ntrebe ce discută cele trei cadre medicale cu acel pacient. Max i-a avertizat că tot ceea ce se întîmplă cu Antim este prea misterios, prea neverosimil, pentru a nu fi important. O publicitate, în acest caz special, n-ar fi de dorit, i-ar deruta, i-ar deranja pe toți patru. Deci — secret absolut. Încă nu se știe ce vor face și nici ce ar trebui cercetat și aflat. „Zeflemiști există în tot locul. Gîndiți-vă numai că treaba asta se întîmplă într-un spital de psihiatrie. Ei, imaginați-vă cum ar putea fi socotită !“ Deci Antim o ia de la capăt. Povestește încă o dată, pe larg, tot ce știe. Măslina notează. „N-ar fi bine să înregistram pe bandă ?“ Suzana e de acord. Nici Antim nu se împotrivește, deși știe dintr-o experiență trecută și fără importanță că microfonul îl cam inhibă. „Per-fect !“ își dă adeziunea și doctorul Rocșoreanu. Suzana caută o bandă. N-are nici una goală și va sacrifica niște cîntece de petrecere, fără sare și ușor vulgare, cerute des de o anumită categorie de participanți la discotecă. Tot nu-i plac, ba chiar îi lezează gustul artistic.

Antim relatează egal, ușor trist și impersonal, de parcă ar fi vorba de altcineva și nu de el însuși. Nici o întrebare. Totul este clar, fără să fie clar nimic. S-au făcut deja interpretări ale faptelor, s-au căutat posibile explicații. Nimic nu stă în picioare. Separat, sau puse cap la cap, întîmplările nu par să contrazică o logică a bunului-simț, în afară de amănunte — importante și ele, cum ar fi invizibilitatea lui Aeyo —, atîta timp cît se face abstracție de ideea că ele au loc *în vis*. Le este necesară o dovadă materială. Ea există. Ghipsul acela gălbui nu e ghips, ci un material plastic. Ar fi o probă... Antim a lipsit din spital două zile. Ei au crezut că a plecat acasă, a fugit în oraș, dornic de o evadare. L-au învinovățit : ar fi putut să le spună că pleacă. De fapt n-au fost îngrijorați. Îngrijorați sînt acum. „Să nu ne pripim. Poate că Filip *nu știe* c-a plecat în oraș... Stai, nu te supăra ! E o ipoteză. Să-ți explic : la somnambuli...“ „Iată-mă și somnambul !“ „Nu e o jignire și nici o acuzație, in-

tervine Suzana. Încercăm să eliminăm orice..." „De acord. Dar nu m-a văzut nimeni cînd am plecat? Sau pe drum? La gară?" „Asta nu putem ști. N-avem posibilitatea să verificăm, să-i căutăm pe cei care, eventual, te-au văzut. Nici cu Interpolul n-ar fi ușor. Ceea ce e sigur, spune Max, pipăind plasticul de pe glesna lui Antim, mi se pare doar asta. În practica mea n-am întîlnit un material asemănător..." „La noi! opinează Măslina. Dar dacă-n alte țări..." „Deșteapto! o feliță psiholoaga, care o iubește cu asprime de mamă exigentă. Cu ce-ar fi mai simplă problema, dacă alaltăieri lui Filip i s-a aplicat asta la Tokyo?"

Pină la urmă, obosiți și iritați, renunță. Cu o foarfecă, Max a decupat o fișie de plastic și o privește prost. Cine ar fi în stare să-i spună unde și cînd a fost fabricat materialul acela? I-au trecut prin minte două instituții: Institutul medico-legal și Miliția. „Cunosc pe cineva la fabrica de mase plastice, îi ghicește gîndul Suzana. Dacă ești dispus, dăm o fugă pînă-n oraș." „Perfect! Trebuie să existe un laborator, specialiști, nu?" „Să vin și eu?" „Nu, Filip. De ce? Cred că-i mai bine ca ăia să nu știe ce-i cu povestea asta... Sau ți-ar conveni să se audă și să devii un caz?" „Sînt un caz." „Dar nu de notorietate publică." „Dacă vrei, îl întărită Suzana, anunțăm presa. În cîteva zile ajungi celebru." „Exagerezi. La noi nu-i ca-n Apus."

Rămîne cu Măslina. N-au chef de nimic. „Știți ce? Ce-ar fi să facem o radiografie?" Ideea nu e rea. Se duc la radiologie. Au noroc. Asistenta doctorului Doman, o femeie posomorîtă, veșnic preocupată de niște treburi casnice fără sfîrșit, nu pune nici o întrebare și își face meseria. La înapoiere, Antim gîndește cu glas tare. Nu i se pare că ar trebui să se sperie. Nu se întîmplă nimic extraordinar, nenatural, care să scape de sub observația directă. E desigur bolnav. Poate chiar grav bolnav. Da, e adevărat, nu reușește să-și explice cum a ajuns plasticul ăsta pe piciorul lui, dar multe lucruri, pentru o zi, un an, sau pentru un veac, rămîn inexplicate. Nu-i nimic supranatural. S-a-mbolnăvit rău de tot. A plecat de la inimă și a ajuns la... Nu-i demență, fiindcă

judecă. Nu că-și închipuie el, doar el, că judecă și gîndește corect. Și ceilalți sînt convinși de acest fapt, nu? N-a înnebunit. Se-ntîmplă totuși ceva cu el, în mintea lui s-a stricat ceva — de unde halucinația cu Aeyo. Sînt probabil reminiscențele unui roman științifico-fantastic citit demult. Aeyo, Yeb, par nume specifice unor asemenea romane. Altfel nu se explică. Iar plasticul... Dacă nu l-ar durea glesna cînd calcă, ar nega existența acestui blestemat de plastic... Dar dacă visează? Acum. În clipa asta, visează că s-a trezit din visul cu Aeyo. „Dar eu nu visez!” protestează slab Măslina. „Dumneata poți să nu fii cea adevărată. Măslina cea adevărată trăiește în realitate și habar n-are de prostiile astea. Dumneata, cea de lingă mine, poți să fii o invenție. O proiecție a realității. În visul meu... Singurul lucru care mă deranjează e că visul e prea riguros întocmit. Cu amănunte. Cu nuanțe. Nimic nu e nebulos. Totul e clar. Chiar și părțile fără înțeles pentru mine sînt aranjate... ca-n viață, ca-n... Sînt palpabile, sînt... Dar dacă nu e vis? Nu pricep cum ar fi posibilă o asemenea transbordare. Poate că-i impropriu spus transbordare... Mă rog. Nu pricep — nu-i nimic. Dar dacă e de-adevărata? Și de aici începe teama.” Își dă seama că nu ajunge nicăieri. Nu are nici un punct ferm pe care să se sprijine. Măslina este la fel de neputincioasă, însă vîrsta, pe de o parte, iar, pe de alta, faptul că nu-i implicată direct, că se simte numai spectator, o ajută să ia lucrurile mai ușor. „De ce să vă frămîntați atîta? Ce-o fi, om vedea. Poate că totuși e un fel de somnambulism. Ați plecat fără să știți și v-ați înapoiat, uitînd tot. Poate că ați fost la un prieten. N-aveți un prieten?” „Am. Am un prieten. Nu-i exclus să fi trecut pe la Paul, la atelier. Ar trebui să-l întreb. Însă nu cred...” „De aflat tot o să aflați adevărul. Care-i adevărul. Pînă atunci însă...” „Stai! Bine, am fost în oraș. Dar plasticul? Am uitat de plastic.” „N-am uitat, însă îl omitem pînă ce avem rezultatul de la laborator.” „Și dacă...” „Dacă o să continuați așa, înnebunim amîndoi.” „Nu-nțelegi că mi-e frică? O să-mi fie frică să mai dorm. Dacă o să pic de pe marginea platoului?” „Vă rog... Liniștiți-vă... Haideți să jucăm

tenis!“ „Nu știu să joc tenis.“ „Învățați.“ „Nu vreau să învăț nimic. Și nu pot. Mă doare piciorul.“

Nici pînă acum n-a avut o existență prea bogată în întîmplări, dar de cînd au început visele cu Aeyo se simte sărăcit de viață. Aici. Numai *dincolo* totul i se pare plin, variat — cu toată uniformitatea peisajului —, interesant... Și totuși îi este teamă de viața aceea. Dincolo trăiește o veșnică amenințare. Nu prea clară, invizibilă chiar. Ca un aer pe care-l respiri, știind că e otrăvit și că peste un timp nedefinit tot organismul va fi îmbibat de substanța aceea inodoră și incoloră, dar nu mai puțin primejdioasă. „Ce caraghios să mi se-ntîmple tocmai mie!“ Constată că era mai suportabilă vechea frică legată de inimă. Ba într-un fel nici nu fusese o frică rea. Dovadă că a trăit cu ea în bună pace, s-au „îngăduit“. El, cel puțin, a și cultivat-o oarecum. „Da, domnule, remarcă uimit, cam așa s-a-ntîmplat! De fapt o îngrijeam și-o alimentam, nu cumva să rămîn fără ea... Exagerez, bineînțeles...“

„Spuneți-mi, îl roagă Măslina cu totul și cu totul inoportun, de ce nu v-ați căsătorit pînă acum?“ „Poftim?“ „Întrebam de ce nu v-ați căsătorit.“ „Eu?“ „Da.“ „De ce vrei să știi?“ „Din curiozitate.“ Fata așteaptă răspunsul, dar Antim nu are de gînd să-l dea. „Hăi, spune în sfîrșit, o fi cazul să ne lăsăm în pace unul pe altul!“ „Adică?“ „Adică îți mulțumesc că mi-ai ținut de urît.“ „Să plec? Plec, dacă vreți. Dar să nu strigați după mine.“ „Dacă o să mă culc și-o să adorm, poate n-ai să mai auzi de mine.“ „O, ce mă speriați! Uitați-vă cum tremur!“ „Rîzi?“ „Rîd.“ „Atunci... Salut!“

Nu întîrzie prea mult pe banca aceea, unde au poposit amîndoi. Se ferește să calce prea greu cu stîngul și, încet, ajunge acasă. Descuie și intră. Și brusc îl apucă somnul. Ca un reflex condiționat. Nu vrea să-i fie somn. Iese din nou și se așază pe scară. Încearcă să urmărească perechile care se plimbă pe platou. Reușește, preț de cîteva minute, să-și concentreze atenția asupra unui păianjen care trudește între două crengi ale bradului. Îi este teamă c-o să adoarmă pe scară. Se închipuie adormit acolo și cum, trecînd brusc *dincolo*, dispare pur și simplu de aici, sub privirile uimite ale vreunui bolnav

aflat întâmplător în apropiere. Nu-i nimic de râs... S-a înserat. Își amintește că n-a cinat. Și o descoperire și mai și : nici n-a prânzit. De ce n-a prânzit ? Reface înapoi falsele evenimente ale zilei și conchide că nici Măslina n-a prânzit. Din cauza lui ! O compătimește, dar nu simte față de ea nici un strop de recunoștință. „Să-mi fie rușine !“

N-a adormit. Probabil că numai a-nchis ochii, reze-mat de tocul ușii. N-a auzit mașina. Înseamnă că mă-car o clipă a ațipit. A ațipit și n-a... dispărut ! Max îl strigă din alee și el tresare speriat. „Va dura câteva zile, îl informează doctorul. Ei spun că nu e de la noi.“ „Păi sigur că nu-i de la noi !“ „Va dura câteva zile, repetă Max. Cum te simți ?“ „Mi-e un somn de moarte și mi-e teamă c-o să adorm.“ „Mda... Mda... face doctorul. Știi ce ? Dacă o fi într-adevăr ceva adevărat în aiureala asta ce ți se-ntîmplă ție, riscul de a suferi un accident nu-i mai mare *acolo* decît aici, înțelegi ? Și aici îți poate cădea o cărămidă-n cap, nu ?“ „Da, dar acolo e grav că planeta poate exploda.“ „De unde știi ?“ „Nu știu de unde știu. Acum îmi trecu prin minte.“ Și imediat se întrebă dacă nu cumva *acolo* e tot pămîntul. Dar unde ? Pe ce continent ? Sau *cînd* ?

„Max...“ „Ce e ?“ „Mi-e frică al naibii...“ „Iar începi ?“ „Ce să fac ?“ „Nu știu. Iartă-mă, dar nu știu. N-am cum să te ajut... Dacă nu te-aș crede, și n-aș fi și eu destul de speriat, aș trata altfel povestea... Te-aș seda bine și gata... Poate c-ar fi totuși o soluție. Măcar ai scăpa de frică. Aici. Iar dincolo — te-ai descurca tu cumva...“ „Și dacă nu mă descurc ?“ „Dacă... Ce vrei ? Să vin cu tine ? Uite că nu pot să vin cu tine. Și chiar de-aș putea, nu sînt sigur c-aș ține neapărat. Nu-s din neam de martiri pe altarul științei.“ „Atunci... lasă-mă dracului !“ „Te și las... Dacă te... duci, nu uita să te-n-torci. Pa !“ După cîțiva pași : „N-ar fi bine să stau cu tine ?“ „Toată noaptea ?“ „Toată noaptea.“ „Și dacă dis-par ?... Tot nu... Și mîine ai treabă. Nu-s singurul bol-nav din spital... Nu. Du-te. Văd eu...“ „Bine.“ Se mai oprește o dată, face un pas înapoi. Renunță. „Max !“ „Poftim !“ „N-o să închid fereastra, numai o împing.

Dacă nu apar, intră și..." „Și ce să cauți? Tot nu te-ai găsi... Lasă, bătrîne, nu te mai gîndi. Noapte bună!" „Noapte bună!"

13.

E dimineată. Noaptea, pentru el, a trecut brusc. N-a dormit bine. Nu-și amintește să fi visat ceva. Se simte neodihnit, dar piciorul nu-l mai doare ca înainte. Programul de la început de zi s-a terminat. Cafeaua așteaptă în ceașcă. Azi i-a reușit un caimac nemaipomenit.

Apare Meri, într-o rochie subțire, foarte decoltată, și vrea să-i mărturisească marele chin al vieții ei. Antim nu dorește să afle marele chin al vieții ei, însă Meri nu se împiedică de un asemenea fleac. Își prepară o cafea, își aprinde o țigară și povestește curgător, cu un fel de talent al sincerității, cum a devenit zidărița fruntașă, pe cînd construia cavoul lui Nelu Pasqualino. „L-ai cunoscut pe Nelu?... Păcat. Ai fi putut să-l cunoști. A murit prin 1920 sau 1930..." „Cine știe, reflectează Antim, mi-o fi fost coleg de maternitate. Numai că eu m-am născut ceva mai tîrziu. Cu vreo zece-douăzeci de ani. Un fleac." „Da? Ce fericit ai fost. Ai apucat războiul... Cred că era palpitant."

Măslina vine cu o veste-n dinți: la glesna lui Antim există într-adevăr o fisură. „Vă dați seama?" „Îmi dau. Și brusc: Fetelor, nu vă simțiți jignite, însă vă rog să mă lăsați... Mi-e somn." „Vreți într-adevăr să...?" „Da." „Să-i spun doctorului Rocșoreanu?" „Mi-e indiferent. Mi-e așa de somn, că nu-mi pasă dacă trec dincolo." „Unde, unde?" rîde Meri, bănuind o glumă. „În rai." „Vreau și eu!" „Ia-o de aici!"

Se-ntinde pe pat, îmbrăcat, cuprins de moleșeala neplăcută pe care i-o dă de obicei oboseala combinată cu neputința de a adormi. Vrea să doarmă. Nu-și explică de ce vizita lui Meri l-a enervat și-l face indiferent la

orice i s-ar putea întâmpla. Ba știe. Într-o frîntură de clipă, și-a adus aminte de Aeyo. Ca o fluturare de batistă. Ca o boare. Ca o undă de parfum abia ghicită. Îi era dor.

Trecerea este instantanee. O rupere. Probabil că s-a întâmplat numaidecît, chiar în clipa cînd a ațipit. L-a durut. Ca și cînd ar fi fost împins printr-un orificiu prea strîmt, care-l presează din toate părțile, sufocîndu-l. Apoi, deodată, scăpat, se simte proiectat în spațiu. Și brusc mîngîierea catifelată a palmei. „Mi-a fost dor...” „Aeyo...” „Da.” A dorit mult să-i spună ceva anume, foarte important. Vrea să-și aducă aminte. I se pare că asta e, deși nu, Paul n-are nici o legătură cu ei. Poate c-ar trebui să aibă. Paul e singurul om de care-și amintește mereu, ca dintr-o altă viață. Restul e vis. E coșmar. E halucinație. „Aeyo...” „Da, Yeb.” „Ce se mai aude?” „Nimic nou. Se vorbește că tot vor începe...” „Și noi?” „Noi sîntem singurii oameni care nu ne temem de nimic.” „Chiar nu ne temem?” „Nu. Pentru că știm că nu avem scăpare. Unde nu-i speranță, nu-i nici teamă...” Se revoltă inutil. Știe că n-are nici o putere. Știe că Aeyo are dreptate, dar nu vrea să accepte evidența. „Nu vreau să decidă alții pentru mine! Tot ce are legătură cu viața mea — eu hotărăsc!” „Nu te zbu-ciума. Știi doar că inima ta e slăbită...” „Ce-mi pasă că voi muri de inimă sau de foc? Sau de schijă? Sau de... Măcar să mor cum vreau eu. Dacă nu se poate să mor cum e firesc.” „Moartea nu-i firească.” Strigăt: „Dar cine ne-a programat să fim așa?”

„Mie îmi face rău alcoolul, de-aia nu beau. Nu din snobism.” Are o încăpere plină de obiecte vechi, fără întrebuintare. Lui Yeb îi place, miroase acolo a ceva cunoscut, un miros neindentificat, de vetust, de altă epocă. Récunoaște un cal-de-mare de metal. „Asta e un animal fabulos, l-am găsit la un magazin de fleacuri. În copilărie. Nu există în realitate.” „Există”, o contrazice el, deși e convins că minte. I se pare cunoscut, fiindcă l-a mai văzut acolo, la Aeyo.

Orașul zumzăie. E o moarte care zumzăie. Zeci de televideofoane transmit știri. Mii de știri steoreotipe. De mult timp nu se mai nasc copii. Pe falsul cer al came-

relor de locuit se văd galaxii pașnice. „Iubește-mă, Yeb !“ Din nou frenezia aceea, prea dezlănțuită pentru a fi normală. Filme de un secol, cu iubiri fade, muzică dulceagă, conflicte făcute. Totul se derulează în mod automat, nimeni nu se gîndește să întrerupă, nimeni nu doarește altceva. Fiecare se îndoapă cu droguri și așteaptă clipa. „Îți dai seama că e o prostie să tot aștepti, nu, Yeb ?... Sînt de părere să nu mai coborîm. Sus avem totuși iluzia că nu ne privește nimic... Sau să plecăm în altă parte ?“ „Acolo nu-i tot la fel ?“

Pe platou, soarele arde necruțător. Yeb își caută o ocupație. Ar dori să cultive flori. Există flori adaptate la arșița de pe platou, totul e să se ocupe cineva de treaba asta. „Ce rost are ?“ spune Aeyo. „Are. Nu pot face dragoste tot timpul. Și-n afară de dragoste n-am cu ce să mă ocup. Nu-mi face plăcere. Poate doar să mă lupt cu nebunii care ne-au adus în situația asta. Dar pe ei n-am cum să-i găsesc. S-au ascuns, animalele ! Stau în buncăre și-și calculează la nesfîrșit șansele...“ Florile cresc. Sînt cam țepoase, cu frunze înguste și lucioase. „Mi-ar trebui și niște gîze...“ „Yeb, nu-ți forța piciorul. Glesna ta nu e încă vindecată...“

„Cum pot iubi o astfel de femeie ?“ se întreabă și nu-și dă răspuns. De fapt n-o iubește. Cu Aeyo se întîmplă altceva. Aeyo este cealaltă parte a lui, nealeasă, dată lui, ca un destin. „Dacă totul se duce dracului, ce mai contează cine are dreptate ?“ bombăne, traversînd cărările bătute doar de el, pe platou. „...căci realitatea nu se află în structura moleculară a creierului și nici în cea abstractă a limbajului, ci în... În ce ?... Dacă aș avea libertate de acțiune, aș... Nu-i vorba aici de libertate... Libertatea este altă... Ce dracu am ? Astea nu-s gîndurile mele... A 5-a planetă... A 5-a planetă este... Mercur, Venus, Terra, Marte... Nu știu care este. În orice caz, Pămîntul este a treia... Asta o știu sigur. Și după el urmează Marte. A 5-a ar fi una pe care nu mi-o amintesc, sau poate că n-am știut-o niciodată...“ Ca printr-o ceață „îl visează“ pe zăpăcitul acela de pictor, Paul, nu ?, și se vede într-un atelier prăfuit ca toate atelierile, cu sute de lucruri nefolositoare... Îl confundă cu încăperea pe care Aeyo o numește cuib... Nu, e altceva.

Deasupra unui butoi de metal — știe ce este, e-o sobă : cu ajutorul sobelor oamenii se încălzeau altădată, sau se vor încălzi cândva —, deci, deasupra sobei, se află un tablou, o cromolitografie pătată și decolorată. O plută pe care abia se mai țin niște muribunzi. Știe ! *Își amintește* : Pluta Meduzei. Cuvintele se înșiruie fără nici un efort din partea lui : Géricault, naufragiul vasului Meduza, 2 iulie 1816... „Aeyo !“ „Te ascult.“ „În ce an mi-ai spus tu că sîntem ?“ „În 1817.“ „Atunci nu credea-ai uitat de naufragiul Meduzei.“ „N-am uitat nimic, dar nu știu să fi auzit de un naufragiu.“ „În 2 iulie 1816.“ „Nu. Categorie nu... E din vis ?“ „Poate... Și nu văd legătura... Ce e cu Meduza asta ?“

Are o idee : să nu plece de aici, așa cum e mereu tentat și nu vrea să recunoască ; să caute răspunsuri la toate întrebările ; să cotrobăiască prin cele mai ascunse colțuri ale așezării ; să caute rezolvări și la probleme încă nepuse ; să-ncerce să-i scoată pe oameni din amorteală, din pasivitate ; să fie sigur că nu se mai poate face nimic... „De ce să fiu sigur ? Ca să cad și eu în deznădejde ?“ Nici o soluție. Numai vorbe. Și un nou cuvînt îl încearcă sondîndu-i ici și colo creierul Nu pricepe ce-ar putea însemna. Sună ciudat : *Phaeton*... Nu pricepe nimic. Mereu nu pricepe nimic.

„Yeb, tot te mai zbuciumi ?“ „Nu mă zbucium.“ „Te frămînti.“ „Nu mă frămînt.“ „Ba da. Simt... Iubește-mă, Yeb ! Asta e singura realitate pe care o putem controla. E a noastră. Ține numai de noi.“ Probabil că Aeyo este o mare nevinovată. O naivă. Și o fericită. Pe ea n-o interesează decît dragostea lui... E firesc să nu știe ce s-a întîmplat în 1816. Ce să caute ea în 1816 ? Ea trăiește în 1817, era a treia. Care eră, a treia ? De pe care pămînt ? De pe care planetă a 5-a ?

...Paul s-ar simți bine pe planeta asta, a 5-a. Are culori tari. Semitonurile sînt mai violente decît o rană vie. Aici totul este numai contrast. Două, două, două... Alb-negru, lumină-întuneric, ei-noi, viață-moarte. Totuși Paul înțelege *trecerea*, jumătățile de măsură. Nuanțele. De fapt el nu excelează prin nuanțe, culoarea, la el, nici nu se observă. El te scoate din inerția privitorului indiferent prin idee. Prin gînd. De aceea, tablo-

urile lui pot fi povestite. Dacă ai un bun povestitor, te lipsești de expoziție... Paul nu l-a căutat niciodată, adică nu i-a sunat la ușă. Numai la telefon : Alo, am nevoie de ceva biștari... Veșnicile împrumuturi nerecuperate. Nu se obosea nici să explice pentru ce-i trebuie. Am nevoie... și atîta tot. Mai demult inventa întîmplări neverosimile sau numai tragice. „A murit tata și n-am cu ce să-l îngrop !“ Iar a doua zi, vesel : „Alo, tăticu, sînt cu niște fufe. Mai prețis, cu una. Sînt la «Cocoșul de aur» și-am rămas în pană. N-am mărunțiș. Vino cu niște foi !“ Dar cum poți să... ? Taică-tu mort, și tu...“ „Bate-te peste gură ! A, pricep... Nu te supăra, tăticu : te-am mințit.“

Încă n-a deschis ochii. Recapitulează, recapitulează, o perpetuă întoarcere în cerc, călcînd pe aceleași urme. Nimic nou. Ce-o fi cu Paul, o fi terminat *Transfigurarea* ?

... O nouă revenire la prima zi. Nu știe cît a trecut de atunci. O veșnicie, nu ?, e frumos spus și nedefinit. „N-ai și tu pe cineva, un prieten, o femeie, care să te caute ? Care să vină și să se intereseze de tine, ce e cu tine, ai într-adevăr *ceva*, nu ai... Nu-mi închipui că ești atît de singur.“ „Nu m-am gîndit la asta...“ „Bine, omule, dar ce fel de viață ai dus tu ?“ „Normală, Suzana. Normală.“ A dus o viață normală. Sub semnul indiferenței. Atunci cum se explică accidentul cardiac ? Explicații...

Pipilitu se plimbă grav pe alee, așa cum îi șade bine unui extraterestru. „Să trăiți !“ Cam pămîntean salutul. „Salut... Ei, ce mai e nou ?“ „Nimic nu e nou sub soare. Sînt numai niște păreri...“ Are dreptate, își spune Antim. „Ascultă, am uitat să te-ntreb : Nu l-ai cunoscut pe doctorul Njoe ?“ „Pă dom doctor Nioe ? Cum să nu... Pă' el mi-a dat certificat în două rînduri... Fain om !... Dar de doamna aia n-am auzit, vă rog să mă scuzați.“ „Nu-i nimic, nu-i nimic...“

Tîrziu, se surprinde repetînd : „Nu-i nimic, nu-i nimic...“

Cîteva zile trec plictisite. Antim evită contactele. Îi este un fel de lehamite... Suzana se oprește în dreptul ferestrei doar atît cît să fie văzută. „Mă cauți ?“ „Nu. Treceam. Ai ceva să-mi spui ?“ „De unde știi ?“ „Știu. Spune.“ „Îți poți închipui că au fost momente cînd

te-am urît?“ „Sigur că da. Erau planificate, ce crezi?!“ „Dar putea să nu iasă bine...“ „Putea. O luam de la capăt într-alt fel.“ „Nu intri?“ „Nu. Am treburi. Însă eu așteptam să-mi spui altceva.“ „Altceva — nu. Sînt trist.“ „Și eu... Te las.“

...Desigur că n-a fost tot timpul singur. A existat o perioadă încărcată, cu prieteni definitivi, zburăți la prima adiere, cu Dalma. Cu Dalma. Asta s-a petrecut foarte demult, pe vremea cînd putea crede orice. E de mirare că a ratat ocazia să facă un lucru uriaș, ceva minunat, extraordinar. Epocile de mare încredere nasc amintirile triste de mai tîrziu. Cu Dalma nu s-a întîmplat nimic deosebit și, amintindu-și de ea, nu se întristează. Nici nu se bucură. E doar puțină nostalgie pentru anii aceia, în care, întîmplător, a trăit alături de Dalma. Sau ea a trăit alături de el...

A aflat că plasticul, eșantionul acela, a dispărut. S-a autodizolvat înainte de a se fi putut prinde vreun fir. Ar mai tăia o fișie, însă bandajul se sfarmă singur și dispare treptat. Max crede că nu întîmplător se degradează. E programat să piară la vindecarea fisurii. Un motiv în plus pentru a crede în lumea *din vis*. Sau tot nu-i suficient?

Meri nu-l mai vizitează. E ocupată. Trăiește o splendidă poveste de dragoste cu un miner vînos, cam schizofren, care o bate cu duioșie. Măslina a obosit să se prefacă interesată de cazul Antim și, cînd iese din tură, joacă fotbal pînă la epuizare.

Caută singurătatea și nu se complace în ea. Tot ce rămîne din această pendulare este o nemulțumire sîcietoare... Joi. A aflat cîndva de la Măslina — ce iz de întoarcere în timp, cu veacuri, are cuvîntul! — cum sînt pregătiți pentru discotecă bolnavii cronici. Cum asistentele și infirmierele le fac toaleta. Părul trebuie pieptănat, nu? bluzele trebuie călcate, nu?... Antim încearcă o evadare din sine. La grădinița de copii, vis-à-vis de morgă, Kenny Rogers, pe bandă, prin două difuzoare. Nu e o glumă macabră, așa s-a-ntîmplat să fie așezată morga! Și ce-ar fi să ne obișnuim odată cu gîndul că între grădiniță și morgă nu-i prea mare distanță?! Și,

în consecință, să ne folosim mai rațional timpul ce ne-a fost... afectat...

Între băncile de pe margine, iarba tunsă scurt și... zece, douăzeci, treizeci de oameni... dansează. Se poate spune și așa : dansează. Bolnavi de toate categoriile. Nici o regulă. Nici o restricție. Nici o interdicție. Deși există niște reguli. Fiecare face pașii cum dorește. Invitațiile nu se refuză. Egalitatea e deplină. Belmondo — e o poreclă pe care și el și-a însușit-o ca nume — nu știe mai mult de treizeci de cuvinte. Sau măcar atâtea folosește. Belmondo dansează cu o studentă la electronică, internată de vreo săptămână în urma unui delir fantastic. Gică, bărbat de 30 de ani, copil încă, mintal, cu un singur dinte pe maxilarul superior, privind ușor cruciș, veșnic zîmbitor, bălăngănindu-și dezordonat mâinile mari, cu care duce cutiile de gunoi la locul de depozitare, se învîrtește în loc, clătinîndu-și capul, a mare fericire, rîde, e chiar fericit. „Servus, Gică !“ „Servus.“ „Ce mai faci, Gică ?“ „Bine.“ Rîde. Încearcă să spună o minciună : cum că i-ar fi venit familia în vizită. Și i-ar fi adus mîncare. „Mîncă'e muu'tă, și păjitu'i muu'te și bu'e !“ „Ești fericit, Gică ?“ „Da“. Pe Gică nu-l caută nimeni. Ca și cînd n-ar mai avea pe nimeni. Poate că nici nu mai are pe nimeni.

Dorica, palidă, subțire, într-o neconținută frîngere de mijloc. Un fel de tic-tac mereu. Își apleacă trupul pînă aproape de genunchi. Acum stă singură în mijlocul „ringului“ de dans. Și-a convertit mișcarea aceea de pendul în doi pași pe care-i face, de fapt o schimbare a centrului de greutate, cînd pe un picior, cînd pe altul... Pișpirica e transfigurată. *Simte muzica.* Pentru ea nu mai există nimic altceva. Surîde. E-n ritm... Ceilalți joacă în cerc sau perechi. Cîte unul o invită pe doctorița de gardă. Dansează și asistentele prezente aici pentru a-și supraveghea pacienții. „Doamne ! exclamă în el Antim, ce lume nebună, nebună, și nefericită, și inconștientă !“ Pleacă, deși Suzana încearcă să-i dilueze însingurarea, chemîndu-l prin microfon : „O să dedic acum prietenului nostru Filip Antim o melodie cîntată special pentru el de alt prieten al nostru, Jo Dassin : «Et si tu n'existais pas»“.

Teama apare ciclic. Nu se mai teme de ea. Singurul lucru care îl preocupă intens este situația de *dincolo*. S-a retras în el, și meditează. Nu caută soluții, fiindcă știe că nu există. Sau, cel puțin, nu sînt la îndemîna lui. Pronosticurile-s inutile. Apoi se întoarce *acolo* și face dragoste cu Aeyo. Se simte cretin.

14.

Aeyo s-a schimbat mult, e aproape o alta. Nu mai susține că izolarea lor, sus, pe platou, este unicul lucru inteligent pe care l-ar putea face și că salvarea n-o pot găsi decît în dragoste, știind că, oricum, totul se va sfîrși. Acum o îngheață o teamă animalică pentru ce va fi. Nu este posibil să facă dragoste mereu și, treptat, chiar în momentele de extaz — dorite cu încredințare, vrute, comandate, cerute, cerșite —, frica se strecoară perfid între ei și amîndoi devin lucizi, speriați și nefericiți. Nu mai urcă pe platou, stau închiși în încăperea aceea cu aer vechi. Ascultă la nesfîrșit comuncatele. Încă se duc tratative. Se afișează zîmbete crispate. Nimeni nu cedează. Fiecare se simte îndreptățit să ceară garanții de securitate, fiind convins că e normal ca adversarul să-l creadă pe cuvînt. Yeb nu-i sigur că jocul acesta e doar luptă pentru supremație. Bănuiește că poate fi și altceva : urmarea unor dereglări psihice tratate inadecvat în zecile de ani de încordare. Acum Aeyo este cea care se revoltă și caută soluții pentru a acționa. Cum să acționeze ? Ei, într-un fel, nu-s chiar între dinții angrenajului, se află undeva, într-un loc ferit, într-un unghi mort. Ei nu iau parte la înfruntare. Ei sînt neutri. Și-au cultivat de secole neutralitatea. Ei n-au nimic cu nimeni. Nu cer. Nu dau. Numai că de data asta nu vor scăpa. Nioe se îndoiește că se va mai salva cineva. Și rîde. Nioe și-a construit un rîs al neputinciosului, care se vrea nepăsător. Se transmite că tratativele

s-au întrerupt. Apoi, din nou, o mică speranță : ar exista, se pare, motive pentru a fi reluate. Cît timp se discută, oamenii mai trag nădejde. „Măcar de nu ne-am chinui...” spune Aeyo. Și se chinuie. Chinul este acum. Permanent.

Și nu se întîmplă nimic. Faptele conținute în știrile transmise din oră în oră sînt relatate pe un ton impersonal, de parcă acei crainici s-ar teme să nu supere vreuna din cele două părți care se înfruntă. „Noi nu ne-amestecăm, parcă acum ar mai conta o vorbă în plus sau în minus ! zîmbește Nioe. Sîntem niște caraghioși siniștri. Sîntem pe marginea prăpastiei și încercăm să salvăm niște aparențe... Vai, vai, ce proști sîntem ! Vai, vai, cum ne mai merităm noi soarta !” „Încetează ! strigă Aeyo. Te rog !” Yeb nu aude. Tace. Caută să-și amintească ce este cu milenarul conflict care împarte planeta în două. Mereu află și mereu uită. S-a înspăimîntat de sute de ori gîndindu-se la mijloacele de distrugere de care dispun bătrîneii aceia simpatici, șefii aceia mari, gata în orice clipă să ridă „optimist”, cu gura pînă la urechi, să salute fotogenic mulțimea ce aclamă. Mereu înțelege sau i se pare că înțelege și mereu crede că trebuie s-o ia de la capăt, imbinînd cu răbdare ideile, pentru a le nimeri continuarea logică. Și mereu se oprește, blocat, în fața întrebării : ce este mai bine, pentru a trăi, să existăm, sau să ne sinucidem ? Atunci rîde și el, dement, descoperind că întrebarea nu-i demnă decît de un idiot.

Tensiunea ajunge să fie o stare permanentă, ca o condiție a existenței. Spitalele de psihiatrie sînt pline de oameni obosiți de stresul continuu. Randamentul activităților pe care din obișnuință sau de nevoie le mai îndeplinește o parte din populație se subțiază simțitor. Oficialitățile laudă binefacerile neutralității, însă lipsa de convingere este evidentă. Cine să mai creadă că acea biată neutralitate le va salva viețile ? Prorocii de ocazie se înmulțesc. Se promite o edenică viață de apoi, în schimbul unor cotizații substanțiale. Secte religioase cu nume aberante sau comice sau cu iz pseudoștiințific proliferază ca o pecingine, dezmațul atinge cote incre-

dibile, iar drogurile devin valută forte. Și deasupra tuturor — teama. Un apocalips fără foc și apă.

Apoi, brusc, cataclismul. Cineva a declanșat mecanismul acela, acum nu mai are nici un rost să se știe cine a fost, care a început, nu mai are rost nimic. Uncheșii aceia simpatici n-o să se mai acuze reciproc: Ba tu! Ba tu!... Probabil că planeta s-a zguduit. În mijlocul bunkerului natural de sub platou, oamenii n-au simțit decât cutremurele obișnuite. În rest — nimic. Stau aici, în subterane, la adăpost, și așteaptă focul atomic. Și focul atomic n-a ajuns pînă la ei. Ei simt doar tăcerea. Posturile de radio și de televiziune ale celorlăți și-au încetat activitatea. Acolo nu mai e nimic. Acolo e pace. În sfîrșit.

Deci asta a fost! S-a și terminat. Speranța nu îndrăznește să se manifeste în nici un fel. Așteptarea devine mai enervantă. Acum știu că nu mai au nici o șansă. Într-o zi, într-o săptămînă, într-o lună, atmosfera toată va fi infestată radioactiv. Cenuși radioactive se vor depune pe sol. Mii de razi* le vor ataca organisme. Își consumă ultimele rezerve de alcool. Nimeni nu mai e stăpîn pe sine. Un psihopat — și cine nu mai e psihopat? — trage de-a lungul coridoarelor-străzi rafale cu un automat luat cine știe de unde. Postul local de radio a tăcut și el. Cui îi mai pasă de ceva sau de cineva? Aeyo vrea să facă dragoste. Mai speră într-o uitare măsurată într-o jumătate de oră.

...Antim povestește. Suzana și Max fumează în neștire, agățîndu-se de firele de fum, ca de un lucru sigur, care le-ar putea oferi măcar o amăgire. Alături, profesorul Bandu, pus în temă, are un rictus de plictiseală. De fapt este foarte atent, nu venise întîmplător în pădure. Cazul i se pare interesant, însă concluziile doctorului Rocșoreanu le socotește fanteziste. Una e să asculti fascinantul delir al bolnavului și alta e să crezi că poveștile acelea s-au petrecut și se petrec în realitate. „Vă dați seama, spune Antim, că nu pot să nu mă întorc acolo, dar pe de altă parte, cu mine sau fără mine,

* rad=unitate de măsură pentru doza de radiații absorbite.

situația nu se schimbă. Și nu mi-e rușine să recunosc : mi-e frică...” „Frică ți-a fost întotdeauna...” îl liniștește profesorul, la curent cu antecedentele lui Antim. „Nu m-ați înțeles. Nioe mi-a spus că există depozite uriașe de bombe, care, nemaifiind controlate de nimeni, pot oricând să explodeze și să distrugă toată planeta. S-o spargă...” „Mă rog, e posibil, însă nu văd ce te-ar interesa pe dumneata această eventualitate. Oricum, comunitatea aceea... neutră, a dumatăle, tot nu mai are nici o speranță de supraviețuire.” „Păi tocmai asta este : eu ce fac ?” „Nu faci nimic. Stai aici liniștit, o să te sedăm puțin, dumneata îți dai seama că e necesar, și-o să treci și de hopul ăsta...” „Nu-nțelegeți!.. Dar eu plec dincolo ! Plec ! Fie că vreau, fie că nu vreau !”

15.

Nioe rămîne mai departe calm. E poate singurul care își păstrează luciditatea. „Știți că avem totuși o șansă, le spune cu zîmbetul acela al lui, enervant. Dacă nenorocita asta de planetă nu crapă și dacă am reuși să ne izolăm, fabricîndu-ne aer pentru vreo sută de ani, am supraviețui. Dar cu o condiție...” Nu-l ascultă nimeni. Yeb n-are astîmpăr. Într-un fel, se simte vinovat de tot ce s-a-ntîmplat. De tot ce se întîmplă. Deși n-are nici o vină. Ar vrea să vadă ce este sus. Știe că este inutil, dar cine mai face acum ceva util, rațional ? Liftul-platformă, ca prin minune, încă mai funcționează.

Nici o schimbare. Doar soarele pare mai estompat, mai puțin strălucitor. Și copacii... Cei cîțiva copaci din marginea platoului nu mai au frunze. Nici ramuri. Sînt acum doar niște cioturi negre. Însă Yeb nu observă. Aerul e fierbinte și atît. Nu-s nori, numai o pînză transparentă care acoperă tot cerul.

Simte un regret coplesitor, infinit, pentru ceva imprecis. Caută în gînd și nu găsește nimic. Singurul lu-

cru frumos de care-și amintește este prezența lui Aeyo. I se pare din nou ciudat că a uitat tot. Ca printr-o deschizătură întâmplătoare țîșnește ideea că Nioe este fratele lui Aeyo. Nu se miră, nu se bucură... „E cam fără sens existența asta...” conchide el, deodată foarte obosit, și coboară.

Mai tîrziu, nu reușește să precizeze cînd, începe să se tulbure. Se simte extenuat, are grețuri. Fața și mîinile se scrumesc de o arsură uniformă. Înțelege și-i este indiferent. Mai bine mai devreme decît prea tîrziu. Aeyo plînge departe. Totul este departe, departe...

...Bolnavul ar trebui transportat de urgență în Capitală, unde eventual să se încerce imposibilul. Se caută explicații. Max și Suzana declară tot ce știu. Nu-i puțin, însă este prea fantastic. „Să nu pierdem legătura cu realitatea!” îi aduce la ordine Dondopol. Un necunoscut, care s-a legitimat discret directorului, pune întrebări ciudate: „Cine ar fi avut interes să-l distrugă pe Filip Antim?” „Termină, domnule, cu fleacurile! izbucnește Max Roșoreanu. Pieri o lume, o omenire, și dumeata umbli după potcoave de cai morți!” Totul se rostogolește într-o grabă sufocantă, ca și cînd nimeni n-ar mai fi răbdad o desfășurare firească a faptelor. E un zor gîfîit. Antim se simte rău și cu toate acestea e liniștit: știe că pentru el totul se va termina în curînd. „Lasă, îi șoptește lui Max, că n-o să vă mai dau bătaie de cap. Plec...” „Fii serios! Așteptăm să ne comunice Aviasanul cînd o să...” „Bine, bine... Mi-e cam somn... E timpul să...” Și regretă intens, pînă la lacrimă, numai că nu s-a-nîlînit de-atîta timp cu Paul.

16.

Cu totul și cu totul inexplicabil, Filip Antim dispăru din patul său. Și, ca să anticipăm, nimeni n-o să-l mai vadă niciodată.

1.

Mi-am revenit târziu, la o săptămână după accident. Era ciudat că, aruncat la câțiva metri pe asfalt, prin parbriz sau odată cu el, în momentul ciocnirii, n-am suferit nici o contuzie. Dar despre asta am aflat mai târziu și nici acum nu-mi sînt clare toate amănuntele. De exemplu, spun „în momentul ciocnirii“, însă nu-mi amintesc să se fi petrecut vreo ciocnire. Pe de altă parte, faptul că am zburat din mașină nu poate fi explicat decît așa.

Atunci, cînd am deschis ochii și-am fost conștient că exist — am înregistrat un asemenea moment; în care am descoperit pur și simplu că exist —, l-am văzut pe ofițer. De fapt nu știam că e ofițer, fiindcă nu era în uniformă. M-a-ntrebat dacă mă simt bine. Am zis că da. Nu-mi dădeam seama ce e cu mine. De undeva, dintr-un fel de apă neagră, mîloasă și adîncă, răzbăteau la suprafață bule de aer care, spărgîndu-se, eliberau cîte o informație. De pildă că mă simțeam bine. Adică nu mă durea nimic, numai că aveam în mine ceva nebulos, o zăpăceală a simțurilor și a gîndurilor.

Nu ascund că sînt foarte încîntat că mă exprim atît de frumos și de exact. Întotdeauna mama a susținut că-s deschis la cap, însă cine s-o creadă?! Uneori, e drept că rar, n-o credeam nici eu, deși am avut pretenția că mă cunosc perfect.

Asta e, că mă cunosc într-adevăr perfect, dar atunci mă simțeam cumva derutat. Făceam gesturi pe care nu mi le puteam controla, reacțiile cele mai mărunte mi

se păreau deplasate, nu mi le recunoșteam și cu toate că încercam să mă supraveghez nu reușeam să fiu stăpîn pe mine. Bineînțeles că aceste observații le-am judecat după aceea, cînd am izbutit să fiu conștient de modificările din organismul meu.

— Puteți să-mi răspundeți la cîteva întrebări ?

— De ce să nu pot ?!

De-abia atunci am realizat unde mă aflu. M-am controlat cu privirea, am mișcat degetele de la picioare, de la mîini. Eram într-un spital. Mă simțeam bine, repet, doar puțin amețit, ca de-o lene. Altfel aș fi-ntrebat ce caut acolo.

— Sînteți Vidolm Septimiu, născut în 1951, septembrie 20, la Ulmu...

— Da.

Și brusc ceva s-a revoltat în mine și-am protestat :

— *Pas du tout, m'sieur ! J'suis Jean L'homme, moi, né à Meule-de-Foin.*

Tot brusc, cu glas tremurat și speriat, fiindcă, vă dați seama, m-am speriat, am zis :

— Nu ! Ce naiba-i cu mine ? Ce s-a-ntîmplat ?

De unde pînă unde eu să vobesc franțuzește ! N-am învățat niciodată limba asta, doar am mai auzit cîte ceva. *Bonjour* și *mersi* știe oricine. Și culmea nu e numai c-am vorbit, dar am și-nțeles ce am spus : adică, nu știu cum să povestesc, eu eram unul Jean L'homme și m-am născut, cică, în... Meule-de-Foin. Aproape să-mi vină să leșin.

Ofițerul, uluit și el, îngăimase un „Poftim ?“ și i s-o fi părut că i se pare.

— Ați suferit un accident de circulație. Nimic grav. Numai că nu știm cum s-a petrecut și vrem să aflăm de la dumneavoastră circumstanțele.

Parcă îmi spusese cineva, demult, ceva.

— Să vă reamintesc : mergeați spre Cîrligi și, la curba de după pod, de cum ați ieșit din autostradă, deși asfaltul era uscat și nici nu rulați cu viteză mare, mașina a derapat, s-a izbit lateral de un... V-aduceți aminte ? De ce anume v-ați izbit ? Cum s-a...

— Nu știu.

— Încercați să...

- Nu știu.
- Spuneți-mi ce v-aduceți aminte.
- *Il s'agit peut-être de quelq'chose très...*
- Mi-am înghițit vorbele. Iar o luam razna.
- Ceva cu un foc. Ardea ceva.
- Are legătură cu accidentul ?
- Nu-mi amintesc de nici un accident.

Inexplicabil, simțeam un fel de aversiune față de omul acela și parcă nu eram dispus să-l ajut. Aveam impresia că nu voiam să-i spun ce știu, deși într-adevăr eu știam *nimic*. Într-o memorie pîcloasă îmi apărea o vîl-vătaie care ținea o parte din orizont, pe deasupra unei păduri.

Ofițerul de la Circulație nu mai avea ce discuta cu mine. Mi-a zis să-l caut, cînd o să-mi revin complet, și s-a dus. Să fie sănătos și să-și facă meseria, că de-aia e plătit !

Rămas singur, am încercat să mă lămuresc dacă nu cumva mi se slăbise un șurub sau mi se descentrase vreo roțiță din creier. Știam că mă cheamă Septimiu Vidolm, însă tot atît de adevărat mi se părea și numele de Jean Lhomme, nume pe care mi-l recunoșteam. Măi, să... Era să spun o vorbă urită. La noi, la Autobaza 2, se vorbește cam porcos. Nimeni nu se uită la cuvinte și nu ține seama nici dacă e vreo femeie pe-aproape. Eu, nu că mă laud, mă pretind mai școlit și mai educat, dar cu șoferii cum să nu-njuri ? Însă numai acolo mă mai scap, în rest mă păstrez la un anumit nivel, ce dracu !

Se aflau în mine doi oameni foarte diferiți. Se supra-vegheau, cu o curiozitate temătoare, neîncrezătoare, simțindu-se legați unul de altul pe deasupra voințelor lor și dorind să se desprindă, să se îndepărteze. De aceea nu puteam afirma cu tărie : așa sînt eu ! Eram doi și în același timp nici unul. Enervant ! Uite, mă trăgeam mereu de mustață și nu-mi sta-n obicei. Sau, după fiecare propoziție, exclamam chiar și-n gînd : *V'la !*

Toată noaptea m-am chinuit. Cînd eram eu, Timi Vidolm, cu problemele mele, că aveam destule, slavă Domnului !, cînd... Mă tot gîndeam ce să fi căutat eu la Cîrligi și cu a cui mașină, că eu n-am. Pe urmă, nu-mi ieșea din cap Nicoleta. Mă urmărea ființa asta și-n somn. O

visam noapte de noapte și numai într-un fel. Nu plăcut, s-o fi mîngîiat, știu eu ?, ci re trăiam mereu momentul cînd am lovit-o. Probabil că-n subconștient regretam al dracului c-am pălmuit-o, însă făceam pe nebunul și mă tot autoconvingeam că nu-mi pasă și că bine i-am făcut. Ce ?! Adevărul este că destul de des mi se porneau picioarele singure să mă duc să-i cer iertare, însă mă ambiționam : ce fel de bărbat sînt eu ? Păi, există un milion de femei care-ar sta-n genunchi în fața mea, numai să le dau voie !

...Și cînd eram Jean Lhomme, tot eu, cu problemele mele, cu pădurea — de unde și pădurea asta ? —, cu Simone. Mai ales cu Simone. Și gîndeam franțuzește. O geană de foc, care ivește cu roșu scrumit pădurea. Departe, un incendiu apocaliptic. Fugeam. Călare. Calul de-abia ne mai ducea, pe mine și pe Simone. Îmi era frică, nu-mi dădeam seama (acum) de ce eram îngroziți și de cine fugeam. Simone : o femeie mlădie, de o aparentă fragilitate. În realitate, învățată cu greul, cu munca, răbdătoare, dar și plină de năbădăi... Va să zică mi-o aminteam. Da. Și sprîncenele subțiri, frînte într-un unghi care sugera o permanentă uimire în fața vieții. În orice caz, o iubeam.

Mă uitam la stele. Mari și limpezi. Atîrnau ciorchini-ciorchini. Se va lăsa ger...

Nu găseam, revenit cumva între cei doi, nici o explicație a fenomenului. Oi fi citit undeva și mi-a rămas în minte. Sau dintr-un film. Bine, fie și-așa ! Dar cînd am învățat eu franțuzește, ce, sînt nebun ?

Nu m-aș fi apucat să scriu toate chestiile astea — parcă de scris îmi ardea mie ?! —, dacă nu m-ar fi sfătuit doctorul Roșă. Așa mi-a zis : „Scrie-le, domne, pe hirtie, tot-tot, că le uiți și, poate, cine știe, or folosi la ceva. Pentru că, e clar, categoric ceva nu e-n ordine.“

Asta a fost a doua zi dimineața. Doctorul Roșă e un om în vîrstă, om serios, cam pedant — așa mi-a făcut mie impresia — și cu un permanent surîs ironic, de parcă tot timpul ar vrea să spună : Habar n-aveți voi ce știu eu !

M-a ciocănit, m-a pus să mă uit ba-n stînga, ba-n dreapta, după degetul lui, am stat pe vine, m-a lovit cu

un ciocănel în genunchi, în mână, și în sfârșit m-a terminat. Mai era și-o asistentă, ochioasă și cam fițuită, dar n-am băgat-o-n seamă. Ce, ea știa franțuzește ? Sînt sigur că habar n-avea.

— Unde lucrezi ? m-a-ntrebat doctorul.

— La Autobaza 2. Și-am adăugat de-al dracului : Am fost șeful Autobazei (Mințeam. Cum să fi fost șeful Autobazei ?), însă m-au retrogradat. (Asta era adevărat. M-au dat jos din funcția de șef de birou exploatare. E-o poveste frumoasă, dar n-are nici o legătură cu accidentul meu.)

— Nu erai prea tînăr pentru o astfel de funcție ?

— Nu-s prea tînăr. Am treizeci și doi de ani. Și-s capabil. Am fost șef un an de zile și treaba n-a mers rău.

— Atunci de ce te-au retrogradat ?

— V-aș putea minți, dar mai bine tac. În orice caz, nu pentru incompetență sau pentru necinste... Sau...

— Lasă... m-a-nterupt doctorul Roșă.

Știu că-l chema Roșă, după ecuson. Asta ca să fie clar.

— O să-ți dau drumul acasă, mi-a zis. Se pare că n-ai nimic. Deși... rămîn o mulțime de semne de-ntrebare... Te simți bine ?

— Da.

— Nu simți nimic deosebit ?

— Nu, am răspuns eu, dar... Dar de ce mă-ntrebați ?

Ce, să m-apuc să-i povestesc de Jean L'homme și pe urmă să mă trimită la nebuni ?!

Doctorul Roșă a stat puțin în cumpănă : să-mi spună, să nu-mi spună... Asistenta se tot fițuia și pînă la urmă i-a cerut voie să plece nu știu unde. L-am simțit parcă mai hotărît.

— Uite de ce... Cît ai fost inconștient ai vorbit numai franțuzește. Despre o fată, Simone. Cine ești dumne-neata în realitate ?

Am oftat. Deodată am avut o încredere totală în el.

— Nu știi, dom' doctor. Acum nu mai știu.

— Vorbeai o limbă pe care n-aveai cum s-o-nveți în școală. Fluent și cu abrevieri. Înțelegi ? Sau ai lucrat cu specialiști de-ai lor ?

— Unde ? La noi, la Autobază ? În școală nici n-am făcut franceză. Numai ceva rusă și engleză. *Nie znaiu și aim sori*. Habar n-am de unde...

Îmi rămăsese o urmă de teamă. Hotărîsem să nu-i spun și totuși pînă la urmă i-am povestit de Jean Lhomme. Și-am încheiat rugîndu-l să mă lămurească și pe mine cam ce-ar putea fi. Că nu-s prost, și pricep.

Doctorul Roșă a dat din mină, ca și cum brusc s-ar fi supărat.

— Ia-ți hainele de la magazie și înainte de a pleca să vii la mine în cabinet.

Și a ieșit.

M-am gîndit că poate n-o fi nimic, numai așa, un fel de halucinație. Se-ntîmplă. Cîte nu se-ntîmplă ?! Zici că ești întreg, normal, că totu-i în regulă. Și deodată — hop !, te pomenești că mintea ți-a plecat cu sorcova și, nici una — nici două, te-apuci să turui în limba... hononuleză !

Le dix août, quat'vingt douze : data nașterii mele. 92. 1892 ? 1792 ? Categorie, m-am scrîntit !

M-am îmbrăcat în mare grabă, mi-am vîrit în buzunare portmoneul cu acte și bani, inelul cu chei și baptista. Nu mai aveam nici o țigară și tare-aș mai fi fumat una. Oricum, Nicoleta nu mai era, să-mi adulmece răsuflarea și să-mi reproșeze că „miros puturos“ a tutun. Am avut noroc că doctorul fuma și m-a ghicit după uitătură. M-a servit cu un Kent (să fiu sincer, prefer Marlboro, însă nu-mi permite buzunarul) și-am tras amîndoi cîte un fum lung, uitîndu-ne unul la altul. Eu curios și nerăbdător, el bătrînește, cercetător — avea niște ochi albaștri, spălăciți, cu pleoape grele, încrețite — și trist, de parcă mi-ar fi găsit un cancer și desigur că ținea secretul pentru el.

— E grav, dom' doctor ?

— Nici vorbă, dragă Vidolm. E numai ciudat.

Și mi-a spus că a citit undeva, într-o revistă, acum cîțiva ani buni, despre un caz asemănător. Cică un țaran englez, sau cam așa ceva, a fost bolnav de nu știu ce, a avut febră mare și deodată s-a trezit că vorbește într-o limbă necunoscută. L-au cercetat medici renumiți și unul a constatat că bolnavul vorbea limba portu-

gheză, sau cam așa ceva. Sau țăranul era portughez și vorbea araba. Mă rog, asta n-avea importanță. Mai mult, niște savanți, de la academie, au pus punctul pe i. Tipul nu vorbea o portugheză oarecare, ci limba din secolul al XVI-lea ! Deci cazul meu nu era unic și încă puteam fi fericit că rămăsesem și Vidolm, nu trecusem tot în Lhomme. Să-mi închipui numai ce s-ar fi întâmplat dacă nu mai știam nici o boabă românește. Și nici meserie... Vai de capul meu !

— Și nu există nici o explicație ?

— Cum să nu !? Orice fenomen are o explicație. Științifică. Numai că, eu cel puțin, nu-s în stare s-o găsesc. Ce legătură putea exista între un portughez din secolul al XVI-lea, și... Sau să-i lăsăm pe aceia ! Doar te am pe dumneata în față. Ce legătură poate exista între Vidolm, născut în...

— 1951.

— ...și acel Lhomme...

— Născut în '92 — cred că 1892 —, la Meule-de-Foin.

— Cel mult, putem face niște speculații... Să zicem că acel Lhomme a ajuns în România...

— Înțeleg. Și că bunică-mea l-a înșelat pe bunicu !...

— Așteaptă !... Să zicem că acel Lhomme a ajuns, nu interesează cum, în România, iar dumneata i-ai fi un fel de nepot. Nu *un fel* : nepot... Undeva, în codul genetic s-au înregistrat și s-au transmis niște date, care au rămas depozitate pînă acum, cînd, în urma unui șoc, au ieșit la iveală. Ar fi o ipoteză... Ar trebui să fii cercetat, ținut sub observație...

— Mă nenorociți ! am exclamat eu. O să mă tirîți prin spitale, om sănătos, pînă-nnebunesc.

— Nu-i chiar așa. Îți dai seama ? Nu te-ntîlnești în fiecare zi cu un caz atît de interesant. Pentru știință. Îți dai seama ? Ar fi un...

— Lăsați-mă cîteva zile măcar. Mai trec eu pe la dumneavoastră.

— Bine, dar notează-ți tot ce ți se pare neobișnuit, tot ce are legătură cu Lhomme. Ba nu : chiar și fără legătură.

Nici nu-mi venea să cred c-am scăpat. O cam băgasem pe mînecă.

Am pornit-o spre centrul oraşului. La început grăbit, apoi m-am mai domolit. Mă împiedicam, ceva nu era în regulă cu picioarele mele. Mergeam spre centru, ştiam desigur unde mă aflu, cunoşteam adică locurile, strada, nu trebuia să fac nici un efort pentru a mă încadra în peisaj. Eram în stare — am şi făcut-o, e drept, cu oarecare teamă, nu cumva să mă lovesc de nişte pete albe, de spaţii goale şi de perioade de timp dizolvate în vid —, puteam să-mi repet tot ce ţinea de mine, cel din totdeauna. Am repetat bucuros că nu omit nimic, că sînt eu însumi şi că mă recunosc : eu sînt Septimiu Vidolm. Am avut un accident... Aici se încurcau lucrurile. Nu-mi mai amintesc ce căutam la Cîrligi şi cu ce maşină. A cui. Şi ce se-ntîmplase cu maşina ? Asta ar mai fi lipsit, s-o fi făcut praf şi s-o plătesc pînă mi-or ieşi ochii. Pentru mine n-am fost în stare să strîng atîţia bani... Deci rămînea de lămurit povestea cu maşina şi cu drumul la Cîrligi. Pe cine cunoşteam eu la Cîrligi ?

Îmi dădeam seama că făceam o mie de cotituri, o tot lungeam, numai ca să amîn. Încercam să mă-nşel. Trişam ca un ageamiu. Nu mă puteam duce cu vorba la nesfîrşit. Treaba asta cu maşina, cu drumul la Cîrligi, cu accidentul, va fi clarificată cumva. O să mă duc la Autobază şi-mi vor spune băieţii. Măcar unul dintre ei trebuie să ştie ce şi cum. Important era altceva. Important. Şi inexplicabil : ce era cu Jean Lhomme ? Ipoteza doctorului Roşa mi se părea fantezistă. Las', că nici nu mă pricep. Ce ştiu eu ce-i aia genetică ? Sincer, aş fi preferat o explicaţie în care să fie amestecaţi şi nişte extraterestri. Asta da. De-ar fi fost ceva cu extraterestri, nimic n-ar mai fi părut exagerat, straniu, inexplicabil, totul s-ar fi dezlegat de la sine.

Recapitulam :

Mă întrebasesc ofiţerul de la Circulaţie, iar eu am protestat. Eu mă ştiam Jean Lhomme din Meule-de-Foin, născut în '92. Mai încolo datele se amestecau. Existau momente care se succedau lent, întrepătrunzîndu-se, în care ba eram Vidolm, ba Lhomme. Dacă viaţa lui Vidolm — uite că începeam să vorbesc de mine ca despre altcineva ! —, repet, dacă viaţa lui Vidolm, a mea, o puteam pune cap la cap, într-o succesiune logică, a lui

Lhomme, adică tot a mea, știută din bucățelele acelea trăite, retrăite, fără vreun motiv aparent, fără a fi determinate de ceva, mi se părea nebuloasă, lipsită de contururi sigure. Dar, parcă în compensație, cu intense stări de spirit... Ce-aș putea spune despre Jean Lhomme? *Qu'est-ce que j'aurais pu...* M-am surprins gîndind firesc în cealaltă limbă.

M-am oprit la un chioșc și mi-am luat țigări. Mă lăsasem de fumat de dragul Nicoletei, apoi n-am avut pentru ce să mă mai abțin. Mi-am aprins una și m-am așezat pe o bancă în fața statuii lui Vlad Soroceanu. M-am întrebat poate pentru a suta oară cine a fost acest Vlad Soroceanu și ce merite a avut el față de lume... M-aș fi dus acasă și totuși m-am îndreptat spre Autobaza 2. Un șofer m-a observat și-a oprit să mă ia.

— Salut !

— Noroc ! Am auzit c-ai avut un...

— Îhî.

— Cum a fost ?

— Habar n-am.

— Dar ai scăpat.

— Am scăpat.

— Ai avut noroc.

— Am avut.

— Batic era furios, cînd i-au dat telefon de la Cîrculație, dar s-a potolit imediat, dacă i-au spus că mașina n-are nimic. Lui numai de mașină îi era... Parbrizul l-a și pus.

Parcă începeam să înțeleg. Batic, șeful meu, m-a trimis cu mașina lui la Cîrligi, la socri, să iau de acolo... Ce să iau ? N-avea importanță. Deci aflasem. O chestiune se lămurise. I-am zis șoferului să oprească. Ce să mai caut la Autobază ? La Autobază o să mă prezint a doua zi, ca de obicei, la lucru.

M-am înapoiat pe jos. Nu m-am întîlnit cu nici un cunoscut. Doar în fața blocului, o vecină, doamna Istrate, care se recomandă „tovarășa Angelica Istrate, văduvă și membră în biroul comitetului de locatari“, mi-a aruncat o privire miloasă.

— Bine c-ai scăpat, domnu Timi ! Mă bucur, să știi. Și să poștești la o cafea sută la sută adevărată, dacă ți-o fi aminte.

Nu-mi era aminte, dar această Angelică masivă, pa-voazată cu niște veșnice bigudiuri strălucitoare, mi se părea o femeie cumsecade. De aceea am zis și eu ca să nu tac :

— Eu scap întotdeauna, coană Angelico. Nu degeaba sînt de zece luni consecutiv pe panoul frunțașilor, c-a pierdut cheia de la panou șeful de la sindicat și-a fost de părere că și-așa fotografiile s-au decolorat, de nu mai știe nici dracu cine-i acolo sub geam !

— Ho-ho-ho ! s-a amuzat doamna Istrate. Ești un dulce, domnu Timi. Să n-am parte !

— *Au revoir*, madame ! am salutat-o ceremonios cu o plecăciune, nu știu ce mi-a venit, și am șters-o pe scări.

Am făcut un duș, m-am schimbat și mî-am turnat un pahar mare de bere — aveam o sticlă-n frigider —, mi-am aprins o țigară și-am șezut în locul meu favorit, pe un scăunel îngust, lângă fereastră, cu spatele lipit de caloriferul rece. Mă simțeam excelent. Un pic de lene. M-am sculat să pun ceva muzică : o casetă cu Jo Dassin. Recunosc că sînt cam sentimental. O melodie — nu-i știam cuvintele — care-i plăcea și Nicoletei. O ascultam de cîte trei-patru ori la rînd. Și Nicoleta zicea : „Omul ăsta trebuie să fie fericit.“ „De ce crezi ?“ „Dacă poate să ne dea nouă atîta mulțumire...“ Cînd am auzit c-a murit, Nicoleta a plîns o după-amiază întreagă. Nu cu hohote. Tăcut, îi curgeau lacrimile, și atît. Fără încetare. Pe urmă, de cîte ori punea melodia asta, la fel. Odată mi-a spus : „Tu parcă mi-ai citit dintr-o carte, că nu rămîi decît cu ce dai... Eu ce-ți dau ție, Timi ?“

Era să uit ceva : cînd am urcat pe scări, la etajul I am auzit, mi s-a părut că aud un trîl de pasăre și mi-a adiat pe la nas un miros de rășină, de scîndură de brad, de brad proaspăt tăiat.

„Dacă tu n-ai exista, eu pentru ce-aș mai fi...“ Nu mă miram că înțeleg textul.

Banda se derulase de mult și aparatul se blocase automat.

...Ciopleam un par, îi făceam virf. Lîngă mine se mai găseau încă vreo douăzeci de bucăți. Socotisem cîți îmi trebuiau pentru țarc. Mă simțeam tare singur și fluieram ca să mă aud. În același timp, eram și mulțumit. Primăria mă confirmase în post, adică, după moartea bunicului meu, eu aveam în grijă pădurea. Nu era ceva de joacă. În pădure nu aveai deloc timp destul. O știam, doar crescusem acolo, dar îmi plăcea. Mi se părea că-s omul cel mai liber din lume. Mai era și Simone...

...Îmi tot băteam capul și acum mă iasam convins că ipoteza doctorului Roșă șchioapătă. Să facem o socoteală. Eu m-am născut în 1951. Tata, în 1928. Cînd s-a născut tata, bunicul avea 23 de ani. Scad 23 din 1928. 1905. Deci bunicul s-a născut în 1905... Așa... *Moi, j'suis né* în '92. În 1905 aveam 13 ani. Nu văd nici o legătură „de sînge” între Jean Lhomme și bunicul lui Vidolm... Totuși: în 1928, eu aveam 36 de ani... Oare cîți kilometri or fi între Ulmu și Meule-de-Foin?

Ei, doctorul Roșă încerca și el să găsească o explicație. N-o să-i tai capul dacă n-o să reușească.

2.

Înfiptă în rama oglinzii stătea o fotografie ruptă într-un moment de furie, pe care mai apoi o refăcusem lipind cu mîgală bucățile pe un carton. De acolo, de pe scăunel, o aveam drept în față, pe peretele celălalt, la o distanță suficient de mare ca fotografia să pară întreagă, cu zigzagurile rupturii estompate, și destul de apropiată ca s-o văd bine, să mi se pară că Nicoleta e prezentă și-mi zîmbește cum numai ea știa s-o facă: „Timi, hai să fim puțin neserioși și să visăm cai-verzi-pe-pereți!”

Am cunoscut-o la Meri-Blonda (pentru a o deosebi de colega ei Meri-Roșcata), la un fel de petrecere. O onomastică. În vară, anul trecut. Meri locuia la etajul I,

deasupra doamnei Angelica. Îmi plăcea, i-am spus-o și ea nu m-a-ncurajat nici măcar în glumă, dar păstram relații prietenești. Avea planuri mari, știarn de la madam Istrate, pusese ochii pe un responsabil de bufet, voia să se mărite cu el. Ăla, băiat frumușel și cu venit așijderea, conștient că place fetelor, nu se gîndea decît la distracție. Nici eu nu mă gîndisem serios la Meri. Îmi plăcea și atîta tot. Nu strălucea prin nimic, doar că era veșnic gătită ca pentru parada modei și avea un zîmbet dumnezeiesc. Cu Nicoleta era prietenă de mult, locuiseră pe aceeași stradă de la marginea de atunci a orașului, în copilărie se jucaseră împreună și-și împrumutaseră reciproc accesorii de îmbrăcăminte la primele întâlniri cu băieții.

Am dansat o singură dată, apoi ne-am retras pe balcon și-am vorbit pînă cînd ceilalți ne-au adus înapoi în mare gălăgie și-n glume nesărate. La sfîrșit — petrecerea se spîrșese —, Nicoleta m-a întrebat firesc, de parcă ar fi zis că e simbată sau că îi este sete: „Pot să dorm la tine?” A fost ca un duș rece. Altfel o *văzusem*. „Locuiesc departe și...” „Dar ce vor spune ai tăi?” „Pentru mama nici nu exist, atunci cînd n-o deranjez, iar pe tata aproape că nici nu-l mai țin minte. Sînt o fată pierdută, mă!” Chestia asta cu fata pierdută mi-a plăcut, pentru că era autoironică și nu mi se părea adevărată. „Și sînt majoră”, a adăugat. „Bine”, am acceptat eu fără să mă bucur. Aveam un sentiment confuz. Venisem acolo pentru Meri-Blonda și nu visasem c-o să dau de o fată care, atît de fără fasoane, să mi se ofere.

Sînt în stare să-mi amintesc și cel mai neînsemnat amănunt. Ar fi o dovadă că nu aiurez și că lucrurile astea au fost, s-au întîmplat în viața mea. Sau n-ar fi o dovadă sigură?

Nicoleta era înaltă și avea un mers cam țeapăn, de parcă s-ar fi temut tot timpul să nu alunece. Din cauza tocurilor de 10 centimetri. Noroc că eu, cu toate acestea, o depășeam în înălțime, altfel am fi fost o pereche de mai mare mila. Mie mi se părea frumoasă, deși, dacă i-aș fi căutat defecte, aș fi găsit cu duiumul. De exemplu, părul, cînepiu, fără luciu, nu putea fi îmblînzit cu nimic: o claie nu dizgrațioasă, dar în orice caz negli-

jentă. Sau ochii : verzi-maronii, puțin bulbucăți a permanentă mirare, dar o mirare calmă, pasivă, aproape timpă. Doar gura, frumoasă într-adevăr, bine desenată, cu buze proaspete și dinți albi, regulați, nu avea nici un cusur.

Atunci, la Meri, când mi-a întins mîna, mi-a spus că mă cunoaște de când mă mutasem acolo, în bloc, și că știe o groază de lucruri despre mine. Pe balcon am discutat despre filme. În domeniul ăsta avea mai multe cunoștințe decît mine. Frecventa un cineclub și-mi mărturisise cu un fel de mîndrie rușinată că a jucat într-un film de scurt metraj făcut de băieții de la cineclub despre paza contra incendiilor.

„Dacă vrei, mi-a spus în seara aia, cînd am intrat la mine, pot să-mi fac autobiografia sentimentală, însă nu știu la ce ți-ar folosi. Nu-s atît de rea pe cît oi lăsa impresia.“ „Nu țin neapărat să aflu ceva, am rîs puțin jenat. Zic că e mai bine să te consider băiat, și să ne culcăm. Dar nu văd cum.“ „Ca oamenii, dragă. Normal.“ „Să-ți dau o pijama...“ „Dă-mi. Și nu mai fi așa de crispat. N-a mai dormit nici o fată la tine?“ N-am răspuns. Nu eram un timid, ci doar un tip calm, incapabil de exuberanțe și oarecum nepregătit sufletește pentru prezența ei acolo, la mine.

Ne-am culcat, am stins lumina și-am stat un timp nemișcați, păstrînd între noi o distanță.

„Timi...“ „Da.“ „Să știi că eu nu-s o... Numai că... Și cred că te cam iubesc, mă.“ Am luat-o-n brațe și i-am spus că e o mincinoasă. De-abia apoi am sărutat-o, ne-am sărutat, neîncrezători parcă de existența celuilalt alături. Și, de fapt, totul era neverosimil.

Recunosc că era prima fată care se poftise singură la mine și faptul ăsta, în loc să mă facă să mă simt mîndru, mă punea într-un soi de inferioritate. Nu știu dacă aș fi fost mai încîntat s-o fi chemat eu și ea nici să nu fi stat pe gînduri. Nu știu cum ar fi fost mai bine. Pe urmă m-am gîndit că poate de sute de ori, cu sute de bărbați, i-o fi venit ei așa, plăcîndu-i să facă tot ce voia. Și-n loc să fiu gelos pe toți bărbații aceia, adevărați sau numai bănuți de mine, mi-am zis că un gest

ca ăsta, o fată ca ea nu-l poate face decît cel mult o dată în viață, și mai degrabă niciodată. O fată ca Nicoleta.

A doua zi ea n-a dat semne c-ar dori să plece și eu n-am spus nimic. Era duminică și-am rămas amîndoi ui-miți — eu sigur și cred că și ea — cum ne purtam, de parcă am fi fost împreună de cînd lumea. Și n-a mai plecat deloc. Și-a adus lucrurile — nu avea cine știe ce, ca și mine, dealtfel — și-am făcut casă amîndoi. Nu după mult timp am descoperit c-o iubeam. O poveste cu un început ciudat, dar la urma urmelor, în rest, o poveste obișnuită. Ne duceam la lucru — ea avea un post de merceolog la *Icere*, trăgeam acasă cu drag și totul se desfășura calm și în liniște. Ne împrumutaserăm micile plăceri, fimele *ei*, muzica *mea*, eu mai tăcut, mai reținut, ea mai vorbăreată, mai neastîmpărată. Am întrebato-odată, după vreo șase luni: „Noi ce facem, nu ne căsătorim?” Ea m-a privit lung. „Dar nu sîntem căsătoriți? Vrei cu... acte? Și dac-o să mă lași? Ca să ne facem de lucru cu divorțul?” „Ce vorbă e asta?” „E o vorbă foarte serioasă și foarte judecată... Timi, eu am văzut ce-a fost în casa părinților mei... Eu, Timi, te iubesc.” „Și eu te iubesc. Tocmai de aceea.” „Eu te iubesc oricum. Și fără acte. Și nu-ți cer nimic. Dar mi-e frică. N-aș fi vrut să-ți spun, însă mereu mi-e teamă c-o să mă lași. Mă stăpînesc. Cîteodată și plîng. Singură. Să nu mă vezi tu. Sînt geloasă, Timi. Sînt foarte geloasă.” „Eu te iubesc, am repetat. Nu ți-am dat nici un motiv să...” „N-am nevoie să-mi dai tu motive. Asta ar fi de nesuportat. Îmi dau eu. Sînt geloasă și fără motiv.” „E ca o boală, am biiguit eu. Și nu știu ce-aș putea face.” „Îmi dau seama... Știi că te-am urmărit de cîteva ori?” „Tu? Pe mine? Păi, Nicoleta, noi sîntem aproape tot timpul împreună.” „Nu chiar... E o prostie... N-ar fi trebuit să-ți spun. Dar să nu-ți pese. E chinul meu. Poate că-mi și place.”

...Simone venea la mine în fiecare vineri, cînd avea o după-amiază liberă de la stăpînul ei, Jacques Martin, hangiul din tîrg. Venea tot într-o fugă și eu, după ce-o iubeam ca un apucat, o chinuiam cu întrebările. O bănuiam cu toți mușteriii jupînului Jacques. Ba chiar și cu hangiul, și cu fiii lui, că avea doi, amîndoi niște zdra-

honi care speriaseră lumea cu glumele proaste pe care le puneau la cale. Se distrau după cum îi ducea mintea lor puțină și de multe ori hangiul era nevoit să plătească oalele sparte, capetele sparte sau cîte o magazie căreia Jeannot și Victor îi pusese răfă, ca să-l sperie cîc pe proprietar. Ea se jura și-și făcea cruce, se lăsa în genunchi în fața crucifixului de la capul patului, că n-are nimic cu nimeni, că jupîn Jacques doar o muncește ca pe o sclavă, numai de asta putea să se plîngă. „Atunci de ce nu vrei să stai cu mine?” Știam de ce nu voia. Avea contract cu hangiul pe cinci ani și-i era teamă că-și pierde sîmbria pe care stăpînul nu i-o da-n mîna și pretindea că i-o păstrează pentru cînd se vor încheia cei cinci ani. Știam, însă mă încăpățînam să n-o cred. Și ea tot venea, cum venea, Dumnezeu, tot într-o fugă... Iarna, ajungea pierită de frica lupilor și mie nu-mi trecea prin minte s-o aștept la marginea pădurii.

În celelalte zile ale săptămîinii colindam, cunoșteam fiecare loc, fiecare copac, umblam cu urechea ciulită — se mai găseau și dintre cei care încercau să taie vreun lemn. Pe la vremea prînzului, dar nu întotdeauna, fiindcă, făcîndu-mi un obicei, în intervalul acela de timp puteau să dea iama-n pădure hoții sau braconierii, intram la hanul jupînului Jacques de la marginea tîrgului — că mai avea în centru, lîngă primărie, un altul, tot han, dar pentru obraze mai subțiri, supravegheat îndeaproape de doamna Martin, unde trăgeau domnii din împrejurimi veniți pentru vreun proces sau să cumpere vreo marfă mai fină „adusă direct de la Paris” —, și ceream o cană de cidru. Cum intram eu, Simone se îngălbenea și începea să nu-și mai stăpînească mîinile. Ba vărsa o cană de băutură, ba scăpa o farfurie. Știam că-i era teamă. Îi urmăream fiecare mișcare, fiecare privire, ca apoi, vineri după-amiază, s-o iau la rost de ce-a întîrziat la masa cutărui ins, de ce s-a uitat nu știu cum la altul. Și-o întrebam la nesfîrșit de ce mă vrea ea pe mine — sau, după cum pretindea, numai pe mine —, un șchiop...

Stop! Deci eram șchiop. Revenit brusc în pielea ceastălaltă, a lui Timi Vidolm, îmi explicam, cu o oarecare îndoială, de ce călcam strîmb, pîrîndu-mi-se că un

picioar nu mă ascultă, că e mai țeapăn și mai lung. Dreptul. Însemna că fusesem șchiop de dreptul. Mi se părea mai lung, fiindcă îl avusesem mai scurt.

...Da, aveam 30 de ani. În timpul războiului nu fusesem mobilizat din cauza piciorului. Îmi aduceam aminte cum s-a-ntîmplat atunci... Nu. Mi s-a părut numai că-mi amintesc. Nu știu. A fost ca o sclipire de-o clipă. Am scăpat-o. Nu mai știu.

...Mi-am făcut o cafea și numai după aceea m-am trezit că ar cam fi fost timpul să mă duc la masă. Mi-era însă lene, trebuia să traversez o jumătate de oraș și n-aveam chef. Puteam să-mi prăjesc și singur niște cartofi, în frigider se mai găsea o bucată de șuncă — mă descurcam eu. Și nici nu mi-era foame.

Ceva totuși s-o fi întîmplat : să fiu aruncat cîteva metri și să nu pătesc nimic — nu-mi venea să cred. Să nu pătesc nimic... De parcă nu era suficient că mă tot simțeam altul ! M-am uitat la ceas : 1 și jumătate. Vecinul meu, profesorul Cosma, ajunsese acasă, fiindcă deschisese aparatul de radio.

M-am mutat pe pat și-am adormit.

Am visat-o pe Nicoleta. Venea spre mine și drumul nu i se mai termina. Făcea niște pași mari, ca și cînd ar fi alergat, dar mișcările erau foarte lente, descompuse, ca-ntr-un film rulat cu încetinitorul. Venea și nu mai ajungea și așa, în loc să mă enerveze, îmi da o stare de neînchipuită fericire.

Am sărit din pat, speriat. Suna cineva la ușă, lung, nerăbdător. Nu putea fi decît Radu. Am făcut un pas spre hol și brusc am intrat în pădure.

Țineam în mînă o toporișcă. Pușca o aveam în bandulieră. Era cald, cu toate că soarele nu pătrundea prin frunzișul des. În aer plutea un praf fin de frunze uscate, sfărîmate. Mergeam încet, încercînd să nu fac zgomot. O văioagă, cu firicelul de apă limpede, din care-mi plăcea să beau o gură, cînd treceam pe-acolo...

Asta a fost așa, ca niște imagini derulate rapid, dar pe care izbutisem să le văd, să le simt și să le-nțeleg. Nu duraseră mai mult de o secundă. Cît să fac încă un pas și să ajung la ușă.

Era într-adevăr Radu.

Nu știu dacă trebuie să scriu și despre el.

— Ciao, bătrîne ! Ce faci, mă ? Unde-ai fost ! Ce ți s-a-ntîmplat ? E-adevărat c-ai avut un accident ? Habar n-ai cine mi-a spus ! De ce nu mi-ai dat un telefon ?

Stilul lui. O mie de întrebări, în trombă, fără să ți se lase răgazul să răspunzi măcar la una.

Cu Radu făcusem armata și acolo ne-am împrietenit. S-a-ntîmplat să ne-ntîlnim și după ce-a terminat facultatea și uite c-am rămas prieteni chiar și după ce el s-a-nsurat cu Rori. Rori e o scorpie de femeie, care se poartă cu el incredibil de frumos. Îl iubește și e și deșteaptă, știe cînd trebuie să pună picioru-n prag și cînd să încline steagul. Ce e al ei e al ei, recunosc. Pe mine nu mă poate suferi. Simpatizează numai bărbații căsătoriți (legal) și așezați în posturi bune, fără retrogradări și fără iubite netitate —, însă nu l-a-mpiedicat pe Radu să mă viziteze. Totul e să nu-ntîrzie și eu să nu-i sun mai des de o dată la două săptămîni

Radu a făcut imprudența să-i povestească tot ce știa în legătură cu Nicoleta, cum s-au întîmplat lucrurile între noi, și Rori a tras concluzia că Nicoleta este o femeie periculoasă, care e-n stare să amenințe orice cămin pe o rază de o sută de kilometri, și nu l-a mai lăsat pe Radu să intre la mine ne-nsoțit de ea, inger păzitor, pe post de observator federal înarmat pînă-n dinți. Făcea s-o vezi cum își privea unghiile — și are niște unghii de te-ngheață numai la gîndul că te-ar putea amenința — încordată în permanență, atentă la nuanțe. Față de Nicoleta avea un zîmbet condescendent, aproape jignitor, dar noi n-o luam în seamă. După dispariția Nicoletei a răsuflat ușurată, dar nu pentru mult timp. L-ar fi-nsoțit în continuare pe Radu — de fapt el nu mă sufoca de tot cu vizitele — bănuind că la mine el ar fi putut întîlni o fată pusă pe răpit, pentru uz propriu, soți ideali din citadele familiale. O oprea doar ideea că „nu se face“ să vină la un bărbat singur, chiar gardată de bărbatul ei legitim. Era mică și alcătuită parcă numai din pernițe pufoase, veșnic cocoțată pe tocuri înalte, care-o obligau să facă pași mărunți și caraghioși. I-am pus eticheta de scorpie, din rîcă. Pentru că era snoabă și antipatică. În fond, nu-mi păsa de ea. Și la drept vor-

bind nu puteam să spun cu mîna pe inimă că-i fată rea. Pentru Radu părea chiar foarte bună.

Radu mi se părea cel mai perfect om din lume. Îl admiram fără rezerve, însă asta nu mă împiedica să nu-l aprob întotdeauna. În primul rînd, îmi plăcea la el fizicul. Aș fi vrut să fiu și eu așa. Adică un atlet din naștere, fără să fi fost nevoit să-și crească mușchii în exerciții zilnice, plicticoase. Pe urmă, avea un ce care-l făcea simpatic al naibii. Era tare simpatic. Plăcut. Plăcea tuturor, chiar și bărbaților geloși și invidioși. Apoi, se putea lăuda cu o minte excepțională, cu voință, cu bună dispoziție, cu optimism, bunătate, cu o cultură solidă și diversă, cu incapacitatea de a dușmăni pe cineva, cu o cinste de om prost... După modesta mea părere, avea toate calitățile posibile. Mă mîndream cu prietenia lui și apreciam faptul că el, doctor fiind — el zicea „dințar“, adică stomatolog —, nu se debarasase de mine și nu-și căutase prieteni de altă condiție socială.

I-am spus, bineînțeles, ce se-ntîmplase cu mine, i-am povestit tot și el a rămas un timp tăcut, privind-mă cu o îngrijorare neascunsă.

— Bătrîne, e chiar așa, ori faci bancuri ?!

Aveam în casă o carte mai veche, cumpărată de la anticariat, o istorie a artei, în franțuzește, cu reproduceri în alb-negru. O luasem pentru reproduceri, să văd și eu cam cum arată cutare tablou sau cutare statuie. Atita știam și eu să citesc: numele artistului și titlul lucrării. Am scos cartea din raft.

— Urmărește-mă !

Și am început să citesc direct pe românește, traducînd. După o pagină, m-a oprit.

— Destul, bătrîne ! Dacă nu te-aș cunoaște bine, aș bănuî c-ai învățat pe ascuns și acum mă faci pe mine praf. Te cred. Nu-mi trebuiau demonstrații. Te cred, dar tot nu-mi vine să te cred. Este inexplicabil.

— Orice fenomen are o explicație științifică, l-am citat eu pe doctorul Roșu, numai că deocamdată, în cazul meu, n-o găsim.

— Și ce-i de făcut ?

— Nimic. Îmi văd de treabă, îmi notez tot, poate o fi cuiva de folos, sau chiar mie, și atît.

— Te supără... povestea asta? Te deranjează?

— Nu. Acum nu. Este cam enervant să mă tot pomenesc altul și să-mi aduc aminte fel de fel de chestii, dar... Cumva sînt intrigat de ce se-ntîmplă, de ce s-a întîmplat cu celălalt. Sînt curios ce s-a petrecut cu el, cu Simone. Aș vrea să-mi amintesc totul odată, să mă lămuresc și s-o termin.

— Deci nu te îngrijorezi. E-n regulă. De fapt, n-are rost. Ia-o așa cum e și... om vedea. Și nu-ți bate gura, că mîine-poimîine o să spună lumea că te-ai țicnit.

Pe urmă mi-a mărturisit că de accidentul meu aflate de la Nicoleta. Venise la el la cabinet cu o nevralgie banală, dar mai înainte fusese la spital și se interesase de mine.

— Tu știi că Jean Lhomme era gelos?

Nu știu ce mi-a venit să întreb asta.

— Are vreo importanță?

— Are. Că o chinuia pe biata Simone și se chinuia și pe el. Aproape c-o-nțeleg pe Nicoleta.

— Bătrîne, în probleme de dragoste nimeni nu știe nimic. De-aia nici nu-i bine să te bagi și să dai sfaturi.

M-a lăsat brusc, amintindu-și că trebuia să se ducă după benzină. Am mai fumat o țigară, fără poftă, și am constatat că n-aveam nimic de făcut. Ceasul arăta ora 5. Afară era o atmosferă toridă. O simțeam, deși la mine fereastra dădea spre nord și soarele nu-mi bătea nicio-dată în casă, deci nu mă puteam plînge de căldură. Nu-mi pierise lenea, deși mă săturasem de somn.

Odată, cînd Nicoleta se afla la mine, am rămas închiși în casă de sîmbătă de la prînz și pînă luni dimineața. Anul trecut, în iulie. Am vrut să vedem dacă ne puteam suporta unul pe altul, stînd într-o singură odaie și obligați să nu ieșim. Un fel de test. A fost bine. Atunci mi-am montat în baie rafturile de geam pentru care meșterisem un suport de sîrmă de 5 mm. Tot timpul cît am lucrat am fluierat, iar în pauze Nicoleta îmi dădea sfaturi imposibil de urmat. Nu ne-am plictisit. N-a existat nici un moment de gol, care să ne împingă să căutăm o ocupație oarecare. Ne-am și iubit, firește. Și m-am mirat că nu mă deranjează să știu că am ușa încuiată, fără să mi se permită s-o deschid.

De obicei nu mă plictisesc nici singur. Timpul nu-mi ajunge niciodată. N-am răgaz să visez cai-verzi-pe-pe-reți, vorba Nicoletei. Nu că fac cine știe ce lucruri extraordinare. De la slujbă vin obosit. Când ai de lucru cu șoferii, obosești, fără doar și poate. Te cerți. Înjuri. Nu că ei ar fi oamenii dracului, dar într-o întreprindere de transporturi în fiecare minut se ivesc zeci de probleme de rezolvat. Mereu altele. Plus cele permanente. Combustibil. Piese de schimb. Și așa mai departe. Cît am fost șef la exploatare, eram băiatul bun, care se descurcă, se zbate, aranjează, omul de neînlocuit. Apoi a venit Batic. Inginer. Spre pensie. Nu se putea să-mi fie subaltern. Fusese director la un S.M.A., parcă, și coborîse. Nu mă interesează pentru ce motiv. Fapt este că el a ajuns în locul meu și eu nu mă puteam supăra. N-aveam voie. Adică m-am supărat, însă degeaba. Nu mi se părea drept, dar Batic avea prioritate. Mai mult, ca să arăt că înțeleg situația, că nu-i port pică deloc, ca prostul, am acceptat să-mi fac treaba ca și pînă atunci, minus diferența de salariu, ba pe deasupra să-i îndeplinesc „rugămințile părintești“, ca atunci, cu drumul la Cîrligi. Asta pentru că știa să mă măgulească, să-mi gîdile amorul propriu : „Tu, feciorule, ești foarte bun, oriunde te-aș pune ! Ai cap ! Te pricepi la toate ! Pe tine *nu te-ntoarce* nici un mecanic și nici un șofer ! Și nici chiar șeful-contabil !“

Deci veneam acasă obosit. Ascultam muzică, mă relaxam. Citeam. Trebăluiam prin casă. Când te gospodărești singur, sînt atîtea de făcut. Cîteodată, nu rar, dar nici prea des, mă apuca așa un fel de regret. Mi se părea că viața îmi curge, mi se scurge printre degete prea ușor, că ar trebui să întreprind ceva mai acătării, ceva extraordinar. Mă simțeam în stare de ceva nemaipomenit, însă nu găseam ce anume. Eram nemulțumit de mulțumirea și de liniștea mea.

Înainte de Nicoleta cunoscusem cîteva fete. Le lăsașem repede în pace. Mă agasau cu pretențiile lor de a le scoate în lume, la dans, la spectacole. Nu era de mine. Aveam impresia că mereu sînt obligat să fac lucruri aiurea, fără nici un chef. Mă scoteau din fire aluziile mai mult sau mai puțin subtile la însurătoare. Doamna

Istrate mi-a mărturisit că-s o partidă bună, că mă laudă peste tot că-s om liniștit, nebețivan, nezurbagiu, necar-tofor, neafemeiat, în general fără vicii, gospodar și oare-cum prezentabil. Și se mira că n-a pus nimeni laba pe mine.

O pusese Nicoleta, dar uite c-a plecat și nu s-a mai întors. Dacă ar fi avut planul să se mărite cu mine cu orice preț, n-ar fi fost greu. Deja reușise să mă aducă în stare să-i ciugulesc din palmă.

Deci eu nu mă plictisesc niciodată, însă mereu am nemulțumirea asta, că aș fi capabil de altceva mai bun, mai important, care să-mi dea o satisfacție mai deplină. Și nu găsesc ce anume ar trebui să fac.

Mă repet și nu văd legătura cu Jean Lhomme. M-am apucat să scriu și-i dau înainte. Recunosc, e un fel de descătușare. Mă scriu pe mine și parcă nu mai simt gustul acela fad de prea puțin, dacă nu chiar de inutil.

Ce naiba, am cele mai importante lucruri din lume și tot sînt nemulțumit ! Am liniște, muncesc cu plăcere, am satisfacții, am pace, nu mi-e frig, am ce mânca, am ce-mbrăca, nu am vise irealizabile nici măcar în glumă, ca de exemplu să câștig la loterie — nici nu joc ! — un milion. Nici n-aș avea ce să fac cu un milion, dacă m-aș gândi mai bine. Banii, cînd sînt peste necesar, servesc doar pentru a-i face pe alții să te invidieze.

O să-mi găsesc o fată, mi-am zis, și deodată, din senin, m-am înfuriat pe Nicoleta. Ce, o crede poate că toată lumea stă-n ea. Ei bine, nu stă. O să-mi găsesc o fată, una frumoasă și, dac-o să mă străduiesc puțin, și cu studii superioare, nu o amărîtă de merceoloagă, ca ea ! O să-i arăt eu !

Mi-am tras pe mine un tricou alb — știam că-mi stă bine-n alb —, și blugii originali și-am ieșit în oraș. Îmi și făcusem planul, într-o secundă : o să mă duc la cinema și-o să agăț o puștoaică. Mă răzgîndisem. Nu mai voiam o licențiată. Nu știu de ce.

În seara aia am văzut singur, încruntat, un film muzical, comic, la care spectatorii se prăpădeau de rîs. Eu am scrișnit tot timpul din dinți. O porcărie de film, fără pic de haz !

3.

Iarăși incendiul acela. Calul obosit. Îl alergasem destul toată ziua. Nici n-avusesem răgaz să-l adăp. Simone, lipită strâns de mine, tremura. Mi-am amintit că n-avea pe ea decît fusta și bluza în care servea la han. Așa fugise la mine, în pădure, să-mi spună. Alergase. Pierduse un sabot și continuase drumul desculță. Se lăsase frigul. Cînd e frig, și încă n-a nins, pădurea e parcă mai rece și mai dușmănoasă. Venise să-mi spună.

N-am ascultat-o. Am palmuit-o. I-am zis : „Tîrfă !“ Și-am luat-o cu mine. Nu voia. De frică. Am palmuit-o din nou și-am urcat-o pe cal. Nu știam de ce-am ținut s-o aduc cu mine. Nu știu nici acum. De fapt, acum știu mult mai puțin din cît știam atunci. Calul, am mai spus, era obosit. L-am îndemnat, „Hai, tată !“, l-am izbit cu călcîiele în coaste. În mers, mi-am controlat cuțitul din carîmb și cartușiera. Aveam cartușe destule, cu alicie de lup. Mi le aranjasem de dimineată. Niciodată nu e pentru cine se pregătește. Simone plîngea cu sughițuri și cerul se înroșise... Nu. Asta a fost la înapoiere. La dus era numai întuneric și foșneau frunzele încă necăzute. Foșneau metalic. Aveam o ură în mine, uriașă, împotriva întregii lumi.

Am oprit la marginea tîrgului. Am legat căpăstrul de un ciot. Era bine să fi avut niște apă. Și eu aș fi băut. M-am gîndit, însă n-aveam timp. Deși, pentru o clipă, mi-am zis că aș face mai bine să aștept să se-nnopteze bine și jupîn Martin să rămîină fără mușterii. Dar n-aveam timp.

Ne-am îndreptat amîndoi spre han. Pe Simone o împingeam înainte și ea acum nu se mai împotrivea. „*Comme tu veux, toi !*“ Înainte de a intra, s-a-ntors și m-a-ntrebat ce-am de gînd să fac. I-am răspuns : „*On verra*“, deși nu știam. Am dat ușa la perete, izbind-o de zid. Înăuntru erau doar doi oameni dintre obișnuiții casei, matoliți. Știu că era luni. Lunea, oamenii mai stăteau pe acasă.

Le-am spus :

— Gata ! Duceți-vă ! Socotiți c-ați băut în contul meu !

Și i-am amenințat cu arma.

S-au mișcat iute, surprinzător de iute. Mai târziu, Simone mi-a povestit că atunci nu mai semănam cu mine și că o înspăimîntasem. L-am strigat pe jupîn Jacques. A apărut din bucătărie, mare, burduhănos și cu obraji stacojii, cum îi avea din tinerețe.

— Jupîne, i-am șoptit răgușit — deodată nu mai aveam glas —, am venit cu Simone ca să-i dai simbria pe cei trei ani slujiți.

A deschis gura să strige, știam ce-ar fi putut să spună că eu n-am nici un drept să mă bag, dar m-a privit bine, mie mi se albiseră degetele strîngînd arma, și a dat drumul numai la miere. Că el are o-nțelegere cu fata, că fata n-a fost împotrivă, că el a mai închis ochii, de exemplu astăzi, cînd ei nu i-a păsat de mușterii, de n-a văzut-o nimeni la han toată seara.

— S-o luăm pe rînd, jupîne, că n-am timp să le-amestec. Mai întii că azi ai și vorbit cu ea, cînd ți s-a plîns de feciorii dumitale. Și ce-ai zis ? Că pe dumneata nu te privește cu cine se culcă ea. Așa că minți. Într-al doilea rînd, înțelegerea cade, din moment ce v-ați purtat cu ea ca porcii.

— Jean, Jean, m-a dojenit el fals, *on doit bien réfléchir avant que...*

— Banii ! Acum ! N-am ce mai vorbi și la ce mă gîndi !

Atunci au intrat namilele lui, Jeannot și Victor. Simone s-a pîtit în spatele meu.

— Ce vrea șchiopu' ăsta ? a rîs cel mare, trăgînd din pipă.

Jupînul n-a avut timp să răspundă. Victor a venit amenințător către mine.

— Unde ești, puicuțo ? Nu te-ai săturat și ai chef de porția a doua ?

— Stai lîngă perete, porcule ! i-am poruncit. Și să nu te miști !

— Fugi, bă ăsta ! Că te sfarm între degete !

A înaintat, cu brațele date în lături, să mă apuce.

Am ridicat arma și-am tras în rafturile de sticle. Îmi face plăcere să-mi amintesc cum au sunat sticlele, spărgându-se. Parcă fiecare într-alt fel, cu alt sunet.

— Simbria fetei, atîta cer. Dreptul ei. E nevasta mea și am dreptul să cer banii ăștia. Iute !

Jupîn Jacques a oftat și a virît mîna în sertarul tejghelei.

— N-am destui. Tre' să mai aștepți.

— Dă-mi cît ai ! Toți.

În clipa aceea, Victor s-a prăvălit peste mine.

...Suna telefonul. Am ridicat receptorul.

— Băi tovarășe Vidolm, ce faci acolo, dormi ? Ce-i cu Motocu ? Unde trebuie să fie acum Motocu ?

— La Valea Ra, tovarășe director. Cu un transport de...

— Nu-i la Valea Ra, Vidolm ! Face un ditamai ciubuc. Cară nisip de la balastieră pentru unul care-și face vilă.

Mi-am aprins o țigară. Ce era să mai zic ? ! Batic rînjea. Pe el nu-l lua nimeni la rost. De fapt nu era treaba mea unde se află șoferul ăla. Avea un șef, care răspunde.

— Am înțeles, tovarășe director...

...Am tras. Victor a pierit din fața mea. M-am ferit instictiv. Pe lingă ureche mi-a trecut o sticlă. Am tras din nou și într-o clipă am băgat alte cartușe pe țevă. Al treilea foc.

— Ce-ai făcut ? Dumnezeuule !

— Taci !

Am sărit peste trupul lui Victor și peste tejghea. Am adunat banii din sertar și i-am îndesat fără să-i mai număr în buzunare. Simone, împietrită, se holba la mine.

Am luat o sticlă de rachiu și mi-am turnat pe gît. Cînd am pus sticla jos, am văzut-o pe bătrîna Rose, în pragul bucătăriei, cu mîna la gură. Sora hangiuului nu prea era întregă la minte. Nu i-am dat atenție și i-am poruncit Simonei să-și ia lucrurile și să se îmbrace mai bine. Pînă să mai trag un gît de rachiu, fata s-a și întors. Am scos-o afară pe bătrînă și-am spart cele două lămpi care luminau încăperea. N-a fost nevoie de nimic altceva. Petrolul ardea minunat.

Am ieșit. În capătul străzii se adunaseră câțiva oameni. Am slobozit un foc în aer și-am mai băgat pe țevi două cartușe. Am stat apoi acolo, în fața hanului, pînă ce focul s-a întetit. Apoi am luat-o spre pădure. Mă simțeam ușurat, dar nesatisfăcut. Nu-mi dau seama ce mă nemulțumea.

...Faptele mi se păreau vag cunoscute. Le judecam acum, cu mintea lui Timi Vidolm. Mi se păreau cunoscute și totuși neadevărate. Îmi scotoceam creierul: le citisem undeva, mi le povestise cineva? Prea aduceau cu poveștile cu haiduci auzite în copilărie.

Simbătă am plecat mai devreme de la Autobază și-am prins trenul de două, o cursă muncitorească plină ochi. Elevi care se hîrjoneau, tineri cu aparate de radio cu tranzistori, bătrîni navetiști care, odată așezați pe banchetele tari, își puneau pe genunchi gențile ponosite drept „masă” și începeau să bată cărțile. Alții dormeau, completîndu-și somnul puțin de dimineată.

Îi făceam mamei o surpriză. Mă duceam la Ulmu cam o dată la două luni. Acum era peste plan. Odată, demult, înainte de-a o cunoaște pe Nicoleta, vrusesem s-o aduc la oraș, să stea cu mine, însă mama nu s-a-nvoit. „Ce să vin eu acolo? Să te-ncurc? Și-apoi eu aicea-s învățată, aicea am trăit o viață. Încă mă mai ajută mîinile și picioarele, nu-mi dă nimeni cu limba-gura-n gură.” Se mai ajuta cu Polina, vară-mea, care locuia peste drum. Polina avea doi copii mici și mama le purta de grijă.

Am coborît din tren și-am luat-o pe-o potecă, scurtînd drumul, pe lîngă canton. Aici, în copilăria mea, era o baltă — raiul rațelor și gîștelor satului —, acum doar un smîrc scorojit. Lumea vorbea că locul o să fie umplut și nivelat, și pe el se vor construi niște magazii ale cefe-reului sau blocuri cu două etaje, pentru intelectualii satului. Nu mă privea treaba asta. În general, nu mă mai privea nimic din ce se-ntîmpla în sat. Mă rupsesem de tot. Reveneam aici străin și ulițele mi se păreau pustii și bătrîne. Un fost coleg din clasele primare, Corcheș, ajunsese președintele ceapeului, dar nu m-am dus o dată să-l întreb de sănătate. Ce, el mă căutase pe mine? Nu mă căutase.

Mama, ca toate mamele, mă certa că nu mă-nsor. Ba într-un timp îmi tot spunea, cercetîndu-mă îngrijorată : „Ce e cu tine, mamă, de te-ai însingurat și parcă te-ai înrăit ? Ce necazuri ai ? N-avem nici un necaz. Îmi mergea bine, nu mai rău decît altora. Nu vedeam din ce-mi ghicea ea însingurarea și înrăirea. „Cui am făcut eu vreun rău ?“ am întrebat-o. „Ție, mamă. Ție îți faci rău. Că te văd eu că te frămîntă ceva și nu spui ce.“ „Nu mă frămîntă nimic.“ Eram convins că nu mă frămîntam defel, n-aveam pentru ce.

Am trecut pe lîngă casa Dariei. Și-o ridicase într-un singur an, cu etaj, cu scară interioară, la marginea satului. O gospodărie bogată, cu un solar bine întocmit, temeinic, pe lotul ajutător. Aveau. Daria îmi plăcuse mult „pe vremuri“, însă ea îl preferase pe altul, un zootehnist venit nu știu de unde. De fapt, dacă mă gîndesc bine, nu ne-am fi potrivit. Era o fată ambițioasă și cu simțul banului în sînge. Eu n-am avut niciodată simțul ăsta. Mi-a plăcut întotdeauna să am ce-mi trebuie, însă n-am știut să adun. „Semeni cu taică-tău, îmi reproșa mama, el toată viața a visat să fie altul și n-a putut să fie așa cum trebuia să fie.“ „Dar cum trebuia să fie ?“ „Mai stringător. Alții au făcut averi.“ „Și ce făceai cu averea ?“ „Făceam. Îți dădeam și ție și soru-ti, și ți-ar fi fost mai ușor.“ „Nici așa nu mi-e greu.“

Nu mințeam. Nu-mi era greu. Soru-mea o ducea bine, nu-i lipsea nimic. Poate doar bărbatul, care era tot plecat prin Africa, unde mereu avea contracte, în construcții. Mărioara venea rar la Ulmu. O dată pe an, vara, cu copiii. I-ar fi fost și peste mîna, că locuia tocmai la Constanța.

Iată-mă în fața casei bătrînești ! Mama e la gard, vorbește cu țața Nuța, vecina noastră. De peste drum, de la vară-mea Polina, se aude un huruit surd : cineva curăță porumb cu mașina de mîna. Latră un cîine, nu departe. Miroase a bălegar. De unde ?

...Stam într-un grajd, pitit după o iesle și așteptam să se facă întuneric. Casa, înaltă, cu pivniță lărgă și scară de piatră, ovală, se pregătea de culcare. Era ora cea mai bună. Îl plătisem pe grăjdar să mă ascundă

acolo. El nu pierdea nimic. Casă de oameni bogați. Domnul Cheville era șeful jandarmilor din district. O să-l jumulesc bine și-o să-i ard cuibul...

Așteptam. De doi ani umblam de ici-colo, dînd lovituri neașteptate. Viață de cîine hăituit. Vara, în păduri, nu aveam grijă. Iarna era mai greu. Era foarte greu.

Venise timpul. M-am ridicat, mi-am controlat cuțitul din carîmb și arma. Aveam și-un revolver mic, jucărie, luat de la un perceptor din Saint-Jean-du-Bois. Mi-ar fi fost mult mai ușor de n-aș schiopăta. Mă trăda piciorul, cînd aveam nevoie să ies în lume.

Am cercetat curtea. Liniște. O fereastră mică luminată. Ușa din spate trebuia să nu fie încuiată. Era greu să lucrezi singur, doar cu ajutoare întîmplătoare, dar mi se părea mai sigur. Unde-s doi, e și un posibil trădător. Uite că pînă acum nu m-am prins. Și nici n-or să mă prindă. Viu.

...Am întrebato pe mama dacă-și mai aduce aminte poveștile cu haiduci pe care mi le spunea cînd eram copil. Nu le uitase. Mama nu uita nimic. I-am cerut să mi le spună pe toate, pe rînd, fără grabă.

— Doamne, mamă, dar ce ți-a venit ?

— Fii liniștită, n-am dat în mintea copiilor ! Mi-a venit așa, să le mai aud.

— Numai pentru asta ai făcut drumul pînă aici ?

— Da de unde ! Am avut un răgaz, ce crezi ?!

Mi le-a spus. Toate erau cam pe același calapod, cu boieri hapsîni, cu haiduci chipeși, curajoși și drepți, cu hangite bune de gură și iubete, cu boieroaice îndrăgostite de acei cavaleri ai dreptății, dar pînă la urmă trădătoare. Recunoșteam toate datele „mele“, însă ceva totuși nu se potrivea. Nu de aici știam eu faptele lui Jean Lhomme. Atunci de unde ? Pe deasupra, neașteptat, făcusem și-o descoperire care m-a întristat : poveștile cu haiduci, atît de iubite altădată, nu mi se mai păreau minunate. Eram tentat să le găsesc noduri în papură, repetările unor situații, naivitatea unor eroi, neverosimilă...

— Ce gînd te chinuie, mamă ?

— Nimic. A fost așa, ca o toană.

Am stat pînă a doua zi și-am plecat dezamăgit. Mă chinuiam, într-adevăr. Pe de altă parte, înțelegeam că acum aveam parte de acel *altceva* după care tînjeam de mult. Mereu îmi dorisem să fac ceva neobișnuit, ceva care să depășească banalitatea existenței mele, a lui Timi Vidolm — trebuia precizat asta —, să-mi satisfacă nevoia de acțiune. Înțelegeam și nu eram mulțumit. Nu-mi dorisem o asemenea aventură. Nu-mi doream aventuri, ci punerea la încercare a posibilităților pe care bănuiam că le am. Și iarăși reveneam la gîndul că viața lui Jean Lhomme nu mă satisfăcea. O re trăiam cu ciudă, cu disperare. Și deodată s-a trezit în mine omul practic : ce-ar fi să profit de faptul că știam bine o limbă străină și să cer să lucrez într-o țară străină cu soțul Marioarei. Mi-ar fi plăcut să văd și alte meleaguri. M-am dezumflat. Oi părea caraghios, motivul mi se părea mai mult un pretext de om slab și sentimental : cum aș fi rezolvat situația asta încurcată, cu Nicoleta ? Cu Nicoleta ce-aș fi făcut ?

Îmi aminteam, cu o acuitate de speriat, serile calme cu ea, cînd simțeam o pace binefăcătoare așternută peste noi. Cu Jo Dassin și căldura cămăruței noastre, cu prezența Nicoletei în fiecare ungher : ridicam ochii și-i vedeam claia ne-mblînzită de păr — nu știu de ce, dar *asta* mă emoționa întotdeauna —, întindeam mîna și ea era acolo, calmă. O chemam și-i auzeam glasul. O fi o prostie, un fleac, oamenii ar trebui să fie mereu mobilizați de gînduri înalte, de țeluri mărețe, însă fericirea mea era așa, simplă. Nu-i prea mult spus : fericire ? Nu toți oamenii au calitatea de a-și dori luna de pe cer. Mai sînt și de-ăi ca mine, care se mulțumesc cu puțin. Cu puțin ? Nu mi se pare puțin sau un lucru de nimic siguranța și liniștea și pacea. Și dragostea.

...Simone părea că se subțiază, că devine transparentă, că se estompează și-și pierde consistența. Îmi apărea din ce în ce mai rar, în ascunzișul nostru, în birlogurile noastre — cămin precar, improvizat. Mai des mă aflam în hărțuiala cu jandarmii sau în timpul „loviturilor“. Nu-mi aminteam ce făceam cu prada. Nu re trăiam nici un moment în care aș fi împărțit haiducește

bani unor sărmani. Cred că trăiam doar pentru actul în sine, de a-i jefui pe bogați.

...V'la! Mă durea piciorul și mereu mă împiedicam de el, de parcă mi-era-n plus. L-am masat cu spirt medicinal — atîta mi-a dat în gînd. Radu mi-a spus că e o durere falsă. Fictivă. Ca la cei cărora li se amputează un membru și multă vreme au senzația de mîncărime sau de durere tocmai acolo unde de fapt nu mai există nimic. De acord, însă asta nu mă încălzea.

Aseară am retrăit o întîmplare obositoare.

...Iarăși iarnă. A cîta? Bordeiul ăsta — cine știe cine l-a făcut, pare destul de vechi — nu-i rău deloc. E destul de spațios și are și un cuptor care încălzește foarte bine. Lemne sînt, vînat este. Nu-mi pot aminti de unde și cînd am adunat o mulțime de lucruri trebuincioase: pături, oale, un cazan de aramă. Cartofi. Ba chîr și miere de albine într-un vas de lut. Simone s-a schimbat mult. Nu mai este fetișcana sărmană și necăjită de altădată. S-a învîrtoșat și are în privire o sclipire de sălbăticiune, de lup. De multe ori, noaptea, am crezut chiar că-i văd ochii prin întuneric lucind. Nu mai e supusă și deseori sînt nevoit s-o croiesc pe spinare cu ce-mi vine-n mîină. Se plînge de viața pe care-o ducem și-mi reproșează că *atunci* am făcut ce nu trebuia să fac. Că nu trebuia să-i împușc pe porcii ăia. De dat foc, da. Trebuia. Era drept. Se cădea să-i pedepsesc. „Ai fi vrut să mă omoare ei pe mine?” strigam eu, obosit de atîtea vorbe. Ea nu răspundea și revenea cu încăpăținare la ideea ei, că orice poți să-i iei omului, numai viața — nu. „Ți-a plăcut de ei, ha? urlam eu și vedeam roșu în fața ochilor. Atunci de ce-ai mai venit la mine? Ai uitat cum ai alergat desculță și dezbrăcată prin pădure, cu fusta ruptă și bluza sfîșiată? Tu ești vinovată, fiindcă din cauza ta am apăsat pe trăgaci!” „Nu din cauza mea! Ți-a fost frică, de-aia! Că Victor venea spre tine și, dacă nu trăgeai, te sfărîma!”

După ce-o băteam, se potolea un timp. O zi. Apoi o lua de la capăt. Am amenințat-o c-o las acolo, singură, și-o să-mi iau lumea-n cap, o să mă îndrept spre graniță și poate-o să trec în Belgia sau în Germania. „Uciagașule!” mi-a spus și asta nu i-am iertat-o, deși

era un adevăr. Depinde însă de unde-l privești. Eu nu i-am ucis din bună voia mea, ci am fost obligat s-o fac. Așa a fost să fie.

Ne depărtasem mult de Meule-de-Foin, dar faima aceea rea mă urmărea. Deseori simțeam că nu mai sînt în stare să duc o asemenea viață, însă n-aveam cum s-o schimb.

N-aș fi crezut că jandarmii o să-mi ia urma acolo, în pădure. Bordeiul se afla la distanță mare de satele dimprejur și nu-mi trădasem prezența în nici un fel. De aceea surpriza a fost cu atît mai mare cînd într-o dimineată am auzit glasuri. Mi-am luat arma și-am dat să ies.

— Jean Lhomme, predă-te ! Ești înconjurat ! N-ai scăpare.

Și un foc de pușcă.

Habar n-aveam ce să fac. Niciodată nu m-a dus capul să-mi fac cine știe ce planuri. Mă conduceam după cum se prezenta situația, pe loc, după cum simțeam că trebuie să fac așa și nu altfel. Eram încă zăpăcit de somn. Simone se îmbrăcase în grabă și se lipise de mine.

— Fugi ! mi-a șoptit. Îi țin în loc un timp, cît oi putea, pe urmă văd eu. Dacă m-or prinde, sînt femeie, n-or să... Scap eu cumva. Sau mă scapi tu mai tîrziu.

Ea judeca mai bine ca mine. Nu-mi era la-ndemînă s-o las acolo, în mîinile lor. Pe de altă parte, nu vedeam cum am putea să ne strecurăm amîndoi din încercuire. Era aproape imposibil și de unul singur. În spatele bordeiului aveam un țarc cu acoperiș de frunze, aproape acoperit de zăpadă, unde-mi țineam calul, bătrînul meu cal. Călare n-aș fi reușit să scap. Zăpada era mare și calul s-ar fi poticnit în nămeți. N-am mai stat pe gînduri. Simone a ridicat cocoșii armei. Mi-am înfundat căciula pe cap și am ieșit tîrîș. Am strigat :

— Cine se apropie vede pe dracu !

Tot tîrîș, prin pîrtia din jurul bordeiului, ca printr-un tunel, am ajuns la cal. Am deschis poarta țarcului și l-am îndemnat să iasă. Dobitocul a fornăit pe nas și nu s-a mișcat. „Hai, tată, dă-i drumul !“ În sfîrșit, s-a mișcat, parcă nevenindu-i să creadă, a părăsit în-

grăditura și s-a oprit iar. M-am gândit să-l sperii cu un foc tras la ureche, dar era obișnuit cu împușcăturile. L-am rugat, l-am împins, l-am lovit. A mai făcut doar câțiva pași. Nu voia să plece. Și unde să se fi dus? Eu contam ca fuga lui să atragă atenția jandarmilor și să-i deruteze. Am renunțat și l-am lăsat acolo. M-am prelinș prin zăpada moale, încet. Nu-mi auzeam decît răsunarea. M-am tîrît drept înainte, la noroc. N-aveam de unde să știu unde lanțul jandarmilor era rupt sau mai larg. În dreapta, după un copac, mi s-a părut că zăresc o manta albastră. Am împietrit o clipă. Din partea opusă, dinspre intrarea bordeiului, cineva a strigat din nou :

— Jean Lhomme, predă-te !

Drept răspuns, un foc de armă. Arma Simonei. Și-o-njurătură, din pădure.

Am mers mai departe.

Nu știu cît m-am tîrît. Poate un ceas. Poate o zi. În spatele meu răsunau tot mai dese împușcăturile. Nu mă vizau pe mine. Cînd mi-am dat seama că am ieșit din cercul jandarmilor, m-am ridicat și-am continuat să mă îndepărtez. Îmi era mai ușor.

Aici amintirea se rupe.

Mă văd cu un jurnal în mînă, citind despre sfîrșitul Simonei. Plîng. Cred că plîng. Sînt într-un oraș mare și locuiesc la margine, într-o căsuță de oameni săraci, care mi-au închiriat o odăiță.

Tai lemne la gospodăriile înstărite și am protecția polițistului din cartier, căruia i s-a năzărit că semănă cu bătrînul lui, mort în război. Se pare că de la fuga mea din pădure n-au trecut mai mult de trei săptămîni. De ce-am părăsit-o pe Simone? — o întrebare la care caut o mie de răspunsuri de laș, toate scuzîndu-mi fața.

Am bani destui — nu știu cum, în ce moment i-am luat din bordei. Nu-s bogat, însă mi-ar ajunge să trăiesc într-alt fel.

...Și totuși... Am trecut pe la doctorul Roșă. I-am citit ce-am scris. El a ținut să citească eu. Mi-a spus că e altfel dacă mă aude pe mine, că glasul meu poate dezvălui niște semnificații ascunse, niște nuanțe de care eu nu-mi dau seama. M-a sfătuit să continui. O să

avem pină la urmă toate amănuntele despre viața lui Jean Lhomme.

— Bine, dar ce folos? Ce câștigăm din asta?

— Habar n-am, însă ce altceva poți să faci? Important este ca povestea asta să nu-ți deregleze viața. Te deranjează?

— M-ați mai întrebat. La început mă deruta. Acum, nu. Deși nu înțeleg cum se petrece..., cum de mi-amintesc atâtea..., nu mă mai tulbur. M-am gândit c-or fi niște false amintiri, din cărți sau din filme, amestecate și aranjate cumva în subconștient. Ca un fel de vis. Numai limba, că n-am învățat-o, rămîne un fapt real și cu atât mai... straniu.

— Continuă să-ți notezi. Calm.

— Continu. Asta a devenit o nevoie. Notatul. În același timp am ajuns să mă gândesc la lucruri la care nu m-am gândit niciodată. La viața mea, așa cum e. Și la ce-ar trebui să fac mai departe.

— Nu te-ai hotărît s-o cauți pe Nicoleta?

— Nu. Nu știu... Vedeți, domnule doctor, viața noastră ar fi mult mai ușoră și mai plăcută, dacă nu ne-am împiedica de fleacuri. Și de cuvinte. Cuvintele acestea, care ne dau iluzia comunicării, a înțelegerii exacte a faptelor, a gândurilor, și care, de obicei, ne pun degeaba mintea pe drumuri.

— Mare filozof mai ești, Vidolm! a rîs doctorul Roșă!

4.

La drept vorbind îmi era milă de acel alter ego al meu, Jean Lhomme. Încă nu știam o mulțime de lucruri despre el, însă din cît *îmi aminteam*, nu fusese un om prea fericit. Însemnat de soartă cu o infirmitate, dragostea lui pentru Simone — poate singura femeie care l-a vrut și l-a acceptat, deși mă gândesc că pentru

vremea aceea a fi pădurar presupunea totuși o situație dacă nu prosperă, măcar deasupra mediei — îl adusese în stare să intre în tagma tâlharilor. Nu reușesc să-mi închipui cum aş fi procedat eu în locul lui, dacă aş fi fost sau nu capabil să înfăptuiesc o crimă. Nu știu. Sînt tentat să cred că nici nu m-aş fi dus la jupîn Jacques Martin. Poate doar i-aş fi pus foc într-o noapte, calculînd — zic asta eu, acum, cu mintea mea de om al altui timp, amator de romane polițiste —, aranjîndu-mi în prealabil un alibi. Cînd sînt el, judecata mea nu-mi pare prea întortocheată. E simplă, chiar prea simplă, fără să mă intereseze consecințele unei fapte, neștiind să prevăd, ca la şah, mutările viitoare. Probabil că Jean Lhomme nu strălucea în inteligență.

Mi-era milă de el și parcă aş fi dorit să-l ajut cumva, lucru imposibil. Îmi aminteam, nu trăiam efectiv. Nu eram sigur nici că a existat într-adevăr, bănuind mereu că nu e decît o plăsmuire a creierului meu. De-aş fi avut posibilitatea să verific, aş fi-ncercat să aflu dacă există în Franța o localitate (tîrg, deci nu un sat uitat de Dumnezeu într-o viroagă) Meule-de-Foin și, mai ales, dacă acolo a trăit un pădurar cu numele de Jean Lhomme. Urmărit de jandarmi, *eu am citit* într-un jurnal despre moartea Simonei: ar fi trebuit să existe undeva vreun act, vreun raport, vreun proces-verbal. Sau poate mai trăiau oameni care să-i fi fost contemporani și să-și amintească de el. Dar cum să aflu? Pentru o clipă am fost tentat să scriu la Ambasada Franței și să-i rog să mă ajute. Am renunțat la idee. Oamenii aceia numai treaba asta n-o făcuseră. Și, de fapt, ce rost ar fi avut? Cui ar fi servit? Ce s-ar fi întîmplat dacă eu aş fi știut sigur că Jean Lhomme a existat sau că, dimpotrivă, n-a existat?

Important pentru mine era că trăirea asta paralelă, cu intermitențe, mă făcea — deși n-aş putea explica prea clar cum se petrecea fenomenul — să simt din ce în ce mai acut singurătatea și regretul după viața mea, aceasta, din timpul cît Nicoleta fusese la mine. Nu spun că Jean Lhomme mi-a deschis ochii. Spun numai că, astfel, evadînd într-un trecut care-mi aparținea și cu

toate acestea îmi era străin, înțelegeam mai bine, într-alt fel, rostul meu și viața mea.

Ciudat este că, deși despre „aventura mea temporală“ nu aveau cunoștință decît doctorul Roșu și Radu, într-o zi am constatat că și la Autobază se aflase ceva. Bineînțeles că simplificată la maximum și complicată prosteste de fiecare „dătător cu presupusul“. Așa s-a întîmplat că Batic m-a luat la rost, aparent aspru, dar făcînd cu ochiul celorlalți băieți, ca pentru a se asigura de complicitatea lor :

— Ce-i cu tine, feciorule, vorbește lumea c-ai învățat franțuzește-n vis... Ia zi : *Parlé fransé* ?

— *Oui, mon chef, c'est sûr que mes rêves sont pleins de langues étrangères !* nu m-am putut abține să nu-i răspund așa.

— E-te-te, mă ! a căscat gura Batic și n-a mai zis nimic un timp. Mai tîrziu a reluat între patru ochi : Tu puteai să-mi spui orice, și-n limba americanescă, că eu tot nu pricepeam, nu ? Este c-ai vrut să-ți rîzi de mine ?

— Nu, dom' șef, nu mi-am bătut joc.

— Dar cum ai învățat-o, mă ?

— Bine. Din cărți.

— Dar lumea zice fel de fel de...

— Prostii !

— Dar nu te interesează ce zice ?

— Nu.

— Dacă eu aș fi putut învăța, și-a amintit cu nostalgie, să fi știut și eu o limbă străină, aș fi colindat lumea, ambasador mă făceam, că mi s-a propus, cînd m-au luat la facultatea muncitorească...

La prînz, un șofer, trecînd pe lîngă mine, a spus tare, să-l aud :

— Trebuie s-avem grijă cu francezii ăștia, domne !

Nu l-am băgat în seamă. Atît mi-ar mai fi lipsit, să mă necăjesc pentru reacția lor, normală după părerea mea !

...Rătăcesc dintr-un loc într-altul. Acum am acte. Acte bune. Mă numesc Jean Belbet. Nu-mi place, dar așa m-a botezat ăla care mi-a întocmit prima carte de identitate falsă. Am încercat ceva negustorie. N-a mers. Nu-mi stă mintea la negustorie. Într-un loc îmi găsi-

sem o muiere. Am lăsat-o. Nu-mi ardea de ea, de muieri. N-am poftă de nimic. M-aș întoarce pe meleagurile mele. În pădurea mea. M-aș duce în pădurea unde-am stat cu Simone în iarna aceea. N-am curaj. Însă pînă la urmă tot o să mă duc. Poate dau de jandarmul care-a împușcat-o. În jurnal scria că „în timpul schimbului de focuri, un glonț a lovit-o mortal pe iubita banditului“. Un glonț... Dar al cui? Recunosc că n-am chef de nici o răzbunare. Mi-e doar o lene nesfîrșită și am în mine o nerăbdare, ca înainte de a te culca obosit, pînă ce nu te-ai așezat pe pat. Există o asemenea nerăbdare...

O stradă întunecoasă, strîmtă, cotită, puțind a zoaiele vărsate de la ferestre direct pe caldarîmul desfundat. Nu știu ce caut acolo. Merg încet, parcă cercetînd fiecare casă...

...Mi-am pregătit îndelung hotărîrea. Pe etape. Întii am decis că în dragoste orgoliul nu face uneori nici două parale; că înțeleptul de aia-i înțelept, ca să cedeze; că de fapt eu purtam vina cea mare; că o iubeam și că ar fi fost o prostie să continui să mă lipesc de ea; că ea suferea îngrozitor, iar eu nu aveam dreptul s-o las să se chinuie așa la nesfîrșit. Asta a fost baza teoretică. Apoi am fixat ziua: sîmbătă. Ora: 5 după-amiază. Vineri mi-am călcat pantalonii de la costumul gri-deschis și mi-am cusut un nasture la o cămașă albastră. Sîmbătă, cînd am plecat de la Autobază, am stat o jumătate de oră în fața unei florării: să iau flori, să nu iau. Am zis să iau, dar nu aveau decît ghivece. M-am dus în piață și n-am găsit nimic care să-mi convină. Nicoletei îi plăceau trandafirii galbeni, or trandafiri galbeni nu erau. Am renunțat în cele din urmă. În definitiv nu mă duceam să-i cer mîna. Mă duceam s-o iau acasă. Și să-mi cer iertare pentru palma aia. Florile mi-ar fi dat un aer festiv. Nimic mai fals. Nu mă duceam la o sărbătoare, nu eram sărbătoritul și nici Nicoleta. Eram un penitent. Poate că mi s-ar fi potrivit mai bine un sac drept îmbrăcăminte și cenușă-n cap în loc de cuvinte. Ceva din mine se răscula: e greu al naibii să-ți calci pe suflet și să-ți recunoști o vină. S-o recunoști cu vorbe spuse, nu numai în gînd.

Am găsit-o singură, așa cum sperasem. Maică-sa tocmai ieșea împopoțonată cu fel de fel de zorzoane, coliere, brățări, medalion, cercei, broșă, plus o pălărie-mușchetar — colac peste pupăză.

— Oooo ! s-a mirat lung, modulat. A sosit marele amarez !

— Oooo ! am imitat-o. Doamna marchiză se cară !

— Fire-ai al dracului de golan ! Și cu o blindetă suspectă : Ia-o odată, nu mi-o lăsa pe cap !

— Nici o grijă, madam ! Adio !

Nicoleta era la fereastră, dar nu părea să fi auzit dialogul. Cred că se prefăcea. Am sunat, mi-a deschis cu o oarecare întîrziere și mi-a sărit de gît, dînd drumul unui șuvoi de lacrimi, pornit ca la comandă.

— De ce-ai întîrziat atîta ?

Avea fața senină și nevinovată. Lacrimile se usca-seră.

— Am așteptat să te-ntorci tu.

— Eu ? După ce m-ai bătut ?

— Nu te-am bătut. Mi-a scăpat doar palma.

— M-ai bătut, însă nu-ți cer să-ți ceri iertare. E suficient c-ai venit. Eram îngrijorată.

— Și dacă n-aș mai...

— Asta nu se putea, măăă ! Tu mă iubești, inconștientule, și numai eu, unica din lume, ți se potrivește... Am avut timp să mă gîndesc : de acum înainte ne schimbăm viața. De tot. Eu n-o să te sîcîi cu prostii iar tu n-o să-ți ieși din fire. O să ne asigurăm la nemurire printr-un urmaș, doi... Spune-mi : e adevărat ce mi-a spus Radu ?

Deci Radu nu putuse să-și țină gura.

— Lasă, c-o să-ți povestesc. Acuma, hai !

— Hai !

— Te măriți cu mine ?

— Mă.

— Te felicit !

— Și eu !

Nu m-am așteptat să fie atît de ușor. Dacă știam, nu-mi mai făceam degeaba gînduri și fugeam într-o seară s-o iau acasă.

N-a fost nevoie să-și strângă lucrurile. Mi-a mărturisit, ca pe un mare secret, că m-a așteptat zilnic cu bagajul pregătit.

Nu m-a răbdât inima să nu gîndesc cu voce tare :

— Nu era mai bine să nu fi plecat ? Să-mi fi dat palma înapoi... și gata ?!

— Ce spui ? Să ne fi bătut, ca proștii ?... Să-ți întrec-n cap, iubitele : n-am plecat ca să fac... fițe. Nu exista altă soluție. Trebuia să ne gîndim bine amîndoi ce facem cu viața noastră.

I-am dat dreptate și ne-am înapoiat. Eu, fericit, dar oarecum jenat că ne vor vedea vecinii — ea, victorioasă, călcînd țeapăn, parcă sfidător. Se agățase de brațul meu, încleștîndu-l, și o simțeam fragilă și puternică în același timp, cerînd ocrotire și ocrotindu-mă.

N-aș putea adăuga nimic în plus. Asta a fost.

Doar seara, tirziu, după ce am urmărit serialul la televizor și-mi aprinsesem o țigară — Nicoleta n-a zis nimic, doar mă privea —, pe cînd mă pregăteam să-i povestesc de Jean Lhomme, am simțit în nări mirosul cunoscut de copac tăiat și-n urechi îmi susura firicelul acela de apă din pădure, deasupra căruia îngenuncheam să beau direct cu gura. Apoi, brusc, alt miros, fetid.

...Străduța îngustă și puturoasă, iar eu, în întuneric, pășind nesigur pe pietrele alunecoase. Un oblon trîntit cu putere răsună ca o împușcătură.

— Ne dai punga dumată ?

Un glas mic, delicat, ca de copil. Doi bărbați, cu șepci mari, infundate pînă deasupra sprîncenelor.

Mi-e foarte indiferent totul. Am la mine trei-patru franci.

— V-o dau, zic, și mă las pe vine, apucînd cuțitul din carîmb. Izbesc de jos în sus, ridicîndu-mă la fel de brusc, e o mișcare exersată de nevoie, în atîtea împrejurări. În același moment, ca o pișcătură neînsemnată, simt într-un timp nesfîrșit cum ceva mă pătrunde prin spate, sub omoplatul stîng. Ultimul gînd este : „Ce stupid !“

...Nu cred să fi durat mai mult de-o clipă. Am întilnit privirea Nicoletei îngrijorată, speriată.

— Ce s-a-ntîmplat ? Ai albit deodată.

— Am murit, am șoptit și am simțit nevoia s-o îmbrățișez.

— Ce glumă e asta ? s-a împotrivit ea.

I-am citit ce-am scris. Nu mai eram în stare să-i spun nimic în plus. Aveam în mine o oboseală care îmi secase cuvintele. Am completat doar cu ultimele întâmplări.

— Și totuși nu există o explicație ?

— O exista... Nu știu ce să spun.

— Și chiar știi franțuzește ? Spune-mi ceva, că eu n-am uitat chiar tot ce-am învățat.

A fost un moment de stupeoare. Îmi regăseam creierul gol. Nu-mi venea pe limbă nimic. Doar „V'la !“

— Am uitat. S-a terminat, Nicoleta.

— Vrei să spui că nu mai știi ?

— Nu mai știu.

Mă așteptam să fie dezamăgită, așa cum eram eu atunci. A bătut din balme încântată.

— Vai, ce bine-mi pare !

— Nu văd de ce te bucuri...

— Mă bucur. Înseamnă că ai scăpat de prostu' ăla de Jean Lhomme. Ești iar numai Timi Vidolm. M-aș fi simțit penibil să știu că în tine sînt mereu doi oameni.

Mi-am mai notat și discuția asta cu Nicoleta, pentru ca doctorul Roșă să aibă „raportul“ complet. Habar n-am ce concluzii o trage el din toată povestea. Eu unul știu doar că sînt fericit, ca la un început de drum care-mi promite numai bucurii. Simt că viața e frumoasă și neînchipuit de simplă. Sînt mulțumit că mai am multe de făcut. În primul rînd, un cămin. Nu-i puțin lucru, sînt convins.

1,

Lunga stradă de burg medieval, îngustă, i se scurgea pe sub picioare la vale, un torent de piatră cubică, se pierdea în multele cotituri unde casele înalte, cu ferestre ogivale și balcoane închise cu zăbrele de fier forjat, se împreunau deasupra caldarîmului; în dreapta și-n stînga, porți masive de stejar înlănțuite cu bare metalice, porți sumbre cu încuietori complicate și ruginite. Urca tot mai sus, spre vîrf, acolo așteptau cetatea, zidurile cariate, negre, cerul întotdeauna senin, larg, panorama văii cu albele cartiere de la margini. Avea buzunarele goale, își înfipsea în ele pumnii osoși; și-i descleștă, urmărindu-și pașii, și simți între degete praful moale de cretă. Pantofii erau negri, de un negru mat, ușori, cu talpă subțire de azbest, fețele obosite se scorojisera și un șiret atârna. Pașii cădeau, unul cîte unul, cu regularitate calmă, fără osteneala urcușului. Strada era pustie. Copiii erau la școală, părinții la munca de toate zilele, iar buncii stăteau ferecați între ziduri. Acolo era liniște și pustiu de carantină. Orașul se întindea jos, în vale, urmărind alb scurgerea domoală a riului; de jos, tăcerea se refugiase spre cetate, între morminte neștiute sau în orice caz uitate. Pietrele erau cenușii, niciodată n-au fost altfel, pantofii le pătau cu negru și petele se alungeau oblic, se prelungeau, picioarele, apoi trupul definitivau o excrescență mobilă, ieșită parcă de-a dreptul din caldarîm. Mirosea a insecticid sau a mucegai, un miros persistent de sală de așteptare ori de pivniță. Eugen își examina pantofii și își zicea că ar trebui aruncați, de

fapt Minerva îi spusese să-i arunce, îi vorbise și de manșetele cămășii, roase încît li se vedea pînza aspră pusă drept întăritură, și de cravata care își pierduse culoarea. Da, toate ar trebui aruncate, gîndi și îl duru ușor capul. Pantofii — reluă gîndul de la capăt, dar se opri, rămase pe loc, cu un picior înainte, o jumătate de pas, iar cu celălalt înapoi, ascuns de genunchiul îndoit. Spaima din fața lucrurilor neînțelese, curiozitatea, apoi numai o neliniște. Laba piciorului era goală, degetele scurte, albe, strînse, înghesuite, se vedeau clar, sau asta e un fel de a vorbi, privirea lui înregistra doar albeața pielii și unghiile, oricum una era vînată, urma să se desprindă, îl duruse tare atunci cînd îi căzuse tabla pe picior. Se încordă, se complăcea în neliniști, dar își dorea certitudinii, și pentru o frîntură de clipă întrezări oasele metatarsiene. Refăcu jumătatea cealaltă de pas, avea acum amîndouă picioarele alături ca într-o aproximativă poziție de drepti și amîndouă erau goale. Se uită împrejur, amuzat numai, fiindcă nu găsea o oarecare legătură cauzală și spaima de la început, spontană, reapăru cleioasă și-l imobiliză. Liniile severe ale zidurilor, conturul acoperișurilor, limitele pietrelor cubice își pierduseră proprietățile, lucrurile păreau amestecate, ici și colo se interferau imagini sau crîmpeie de imagini cunoscute, dar de neconceput acolo, suprafețele dispăruseră, deveneau ceva amorf; lipsite de margini, corpurile păstrau o singură dimensiune, adîncimea, însă aceasta mai complexă decît ne comunică lapidar cuvîntul, o adîncime multidimensională; culorile șterse, între care predominase cenușiul, se înviorau, fiecare loc cîștiga o valoare cromatică aprinsă, variată și totuși amestecată confuz, un univers orfic. Un zid, care nu mai era zid, nu mai semăna cu nimic din ceea ce reprezintă noțiunea de zid, se deschidea ca un hău luminat discret în care două siluete omenești, sau poate că era o părere, îndeplineau un fel de ritual, mișcînd membrele lent; cerul se văzu negru, o nuanță de negru, cu stelele știute, iar pavajul, transparent, își descoperi dedesubturile, straturi albăstrii și cafenii, și, într-o parte, o încăpere boltită plină cu cartofi. Mirosul deveni violent. Apoi, brusc, lucrurile se separară, își

recăpătară suprafețele, marginile... Eugen avu o părere de rău nemotivată, fără obiect, regreta ceva nedefinit și porni mai departe. Era o halucinație, desigur, a băut prea multă cafea, auzise pe cineva afirmînd că în unele cazuri abuzul de cafea dă naștere unei stări propice halucinațiilor, dar nu era convins de aceasta și dorea o altă explicație. Mergea în virtutea unei obișnuințe, nu căuta nimic acolo, sus, la cetate. Gîndurile nu urmăreau ceva anume, treceau fără să lase urme, și el le uita numaidecît. O oră scursă lent îl odihnea, era porția lui zilnică de liniște, de tăcere, de gol, iar drumul, la început obositor, îi împlinea nevoia de mișcare... Da, își spusese, pantofii aceștia trebuie aruncați! Minerva era bibliotecara școlii, o femeie micuță, fără roțunjimi. Fusesse șefă de promoție și i se prezisese un viitor strălucit. Adesea se întîmpla să discute mult, cu înversunare, de obicei își luau locuri pe extreme, evitînd astfel orice tentație spre compromisuri. Ei știau că era un joc al minții, însă aventura aceea falsă le dădea o împăcare, ca o plăcere inedită. Ea uza de argumente ilogice, de fapt o logică sui generis, feminină, și raportînd totul la înfățișarea lui. În secret, Eugen se uita în oglindă și constata că era normal, adică un bărbat oarecare, se străduia chiar să nu iasă din comun, nu-i plăceau extravaganțele. Minerva, în schimb, se insinua, chipul ei gălbejit, de adolescentă bătrînă, obliga privirile străine, le polariza. Vorbea curgător, dar își alegea cuvintele, voia să atragă atenția: uitați-vă, sînt o femeie deșteaptă! Stîrnea interesul, cîteodată specula senzaționalul, însă toate acestea se sfîrșeau printr-o jenă, bărbații descopereau de-abia atunci că au în față o femeie și că femeia aceea era dizgrațioasă. Își aminteau — colegii evitau să treacă pe la bibliotecă și în cazuri excepționale uzau de serviciul vreunui elev mai dezghețat — că ea renunțase la catedră deoarece nu reușea să se impună în clasă, unde prezența ei, în mod paradoxal, stîrnea dezordine. Cînd discuta cu Eugen, asta o simțeau amîndoi mai de mult, o dezbatere aridă de filozofie sau de artă — cele mai frumoase și mai apropiate lucruri deveneau frumoase în sine, excluzîndu-se cantitatea intrinsecă de emoție —, avea un tremur interior, o stare

de hiperexcitație, primea vorbele ca pe niște mîngîieri care o înfiorau. În momentele acelea, se cufunda într-un spasm prelungit, o ezoterică îmbrățișare, din care ieșea frîntă, ca să intre într-un soi de scurtă catalepsie. Eugen o credea nebună, dar avea nevoie de ea, i se părea că ea îi înțelege totuși goana, era o goană absurdă după un fel de piatră filozofală : dorea să poată avea o privire exactă și completă asupra lucrurilor. Nu știa la ce-i va folosi, însă căutarea continuă îi oferea un echilibru. Minerva îl socotea un om deosebit și se sugestiona că ei amîndoi trăiesc o poveste de dragoste, o dragoste încă necoaptă, în care obsesia lui se traducea uimitor de simplu, acea privire exactă și completă asupra lucrurilor, cu alte cuvinte cunoașterea esenței universului nu putea fi altceva decît capacitatea de a descifra marele mister al vieții, adică al împreunării bărbatului cu femeia. Îl știa necăsătorit și nu auzise că ar avea vreo femeie, o femeie obișnuită, el trăia singur cu cărțile lui, cu albumele lui și cu șevaletul acoperit mortuar de un deceniu. Povestea cu șevaletul i-o spusese chiar el într-o „fereastră“. Îi mărturisise — de fapt ea îl întrebaseră de ce nu pictează — că în adolescență visa să devină un pictor mare, dar că încă din facultate își dăduse seama, asta nu a venit ca o revelație, ci pe încetul, prin acumulări, că nu va putea fi decît un epigon. Din nefericire, nu avea pic de originalitate, dar era orgolios și știa că în artă mediocritățile sînt mai vizibile decît oriunde. În ziua cînd s-a împăcat cu sine — nemulțumirea pentru tot ce punea pe pînză ajunsese la paroxism — a acoperit șevaletul cu o husă neagră. Îl mai ținea în camera lui de burlac, pentru decor sau pentru tradiție, așa cum pe măsuta de lingă ușă, o masă cu trei picioare pirogravată, moștenire de la părinți, păstra un album cu fotografii de familie legat cruciș cu sfoară și pe care nu-l răsfoise niciodată. Minerva aștepta ziua cînd el o va prinde nestăpînit în brațe, acolo, în bibliotecă, era necesar ca el să facă pasul acesta, oricum trebuia să-și regăsească echilibrul, o mîină de femeie care să-i întoarcă manșetele uzate și să-i dăruiască un copil. Ea aștepta un sărut, își amintea că o sărutase o dată, pe cînd era elevă, un coleg, la un ceal, știa însă cum este

un sărut mai mult din cărți și simțea, își poruncea să simtă, buzele lui pline, frumoase, fierbinți — își închi-puia că sînt fierbinți — și asprimea bărbiei rase negli-jent, și — ca un corolar — îmbrățișarea totală, o ju-mătate de moarte, ca un pas spre neant, o clipă de conștiință a neantului... Eugen cunoștea o femeie, pe Germina, era funcționară undeva, la poștă ori la calea ferată, o femeie cumsecade, ținea la cinstea și la onoa-rea ei de văduvă, nu voia să se recăsătorească și venea la el de două ori pe săptămînă, intra neobservată și ieșea la fel : era sau ținea să fie o personalitate a ora-șului, un model de văduvă. Mai purta doliu și încă nu se dumerise ce fel de om fusese soțul ei și de ce i se dădea o pensie atît de mare după el. Eugen o privea nu cu indiferență, îi plăcea trupul ei cărnos, dar cu un soi de uitare de sine. Putea afirma că n-a fost în stare niciodată să moară pentru o femeie și de aceea nici nu s-a căsătorit. S-ar fi vrut copleșit de un sentiment ca-pital, esențial în existența lui nu numai biologică.

De sus, de la cetate, orașul vechi apărea ca o îngră-mădire de acoperișuri ascuțite, sufocînd între ele curțile interioare dintre ziduri, acoperite cu țigle cenușii pe care crescuse mușchiul verde, mușchiul clădirilor vechi, fără soare, un fel de mucegai mai puțin diafan ; apoi, parcă ieșind din coasta dealului de piatră, riul albicios și, însoțindu-l pînă departe, unde un alt deal, mai lin, odihnitor de verde, îl făcea să dispară, casele albe ale noilor cartiere, ca niște cutii de chibrituri. Apoi halele de sticlă ale fabricii de porțelan, grațioase totuși în ma-sivitatea lor, coșurile înalte și lunca... Piatra era rece. Eugen se ridică și înconjură cu pași egali ruinele. Zi-durile aruncau umbre scurte. De aproape o mie de ani nu-și schimbaseră umbrele. Aici fusese o cetate, o ridi-caseră niște stăpînitori cărora le plăcea să se creadă puternici. De acolo, de sus, priveau departe, dar văzute de departe lucrurile păreau mici și neînsemnate. Oa-menii nici nu contau. Poate că un cutremur venit din adînc le-a dărîmat zidurile sau poate o forță închisă în mijlocul pietrelor... Ora de liniște trecu și Eugen coborî. Se opri doar o dată, acolo unde persista mirosul de mucegai sau de insecticid, privi cu atenție în jur și

își continuă drumul. Era o după-amiază ce se revărsă fierbinte asupra lui de îndată ce ajunsese jos, la marginea orașului vechi. Își descheie nasturele de la guler și lărgi nodul cravatei. De fapt nu simțea căldura, ci, mașinal, se adaptase. Oamenii se ștergeau de sudoare cu batistele și se înghesuiau în jurul unei vînzătoare de răcoritoare. Eugen se surprinse stînd între ei, așteptînd să-i vină rîndul. Se smuci dintre trupurile transpirate, căutînd să iasă la margine. Nu-i era sete. Stătu acolo, pe marginea trotuarului, fără să ia vreo hotărîre. Se auzi strigat. Văzu un prieten vechi, cu care se vizitara, iar cînd se întîlneau repetau cîteva fraze stereotipe. Mai demult fuseseră prieteni adevărați, dar pe nesimțite n-au mai avut ce vorbi. Omul i se socotea totuși apropiat și se bucură că-l vede, altfel nu l-ar fi strigat, bucuria aceea neprefăcută, dar fadă, din fața unor oameni cu care nu ai nimic de împărțit, nu ai ce să le mai dai și nici nu aștepti să-ți dea ei ceva. Îl întrebă desigur ce mai face — undeva, bine ascunsă, mai păstra o urmă de invidie, gîndindu-se că Eugen nu era însurat, și puțină compasiune izvorîtă dintr-un sentiment neclar pe care-l avem pentru oamenii fără căpătii, adică neregăsiți — și Eugen îi răspunse absent că ar fi interesant dacă i-ar spune ce face într-adevăr. Prietenul acesta purta un nume obișnuit, N, și muncea la o mică fabrică de obiecte de uz casnic. Era inginer sau tehnician, despre asta nu venise vorba niciodată. Se cunoșteau din liceu. După bacalaureat nu se mai întîlniseră pînă acolo, în orașul acela vechi, pe atunci orașul nou nu exista. Îl îndemnă să-i spună, doar erau prieteni, dacă are vreun necaz, el o să-l ajute, fiindcă sînt atîtea motive care să nu-l împiedice de a acționa omeneste și altruist. Eugen îl privi, trebui să ridice ochii, N era înalt, și simți iarăși o ușoară durere de cap. Și prietenul dispăru — se opriseră în fața unui magazin alimentar —, iar Eugen nu mai văzu decît o roată de cașcaval, un cașcaval de reclamă, din ghips. „Te ascult — zise prietenul — sau, dacă vrei, mergem undeva, la mine, eventual, tot n-am treabă“, și se gîndi că soția nu este acasă, soția nu-l prea simpatiza pe Eugen, noroc că se întîlneau foarte rar. Eugen nu mai văzu cașcava-

lul, ci un vîrtej de pete sîngerii, filfiînd, rostogolindu-se ca într-o centrifugă. Închise ochii, strînse pleoapele cu putere, dar rostogolirea ameţitoare a culorilor nu înceta. Îşi înfipse unghiile în palme — intrase în derută — şi simţind durerea totul reveni la real, în lumea palpabilă, cunoscută. „Ți-e rău?“ întrebă N și Eugen se bucură pentru prima oară după mult timp că avea un prieten și că nu era singur în momentul acela. „Să stăm undeva“ — îi spuse și merșeră într-o grădină unde se găsea bere. Acolo, la masă, povesti că i s-a întîmplat să nu mai perceapă obiectele din jur, nu știe precis ce este asta, dar totul se amestecă, el vede parcă în adîncime, însă din nefericire nediferențiat. Era ceva atît de nou și de neașteptat, încît s-a speriat. N comandase două halbe. Sorbi spuma și rise. Pe Eugen l-a știut dintotdeauna un om cu idei originale, povestea aceasta e o glumă bună, o să i-o spună și soției și soția se va amuza. „Nu — insistă Eugen —, este un lucru serios. Sînt îngrijorat pentru că nu pricep ce se întîmplă cu mine ; dacă aș ști, aș fi mulțumit și liniștit.“ „Atunci — zise N — problema se pune altfel, ai halucinații din cauza nervilor slăbiți, nevrozele astea sînt boala secolului. Am cunoscut pe cineva care avea nervii slăbiți, dar după ce s-a tratat n-a mai avut nimic. Să mergi la un medic, e singura soluție, nu-i nici o rușine, altfel o s-ajungi somnambul ca ăia de pe vremuri, care pe lună plină se plimbau pe acoperișuri. Aveam în secție o femeie care se credea împărăteasa Iozefina și-și punea o oală pe cap, una dintr-acelea smălțuite, de un litru și trei sferturi. Cunoscut eu un medic, îi dau un telefon și te recomand...“ „Nu — protestă Eugen —, n-am halucinații, așa credeam și eu prima dată, dar în toată povestea asta amestecată există totuși o logică. Dacă ți-aș spune despre mirosul de mucegai și despre pivnița plină cu cartofi de sub nivelul străzii, atunci mi-ai da dreptate...“ „De vină este viața ta dezordonată — conchise celălalt, începînd să se plictisească —, ți-ar trebui o femeie, hormonii dirijează totul și am auzit că în învățămînt n-o să mai țină decît oameni căsătoriți...“ Eugen își dădu seama că în felul acesta n-o să-și poată clarifica nedumeririle și că ar fi bine într-adevăr să

consulte un medic, oricît, medicii sînt oameni cu vederi largi, unii dintre ei sînt și artiști ; să discute cu un medic, de la om la om. Își lăsa prietenul acolo, la masă, nici măcar nu-și ceru scuze că-l părăsește, și se duse acasă. Avea o cameră mare și un antreu în care, după un paravan, putea găti, adică își fierbea un ceai sau o cafea. Camera părea mică din pricina unei neraționale așezări a mobilelor. Un pat masiv ocupa un perete întreg. Dacă ar fi fost împins mai spre colț, spre peretele cu fereastra largă dinspre stradă, în colțul opus ar fi rămas loc pentru biblioteca din bare de metal vopsite care era înghesuită între masa pirogravată și altă masă, tip birou. Se mai afla un dulap cu trei uși, cu oglindă groasă, venețiană — Eugen nu se pricepea la oglinzi —, șevaletul, două scaune și un fotoliu vechi. Pereții zugrăviți vesel se asortau cu imensul covor de pe podea, ros, depilat, un persian standard, ale cărui culori se păstrasera ca prin minune vii. Pe pat era întinsă o pătură, Eugen îi zicea macat, cu motive geometrice în zig-zag-uri portocalii și verzi. În dreptul ferestrei, într-un vas de lut creștea un cactus cărnos primit de la o serie de elevi ce absolviseră liceul. Eugen avea un loc preferat, se simțea bine la masa-birou, lumina venea din stînga, pe un scaun cu spătar drept, incomod, dar care îi alunga lenea. Pe masă nu ținea nimic, lemnul lustruit era gol, doar cînd se așeza lua hîrtia sau cartea de care avea nevoie. Într-un sertar, ultimul din stînga, masa avea douăsprezece sertare, păstra cea de-a doua memorie a sa, fișele în care concentra de zece ani tot ce i se părea demn de reținut din lecturile făcute sau din observațiile zilnice. Tot acolo se găseau filele unui manuscris, o lucrare ce promitea să fie monumentală, cel puțin în privința întinderii, intitulată provizoriu „Psihologia artei“. De cîteva săptămîni nu mai adăugase nici un rînd. Îl apucase un fel de indiferență, el știa că e ceva trecător, o pauză pe care i-o impunea creierul, nu forța lucrurile, ci aștepta pofta aceea, ca o foame, cînd degetele îi înțepenesc pe creion, iar oboseala nu-i decît o stare euforică... Pe pereți nu avea tablouri, nici fotografii, doar o icoană veche, pictată pe lemn, lemnul era mîncat de carii și lăsa să cadă pe par-

chet o pulbere fină, galbenă. Demult, în primii ani de catedră, își umpluse pereții cu reproduceri după picturi celebre. Într-o seară ca aceasta a aruncat totul în foc. David i se părea un fotograf, bătrînii olandezi numai niște meșteșugari. Dali poate l-ar fi satisfăcut, parțial, prin inventivitate, dar Eugen nu-l cunoștea aproape deloc sau chiar deloc, fiindcă despre el nu auzise decît o aprigă critică a decadentismului său și anagrama făcută de Breton... De la el însuși nu aștepta nimic. Renunțarea sa îi provocase un șoc, o teribilă senzație de gol absolut, paralizant. În mod paradoxal, urmarea a fost prima pagină din manuscrisul acela, o pledoarie pentru ridicarea artei la gradul de necesitate imediată, ca aerul și ca apa, și așa a crezut că descoperă factorul esențial al existenței. „Esențialul“, un cuvînt bine definit, îi releva o diversitate de aspecte, unele contradictorii. Artă — factor esențial... Dar ce era esențial într-adevăr? Reușise să se încurce într-o încîlceală de definiții. Subiectivismul său, era mîndru de el, „asta mă individualizează!“, îl îndemna să aleagă una sau alta, dar el voia adevărul absolut, valabil în orice condiții, în orice timp și-n orice domeniu. „Esențialul“ rămînea o noțiune abstractă, obiectivată doar de mințile oamenilor într-un anumit loc și-ntr-un timp delimitat exact, legată cu mii de fire de o serie uriașă de factori determinanți și de determinat; devenea un factum variabile care nu admitea absolutul. Or Eugen căuta un numitor comun ce se confunda cu absolutul...

A doua zi renunță la plimbarea obișnuită pînă la cetate și se duse la clinica de neuro-psihiatrie, unde ceru să fie primit de doctorul W, un nume ales pentru sonoritate de pe tabelul de la poarta clinicii și, din întîmplare, acesta se afla acolo, nu era prea ocupat și îl primi în cabinet. Doctorul W avea ochi blinzi, albaștri, și mîini prelungi, cu degete îngrijite, cu vîrfurile pătrate. Ținea mîinile pe masa de metal și sticlă și-l examina cu un fel de amuzament intim, peste lentilele ochelarilor. Eugen citi pe halat, pe marginea buzunarului, „Dr. W“, voi să se retragă, cerîndu-și scuze. Nu mai avea poftă să spună nimănui nimic și apoi de unde să știe dacă a dat sau nu peste omul potrivit? Întîmplările de ieri îi

apăreau ca niște amintiri neclare dintr-un coșmar, dacă un coșmar poate fi plăcut, și nu mai era sigur pentru ce venise, ce rezolvare aștepta de la doctorul W. „V-am trimis cineva la mine?” — întreabă acesta și Eugen se grăbi să nege. „V-am ales de pe tabelul de la poartă, este la poartă un tabel cu tot personalul, numele, adresa și numărul de telefon. V-am ales la întâmplare, deși nu cred în hazard, dar nu-mi plac recomandările sau altceva de acest fel. De altfel cred că nici n-am nevoie de un consult, fiindcă nu cred că m-ați putea ajuta.” Tuși ușor și totuși povesti cât mai pe larg ce i se întâmplase și încheie spunând că ar dori să afle în special opinia omului cu numele de W, și nu a medicului W. Constata singur o oarecare contradicție, dacă nu declarată, măcar în el, depistată în germene, însă nu se împiedică de asta. Mai spuse că el consideră că nu a fost o simplă halucinație și că ar fi dispus să ceară părerea unui oculist, nu cumva ochii lui să fi suferit o modificare... esențială, a cărei urmare ar fi cîștigarea unor proprietăți necunoscute în literatura medicală, dar existente și verificabile pe viu... Doctorul W nu se arăta niciodată uimit, nimic nu reușea să-l uimească, și, imperturbabil, așa cum îi șade bine unui duhovnic, îi luă un interogatoriu care decurse satisfăcător, adică medicul voi să afle cât mai multe amănunte din viața pacientului, iar Eugen răspunse cât mai exact, adăugînd cu încăpăținare observația gratuită că nu poate fi ajutat de nimeni. Doctorul W lăsa impresia că discuția aceea era condusă după voia întâmplării, totul părea atît de firesc, încît devenea suspect de adevărat. Eugen se întristă deodată și se ridică. Doctorul W îl apăsă cu delicatețe pe umăr, poftindu-l să aștepte, și își expuse părerea potrivit căreia se afla în fața unui caz tipic de sindrom nevrotic, da, era vorba numai de o oboseală nervoasă. Nu se punea problema unei internări în clinică, va fi suficientă odihna combinată cu un tratament, nu, nu cu somnifere, bolnavul avea somn, ci cu ușoare tranchilizante. Va suprima orice activitate intelectuală, iar în cazul că va mai avea impresia că intră în haosul acela colorat, va căuta să se observe pe toată durata stării anormale, pentru a raporta medicului în mod detaliat.

Eugen, fiind un intelectual, un tip inteligent și cu fan-tezie, va da o mână de ajutor medicului, întru clarifi-carea spinoasei chestiuni a lumii interioare a individ-u-lui. „Dar pivnița, mirosul de mucegai?“ — strigă Eugen indignat că este tratat ca un astenic banal. „Pivnița? Da... Era o simplă asociere între miros și noțiunea de loc închis și umed. Mirosul declanșase, chemase imaginea. Dacă ar fi să cercetăm în locul acela, în mod cert nu există nici o pivniță cu cartofi. De notat că mirosul de mucegai putea fi luat drept miros de insecticid, deci ar fi posibil ca în vreuna din casele vecine să se fi făcut o deparazitare...“ „Deci sînt nebun!“ — conchise Eugen fără convingere și medicul îl asigură că nu era vorba decît de oboseală. Dădu cu încetineală cîteva definiții din cursul său de parapsihologie pe care-l ținea la Fa-cultatea de medicină, vorbi despre eidetică („Nu este exclusă nici posibilitatea de a avea de-a face cu un caz de eidetism, explicabil la copii, dar ciudat la dumnea-voastră...“); cu acestea, consultația se sfîrși și Eugen plecă nemulțumit. Ieși în stradă și își controlează ceasul. Nu era nevoit să se grăbească. Deci nu văzuse nici o pivniță, imaginea fusese declanșată de miros. Dar dacă pivnița exista totuși, faptul rămînea o simplă coinci-dență; era inutil să verifice. Dar dacă medicul greșea? Se uită încă o dată la ceas și o porni spre orașul vechi. Urcă strada înclinată și încercă să-și întocmească un plan de acțiune. Strada nu mai era pustie, nu mai lăsa impresia de oraș mort. De undeva venea o muzică sin-copată, o femeie tînără, blindă, cu părul strîns într-un coc greu, scutura prin fereastra deschisă cîrpa de praf, o pisică tărcată își freca spinarea de stîlpul unei porți, iar ceva mai încolo un copil bătea de unul singur min-gea, o minge mare, roșie, cu buline albe. Roșul acela era de ajuns ca întreaga stradă să capete o înfățișare sărbătorească. Tonurile cenușii deveneau un gri catife-lat, iar încilceala de bare metalice a balcoanelor și a porților aducea cu un desen abstracționist. Cerul îngust se revărsa pe caldarîm și pietrele erau azurii. Era un ceas mai tîrziu față de timpul plimbării sale zilnice spre ce-tate și nu și-ar fi închipuit niciodată că numai o oră poate schimba totul într-atîta, încît să fie obligat să-și

reconsidera impresiile odată definitivitate. Dar mirosul acela persista. Se opri, încă nu ştia cum să procedeze, şi se apropie de zid, acolo, în stînga, unde „văzuse“ pivniţa. O poartă de tablă groasă, nituită, cuprinsă în zid, părea închisă pentru eternitate. „Ce doriţi?“ — auzi o voce ruginită, venind de nicăieri. Ridică ochii. Nici o fereastră nu era deschisă. „Căutaţi pe cineva?“ I se păru stupid să răspundă, ar fi fost ca şi cînd ar fi vorbit singur, totuşi spuse că l-ar interesa să afle dacă în clădirea aceea se afla o pivniţă cu cartofi. „Da, este!“ — confirmă vocea şi el nu mai auzi nimic altceva decît zgomotul făcut de mîngea copilului izbind în caldarîm. Desigur că nu era satisfăcut, dar mai mult nu putea spera. Se întreba dacă într-adevăr vorbise cu cineva sau nervii obosiţi — sindrom nevrotic! — îi jucaseră o festă. Era tîrziu şi se grăbi să coboare. Avea ore la şcoală şi de obicei nu întîrzia. Iuţi paşii, aproape alergă şi ajunsese gîfîind. Intră în sala profesorilor, salută şi luă catalogul. „Ce mai faci?“ — îi zîmbi directorul, care nu zîmbea niciodată, credea că nu este bine să fie altfel decît încruntat, deci plin de griji, şi Eugen nu ştiu ce să răspundă. Directorul era un bărbat cu statură sub cea medie, negricios, cu haine bleumarin şi cravată roşie, purta tocuri înalte, aproape înalte, şi trecea drept un om intransigent. „Am auzit — spuse acesta şi zîmbetul îi încreţi obrazul albăstriu, proaspăt bărbierit — că vezi prin lucruri. E adevărat?“ Şi zîmbetul deveni un rictus. Se făcuse tăcere, toţi aşteptau, de fapt discutaseră despre asta pînă la sosirea lui. Vestea o adusese profesoara de matematică. Auzise în autobuz, un bărbat înalt pe care-l cunoaşte din vedere îi povestea unei femei şi aceea rîdea: „Cine?... Îl ştiu. E profesor sau cam așa ceva...“ „Adevărat?“ — se mai interesă cineva. „Încă nu — zîmbi el —, încă nu pot afirma cu certitudine.“ „Dar ceva-ceva este, nu?“ — i se adresă încurajator profesoara de matematică, lungă şi ciolănoasă ca un cal de povară. „Este ceva — cedă Eugen —, sînt cam obosit“ — şi voi să se retragă. „Poveşti — spuse profesoara de matematică —, parcă nu-l ştiţi?! Nu este el acela care susţine că nu există științe oculte?...“ „Nu face rău nimănui — îi luă apărarea profesorul de istorie — şi istoria cunoaște exemple care...“

Nu-l lăsară să sfîrșească fraza. Eugen ieșise de mult. Ei continuau să discute, îi recunoșteau cu imparțialitate crispată meritul de a fi un bun dascăl, dar îi pretindeau calități pe care ei credeau că pot părea să le aibă, el nu era în rîndul lumii, avea opinii năstrușnice care nu se potriveau cu ceea ce știa sau nu știa direcțiunea; avea relații neclare cu bibliotecara și biata femeie îl susporta cu prețul unei măcinări a nervilor, fiindcă nervii sînt cele mai sensibile organe, ei obosesc și mor și nimeni nu-i înlocuiește... Discutară despre nervi pînă cînd unul dintre ei își aminti că-l așteptau elevii și toți se grăbiră lent să-și ia cataloagele...

Eugen se străduia să-i facă pe copii să vadă în spațiu, să perceapă și partea pe care obiectele o țineau ascunsă privirii. Era mulțumit și uitase vorbele din sala profesorilor. Reușise pînă atunci să „scoată“ cîteva serii bune, nu viitori plasticieni, e drept, dar oameni ordonați, pregătiți să se descurce în fața unei planșete, apți pentru a gusta o operă de artă. Se obișnuise să nu-și încarce memoria cu fapte banale și de aceea, de multe ori, scăpa lucruri importante. Cînd suna de ieșire își aminti totuși de zîmbetul rar al directorului și se gîndi cu un fel de teamă că-și va întîlni din nou colegii. Aceștia însă îl lăsară în pace, doar profesoara de matematică vorbea ca și cînd n-ar fi interesat-o dacă el o aude sau nu, explica doct, cu emfază, ca și cînd ar fi comunicat niște descoperiri proprii, că științele oculte nu intră în sfera palpabilului și a rațiunii, deci trebuie respinse ca niște aberații. Eugen nu se putu stăpîni, subiectul îl pasiona și observă că de obicei respingem ceea ce nu reușim să înțelegem, fiindcă atunci cînd vom izbuti-o totul ni se va părea extrem de simplu și de logic. „Dumneata crezi în magie!“ — strigă profesoara și întinse spre el un deget lung, galben, acuzator. „Nu știu nimic despre magie — zise el — și nu cred într-un lucru pe care nu l-am cercetat. Dar nici nu-l refuz pînă ce nu-l verific. Nu resping nimic a priori. Dumneata, colega, sper că faci distincție între ceea ce constituie obiectul unei științe și șarlatanie.“ Directorul surise larg, opină că da, avea dreptate, știa s-o-ntoarcă frumos, însă ceva nu suna bine, fiindcă întotdeauna îl surprindea voind cu tot dinadinsul

să fie mai altfel decât ceilalți, încercînd să sugereze că ar fi mai cult decât ei, o exagerare condamnată, deoarece, slavă Domnului, toți sînt intelectuali, cu studii superioare și din familii sănătoase... Soneria îi chemă la clase și toți acei intelectuali se împrăștiară pe coridoare.

Era o zi cînd Germina trebuia să-l viziteze. În drum spre casă cumpără niște ziare și o piine. Lăasă ușa descuiată și se așează în fotoliu. Luă un ziar și, odată cu gestul, ușor, îl duru capul, știu în mod precis clipa din care începu să-l doară și se încordă bucuros că se va produce din nou fenomenul acela ciudat. Privi spre ușă și deodată, ca printr-un abur, zări o femeie care pășea neauzit pe coridor, purtînd sub braț un pachet alb. Auzi scîrțîitul clanței și imediat imaginea pieri. În aceeași clipă un gînd iute îl făcu să se ridice și să se apropie de fereastră, se întoarse cu spatele, ba mai mult, își acoperi ochii, apăsînd pleoapele cu palma. Îi cunoștea respirația întretăiată de urcatul treptelor și de emoție. Germina salută și închise ușa. „Stai acolo — o rugă el, poate fără blîndețe — și spune-mi dacă ai un pachet alb sub braț!“ Ea rîse de ciudățenia asta a lui și confirmă. Se miră de unde știa el de existența pachetului, nu cumva se uitase pe fereastră așteptînd-o să sosească? El se întoarse, îi sărută mîna și-o pofti să se așeze, fără să-i răspundă. „Ți-am adus ceva — spuse Germina. Acum bănuiesc ce este cu pachetul alb : ți-ai închipuit c-o să-ți fac un cadou și numai întîmplător ai ghicit culoarea.“ „De ce cadou?“ murmură el absent. „Fiindcă azi e ziua ta, deși de cînd sîntem prieteni nu ți-ai amintit niciodată.“ Desfăcu pachetul. Îi adusese o cămașă albastră cu monogramă, un lucru cusut de mîna ei pricepută, făcut cu dragoste, erau la modă culorile vii, și-l puse s-o încerce. El mulțumi fără bucurie, nici nu se prefăcu măcar bucuros, și se supuse, apoi ea se dezbracă și se admiră în oglinda șifonierului. Era încă tînără, trupul rotund nu era obez și ei îi plăcea să creadă că suplețea nu este o calitate. Făcu patul și se culcă, așteptîndu-l. El întîrzia și ea îl zori. Dorea să sărbătorească ziua lui, dusesse copii la o rudă și putea rămîne la el toată seara și noaptea. Eugen își scoase pantofii cu o încetineală ce o enerva și în sfîrșit se așează pe marginea patului. „Mă mai iubești?“ — în-

trebă ea și nu așteptă răspunsul, ca și cînd ar fi fost de la sine înțeles că o iubea, de ce n-ar fi iubit-o ? — „Ar fi trebuit măcar un pahar de vin, dar am uitat !“ Spre dimineată era nevoită să plece. După ce-și atîrnă poșeta de brat, se apropie și-l sărută. Îi promise c-o să vină mai des, deși el n-o rugase, poate chiar în fiecare zi, cu mici excepții. El se dezmetici brusc, moleșeala somnului de dimineată pieri, și ascultă cu un fel de spaimă. „Da — zise scurt, ea aștepta o explozie de mulțumire, îl cunoștea, însă nu și-l închipuia decît așa cum și-l dorea —, dar sînt cam bolnav și voi pleca din oraș.“ Ea era dispusă să plîngă și să-l certe că nu i-a spus mai demult, însă ar fi întîrziat la serviciu. „Dacă n-ar fi pensia — suspină, cu ochii la ceas —, chiar mîine m-aș mărita cu tine și te-aș îngriji !!!“ Rămas singur, Eugen își zise că pînă la vacanță mai este o lună și că nu mai are răbdare. Se sculă și se spală, apa îl învioră, se bărbieri și-și puse cămașa nouă. Hotărî să-și calce pantalonii, ceea ce și făcu, avea o anumită dexteritate, deși nu rutinată, și ieși din casă vesel, cu intenția de a se duce la dispensar. Medicul se plictisea completînd niște formulare statistice, avea chef de vorbă. Se informă prin telefon, discută prelung cazul doctorului W și surîzînd sterp îi înmînă un certificat medical, o lună de odihnă. Îi recomandă o stațiune montană și-l rugă profesional să nu se gîndească la nimic. „Bine — promise Eugen —, n-o să mă gîndesc!“ Trecu pe la școală și-l anunță pe director. Acesta voi să vadă certificatul, îl citi cu atenție și decise : „Vezi, ai grijă, să nu pierzi vremea de pomană și nu cumva să te întorci nerefăcut. Trebuie să recunoști că ești grav bolnav și de aceea e bine să-ți cunoști interesul.“

2.

Călătorea cu trenul, drum de noapte. Era cald, în compartiment mirosea vag a sudoare stătută. Simțea alături coapsa nervoasă a femeii care înainte de a stinge

lumina îi ceruse un calmant, iar el îi răspunse că nu are. Femeia își schimba mereu poziția și el se mira cum de poate dormi în condițiile acelea, pe banca tare și îngustă, cu picioarele atîrnînd. La fereastră, cu fruntea lipită de masa pliantă, sforăia un bătrîn. Eugen nici nu încercase să ațipească. Era odihnit și se bucura de călătorie ca un adolescent. De cîteva ori se surprinsese fredonînd un început de melodie. Picioarul cald al femeii de alături îl atîngea într-un balans ritmat de legănarea vagonului și Eugen descoperi că asta nu-l deranja, dimpotrivă, îi trezea un fel de curiozitate. Acum se căia că pe lumină nu și-a privit vecina mai cu atenție. Nu-și amintea chipul ei, știa doar că era tînă, sau poate că nu era deloc tînă, la lumina slabă din compartiment n-ar fi fost imposibil să se înșele. „De fapt nu mă interesează! — își zise, dar continuă să înregistreze plăcut atingerea piciorului străin. Ceea ce se întîmplă acum — reluă totuși mai tîrziu — nu e decît urmarea firească a legănării acesteia dulci, a întunericului și a intimității forțate în care se află oricine în tren. Există și instinctul care te trezește foarte rațional, deci nimic n-ar fi neobișnuit. Plăcerea e puțin perversă, dar perfect normală, sînt un bărbat obișnuit, sînt încă tînăr, plăcerea este în același timp și nevinovată, nu mă pot acuza de lipsa mai știu eu cărui principiu etic. Aș fi totuși curios să văd cum arată.“ Se gîndi că starea aceea a lui, ciudată, ar putea reveni acum, dori chiar să-l doară ușor capul și să vadă, însă nimic nu se întîmplă. Femeia dormea mai departe, respira liniștit. „O fi căsătorită, soțul o va aștepta într-o gară, o avea și copii, și cu cîtă inconștiență se dăruiește somnului lingă un bărbat necunoscut care acum poate să-i așeze o mînă pe genunchi, s-o mîngîie încet... Sau, cine știe, o fi o femeie ușoară, de-abia așteptînd un bărbat îndrăzneț... Ușoară... O femeie ușoară, așa le numim pe acelea care acceptă bărbații pentru bani, dar și... Există și cealaltă categorie, a temperamentelor aprinse, la care instinctul primează și își pierde capul în fața oricărui mascul. Sînt și bărbați care... Evident, eu nu mă număr printre ei, deși... Eu îmi pierd capul, însă nu îndrăznesc, nu sînt atît de inconștient, pentru că mi-e rușine. Recti-

fic : nu-mi pierd capul, creierul îmi rămîne treaz, numai trupul mi se pierde, nu-l mai simt al meu, îl simt ca pe ceva odios de animalic. Poate de aceea mi-e rușine.“ Pe Germina o cunoscuse în chipul cel mai banal cu putință. Voia să cumpere niște zahăr de la o băcănie, ea se afla în urma lui și el îi cedase întîietatea. Apoi îi venise rîndul și vînzătorul i-a atras atenția că are un ceai bun, abia sosit dintr-o țară asiatică. Germina își aranja cumpărăturile în sacoșă. „Da — i s-a adresat, ca unui vechi cunoscut —, e foarte bun, l-am încercat deja. Are o aromă deosebită.“ Au ieșit împreună din magazin... „Sînteți foarte politicoși — i-a spus Germina —, rar se întîlnesc în ziua de azi bărbați binecrescuți. V-aș invita la un ceai, dar, regret din suflet, mi-e imposibil, sînt văduvă, am doi copii și ce-ar zice lumea?“, „Lăsați, nici nu-i nevoie!“ a protestat Eugen. „O, ba da, ba da, nu se cade să răsplătesc cu o necuviință un gest atît de frumos! Notați-vă numărul meu de telefon și dacă voi putea vreodată să vă fiu de folos, sunați-mă!“ „Dar nu-nțeleg, a fost un fleac, nici nu m-am...“ „O, ce fin sînteți! V-ați notat? Aștept! La revedere! Ah, nici nu v-am spus, cereți-o pe Germina. Eu sînt. La revedere!“ N-a căutat-o. Peste cîteva zile a întîlnit-o din nou. A salutat-o și ea s-a oprit. „Am așteptat, să știți. Eu sînt o femeie serioasă și îmi place să-mi respect obligațiile... Întîmplător mă pot face liberă astăzi, voiam să merg pînă sus, la cetate, n-am mai fost de mult...“ Au urcat împreună și seara au intrat amîndoi în odaia lui de bur-lac. De atunci a trecut un an întreg. „Oare Germina ce fel de femeie este?“ — se întrebă el și își întinse picioarele amorțite. Vecina se îndreptă și-i atinse brațul: „Nu cumva aveți o țigară?“ Pe culoar fuma în tăcere. Era într-adevăr tînără, dar chipul îi părea obosit, încercănat. Degetele cu care ținea țigara îi tremurau. „Mergeți departe?“ — voi să știe și cu mișcare bruscă a capului își aruncă pe spate părul blond. „Știu că am plecat — surîse el —, însă nu am un țel precis.“ „Nici eu n-am — zîmbi ea, avea dinți frumoși, albi, nu egali și impecabili ca o proteză —, s-ar putea să n-ajung nicăieri.“ Eugen stinse țigara în scrumiera rotundă de metal fixată pe perețele vagonului și dădu să intre în compartiment. I se

părea firesc ca el să nu știe unde se va sfîrși drumul lui, dar afirmația femeii îl intriga. „Nu vrei să stăm de vorbă — spuse ea mai mult ca o constatare —, nu te tentează o aventură în tren, o femeie necunoscută?” „Ba da — recunosc Eugen —, dar nu sînt obișnuit să mi se întîmple și nu știu ce înțeles are cuvîntul. În general nu știu multe, nu m-au interesat decît anumite lucruri, iar de cîteva zile sînt obsedat de o singură idee“. „Care?” „Nu pot să-ți spun.“ „Nu-mi spune... Îmi pare rău. Înseamnă că nu-ți permiți nici o abatere de la drumul duminical. Eu ți-aș fi propus să coborîm în prima gară.“ „De ce?” „Am nevoie de un bărbat.“ Eugen nu știa ce să creadă și așteptă, dar ea nu continuă decît mai tîrziu, cînd el începuse să socotească în gînd de cîte ore călătorea cu trenul acela de noapte, un calcul inutil. „Poate că totuși vei accepta să coborîm în prima gară. Știu ce gară urmează. E o clădire foarte veche și pînă în oraș ne va duce o trăsură la fel de veche, anul trecut încă mai făcea curse, cu un cal bătrîn și slab. Muntele coboară pînă în centrul orașului și putem urca sus, e o cabană, sau să închiriem o odăiță în casa vreunui țaran. „Pentru ce?” „Așa. O să-ți spun mîine.“ „Nu cumva ești puțin nebună?” — rîse el fals, încercînd să atenueze brutalitatea întrebării. „Nu cred, probabil că da, dar nu am putere să fac vreun rău. Coborîm?”

Își luară geamantanele cu o grabă febrilă și străbătură culoarul pînă la capăt. Nu-și mai vorbiră. Cînd trenul opri, se treziră pe un peron sărac, pustiu, luminat de un singur bec. În spatele gării aștepta într-adevăr o trăsură hodorogită, cu un om pipiriu pe capră. Era spre dimineață, încă nu apăruse alburia lumină ce precedă zorile, potcoavele calului bocăneau bătrînește pe drumul cotit mereu. Mirosea puternic a brad și a umezeală. Apoi apăru orașelul, o stradă, altele pornind din ea în pantă, cu vile mici, un orașel mort și rece. „Unde să vă duc?” — întrebă omul de pe capră. Eugen tresări, vocea era profundă și ezitantă și femeia răspunse că ar dori să doarmă undeva sub acoperiș. „Aha!” — făcu acela și atinse în treacăt cu biciul un copac oarecare de pe marginea drumului. Exista un hotel mic, acolo opriră și birja-

rul își luă plata și plecă. Hotelul era însă plin și ei rămăseră în hol. Era cald, într-o sobă groasă de fier ardea mocnit un buștean. Se așezară pe un fei de canapea cu spătarul drept, care îi amintea lui Eugen de scaunul său preferat. Așipiră acolo, șezînd sau dormiră un ceas sau două, în orice caz, se făcu lumină și prin hol începură să treacă oamenii, excursioniști pregătiți de drum, ei se ridicară și, ca și cînd ar fi fost înțeleși, ea o luă înainte și el o urmă. Străbătură orașul în lung și lăsară în urmă vilele, urcară pe o potecă subțire, de piatră, și curînd fură singuri, îi înconjura doar pădurea amestecată, rară, fagi, goruni și brazi, pășeau singuri, în liniște, ea înainte și el urmînd-o. Din spate, nu-i vedea decît cizmele mici, delicate, fusta închisă la culoare, un cenușiu nedefinit, și părul blond, aproape alb, revărsat peste gulerul jachetei de catifea albastră. Îi părea slabă, deși își amintea că avea o față rotundă și sîni bogați. Îl asaltau gîndurile, dar le îndepărta, nu voia să gîndească și, pentru că totuși nu reușea să-și creeze vidul cerebral dorit, inventă o poveste în care ea deținea rolul principal. O poveste în care ea era un duh al muntelui, atrăgea bărbatul în mijlocul pădurii și-i sacrifică unui zeu puternic și inexistent. Povestea îl preocupă atît de mult, încît — poate merseseră cîteva ceasuri — fu uimit că simte un gol în stomac, că îl cuprinde foamea ca o durere gălăgioasă și sprînțară. „Ți-e foame? — zise ea fără să se întoarcă și rîse gîfîind ușor, ca la urcuș — Am ajuns!“ Eugen încă nu vedea nimic. Poteca făcu o cotitură bruscă și descoperi o poiană în miniatură, ca o ogradă țărănească. De sub poala muntelui se iveau o casă de birne împrejmuată de un gard masiv din trunchiuri de copaci prinși cu scoabe. Un ciine lătră subțire și în pragul casei apărură o femeie tînără, o țarancă vîrtoasă. „Bine ați venit!“ — îi întîmpină ea. Ați picat tocmai la vreme. De-abia am fiert laptele!... N-ați mai trecut de mult pe la noi, doamnă...“ „Nu, Maria, n-am mai trecut...“ „Dar domnul cine este?“ „E bărbatul meu de acum, Maria.“ „Și domnul...?“ „Domnul acela nu mai este.“ „A murit?“ „Nu, dar nu mai este.“ Intrară. Casa părea mai încăpătoare cînd te aflai înăuntru, avea trei odăi și în cea în care îi conduse Maria ei își așezară geamantanele pe podea și stătură o

clipă nemișcați, uluiți parcă, încă netreji. Se spălară apoi pe prispă, Maria le turnă apă dintr-o cană albă cu flori albastre și șezură la masă. Băură hămesiți laptele și Maria rîse cu indulgență. Le aduse ouă și brînză și ei le mîncară și pe acelea. „Acum — spuse gazda — vă odihniți, oți fi osteniți de drum și eu o să vă trezesc la prînz. Pe urmă om vorbi. Somn ușor!” Odaia avea două ferestre înguste ca două creneluri, una dădea spre poiană, cealaltă spre un hățiș aninat de o pantă abruptă ce se pierdea undeva departe. Eugen privi prin amîndouă. Pe jos, podeaua de pămînt bătut și vărut era acoperită de un preș de trențe. La colțuri, mănunchiuri de pelin. Mobilier simplu: un pat înalt, o masă și un scaun. Un cuptor de cărămidă ocupa un sfert din încăpere, iar în ușă erau bătute la distanțe egale cuie mari pentru atîrnat hainele. „Spune-mi Diana!” — zise ea urmărindu-l cu privirea. „Bine, Diana. Eu sînt Eugen!” — și fluieră a pagubă. Ea se apucă să-și scoată lucrurile din geamantan. „Nu ți se pare că sîntem caraghioși?” — întrebă el, așezîndu-se pe scaun. „Nu. Numai stingheriți, dar asta o să treacă. Grăbește-te, că acum vine prînzul!” „Pic de somn, însă cum o să dormim?” „Acum ești într-adevăr caraghios!” Se dezbrăcără, ferindu-se unul de celălalt, și se vîrîră sub plapuma rece. „Somn ușor!” — îi ură ea. Stăteau nemișcați, fără să se atingă. Și adormiră.

Îi trezi Maria. Buimăcit, Eugen nu știa unde se află. Dădu cu ochii de Diana și avu tresărire. Nu-și amintea de unde o cunoștea. Apoi se dezmetici și constată calm că Diana îi apărea ca o femeie absolut străină, cu care nu ai nici măcar dorința să schimbi o vorbă, îi era indiferent dacă pleca sau rămînea cu el în odaia aceea. Își spuse că întîmplarea care îl adusese acolo era stupidă, dar se bucură de locul pustiu și frumos, de aerul tare și se întrebă dacă va putea să-și pună în aplicare planul întocmit în linii mari înainte de plecare. „La urma-urmei, n-are decît să locuiască împreună cu mine, dacă-i place, numai să nu mă deranjeze...” „La ce te gîndești?” — se apropie Diana, întinzîndu-se leneș, cu relaxarea obișnuită doar în intimitate, și el răspunse că moare de foame. La masă, Maria le povestea despre băr-

batul ei, „Al meu“, care venea acasă doar din două în două săptămîni, lucra undeva la o exploatare forestieră. Nu-i era urît singură, se obișnuise să trăiască așa, nu-i lipsea nimic, avea parte de mulțumire, numai că dorea să aibă copii și nu putea să-i aibă, din vina ei sau a lui. Mai pica vreun excursionist, îl găzduia o zi, o săptămînă, pleca, și ea rămînea iar singură. Viață... Apa era bună, rece, dar nu sătura, „apă de izvor“. „E liniște la noi, iarna e mai greu, că fără schiuri nu poți...“ „Vrei să-ți arăt pădurea?“ — propuse Diana. El acceptă și ieșiră în poiană. Eugen o înconjură cu pași mari, ca un exercițiu de înviorare, respiră adînc de cîteva ori, reținînd aerul în plămîni, alergă puțin, apoi nu-și mai dori nimic, nici să vadă pădurea — o pădure oarecare —, nici să audă exclamațiile puțin afectate ale Dianei. Era plictisit sau numai cuprins de o indiferență pe care și-o știa selectivă. De fapt se simțea în stare să lucreze. Totuși trecu de primii copaci din marginea poienitei, călca pe frunze putrede, totul era verde închis și cafeniu, auzi un ciripit neidentificat de păsări și se opri. „Mi se pare că m-am înșelat — spuse Diana, ajungîndu-l și rezemîndu-se de un trunchi subțire de sînger, elastic, ce-și pierdea frunzele undeva, sus, la înălțimea celorlalți copaci maturi —, credeam că o să mă adori, că o să pot crede că mă adoră cineva două-trei zile sau o săptămînă... Te enervez?“ „Da. Nu mult. O să-ncerc să te ador.“ „Nu-i nevoie. N-ar mai avea haz. Probabil că ești preocupat de lucruri foarte serioase și n-ai timp și pentru mine. Eu sînt o femeie care încearcă în felul ei să găsească ceva. Ți-am promis că o să-ți povestesc...“ „Nu-mi povesti!“ „Atunci povestește tu!“ „Ce anume?“ „Orice.“ „Orice nu pot.“ „De ce te-ai ferit tot timpul de mine?“ Eugen înțelese între ce limite se încadra acel timp, și tăcu. Ea nu insistă. Veni aproape și se sprijini de el. „Haide, fii mai altfel!“ — îl rugă. „Atîta aș vrea să mă simt iar copil! Vrei să ne jucăm de-a v-ați ascunselea?“ O strînse ușor de mijloc și surise. „Eu mă ascund prima, bine?“ „Bine.“ „N-o să trișezi?“ „Eu nu trișez niciodată.“ „Acoperă-ți ochii și numără pînă la o sută! Dar cum recunoaștem casa?“ Și fără să mai aștepte își dezlegă baticul subțire, albastru, și îl

înnodă ca pe o fundă de sîngerul acela tînăr. Eugen își puse palmele la ochi și ea dispăru printre copaci. Numără în gînd. Ajunse la o sută. Se uită împrejur și nu văzu decît pădurea. „Acum trebuie să încerc! — își zise și-și opri gîndul acolo, ca întepenit între canaturile unei uși prea strîmte. — Vreau să văd!“ — spuse tare, dar nu-și auzi glasul. Nu mai vedea nimic, privirea parcă se întorsese înapoi spre el și pipăia retina. Se încordase, mușchii toți erau contractați, își reținuse și respirația, dar împrejur nu erau decît copaci obișnuiți, în culorile lor obișnuite, cu marginile lor zgrunțuroase. Obosise, încordarea îl obosea și nu voia să creadă că nu reușește. Se încăpățîna și-un gînd străin, dezolant, îi prăbuși încrederea. Mușchii se destinseră și voi s-o strige pe Diana, să-i spună că e prea copilăresc jocul. Simțea cum în tîmple îi pulsează sîngele, respiră cu nesaț și-l cuprinse o amețeală, o durere surdă, abia simțită. Se bucură și închise ochii, se făcu întuneric, apoi și-i deschise și privi cu teamă printre pleoape. O lumină alburie îl înconjură ca o ceață. Se afla singur într-o vale imensă înecată în ceață. Privi în toate părțile, era surescit și bucuria se amesteca de astă dată cu o teamă nouă, încă nelămurită. „Trebuie s-o văd!“ — strigă și-i zări silueta, ca un nor. Se îndreptă într-acolo și căzu trăsnet la pămînt. Se ridică imediat și ceața dispăru. Rămîneau pădurea și durerea arzătoare dintre ochi. Ocoli copacul, porni mai departe, păstrînd direcția și Diana fugi din calea lui. El alergă și-o prinse. „Mă doare“ — spuse, și Eugen îi dădu drumul. Apoi o prinse din nou și-o strînse în brațe. O sărută mărunt pe obraz, pe păr. Ea îi căuta gura și el nu-și dădea seama... Se desprinse, îi mai ținea încă între palme umerii ascuțiți și, privind-o — ea citi în ochii lui admirația tulbure, de bărbat — îi spuse fericit că e fericit. „Sărută-mă!“ — îi porunci Diana, dar entuziasmul lui se transformase brusc, primise o trăsătură nouă, substanțială, și nu-l mai putea exterioriza printr-un gest. Ar fi dorit să fie singur. Bucuria aceea complexă n-avea nici o legătură cu femeia de lângă el, Diana nu-i condiționa sentimentele, ea nu fusese decît făptura vie capabilă pentru o clipă, cel puțin virtual, de a i se împărtăși, fără să cu-

noască punctul de plecare, cauza bucuriei. Acum dorea să fie singur, să judece calm reușita. Îi era teamă să încerce a doua oară, gîndea că nu este bine să forțeze destinul; un eventual eșec — era conștient — l-ar fi inhibat pentru un timp îndelungat.

Deci reușise! Ceea ce îi apăruse ca o întîmplare ciudată, incredibilă, se dovedise realizabil la comandă, prin voință. Pînă atunci înlăturase rezervele cu o nepăsare copilărească, dar de fapt îl stăpînise o imensă nesiguranță. „Va trebui să-ți povestesc ce este cu mine — spuse Diana, reculegîndu-se și pășind încet spre copacul de care își legase baticul —, sînt datoare s-o fac. Sînt orgolioasă și-mi pasă mult de ce vei gîndi despre mine după ce ne vom despărți. Mă ascuți?” „Te ascult” — zise Eugen și socoti că este nevoit s-o lase să vorbească, n-ar avea rost s-o respingă, asta ar provoca explicații... Mai ales că ar trebui să-i fie recunoscător, doar Ea îl adusese aici! „Cînd te-am întîlnit — începu Diana și amîndoi o porniră fără țintă prin pădure —, mai bine zis înainte de a te întîlni, am hotărît să intru în vorbă cu bărbatul care va sta lîngă mine sau pe locul cel mai apropiat de mine. În fiecare an îmi rezerv o săptămînă de aventură cu un bărbat necunoscut. Eu am senzația unei aventuri și asta mă face fericită pentru un an întreg. Nu sînt nebună. Am familie, un soț pentru care sînt invidiată, doi copii reușiți... Soțul meu — și-o să zici că într-o aventură orice femeie începe prin a se plînge de căsnicie, dar nu-mi pasă! — este un bărbat frumos și slab, slab sufletește, nu se poate stăpîni, o fi dreptul lui, și e încă tînăr. Vor mai fi încă multe femei în viața lui pînă cînd se va liniști, nu sătul, dar obosit. Asta însă m-a obosit pe mine, nu-l mai iubesc și nu mă decid să-l părăsesc. Mă răzbun în felul meu. Ca acum. O săptămînă pe an. El știe că sînt undeva în provincie, la o soră a mea... Tu ești al patrulea... Primul a fost...” „Asta te rog să nu mi-o spui!” — o întrerupse Eugen. „Știu. Orgoliul masculin... Ți-ar plăcea să fii cel dintîi. Unicul!” „Nu mi-ar plăcea nimic. Nici primul, nici al patrulea!” „Nu te cred!” Se opriră la marginea poienii fără să-și dea seama că se înapoiaseră,

și el rise ușor, cu superioritate : „Ești proastă. Te amăgești cu un paleativ. Dacă m-aș interesa îndeaproape de viața ta, ți-aș putea dovedi că povestea ta este numai o poveste. Adevărul este altul, dacă există un adevăr.“ „Nu te-am mințit!“ — protestă ea minioasă. „Nu are importanță — surise el —, iartă-mi egoismul, însă acum mă preocupă un singur lucru foarte important pentru mine!“ „Spune-mi-l! Să știu cu cine sînt nevoită să mă bat!“ „Încerc să văd miezul lucrurilor și vreau să reușesc!“ „Îți bați joc de mine sau nu ești întreg la minte? Asta nu e posibil!“ „Nu-mi bat joc și sînt foarte întreg dar n-are importanță...“ „Ce este, la urma urmelor, important pentru tine?“ „Să fiu singur.“ „Vrei să plec?“ „Mă simt mai bine singur.“ Ea nu mai spuse nimic și plecă spre casă. Eugen se așează pe ciotul unui copac tăiat cu ferăstrăul.

„Vreau să fiu și eu regină măcar cîteva zile, să mi se dea impresia că sînt crezută pe cuvînt, să fiu înconjurată de atenție și să par o femeie interesantă. Tu, la rîndul tău, vrei același lucru pentru tine, nu ești dispus să faci concesii, altfel ce rost ar fi avut să afirmi inepția aceea?“ Era seară, el stătuse pînă nu demult pe ciotul acela, cu dorința reținută de a încerca să vadă ce se petrece în casă. Ea plînsese puțin în odaie, pălăvrăgise cu Maria, apoi îl chemase. Se așezaseră pe prispă și fumau. „Acum nu mai are rost să-ți spun adevărul despre mine, fiindcă tot nu m-ai crede. Ar trebui poate să plec și să-ncerc să mă răzbun. Pot să te fac să suferi, dar nu-ți voi spune în ce fel. Inițial nu voiam să știu cine ești și cum te numești, acum însă m-am răzgîndit. Te-am căutat prin buzunare și ți-am găsit acetele. Îmi pare rău, ar fi fost o săptămînă plăcută, de care ți-ai fi amintit la bătrînețe, cu nostalgie și cu regret, și asta ți-ar fi făcut bine. Bătrînii supraviețuiesc cu hrana asta... Îmi pare rău și nu știu ce mă oprește să-ți dovedesc cît sînt de puternică. Ți-aș răzvrăti simțurile și rațiunea ta n-ar mai prețui nimic. Ai deveni, pentru o zi, nepotolit și eu aș fi unica femeie de lîngă tine și m-ai diviniza...“ Eugen privea cum moare ziua acolo între munți, soarele se ascundea mai devreme și umbra cucerea pădurea. Maria tăia lemne lîngă casă,

cioplea cu toporul aşchii subţiri pentru aprins focul. „N-ai noroc de data asta — zise el în sfârşit —, eu trebuie să îndeplinesc o muncă extraordinară şi de aceea nu mă pot risipi. Mi-e necesară o voinţă trează. Şi forţă fizică. Sînt prea stăpînit de o idee şi probabil din pricina ei nu mai observ nimic în jur. N-aş vrea să te supăr, în fond locul acesta îmi place şi l-am găsit numai datorită ţie. Aş vrea să-ţi mulţumesc, dar nu văd cum.“ „Pentru ce trăieşti tu?“ — îl întrebă ea, ca şi cum nu i-ar fi auzit vorbele. „Eu? — se miră Eugen, şi-şi aprinse o ţigară. — Pînă acum o săptămînă trăiam pentru o carte. De o săptămînă încoace trăiesc pentru satisfacerea practică a unei trebuinţe, aceea de a vedea miezul lucrurilor.“ „Mi-ai mai spus-o, însă mi se pare că în clipa asta te înţeleg altfel. Crezusem că vrei neapărat să vezi cu ochii, la propriu.“ „Nu te-ai înşelat. Aşa ma spus: să văd. La propriu!“ Diana izbucni într-un rîs subţire: „E posibil?“ „Da. Am văzut!“ Ea rîse din nou şi-şi ascunse mîinile la spate. „Spune-mi ce ţin în pumnul stîng?“ Rîse şi el. Apoi deodată voi neapărat să privească prin trupul ei, o ambiţie, orgoliul omului care cunoaşte un adevăr şi nimeni nu-l crede. Încrîncenarea. Voi cu tot trupul, cu toată fiinţa lui, şi privirea îşi deschise cale. Văzu pumnii strînşi, pumnii micuţi, care nu strîngeau nimic. Vorbi ca în transă, dorind să curme vraja ce-i dădea starea aceea de euforie, de bucurie plenară: „N-ai nimic!“ Se întoarse spre casă, Maria, între timp, intrase cu braţul plin de găteje, şi porunci: „Du-te!“ Diana se ridică numaidecît stăpînită de glasul care ordona şi deschise uşa. „Închide-o!“ Şi ea o închise pe dinăuntru. „Mă auzi?“ „Te aud.“ „Uită-te la Maria! Chiar acum ţine în mînă găleata cu apă. O vezi?“ „O văd!“ — veni răspunsul strangulat de emoţie. „Acum fă tu un gest, fă ceva, indiferent ce. Un gest pe care eu să nu-l pot ghici... Haide! Nu-ţi muşca degetul! Destul! Dă sîngele!“ Din casă se auzi un ţipăt. Eugen o văzu prăvălindu-se pe podea şi pe retele luă fiinţă între ei. Sări de pe prispă şi năvăli în casă. „Doamne, ce s-a-ntîmplat?“ — strigă Maria. O ridicară şi-o întinseră pe pat. Eugen o pălmui şi ea deschise ochii. „E posibil?“ — bîigui, privindu-l înfrico-

șată. El o mîngîie lin pe frunte și o rugă să nu se gîndească la nimic. Știa că e un sfat medical. Îi spuse că nu era ceva supranatural, deci nu avea pentru ce fi atît de speriată. „Dar ce s-a-ntîmplat, Doamne? — se mira Maria — Vorbea cu dumneavoastră și deodată...” „Du-mă dincolo!” — ceru Diana. El o luă în brațe și trecu pragul. „Acum stai lîngă mine. Iartă-mă că te-am judecat greșit. Sînt o proastă.” „Liniștește-te — zise Eugen —, n-am știut că asta te va impresiona atît...” Ea îl privi cu ochii dilatați, cu un fel de religiozitate. Îi luă mîna și i-o sărută. „Nu cred în Dumnezeu — șopti înfiorîndu-se, probabil că n-o spusese niciodată cu glas tare —, dar te rog să...” Nu continuă. Eugen o lăsă singură și ieși să-i ceară Mariei un pahar de rachiu de afine. Se înapoie și-o îmbie. Băură amîndoi pe rînd. „Acum ridică-te, trebuie să te plimbi puțin.” Făcură ocolul poienii, fără să-și vorbească. Era întuneric, un întuneric dens și rece... Cinară în silă și se retraseră în odaia lor. Diana îl prinse de mînă și-l rugă: „Mîine plec, dacă tu vrei, dar aș dori mult să mă îmbrățișezi. Să te culci cu mine. E atît de greu să te culci cu o femeie? Te rog mult. Eu n-am copii. Aș vrea să am unul. Și simt că-l voi putea avea. Sînt roaba ta, cere-mi ce vrei, numai să...” Eugen nu înțelegea. „Te rog, spune-mi că mă accepți. Mîine voi pleca. Te las singur cu misiunea ta. Ești atît de deobosit, cum n-am putut vedea? Am fost oarbă! Sau nu ești om?... Ești, nu se poate să nu fii, ești, am simțit eu, ești și om!” „Sînt numai om, Diana. Dacă dorești, o să-ți explic, deși nici eu nu înțeleg mecanismul. Probabil că retina mea emite un fel de raze Roentgen care, ajungînd pînă într-un anumit loc, se reîntorc și retina le reprimește ca un ecran, realizînd imaginea. Sau...” „Nu există explicație! — strigă ea cu o exaltare neașteptată. — Nu vreau să înțeleg nimic, vreau numai să fii bărbatul meu! Restul nu mă interesează. Ești om, sau zeu, sau dracul, n-are importanță! Nu îndrăznesc să-ți spun că te iubesc. Tu trebuie s-o știi. Te divinizez! Ești unic!” Surescitarea ajunsese la paroxism. Eugen îi porunci să se culce și Diana nu voia, scîncea ca un copil. Atunci îi promise că va veni lîngă ea... În pat, trupul femeii, rece, tremu-

rînd, zgribulit de un frig interior, îi făcu milă. O îmbrățișă și-o sărută patern. Ea se cuibări la pieptul lui într-o așteptare plină de teamă și adormi sub mîngîierile lui liniștitoare. Abia atunci se destinse, crisparea mușchilor dispăru și Eugen simți lingă el femeia tină. Ea se trezi ușor, îl sărută și Eugen o iubi... Trecuse miezul-noptii. Căută bîjbiind pe scaunul de la capul patului pachetul de țigări, dar nu apucă să-l atingă. Diana plîngea. „De ce plîngi?“ — o întrebă uluit. Ea se ridică și-i îmbrățișă tălpile. El încercă să și le retragă, dar Diana le ținea strîns, udîndu-le cu lacrimi. „Doamne! — exclamă printre suspine, și începu să-și steargă picioarele cu părul ei lung. — Iart-o, Doamne, pe păcătoasa Maria Magdalena și pe mine!“ Apoi se prăbuși peste el, sărutîndu-l ca o nebună. Eugen își aminti vag că scena aceasta o întîlnise descrisă într-o carte.

3.

„Diana a plecat, ciudată femeie, și nu sînt sigur dacă exaltarea din noaptea trecută s-a datorat unei temeri mistice — iată o categorie de oameni, cu puterea lor de înțelegere și de interpretare! sau unui joc sublim, unic în viața unei actrițe de duzină, repetat prost în zeci de ocazii numai pentru plăcerea intimă a jocului în sine. De acum încolo va trebui să încep munca, va fi o muncă obositoare, extenuantă, și nu voi da înapoi nici un pas.“ Gîndea că va exersa zilnic, metodic, pornind de la declanșarea voită a fenomenului în orice clipă și-n orice loc. Apoi, treptat, își va alege distanțele dintre el și obiecte, va măsura lungimea privirii în spațiul gol și în sfîrșit va încerca pătrunderea obiectelor, reglînd adîncimea. Va reuși, fără îndoială, va fi stăpîn pe tainele lucrurilor și abia atunci va căuta cauzele fenomenului, deși poate aceasta nu ar avea rost. El nu este și nu va fi un om de știință, nu-l va interesa fundamentarea ști-

întîfică a faptului, nu va măsura lungimea de undă a privirii lui, ci se va bucura doar, cum se bucură inconștient copilul la primii pași. Nu va fi interesat nici de găsirea unor aplicații practice, ce-ar putea face, la ce ar sluji străpungerea suprafețelor. Pentru asta existau aparate, mașini complicate. Nu-și va oferi ochii unor cercetători care să-l transforme într-un cobai, ci va îndrăzni să creadă că fiecare om are poate calitatea aceasta, dar o ignoră și nu și-o perfecționează; oamenii, în general, sînt consecvenți în conservatorism; oamenii se cunosc prea puțin și cred că știu totul despre ei; oamenii nu îndrăznesc decît atunci cînd sînt nevoiți, cînd obligația îndrăzelii devine acută; ei visează noul, este foarte ușor să visezi, dar nu cred în el; vizionarii sînt socotiți nebuni și părerea aceasta nu este reconsiderată decît după secole; oamenii pot înfăptui o înfinitate de lucruri imposibile, pot zbura, își pot transmite gîndurile direct, de la creier la creier, dar nu au curaj să creadă că sînt capabili de toate acestea; oamenii sînt niște ființe sceptice, nici moartea n-o acceptă și așteaptă un mesager *de dincolo*, care să le povestească și pe care să-l batjocorească; oamenii ridă prea ușor de ceea ce nu cunosc... Diana plecase de dimineată, o femeie tristă, coșlăcită de griji închipuite, se pierduse pe poteca ce ducea spre oraș. El rămăsese acolo, pe prispă, fumînd, pînă cînd Maria se apropiase de el, își făcea de lucru împrejurul lui, neavînd curaj să-i vorbească. „E adevărat — îndrăzni totuși — că puteți vedea așa cum a spus doamna?“ „Da.“ „Doamne!“ — zise cu un fel de ușurare, ca și cînd curiozitatea odată satisfăcută își pierdea orice urmă de rost. Se întoarse la treburi și începu să fredoneze o melodie tărăgănată. Eugen părăsi prispa și plecă în pădure, lucru pe care avea să-l facă zilnic de aici înainte, invariabil. Era o plimbare înceată ce-l ducea departe, nu se temea că se va rătăci, colinda valea aceea neumblată. Se așeza pe un trunchi putrezit, răsturnat de furtuni, memoria i se învăluia în ceață, o ceață apăsătoare, și tentația renunțării revenea ades, un fel de intoxicație de efort reclama societatea, vîlmășagul de oameni, de zgomote, freamăt urban de viață. În schimb, descoperirile zilnice, mereu altele, îl recon-

fortau. Își regăsise candoarea copilăriei, stătea minute întregi urmărind truda schimnică a unui cariu din lemnul unui copac falnic, dar pe jumătate mort, goana organizată a furnicilor dintr-un mușuroi. Număra cercurile anilor din trunchiul unui gorun sau, obosit, asculta zgomotele nedefinite ale pădurii.

Într-o zi văzu un om mergînd aplecat de povara unor desagi plini, îl văzu de departe, pe firul potecii, pășind măsurat; frunzișul tufanilor îi atingea obrazul, el nu se ferea, ci își urma calea, urcînd. Atunci Eugen simți că privește un tablou, o picătură animată, imaginea omului din toate timpurile. Psihologia artei i se păru o dezbatere sofistică și descoperi calmul agitat al mersului. I se făcu dor să țină în mînă un creion moale și-și aminti fără rost — remarca îi aparținea, reușea să-și păstreze ironia pe care o întrebuița des — o înțîmplare din copilărie. Să fi avut 10—11 ani și citea o poveste despre un băiețaș atent și curios care povestea oamenilor lucrurile văzute. Nimeni însă nu-l credea, fiindcă nimeni nu avusese imboldul de a cerceta ce i se părea de necrezut. Era o convingere neghioabă, suficientă. Plînsese atunci cu gîndul la copilul acela și-l desenase, o ilustrație care trăda textul, îl traducea, îl transfigura: un copil strivit între o mulțime de capete, capete uriașe, dar goale. Învățătoarea îi găsise desenul într-un caiet, îl lăudase pentru liniile sigure, însă neînțelegînd nimic îi ceruse să deseneze o casă. Și el desenase o sobă cu plită, iar pe plită o oală fumegînd. „Dar unde este casa?” — îl întrebase învățătoarea. „Asta este!” „Ești prost!” Amintirea aceasta chemă altele și le retrăi la timpul prezent... Revenit din celălalt prezent, se învinuia de slăbiciune și Diana, uitată prea iute, îl sîcîia cu prezența ei din subconștient... Într-una din seri, Maria, servindu-i cina, lăsă din greșeală brațul pe umărul lui și se aplecă într-atît, încît el îi simți răsuflarea fierbinte pe ceafă. Faptul îl paraliză. Aștepta nemișcat îndepărtarea femeii și își spuse că oamenii sînt animale denaturate — își amintea de o carte citită demult, dar dădea expresiei alt înțeles și altă adresă —, pentru ei împerecherea ajunsese un scop în sine. Și, deși îi plăcea mirosul de lapte pe care îl emana Maria și se surprin-

dea urmărind-o cu ochi indiscreți, o întrebă fără echi-voc : „Așa faci cu toți bărbații pe care-i găzduiești ?“ „Dacă-s mai mult singură ?!“ — rîse ea cu buzele roșii și lui i se păru neasemuit de vulgară. Diana era numai nebună. Avea un concept al lui despre cinste și-l aplica în orice domeniu. De multe ori singur își bătea joc de el și regreta hotărârile luate. Îl mîhnea amestecul de puritate și josnicie din părerea de rău. Iar Maria nu era decît un om simplu și normal.

Devenea nerăbdător. Nu mai avea nimic de învățat, se stăpînea în mod perfect, își stăpînea privirea ; mai mult nu putea realiza, nu mai era nimic de făcut, dar întîrzia să plece. Se obișnuise cu liniștea. Totuși se hotărî să-și strîngă lucrurile. Se bărbieri cu grijă — privind în oglindă își dădu seama de abia atunci cît de mult se schimbase — și-o întrebă pe gazdă de plată. Maria îi înmină o hîrtie gata pregătită, pe care se în-lănțuiau strîns cifre. Suma era neașteptat de mare, dar Eugen nu se tocmi, nu spuse nimic și plăti. Dormi chinuit — își reaminti de unele nopți de acasă —, somn greu, cu vise urîte, și dimineța îl găsi trist. Plecă pe potecă, cu geamantanul într-o mînă, iar în cealaltă țînînd țigara al cărei fum iute vicia aerul dens și umed.

1.

Pe masă îl aștepta un plic. Scrisul îi era necunoscut și de aceea Eugen îl cercetă în grabă, curios. Ștampila poștei indica drept loc de trimitere Capitala. Îl lăsa și se dezbracă. În oraș vara se simțea fierbinte, trecerea bruscă de la clima de munte îl topise. Rămase doar într-un slip. Voi să bea apă și aceasta i se păru fără gust. Plictisit, luă scrisoarea și se lungi pe pat. „Iubitul meu Eugen, iartă-mi îndrăzneala de a te tulbura, dar trebuie să afli ce urmări are existența ta pe acest pământ.“ Căută semnătura și descoperi un *d* mic scris umil în colțul de jos al ultimei pagini. Hîrtia părea veche, îngălbenită de timp, și mirosea ușor a tutun. „M-am căsătorit foarte tînără și soțul meu m-a luat fiindcă eram foarte tînără, el mai avusese două soții, amîndouă, spunea el, nu-i mai corespundeau, el înaintase repede, ajunsese *om mare*, iar ele rămăseseră niște femei simple. Mă simțeam neînsemnată lîngă el și-i datoram totul, deși părinții mei nu au fost de acord cu această căsătorie, ei sînt oameni săraci și cumsecade și-și doreau nepoți și un ginere tînăr pe care să nu se sfiască să-l viziteze și eventual să-i dea sfaturi. Nu știu cum au trecut anii și m-am trezit lîngă un bătrîn. Și atunci (nu te-am mințit) am început să mă plictisesc (povestea mea poate să ți se pară banală) și am căutat ieșiri în care aveam măcar iluzia că trăiesc...” Eugen întrerupse lectura și enervat aruncă scrisoarea. Nu-l interesa. Se răzgîndi, întinse mîna și o ridică. „O să ți se pară ciudat, dar tu m-ai făcut să am convingerea că viața este o povară pe care trebuie s-o duc așa cum este...” Eugen

strînse hirtia în pumn. „Inexplicabil ... — murmură. De unde pînă unde?...“ Îl pîndea un fel de neliniște și de aceea sări în picioare și începu să-și miște brațele, o gimnastică dezordonată, cu scopul de a se înviora. Se spală apoi cu apa aceea călîie și se șterse cu un prosop aspru. Era spre seară, de sus, dinspre cetate, se lăsa o boare umedă și tăcută. Asfaltul încins trimitea împotriva valuri fierbinți, uscate, cu miros de smoală și cu un fel de scrișnet continuu și moale al firelor de praf obosite. Liniștea molcomă, tulburată de zgomotul automobilelor, îl apăsa. Se duse la bibliotecă și scoase din rafturi, fără vreun scop anume, cîteva cărți. Le răsfoi distrat, cu gîndul aiurea, apoi le puse la loc. Examină cactusul din vasul de lut. Una din frunze se îngălbenise. Parcă ar fi dorit să-i bată cineva în ușă. Era din nou neliniștit, aștepta ceva și totuși nu aștepta pe nimeni și nimic. Dacă și-ar fi analizat cu seriozitate simțămintele, poate ar fi găsit o singurătate dezolantă, singurătatea fiind adeseori un sentiment. Se îmbracă încet, cu mișcări măsurate, reținute conștient, dar nu avea unde să se ducă. Cineva strigă, un țipăt înăbușit: „Iulia!“ În apartamentul alăturat locuia o familie numeroasă. Eugen privi prin zid. O femeie îmbrăcată foarte sumar — își aminti că o văzuse o dată pe scări, îi remarcase chipul ofilit, încadrat de bucle demodate, de un negru albăstrui — schimba scutecele unui copil, iar un puști de vreo trei-patru ani se cățara pe un scaunel ca să ajungă la o jucărie, o piaiță de placaj, cu membrele mobile, vopsită țipător, atîrnată într-un cui bătut în tocul ușii. Scutecul murdar, aruncat neglijent pe pat. Scaunul aplecîndu-se periculos, pe două picioare, și copilul clătinîndu-se. Eugen își opri privirea. Zidul deveni opac, iar Eugen continuă să se uite, văzînd numai desenul vesel al zugrăvelii. Imboldul de a privi dincolo venise spontan, nu chemat de o curiozitate nesatisfăcută pînă atunci. Își promise c-o să se stăpînească. Nu voia să spioneze pe nimeni. Nu voia să vadă ce se petrece dincolo și nicăieri. Ieși din casă puțin furios, nemulțumit de sine, și-o porni pe străzi încercînd să se bucure de orașul vesel și agitat. Dacă se putea bucura. Trep-tat, uită de întîmplarea de adineaori și se simți și el

vesel, o veselie calmă, izvorită din nimic. Două fetiș-cane îl salutară și el le recunoscuse, erau eleve în ultima clasă. Se opri și se uită după ele, admirându-le pulpele sănătoase și șoldurile rotunde, erau de acum domnișoare; la 16—17 ani fetele, unele, se mărită, altădată se măritau foarte multe la vîrsta aceasta, ba încă și mult mai devreme, și i se păru caraghioasă o poveste cu profesoara de matematică, pe care și-o amintî, surîse și numaidecît o și uită. În schimb îi veniră în minte niște vorbe — unde le auzise? —, „era în ultima clasă și la un control medical s-a constatat că era gravidă...“ Înaintea lui, o pereche foarte tînă, ei cu mîna în buzunar, ea agățîndu-se cu amîndouă de gitul lui. Se strîngeau unul în altul și se sărutau. „Am îmbătrînit — își spuse el —, lucrurile acestea mă intrigă...“ Deodată îi pieri orice poftă de plimbare. Orașul deveni cenușiu și el își dădea seama că nu era adevărat, zidurile albe se înroșeau, asfințitul, în zilele senine de vară, e colorat, cenușiu nu este o culoare, ci numai o absență îndulcită a culorilor, își dădea seama, însă nu putea scăpa de senzația aceea deprimantă că totul devenise cenușiu. Cenușiu e mai groaznic decît negrul, deoarece își mai lasă o speranță, una singură, anemică, leșinată, de care ești conștient că nu-i decît o amăgire. Negrul e pur, total, categoric, după cum albul este ambiguu, un amestec, înșelător prin candoarea ce i-o conferă la un loc roșul aprins, ca o rană, oranjul livid al fardului, galbenul scrumit ce precedă sfîrșitul, verdele vegetal, hrănindu-se din viața intrată în putrefacție, albastrul fals al cerului —mincinosul! —, indigo și violet, sumbre și apoplectice. Undeva suna un clopot de biserică, pe-o dungă, apoi fluieratul strident al unui agent de circulație. Pe un perete atîrna o reclamă : *Cumpărați ciorapi bărbătești!* Eugen se răsuci pe călcîie și se întoarse acasă.

De abia intră și ușa se deschise în urma lui, Germina gîfîia, urcase scările în fugă, probabil îl văzuse de departe, trecuse întîmplător pe acolo sau se interesase cumva, să nu dea de bănuît, în fiecare zi la portăreasă ori la vreun vecin; fapt este că acolo, pe coridor, îl cuprinse emoționată cu brațele și Eugen îi simți prin că-

mașă subțioara jilavă. „Ai sosit?“ „Am sosit“ — răspunse el și nu avu poftă să dea alte explicații. „Sînt sigură că nu mi-ai fi telefonat!“ — se alintă ea, așteptînd protestul. „Ai dreptate, nu ți-aș fi telefonat!“ Pătrunseră în odaie și ea voi să uite vorbele lui și-i spuse că l-a visat în fiecare noapte, era cu o blondă, că nu mai putea răbda, că ar fi înnebunit singură. „Trebuie să mă înțelegi, sînt femeie...“ „Termină!“ — o întrerupse el, brutal. „Nu mă mai iubești — îngăimă, și-și trase la loc fermoarul pe care tocmai și-l deschisese pînă la jumătate —, e păcat că nu mă mai iubești, fiindcă o să-mi vină foarte greu să găsesc pe altul. Ō să-mi aduc mereu aminte de tine și-o să-l compar cu tine... Unde mai pui — adăugă cu un regret și mai evident — că n-a aflat nimeni de noi doi...“ Totuși cu o mișcare hotărîtă își deschise fermoarul de la rochia albă de olandină, rîse — „N-o să pot rămîne decît o oră!“ — și se dezbracă. Eugen n-o privea. Se așezase pe marginea patului, absent. „Ce rost au toate astea?“ Germina se admira în oglindă, mîngîindu-și coapsele. Pentru el toate acestea nu mai însemnau nimic, nici o fibră nu tresărea în el, totul îi era indiferent. Avea o ușoară mîndrie, un orgoliu trist, dar se întreba de ce s-a bucurat cînd și-a desăvîrșit talentul de a vedea. Ce rost aveau toate acestea? Ceva, ca un capriciu de copil, îl îndemna să spună, să arate oricui, să demonstreze. Pentru ce? Mîine se va duce la școală. Ar mai putea sta acasă, însă nu avea nevoie de odihnă, avea nevoie de altceva, un lucru încă nedefinit, neînțeles, nenumit. Ce era esențial în viața lui?... Cînd o cunoscuse pe Felicia, Felicia o fi acum o femeie planturoasă, cu mici necazuri neimportante, dar care își complică existența, cu un soț ajuns la sațietate, cu niște copii, soț, copii, necazuri, fleacuri, niște fleacuri uriașe și fără însemnătate; cînd o cunoscuse... De atunci n-a mai avut nicio dată senzația că se sufocă de drag, de dor... Prostii... Germina încremenise lîngă el, goală, în picioare. Să mă îmbrac?“ — întrebă inutil, și fără să aștepte răspunsul, încuviințarea, își trase rochia. Îl sărută ușor pe frunte și plecă. El înregistrează toate aceste gesturi și i se păru că le-a mai trăit cîndva, sau că le-a văzut într-un film,

sau că a citit despre ele într-o carte. „În anul 2000 vor exista șapte sau opt miliarde de oameni, probabil cîteva milioane de pictori, alte cîteva de scriitori, de critici de artă...” Se ridică iute, mînat de ceva mai presus de voința sa și răscoli sertarele mesei. Găsi manuscrisul neterminat, notele, fișele, le adună înfrigurat, cocoloșindu-le, și le înghesui în sobă. Aprinse un chibrit, le dădu foc și numai după aceea căută o țigară. Frunza îngălbenită a cactusului. Un vierme dolofan, alb, își rotea capul într-o mișcare continuă, neobosită, săpînd un tunel întortocheat. „Nu știam că și cactușii pot avea viermi!” Luă un cuțit bine ascuțit și tăie cu atenție frunza. O zvîrli în sobă. Apoi îl cuprinse o liniște nesperată și adormi trîntit de-a latul patului. Cînd se trezi, picioarele îi erau amorțite, recapitulă un vis lung, părțile obscure le înlocui rațional, inventînd fapte și oameni, și fu mulțumit. Peste cîteva minute se afla într-un magazin. Cumpără pensule, vopsele, pînză. O săptămînă întreagă munci cu furie sau cu deznădejde, sau cu amîndouă împreună. Ușa o ținea încuiată și nu cobora decît pentru țigări și pîine. Timp de o săptămînă nu se gîndi la nimic.

2.

I se părea ciudat că miezul are culoare, că odată cu privirea lui pătrundea pînă acolo, în adînc, lumina care releva nuanțele. Alerga grăbit peste pînză și unul după altul lucrurile i se dezvăluiau așezate de penel în cadrul dreptunghiular al ramei. Nimic nu semăna cu cele cunoscute, dar el le recunoștea. Era un fel de beție, simțurile răscolite jucau o horă a pașilor făcuți la întîmplare, nimic logic, nimic omenesc; o explozie colorată, fără legi, fără canoane; și cu toate acestea, nimic mai aproape de realitate. Bătăi în ușă, unele violente, rămase fără răspuns. Scrisorile vîrîte pe deasupra tocului, împinse cu piciorul la o parte, nedeschise...

Seruna era figurativist din conformism, dar declara că pictează icoane bizantine dintr-un sentiment de revoltă împotriva imposturii snobilor care aplaudau aberațiile descoperite și uitate de cincizeci de ani și reînviată inutil, sub aceeași etichetă obosită de avangardism în zilele noastre. De fapt nu mai lucra deloc, mulțumindu-se să scrie despre munca altora. Eugen nu-l agreea, nu-i plăcea omul acela rotund, cu o față de lună sătulă, îmbuibată, dar cariată de niște erupții puberale, îl jenau judecata apriorică și sentințele categorice. Pentru Seruna, Eugen era un individ nesemnificativ, un profesor oarecare. De aceea, când îl întâlnește, el — bonom, salutînd cu gesturi largi pe cunoscuți, Eugen — grăbit, cu obraji supti și nebărbierii, ținînd sub braț o jumătate de piine neînvelită nici măcar într-o bucată de ziar, îl opri indiferent și-l întrebă fără interes ce mai face. Eugen spuse „mulțumesc, bine“ și dădu să plece. Seruna n-ar fi avut nimic împotriva, însă observă că mîinile lui Eugen sînt murdare de vopsea, ba chiar pe cămașă existau cîteva pete. Lucrul acesta îl intrigă și de aceea Eugen nu reuși să scape. „Domnule, dumneata lucrezi!“ — îl împunse cu un deget în pîtec Seruna și dădu din cap cuprins de compasiune. „Îmi arăți și mie ce lucrezi? Dacă nu-mi arăți, scriu un articol în care te desființez!“ Eugen nu înțelese. Ce articol? Pentru cine? Pentru ce? „Cînd te-ai apucat de lucru?“ Nu putea scăpa. Nu avea obișnuința debarasării de inoportuni. Seruna îl obliga să gîndească și să dea un răspuns. Ieși ca dintr-o apă mocirloasă, verzui-maronie. „Ești în transă, te-am ghicit. Nu te deranja, nu scot o vorbă, numai să văd.“ Eugen nu zise nimic și Seruna îl urmă. În odaie se făcu lumină. Eugen o simți cu toată suprafața trupului și se jenă de dezordinea ce domnea. Știa că furia trecuse și că iarăși va arunca penelul. Seruna luă pînză după pînză, mîjea ochii și exclama scurt: „Ia te uită!“ Apoi își scutura mîinile ca de praf. „Îți aranjez eu sala pentru expoziție! Peste — și arată mîna desfăcută, cu degetele străvezii și rotunde — patru zile! Rapid! Trebuie să fie un șoc. O fac de amorul artei. Părerea o să mi-o exprim în scris. Pa!“ Și fugi să dea de veste că Eugen se zbate între nebunie și geniu,

oricum, profesoraşul era anormal. Simţea o nemaipomenită plăcere să-l laude în faţa confrăţilor pe care îi detesta.

Eugen, rămas singur cu pînzele, rupse o bucată din coaja piinii proaspete, o molfăi în silă, apoi fumă degustat o ţigară. Îl doborî o oboseală care începea de la picioare — nu-l mai ţineau picioarele — şi se culcă. Dormi somn lung în care creierul stătea la pîndă, auzea toate zgomotele din casa aceea mare şi de pe stradă, dar nu se putea mişca, dormea totuşi, parcă înverşunat, o ambiţie inconştientă de a se odihni; poate trupul vlăguit cerea odihna, o cerşea, şi Eugen nu putu răspunde la chemarea de afară, cineva îl striga şi bătea în uşă. Se trezi tîrziu, o trezire completă, era noapte şi se îngrozi că nu avea cum să-şi treacă timpul. Zilele următoare le consumă într-o criză lentă. Satisfacţia copilărească de la început, cînd teama de necunoscut se amesteca nesesizabil cu amuzamentul şi curiozitatea, pierise, urmasse munca aceea fără scop, ca o aruncare în gol, tentaţia pe care o ai stînd pe un pod sau pe marginea unei prăpăstii, imboldul de a sări, chemarea hăului, şi acum toate acestea îl terorizau. Manuscrisul — pînă nu demult lucrarea aceea fusese un fel de ancoră — nu mai exista, îl distrusese într-o clipă de hotărîri inexplicabile, la şcoală aşteptau copiii altora. Undeva, în trupul său, n-ar fi putut să pună degetul pe locul acela, un regret creştea ca un cancer...

Seruna năvăli în el din nou, cotrobăi prin toate colţurile. Mai erau cîţiva oameni necunoscuţi, aceştia luară pînzele şi plecară. Seruna spunea ceva despre un atelier unde vor fi înrămate, îi arăta un ziar în care, într-un chenar ce sărea în ochi, era anunţată expoziţia. Eugen însă era incapabil să înţeleagă. A doua zi urcă la cetate, hoinări pînă departe, în luncă, şi reveni tîrziu. În lunga plimbare hotărîse să se întoarcă la şcoală. Dimineata îl găsi treaz. Masajul briciului de bărierit îl întineri. Bău o cafea mare şi amară, îşi contorsionă trupul în nişte figuri vechi de gimnastică şi, aproape vesel, îmbrăcat curat, era gata de plecare. Pe măsută — teancul de scri-sori nedesfăcute îi atrase atenţie, ca şi cînd le-ar fi văzut

pentru prima oară. Le filă ca pe niște cărți de joc, erau scrise de aceeași mână, și ieși indispus.

În cotidianul ce apărea în oraș, Seruna publică o avancronică în care îl opunea pe Eugen tuturor plasticienilor din țară. Era un fel de manifest, un strigăt mîndru : Iată-mă, eu sînt omul care l-a descoperit ! Vorbea de exercițiile gramaticale lipsite de accente personale, combinații aride și monotone, fără tensiune intelectuală și afectivă, ale „moderniștilor“, de compozițiile care literaturizează hibrid, fără suflu tragic, în care subconștientului tradus plastic nu i se aplică psihanaliza, nici psihologia formei, nici simbolurile cifrate, ci sînt stranietăți, grimase anagramate care violentează bunul-simț și creează un disconfort spiritual. Eugen reabilita intențional abstracționismul, aducînd cu el, în această criză de audiență emoțională, fluiditatea aparenței, digresiunea culorii, o experiență informată și un mod de organizare sintactic, în spațiu. Eugen triumfa prin invenția formală a introspecțiilor tragice, cu aparență temperată, intra în senzoriu sfidînd repugnanța criticilor sentimentali... Operele sale erau insolite printr-un neofauvism sideral — și astfel se născu un nou curent. Existau desigur inadvertențe în articolul lui Seruna, îi scăpaseră printre degete, însă efectul fu cel așteptat. Lumea se interesa de expoziție, cîțiva confrăți luară atitudine *de jure* și îl atacară pe Seruna. La vernisaj, Eugen fu adus într-un taxi, se lăsa condus cu o indiferență ce părea afectată și primea absent felicitările. Seruna vorbi despre neofauvismul sideral, descoperind în pînzele expuse poezia Căii Lactee. „Sînt peisaje — dacă nu cumva cuvîntul nu se traduce exact — inexistente și imposibile, dar previzibile, presimțite. Sînt coșmarurile noastre galactice, cu simfonia violentă de culori, cu adîncimea infinită a spațiului gîndirii ! Sînt convertit !“ Eugen se gîndea că în asemenea cazuri un protest hotărît n-ar avea nici un rost. Înlătură tentația de a spune că lucrările expuse nu-i aparțin. De altfel nici nu le semnase. Nu știe ale cui sînt. El nu le recunoaște. Să-l creadă toți nebun, dar să-l lase în pace. Spuse cu totul altceva. Îl întrebă și trebui să răspundă. Era de acord cu termenul interesant (voiau să zică fan-

tezist) găsit de Seruna? „Nu — le spuse —, tot ce se află aici sînt imagini ale lucrurilor reale dimprejurul meu. Sînt imagini văzute dinăuntru, sînt miezurile lucrurilor. Nu, nu e vorba de o viziune a mea asupra lor, ci practic, concret, eu am văzut ce se află acolo. De aceea dumneavoastră nu recunoașteți nimic, deși totul intră în sfera palpabilului, a observației directe.“ „Cum? — se întrebă cei de față —, este posibil să vezi altfel? Ai folosit un aparat special cu raze X?“ „Nu. Eu văd pur și simplu prin lucruri!“

Expoziția fusese organizată în holul teatrului. Pereții de marmură, coloanele multe, pe două rînduri, dădeau senzația vagă că te afli într-un templu. Era o încăpere nu prea mare, circulară, plafonul fără înălțime comprima aerul pătruns prin cele cîteva scări de acces, monumentale dar strîmte, și predispunea la o tăcere dacă nu religioasă, cel puțin respectuoasă. Pînzele, așezate pe cîteva panouri dispuse simetric între scări, înviorau prin policromia lor atmosfera albă.

„Nu. Eu văd pur și simplu prin lucruri!“ Suna straniu în holul acela, ca o provocare sau numai ca o ironie gratuită. „Hai să fim serioși!“ — se auzi un glas și altele se încilcîră, lovind pînzele de pe margini. Într-o clipită adunarea se sparse și se regrupă la loc, vorbeau toți fără să se asculte unii pe alții, fiecare se simțea lezat, insultat. Eugen îi privea năucit, nu avea aerul că făcuse o gafă, ci semăna cu un om trezit brusc din somn, și se întreba ce au oamenii aceia, ce le-a venit să strige, nu ghicea motivul pentru care se supăraseră. Și nici pe cine se supăraseră. „Dumneata ești un far-sor!“ — îl împunse cu bastonul cineva venit foarte aproape încît îl atinse. Eugen se retrase instinctiv și nu recunoscuse în sine că lui îi erau adresate cuvintele. Seruna se agita, trecînd de la un grup la altul. Erupția pубerală de pe obraz strălucea. Era fericit, totul mergea mai bine decît a calculat. Mizase pe o înfruntare între tradiționaliști și moderniști, dar nu-și închipuisese că va fi scandal. Dorea de fapt scandalul dintr-o plăcere de a vedea oamenii pierzîndu-și calmul și comportîndu-se anapoda. Eugen rămăsese izolat. Prin golurile dintre oameni vedea bucăți din pînzele sale, își amintea de

fiecare parte și pentru că nu-i venise ideea să plece, de fapt nici nu-și pusese întrebarea ce rost avea prezența lui acolo, începu să le studieze, apelînd la memorie, ca pe niște lucruri străine de el, ca pe opera unui alt om, necunoscut. „Farsor!“ — își aduse aminte de cuvîntul spus și-l însoți mental de un baston subțire, negru, întins ca o floretă. „Farsor!“ — zise în fața culorilor amestecate pe pînze, beția roșului sîngeriu, ca o rană proaspătă, nu-i trezea nici cel mai banal sentiment, „formula“ lui Amiel cădea aici, dar nu din cauza lui Amiel, amestecul de incredibile forme nu-l interesa. Nu reușea să admire nimic, nici să înțeleagă, nici să se bucure sau să sufere. Și se îngrozi. Lumea aceea l-ar fi adulat, dacă el i-ar fi propus convenția, nimeni n-ar fi încercat să facă apel la rațiune, la simțuri, ci numai la simțul acela care pune o trăsătură de unire între niște acumulări de cultură și neconformismul secolului. Nimeni n-ar fi strigat: „Peisajul acesta mă face să visez!“, „Compoziția aceasta mă obosește!“, nici acum nu striga nimeni altfel, dar nu s-ar fi iscat tumultul acela, furia aceea. El îi obligase să se trezească în fața unor imagini „reale“ și ei se simțeau frustrați de dreptul lor la interpretare. El le poruncea să vadă și ei nu vedeau, nu reușeau să asocieze obișnuitul cu fantasticul din existența lor și de aceea respingeau totul, fără discernămint. Incapacitatea lor de a vedea era un dat funciar ce nu se putea travesti...

Se retrase încet, încît plecarea lui n-ar fi părut nimănui o fugă, ocoli oamenii, urcă scările pînă la intrarea principală și acolo se opri. Se uită în urmă. Se auzea murmurul vocilor din hol. În stradă, dădu să se întoarcă. Tardiv, se întreba ce rol avea în toată povestea Seruna. Peste cîtva timp, cînd îl va întîlni din nou, Eugen își va pune aceeași întrebare, dar fără interesul de acum. Va uita de expoziție. Izbucnirea, odată înăbușită, va rămîne înregistrată în el doar cît o trecătoare nevralgie și nu se va ști niciodată cu precizie dacă pierdea sau cîștiga ceva arta în general sau oamenii... În zilele care urmară, Eugen pierdu timpul. Făcu plimbări lungi și judecă orice idee cu seriozitate. Dezbătu o întreagă dimineată, în sine, cel mai bun răspuns la o în-

trebare născută într-o doară : De ce orașul nou avea o eleganță rece ? Stabili că liniile clădirilor erau zvelte ; că albul pereților înnobila construcția ; că străzile largi aveau ceva atât de urban, încît prezența vreunui reprezentant al ordinii publice părea anacronică ; dar tuturora le lipsea un factor esențial. Și se miră entuziasmat că rezolvarea era de-o simplitate neașteptată și se întristă că fiecare, poate, observase lacuna, însă... Rîse. Nici el n-o să facă nimic. Să meargă la primăria orașului și să ceară ? Ce să ceară ? În întregul cartier se găseau mii de flori. Din nefericire nu se aflau decît cîteva copaci. Clădirile se înșiruiau matematic, despărțite de ronduri bine calculate, de căile de acces asfaltate. Dar copacii...

Brusc, ca o revelație, simți că era privit. Niciodată n-a dat atenție necunoscuților al căror drum se întretaia cu al său și aceasta îl izola, îl lăsa liber cu sine. Nu știa de cînd, din care clipă observase privirile străine, dar deodată descoperi, se descoperi în centrul atenției. Își trecu palma peste obraz, o fi murdar, de obicei oamenii reacționează copilărește în fața unor amănunte, o pată de cerneală pe frunte, un nasture descheiat. Apoi înfruntă cu jenă indiscreția trecătorilor. Aceștia își plecau ochii, dar, de îndată ce îl depășeau, întorceau capul după el. Nu găsi nici o explicație, nici nu se obosi s-o caute. El nu aflase, nu avea de unde, că peste noapte devenise celebru. Se vorbea că ar fi un mare artist, unii susțineau că nu întîmplător, pînă atunci, nu fusese cunoscut, existau interese de grup care ar fi fost lezate de apariția unei personalități de primă mărime, alții erau convinși că Eugen era un arivist notoriu, își calculase mutările de așa manieră, încît să producă senzație. Exista și a treia opinie, conform căreia el n-ar fi decît un biet nebun liniștit, convins că este mai altfel decît ceilalți oameni. Comentariile îl precedau, oriunde s-ar fi dus, vestea i-o lua înainte și el își făcea lungile plimbări, lipsite de scop, surd, ignora totul și pe sine, pășea pe un drum care nu ducea nicăieri. În cîteva rînduri, surprins de golul pe care-l ghicea, însă fără să-i bănuiască dimensiunii, se întrebă dacă nu cumva doctorul W avea dreptate. Acasă, începu să citească scrisorile

Diane, regăsea în frazele înfierbîntate de adulație, paradoxul, un alter ego mort și îl apăsa din ce în ce mai mult o tristețe completă, fără puțință de schimbare, ca o presimțire. Vecinii îl salutau cu deferența obișnuită față de oamenii foarte bătrîni sau foarte bolnavi și el uitase să mai cerceteze miezul lucrurilor. Nu știa la ce i-ar servi.

3.

Ar fi putut să stea liniștit acasă, însă timpul se dilatase nefiresc și Eugen se pierdea în spațiul dintre ore; nu avea poftă să lucreze ceva anume, iar inactivitatea nu-i pria; cursurile se încheiau peste vreo zece zile, urma vacanța mare, înfricoșător de mare. Se duse la școală, avea de gînd să-i spună directorului că începînd cu a doua zi va fi prezent la ore, încă nu se sunase pauza și cancelaria era goală. Se așeză pe un scaun și așteptă. Apoi se răzgîndi, ieși pe coridor și merse la bibliotecă. Minerva tresări, auzind ușa, și ascunse cu iuțea o carte. „A — exclamă ușurată —, tu erai? Bine-ai venit! Nu ți-am dus dorul, dar m-am gîndit deseori la tine, mai ales în ultimă săptămînă.“ „Bine te-am găsit, dă-mi mîna să ți-o sărut!“ „Nu, sînt murdară, nu știu de unde se așază atîta praf pe cărți! Sărută-mi obrazul, dacă vrei!“ Eugen ezită o frîntură de clipă, se aplecă și-i atinse obrazul uscat cu buzele. „Observi, m-am emancipat, recitesc Decameronul — și-i arată cartea ascunsă —, și-l suspectez pe Boccaccio de frigiditate.“ „Ce mai e nou?“ „Tu. Tu ești ultima noutate. Unii spun că ești nebun, alții că ești escroc. Stai jos, lîngă mine!... Îți mulțumesc pentru cele cîteva mesaje pe care mi le-ai trimis!“ „Ce mesaje?“ „Știi tu. Am observat mai demult că putem comunica mental, chiar și de la distanțe mari... Am recepționat: Fii liniștită, sînt sănătos și am mintea mai limpede ca oricînd!... Corect? De aceea nu i-am luat în seamă pe cretinii ăștia — și arată cu mîna

în jos, spre parter —. Eu — și glasul îi tremură odată cu genele — te cred. Te cred și-ți voi sta alături. Nu am nevoie de dovezi ca să mă conving, eu te cred pe cuvînt.“ Era emoționată de declarația aceea puțin patetică, tremura și mîna uitată pe masă se învecina cu pumnul lui osos. „Ce anume crezi?“ „Totul!“ Ea aștepta un cuvînt, ceva, un gest. Eugen încremenise acolo, sprijinindu-se ușor în pumnul închis. „E o prostie — spuse încet — că se discută atîta despre...“ „Ba nu este o prostie, oamenii trebuie să discute. Este atît de neobișnuit... Hai, descarcă-ți sufletul: ce ai de gînd să faci? Povestește-mi: pe unde ai umblat? Ai mai lucrat? Ce a fost cu expoziția aceea?“ El surîse ironic: „Doar ți-am transmis! N-ai recepționat?“ „Ba da, dar n-am înțeles prea bine. Era un fel de bruiaj... Știu că te-ai gîndit la mine.“ „Nu, nu m-am gîndit, n-am avut timp! — Se ridică. — Mă duc. Trebuie să sune.“ „Să vin și eu?“ „Pentru ce?“ „Să fiu lîngă tine. Vei fi singur.“ „Mi-e indiferent.“

Profesorul de istorie intră cel dintîi în cancelarie ducîndu-și grăbit catalogul prea mare pentru trupul puțin și prea dreptunghiular pentru capul rotund ca o sferă netedă, aplecat înainte, gata să cadă sau s-o ia înaintea picioarelor. Purta mustată tunsă scurt și povestea că mustața și istoria au fost idealurile adolescenței lui. Era un om blînd și elevii îl iubeau. El nu punea niciodată note, ci le lăsa la aprecierea copiilor. Mărturisirea că notele propuse de ei au fost întotdeauna drepte... Cînd dădu cu ochii de Eugen, se grăbi și mai tare, aproape se împleteci. Aruncă pe masă catalogul, apoi spuse cu glas subțire: „Îmi pare bine că te văd, colega!“ Îl îmbrățișă și Eugen simți în îmbrățișarea aceea neobișnuită și nemotivată intenția bătrînului, sentimentală, de a-l ocroti. Și nu-i mulțumi, i se părea că profesorul de istorie confunda evenimentele de moment cu marea istorie. Îl bănuî că se vede într-un rol pe scena unui secol trecut și că se emoționează vrînd să se depășească pe sine. „Dacă ai timp, te-aș ruga să-mi povestești cum e cu... Vorbește tot orașul!“ Rînd pe rînd intrară și ceilalți și Eugen nu avu timp de povestit. De fapt nici nu intenționase să-i explice bătrînului profe-

sor, după cum ar fi dorit acesta, pe larg, evenimentul. Totuși va fi nevoit s-o facă, asaltat de întrebări încrucișate, un fel de interogatoriu disimulat. „Ei, cum stăm cu celebritatea? — își strîmbă directorul obrazul, dar nu reuși să zîmbească. — Am auzit că ești un fenomen.“ „Cum îți argumentezi afirmațiile — se insinuă profesoara de matematică, desfăcînd grupul care-l înconjura și ajungînd în față, aproape —, sper că o să-ți fundamentezi strict științific aberațiile!“ „Ce este, domnule, cine te-a încondeiat așa de rău?“ — spunea altul indulgent, sugerîndu-i o scăpare. Directorul ridică palmele, nu, astfel nu se poate discuta, el a fost întotdeauna împotriva discuțiilor neorganizate. Dat fiind că Eugen este un cadru didactic, era de dorit să nu fie escamotată problema și în concluzie dînsul propunea convocarea unui consiliu pedagogic, în aceeași zi, după-amiază, la ora 16. Se va întocmi un convocator și toți îl vor semna. Nimeni nu avu de obiectat nimic și Eugen scăpă sau cel puțin amîină înfruntarea. Deci, la patru!... Venise la școală cu speranță, era necesar să reintre pe vechiul făgaș, ce rost avea existența lui fără școala aceasta? Aceasta sau alta, dar o școală, cu elevi, cu gălăgia recreațiilor, cu un director îmbrăcat în haine bleumarin și cu cravată roșie... „Ce-am făcut, ce rău, ce au cu mine?“ — se întrebă departe de școală, intrînd într-un scuar anemic amenajat între zidurile caselor dimprejur. Șezu pe o bancă fierbinte și, toropit de soare, închise ochii. Ar fi ațipit pentru cîteva minute, ca un pensionar cumsecade. Pensionarii ațipesc din pricina veșnicei oboseli a bătrîneții, dar poate și voit, un mijloc de a evita timpul. Pensionarii simt probabil acut inutilitatea existenței lor, dar ei, cel puțin, au în urmă o viață întreagă în care au produs, s-au zbatut, au iubit, au plîns... Eugen se afla în fața lui Eugen, prietenul necunoscut care inversase ordinea firească a lucrurilor. Începuse cu pensia, era deci un pensionar fără trecut, deci cu atît mai mult inutil. Nici măcar nu se gîndea la ceva, la un țel chiar foarte îndepărtat și imposibil de atins. Și lumea organiza în jurul lui debateri, și el ar fi vrut să uite de obiectul acelor înfruntări verbale fără

rost. Fără rost... Pe stradă treceau automobile în vi-teză, dar zgomotul motoarelor devenise un lucru obiș-nuit, Eugen nici nu-l mai auzea. Deodată fluieratul unui rector răscolă în ziduri, violent. Eugen știa că este un avion, n-ar fi trebuit să-i dea atenție, totuși deschise ochii și privi cerul. Soarele îl orbi. În timpul războiului, odată, prin aprilie... Trăi inexplicabil același moment și văzu pata albastră a pardesiului... Fugiseră mult, el și cu mama lui, ieșiseră din oraș, orașelul liniștit de pe marginea fluviului. Drumul de țară era pustiu, oamenii puțini se ascuseseră, numai ei doi fugeau, se împiedicau de pietre, își zguduiau măruntaiele prin hîrtoape, aler-gau înnebuniți... Și deodată vuietul dens, ca o răsu-flare de balaur, al zecilor de avioane argintii, direle albe de pe cerul senin. Mama a părăsit drumul și a in-trat într-o arătură. Și-a dezbrăcat din mers pardesiul și l-a așezat pe brazde, cu căptușeala pe pămînt, să nu se murdărească stofa. Stofa albastră, cerul albastru, sau de argint viu, soarele, pata albastră a pardesiului, moartea, coborînd din cer, vuietul dens și, în sfîrșit, scrișnetul bombelor, secunde lungite nefiresc, explo-ziile-covor, fumul și flacăra, în urma lor orașul, fumul, exploziile, albastrul pardesiului și soarele. Să nu se murdărească stofa. Era bunul cel mai de preț... Eugen își duse mîna la gît. Avea acolo un nod. Frica... Și dru-mul la întoarcere, molozul... Și cîntecul unui pluton ce-nușiu, străin : „Soldaten müssen / die Mädchen küssen...“ Atunci dorea intens să aibă un avion de vînaătoare, să fie un pilot excelent, aparatul să atingă o mie de kilo-metri pe oră și să... Prostii... Primele și ultimele versuri datau din perioada cu inimi străpunse de săgeți strîmbe. Pe frontispiciul capitolului respectiv de istorie era bă-tută în cuie o inimă de păsăruică. „Timp gelos ! E posi-bil ca aceste momente de beție, în care dragostea cu lungile-i valuri ne dăruiește fericirea...“ „Felicia, privi-urile tale sînt lumină pentru mine...“ Prostii... „Înebuneș-te-mă, Doamne !“... Zgomotul măturase orașul, în sfîrșit trecu. În scuar mai poposi o femeie tînără cu un copil sfios. Ea îi spuse „Joacă-te !“, își potrivea pălăria cu borurile mari, ochelarii de soare, fusta pe genunchi, și își aprinse o țigară. Copilul nu se dezlipa de bancă

și femeia îi mai spuse o dată „Joacă-te!”. Atunci copilul începu să numere pietricelele de pe alee, sau poate că nu le număra, ci numai și le arăta cu degetul. Apoi îndrăzni să se îndepărteze — femeia răsfoia acum o revistă de modă — și ajunsese lângă Eugen. Era un băiețel blond, trist și palid. Privea spre bărbatul așezat pe bancă, îl examina cu o curiozitate intensă, de parcă n-ar mai fi văzut pînă atunci un om. Obosi și se așază jos, pe pietrișul aleii și femeia strigă un „Nu sta jos!” lipsit de convingere. Eugen dori să-i vorbească, să-i spună ceva copilului, dar nu știa cum să înceapă. „Cum te cheamă?” i se părea o prostie, în fond, doi oameni pot comunica și fără să-și cunoască numele. „Cîți ani ai?” era la fel de inutil. Copilul încă îl mai privea și Eugen nu găsea ce să-i spună. Fu mîhnit. Dorea din tot sufletul să se joace de-a ceva cu puștiul acela blond, însă rămase mut pe bancă, țeapăn. De cînd se apropiase copilul — simțise — nu mai stătea degajat. „Nene, tu ai un briceag!” Surprins, dădu să se ridice, avea într-adevăr un briceag, copilul îl cerea, iată un mijloc simplu de a începe o discuție. „Vrei să ți-l dau?” „Nu.” Și femeia strigă: „Vino lângă mine!” Copilul o zbughi ceva mai vioi și Eugen rămase singur. Se uită la ceas. Hotărî să bea o limonadă și să mănînce un biscuit. Apoi se va duce la școală.

La ora 16 cancelaria era plină, nu lipsea nimeni și domnea acolo o nerăbdare rău ascunsă, o curiozitate oarecum legitimă. Eugen se așezase la capătul mesei, pe colț, și cineva i-a atras atenția că bărbatul de la colț de masă nu se va însura în următoarele două deceniii. Directorul tuși, se făcu liniște, și argumentă hotărîrea luată: a convocat consiliul întrucît cine, dacă nu ei, trebuie să afle ce se petrece cu un coleg de-al lor? Satisfăcut de rezultatele excelente obținute pe tărîm pedagogice, el nu putea sta impasibil la zvonurile care circulă pe seama profesorului de desen, zvonuri care sînt pe alocuri întemeiate, deoarece însăși presa a comentat detaliat cîteva aspecte. Eugen voia să fie calm, și era într-adevăr, dar își permise să-l întrerupă pe director și să-l întrebe: „Ce crimă am comis?” Directorul se enervă și pierdu șirul motivației, tuși din nou și trecu la introducere. Avea pregătit de acasă un chestionar, scoase

hîrtia din buzunar, o netezi cu palma și-i ceru lui Eugen să răspundă. Problema esențială care trebuia rezolvată spre liniștea sufletească a colegilor era exprimată printr-o întrebare „Este adevărat că dumneata vezi prin obiecte?” Eugen ar fi răspuns cu un „Da” sau cu „Acesta e un lucru care mă privește numai pe mine și nu vă poate aduce nici un fel de prejudiciu!”, însă întrebările celelalte disecau răspunsul prezumtiv, se agățau de fiecare vorbă și nu permiteau eschiva. „Da!” — afirmă, și toți răsuflară ușurați, de parcă s-ar fi temut de o negație. „Cum explici dumneata proprietatea aceasta de a pătrunde cu privirea prin obiecte? Bineînțeles, așteptăm o explicație științifică!” Eugen văzu ochii iscoditori, care îl împungeau, și se simți vinovat. „Nu sînt un om de știință, deci nu pot să dau explicații științifice. Văd și atîta tot!” „Dumneata crezi în Dumnezeu?” „Asta n-are legătură cu subiectul!” — strigă subțire profesorul de istorie. „Ba are!” — și directorul repetă întrebarea, fără să spună despre ce legătură era vorba. Eugen surise chinuit. „Îmi dau seama — e foarte ciudat, dar deodată mi-am dat seama, și asta acum, în clipa aceasta — că dacă aș răspunde afirmativ, m-ați acuza de misticism. În concluzie, eu văd datorită unei investiții divine. Dumneavoastră ați socoti că sînt un exaltat sau pur și simplu un șarlatan. Dacă aș spune că nu cred, m-ați acuza că încerc să reabilitez științele oculte, că văd datorită unor proprietăți magice, obținute cu ajutorul unor practici vrăjitoarești. Și concluzia ar fi aceeași. Dumneavoastră nu v-ați mulțumi nici cu argumente, să zicem, științifice, și mi-ați cere confirmarea scrisă și ștampilată a unui institut de cercetări. Ceea ce cred sau nu cred eu nu vă interesează. Pe dumneavoastră ar trebui să vă privească — și aceasta dacă eu însumi v-o admit — dacă spun adevărul sau dacă mint. Eu n-am pus prea mult preț pe ochii mei, dar dacă dumneavoastră vă face plăcere, sînt gata să văd și să vă spun.” Directorul părea încurcat. Se gîndea că ședința convocată în urma unei hotărîri luate ex abrupto putea să ia o întorsătură neplăcută, organele superioare vor auzi și el va fi tras la răspundere. Firește, acum nu avea cum să dea înapoi. Ceilalți vorbeau tare, toți deodată, vrînd să-și impună

opinia. Profesoara de matematică, de pildă, dorea să afle de la Eugen ce se găsește în poșeta ei. Altul ținea pumnul strâns, îl ridicase în aer și dorea să i se spună ce-a ascuns. Directorul scăpase oamenii din mină și nu reușea să-i potolească. Eugen avu o înseninare scurtă. Toți i se păreau niște copii bătrâni, caraghioși. Le promise că va ține seama de dorința fiecăruia. Pe rînd. După cum sînt așezați la masă. Dacă e vorba să „se producă“ cu un număr senzațional, apoi circ să fie ! Și începu. Exclamațiile de uimire nu mai conteneau. Directorul se prăbușise pe scaun și nu știa ce să creadă. Avea impresia că asistă la o demonstrație în genul unei ședințe de spiritism și se speriasă. Profesoara de matematică își făcu o cruce pe cerul gurii, cu limba. Eugen nu ezita și nu greșea. Se dezlănțuise. Citi un catalog închis, apoi îl obligă pe director să scoată din buzunarul de la spate un teanc de fotografii pornografice, cu care acesta se amuza în strictă intimitate. „Sugestie în masă ! — strigă directorul, găsind în sfîrșit cuvîntul salvator. — Hipnoză ! Dar... și se corectă numaidecît : Dar nici hipnoza nu este fundamentată științific.“ Toți erau obosiți, încordarea le măcinase nervii. Eugen se ridică. „V-am satisfăcut curiozitatea. Acum v-aș ruga să nu mai discutăm despre asta. V-aș ruga să mă lăsați în pace. Eu nu umblu după senzație, dumneavoastră prin rea intenție m-ați obligat să vă demonstrez. Îmi fac datoria aici, în școală, v-aș ruga să nu-mi cereți nimic altceva. Bună seara !“

În urma lui tăcerea dură puțin. Erau năuciți. Apoi își reveniră, căută să înțeleagă și nu le sta în putință, și atunci, pe rînd, negară tot ce li se păruse nu demult evident. Căutau sprijin într-un cuvînt care-și pierduse conținutul, rămăsese numai învelișul, o coajă sonoră, implorau ajutorul unui biet cuvînt, „științific“, și inconștient îi dădeau un înțeles magic, „științific“, adică ceea ce era mai presus de orice, la înălțimea lor și peste ei, la un punct spre care tindeau, le era imposibil să-l atingă, însă își închipuiau că se confundă cu el. Și conchiseră confuz că Eugen nu putea vedea prin obiecte. Afirmatia lui nu era decît o diversiune, o batjocură, o sfidare.

„Eu te cred — îi spuse Minerva —, te cred fiindcă știu că ești cinstit și că nu minți, nici nu găsesc motivul pentru care ai minți, cred tot ce afirmi, dar — te rog să sesizezi nuanța — nu accept ca pe un adevăr afirmația ta. Tu nu minți, însă te poți înșela. Nu judeci, nu-ți dai seama că este imposibil să pătrunzi prin lucruri? Sint legi ale fizicii, legi stricte care ar fi contrazise. S-ar dărîma un întreg sistem de observații directe asupra proprietăților materiei. Tu ai vrut să dovedești practic, dar nu m-ai convins. S-ar putea să fie vorba de telepatie, tu ghicești obiectul ascuns de mine în poșetă nu pentru că îl vezi, ție ți se pare că îl vezi, dar în realitate recepționezi ceea ce îți transmit eu involuntar despre obiectul cu pricina. Mă înțelegi? Este necesar să te gîndești cu seriozitate și să fii mai rezonabil, altfel te vor părăsi toți. Toți au bun-simț, dacă nu și altceva, ceea ce propui tu contravine bunului simț. Este o aberație, iartă-mă că nu te menajez, este ca și cum ai susține că poți să zbori, să te ridici în aer numai cu ajutorul voinței.“ „Și dacă aș putea-o face și pe asta?“ „Aș crede că tu simți că ai învins gravitația, însă aș rămîne convinsă că este imposibil să fie adevărat.“ „Ei, Minerva, și eu te credeam nebună!“ „Da, și ce-i cu asta?“ „Nebunii acceptă mai ușor imposibilul!“

În acele ultime zile de școală, Eugen fu liniștit, nimeni nu-l sîcîia cu întrebări, nimeni nu-i da atenție. Numai spre sfîrșitul perioadei simți din plin izoarea, era înconjurat de un gol, ca un lepros. Nimeni nu-i vorbea decît dacă era întrebant, și atunci, neapărat, în prezența unui al doilea. Un elev din ultima clasă îl ajunse o dată din urmă pe coridor și îi spuse emoționat că-l asigură de toată simpatia lui. Eugen nu ceru lămuriri și fu impresionat, deși consideră inutil gestul băiatului.

Începu vacanța mare.

O lungă călătorie prin țară i-ar fi prins bine. Voia să viziteze orașelul de pe marginea fluviului, orașul adolescenței, și satul apropiat, satul copilăriei. Semn de bă-

trinețe, simțea acut dorul de aceste meleaguri. Se apucase să-și pregătească bagajul, cînd cineva bătu la ușă. Era portăreasa, grasă ca toate portăresele din lume, soioasă și cu ochii veșnic cîrpiți de somn. Ea avea grijă de curățenia odăii lui Eugen și se achita conștiincios de treaba, aceasta bine remunerată și deloc complicată. „Vă deranjez, domnu' profesor?... Ce ziceți, a venit și vara, și vacanța, ce om fericit sînteți dumneavoastră acum, nu ca noi care nu avem posibilitatea de vacanță! Plecați undeva? Desigur, într-o călătorie de plăcere, o meritați, mai ales că nu prea aveți parte de bucurii în viața asta, că de multe ori am zis: Vai de capu' dumnealui, ce pricepe el de la viață? Și vă rog să mă credeți că am dreptate, eu cunosc la oameni, dacă eu nu cunosc, atunci nu se există altul!... Arătați cam tras la față, ei, ce să-i faci, necazuri, toți avem necazuri, că e greu să-i împaci pe toți, unu vrea una, altul alta, și cineva trebuie neapărat să se supere. Cum îi spuneam chiriașei de la parter, doamna aceea sfrijită, bărbat-su lucrează la poștă: «Ce-aveți, pentru numele lui Dumnezeu, cu domnu' profesor, că nici n-ai zice că locuiește în casa asta, nici nu-l simți cînd vine și cînd pleacă, nu face chefuri, la dumnealui nu vin, ca la alții, femei, și chiar dacă ar veni, ziceam eu, ar veni una singură, dar și aia o doamnă, nu una de-alea!, cu ce vă deranjează domnu' profesor de nu-l mai suferiți de vecin și amenințați că ăia, chiriașii de la doi, că îi cereți evacuarea?» Dar ea, cică, «I-o cer și nu mă las pînă nu se mută, că n-avem nevoie de spioni în casă!» «Cum spioni?» «Bine, că are ochi făcuți cu vrăji și vede prin ziduri, de nu ne mai simțim niciodată singuri și-n siguranță, că și cînd te culci cu bărbatul el te vede și nu mai ai chef de nimic, și cînd te speli, și cînd îți numeri banii...» Așa că vedeți, domnu' profesor, cum e lumea, eu am căutat să vă apăr, că nu-i adevărat, dar ei zic că nu-i minciună, că și dumneavoastră singur-singurel ați declarat, și-a scris și-n ziar că așa este, și n-am putut să-i potolesc, de-aia, eu care țin la dumneavoastră și ne-am ajutat unul pe altul creștinește, vă sfătuiesc cu mintea mea neînvățată să vă căutați în altă parte, să n-ajungeți pe la tribunale, că nu-i frumos pentru dumneavoastră, ca profesor și om intelectual, să

vi se întîmple una ca asta..." Eugen o lăsa să-și deșarte sacul, apoi îi mulțumi : o să vadă el cum va face, în orice caz ea să fie liniștită, că nu se va întîmpla nimic rău. Portăreasa voia însă o confirmare în legătură cu opacitatea pereților, dar Eugen se prefăcu surîzînd că nu pricepe și o expedie cu tact, împingînd-o ușor de spate... După ce închise ușa, nu mai avu nici o poftă să plece. I se părea de-a dreptul o fugă, fugea, îi era teamă. Și nu-i era teamă ! De cine să-i fi fost ? Va rămîne aici toată vara, n-a făcut nimic rău, reprobabil, nu-i era rușine de nimic... Voi să-și alunge gîndurile și găsi un remediu : va merge să vadă un film, o comedie muzicală, va rîde, apoi va bea o halbă de bere... Mîine se va duce la strand...

În fața casei, grupuri mici de oameni se opriseră ca din întîmplare, grupuri gălăgioase ca acelea în care se vorbește despre fotbal. Cînd Eugen ieși în stradă, oamenii, observîndu-l, tăcură și-l priviră pe furiș. Se auzi doar o șoaptă : „Asta e ?“ Răspunsul fu un semn, un deget dus la buze. Îi făcură loc să treacă și Eugen întinse pasul. În centrul orașului, unde se aflau cinematografele, întirzie lîngă un panou cu reclame, voind să-și aleagă după titlu un film. Pe trotuarul celălalt trecea N, vechiul său prieten. Privirile li se întîlniră, dar omul întoarse capul. Intrigat, Eugen îl strigă și traversă strada. Ciudat, altădată nu prea se bucura de întîlnire, iar acum îl striga și alerga după el. „Ce e cu tine, nu mă mai cunoști ?“ „Scuză-mă — îngăimă celălalt —, nu te-am observat, eram cu gîndul aiurea, că sînt grăbit, am de rezolvat o mulțime de treburi.“ Parcă se făcuse mai mic, își îndeasă capul între umeri și ochii-i căutau cu disperare împrejur. „Ce mai faci ?“ — întrebă Eugen cu o satisfacție secretă, dar era nemulțumit și se gîndi departe, în timp, la un oarecare ins excomunicat. „Bine. Tu ?... Eu, iartă-mă, trebuie să..." Îi întinse cu grabă o mînă și dispăru printre oameni, aproape în fugă... Eugen văzu filmul, nu-i plăcu fiindcă nu înțelese nimic, nu se putea amuza, deși toată sala chicotea, și, spre sfîrșit, ieși tiptil. Știa că-și mai dorise ceva și de abia își aminti de bere. Intră în berăria cea mai apropiată, se așeză la o masă și-i făcu semn chelnerului. Era lume multă, venită să petreacă două

ore cu bani puțini, mirosea a carne prăjită și orchestra cînta aceeași bucată de Mascagni din fiecare seară. Grădina era izolată de stradă printr-un gard viu. Seara, la lumina becurilor, frunzele mici căpătau fiecare în parte o autonomie neașteptată și în ansamblu peretele verde se asemena — asociația o făcuse cu altă ocazie : i se întîmpla să lege lucrurile între ele, lucruri diferite și depărtate în spațiu, comparîndu-le, era ca o joacă și lui Eugen i se părea foarte firească —, totul semăna cu atmosfera și apa Tamisei din *Apusul de soare la Londra* al lui Derain. „Ura, maestre !“ — țipă cineva. Eugen nu-și închipui că salutul îi era adresat lui și de aceea nu reacționează în nici un fel. Fu surprins, speriat chiar, cînd Seruna se prăbuși lîngă el pe un scaun. „Ura ! Sînt un invitat onorat !... Ce faci ?“ „Stau și privesc.“ „Bravo ! La care ? La aia ? — și arată spre o femeie într-o rochie de un roșu violent. — Ia uită-te mai cu atenție și spune-mi dacă poartă sutien !“ Eugen nu zise nimic. „Oho, ești absent. Te-ai ajuns și faci pe indiferentul !... Rîse cu indulgență și-l bătu pe umăr : Ai văzut cum te laudă Iulian ? Așa și pe dincolo... Să fiu sincer, te invidiez, deși, recunoaște, eu te-am săltat. Tu ești aiurit, ți-o spun eu, că mă pricep, nu-ți cunoști interesul. Ar fi trebuit să te fi dus în Capitală, să faci puțin zgomot pe la reviste... Ei, dar și-așa comisia ți-a acceptat patru bucăți pentru bienală. I-ai înnebunit pe toți : toți te-njură... Băiete ! O bere și-un rom !... Noroc că m-am interesat eu, altfel... Mă mir însă ce te-a apucat să faci declarații. N-aveai nevoie de așa ceva. Eu planificasem niște discuții pe muchie de cuțit, ăia se certau, te contestau din admirație, ca să nu zic din invidie, eu mă distram și tu cădeai bine. Ce taci ?“ „Ce să spun ?“ „Păi vorbește, ce tot urlă lumea ? Am auzit că te-arată pe stradă cu degetul și tu te ții tare...“ Eugen sorbi o înghițitură din berea călduță și oftă. „Nu-nțeleg ce are lumea cu mine.“ Seruna izbucni în rîs și cei din jur întoarseră capul spre el. „Sfîntă naivitate ! Sau nu ! Sfîntă nerușinare ! Pe mine vrei să mă convingi că nu știi ? L-ai citit și tu pe franțuzul ăla cu «Ai privit vreodată cum curge un fluviu ?» Nu ? O chestie : unul l-a-nvățat pe altul cum să facă niște aiureli și cum să răspundă la întrebări. Tipul

a ajuns celebru, i se vindeau aiurelile pe capete, și omul l-a-ntrebat... O, știi, imposibil să... O carte scrisă de... Mauriac ? Sau Mallraux. Ori Maurois ? Mereu îi încurc. În orice caz..." „Lasă asta ! Spune-mi, nici tu nu mă crezi că pot vedea prin lucruri ?" „Vorbești serios ?" „Foarte serios !" „Du-te dracului !" „Asta-i răspunsul tău ?" „Asta ! Doar nu-s timpit !" „Bine... Hai să discutăm despre altceva..." Seruna băuse berea între timp. „Băiete ! Romul l-ai uitat !", răsuflă greu, epuizat, se șterse cu batista pe față și pe gît și nu mai spuse nimic. Ședeau amîndoi tăcuți. Eugen privea înspre oamenii de la mese, Seruna nicăieri, sau poate numai așa părea, frămîntat vizibil de un gînd. Într-un tîrziu se aplecă la urechea comeseanului și șopti : „Tu joci o carte mare, simt, dar nu ghicesc pe care. Mă întreb cum dracu te-ai folosit de mine, fără să mi-o ceri... Oi fi într-adevăr vreun geniu și eu habar n-am, că nu mă pricep la genii. Oi fi !" Apoi se apucă să povestească despre un autoturism de ocazie, care l-ar interesa, însă n-are bani destui. Eugen și-l închipuia la volan, rotund și strălucind de mulțumire. „Numai că am încurcat-o — continuă Seruna —, mașina ca mașina, dar o prietenă de-a mea o să aibă un copil și nu sînt sigur că eu sînt autorul. Asta mă roade cum nici n-ai crede ! Dac-aș fi sigur, m-aș însura..." Se lamentă îndelung și Eugen își aminti de Germina, cu indiferență, și de Diana. Și fără să-și motiveze hotărîrea se gîndi că tot va trebui să plece din oraș...

A doua zi primi un vizitator neobișnuit. Crezu că acesta greșise ușa și aștepta să i se aducă scuze pentru deranj sau eventual să dea o informație în legătură cu vreun vecin. Dar vizitatorul, în sutană, închise ușa și pătrunse în odaie. „Bună ziua, domnule profesor ! Sînt parohul bisericii Sfînta Maria." „Luați loc !" „Mul... — căută un scaun, alese din ochi fotoliul și se așează —...țu-mesc !" Eugen șezu și el pe marginea patului. Preotul era un om în vîrstă, slab, cu un barbișon rar și cărunț. Ochii aveau o mobilitate stranie, se părea că nu pot sta ațintiți într-un loc mai mult de o clipă. „Nu v-am văzut niciodată la biserică — începu, în timp ce fără să-și dea seama bătea darabana cu degetele-i lungi pe brațul fo-

toliului —, desigur că tinerii de azi nu prea își îndreaptă pașii spre Casa Domnului, dar sînt convinși că în sinea lor conceptul de divinitate joacă un rol important și hotărîtor. Trăim într-o epocă a oroarei de exteriorizare. Este un fel de rușine, dacă mi-ar fi permis aș asemăna-o cu jena pe care o simt bărbații la teatru sau la cinematograf, cînd le vine să plîngă, dar li se pare că plînsul ar fi sub demnitatea lor de bărbați. Nu ? — nu așteaptă confirmarea. — Firește, nu vă reproșez faptul că nu veniți la biserică, vă puteți ruga și acasă, în singurătate, Dumnezeu este în tot locul. De altfel, dețin informații date de cîțiva enoriași de-ai mei, oameni de mare cinste și încredere, că sînteți un tinăr cuviincios, serios, nu aveți destrăbălarea în sînge, nu v-a văzut nimeni beat, mă rog, în stare de ebrietate, și nici nu v-a auzit înjurînd. Este drept că pentru o viață spirituală completă, pentru o adevărată viață spirituală ar mai fi ceva de făcut, dar, după cum spunea un filozof, Dumnezeu însuși ne va aprecia faptele abia după judecata de apoi, deci să nu fim noi mai exigenți ca El...” Preotul întrerupse darabana de pe brațul fotoliului și trase aer în piept, de parcă vorbele i-ar fi consumat tot oxigenul din plămîni. Eugen era intrigat, însă reuși să-și stăpînească impulsul de a riposta net : „Nu mă interesează !” Profitînd de pauză, căută pachetul de țigări și instinctiv îl îmbie și pe musafir. Își dădu seama numaidecît că a făcut o gafă, dar era prea tîrziu pentru a disimula gestul. Preotul însă întinse mîna și luă o țigară. „Buruiana dracului, ierte-ne Cel-de-Sus !” Pufăiră amîndoi. „Nu vreți să intrați în subiect ?” — îl pofti Eugen. „E o idee ! — rîse preotul, parcă el însuși amuzat de introducerea inutilă. — Domnule profesor, ce mai, m-au amețit enoriașii, nu mi-au dat pace pînă ce n-am promis c-o să mă ocup de cazul dumneavoastră. Pe scurt, ei vor să știe dacă este adevărat că puteți vedea prin ziduri, prin fier și prin alte materiale. Adică, de fapt, ei au aflat că ar fi adevărat. Iertați-mă, eu personal nu cred, dar am venit aici nu dintr-o curiozitate intimă, ci dintr-o însărcinare. Enoriașii mei vor să fie siguri de ce origine este acest... talent al dumneavoastră și, mai pe scurt, cine v-a investit : Domnul

sau Satana. Dacă Dumnezeu a vrut asta, atunci este vorba de o minune pe care se cade s-o arătăm lumii, ca pe o manifestare a puterii Sale nemărginite. Dacă și-a vîrit coada Satana, atunci va trebui să luăm măsuri pentru izgonirea duhului rău din ființa dumneavoastră.“ Eugen nu îndrăzni să rîdă, deși tare ar fi avut poftă s-o facă. Preotul era grav și părea ușurat acum cînd în sfîrșit își formulase dorința. „Eh, părinte, dumneavoastră credeți că povestea aceasta are o explicație metafizică. Probabil că profesia vă obligă să aveți opinii atît de ferme. Eu însă nu vă pot ajuta. De unde să știu eu cine poartă vina, Dumnezeu sau Dracu? N-am avut nici o revelație, nu mi s-a arătat nici unul nici măcar în vis...” „Deci e adevărat că vedeți! — sări preotul și se înecă de fum. — Dacă nu știți de unde vine, înseamnă că sînteți o unealtă inconștientă.“ „Probabil. Dar a cui?“ „A Binelui sau a Răului! Tertium non datur.“ „Și ce-i de făcut?“ „Trebuie gîndit. Nu pot lua hotărîri într-o clipă. Vom vedea...” Stinse țigara și se ridică. Eugen îl conduse pînă la ușă, înapoindu-se în odaie, izbucni în rîs, un rîs de unul singur. Se auzi și deodată încremeni. „Ăsta-i rîs de nebun!“ Dar continuă să hohotească, „Unde ești, drace?“, pînă obosi. Și brusc i se făcu lehamite de orașul acela, îi venea să plece imediat la gară și de acolo oriunde. Nici măcar nu mai știa dacă posedă acea calitate ciudată și își zise că nu va încerca să se convingă. „Vreau să fiu un om obișnuit. M-am săturat!“

În oraș, cazul lui era dezbătut pe toate fețele. Era ultima noutate și oamenii nu renunțau la plăcerea de a face supoziții, de a se entuziasma sau de a respinge cu ură. Eugen fu asaltat de cîțiva curioși, o bătrînă voia numai să-i atingă hainele, în credința că se va vindeca de o eczemă veche, îi baricadau drumul, și de aceea el se încuie în odaie. Nu mai păstra legătura decît cu portăreasa care îi cumpăra mîncare și țigări. Nimeni nu mai reuși să pătrundă pînă la el, cu excepția unui bărbat cu ochii ieșiți din orbite, care lăsa impresia că e dement. Bătu violent și, văzînd că nu-i răspunde nimeni, forță ușa. Eugen, în orele de singurătate, devenise irascibil, era un fel de deznădejde, și văzîndu-l pe omul acela fu-

rios, se pregăti de apărare. Dar omul își aranjă ținuta, salută umil și-si ceru scuze pentru intrarea sa demnă de un film polițist. El era funcționar la bancă, își iubea ca un nebun soția și ea îl înșela. Nesiguranța îl distrugea, îl îndobitocea treptat și de aceea îl implora pe Eugen să-l ajute. Să vină cu el pînă la o casă anumită, la o oră știută, și acolo, din stradă, Eugen să se uite și să-i spună dacă nu cumva soția lui se afla înăuntru cu un bărbat. Să aibă milă Eugen și să-i salveze creierul și așa destul de zdruncinat... Eugen refuză și nu se lăsă înduplecat de plînsul omului... Deci, în afară de acela, nimeni nu-i călcă pragul. Veniră reprezentanții ordinii publice, fiind sesizați de niște binevoitori, și urcară pînă la Eugen. Bătura, își declinară prin ușă calitatea și Eugen îi întrebă politicos ce au cu el. Ei erau însă însărcinați să păstreze liniștea și ordinea în oraș și căutau să extermini cauzele tulburărilor. „Deci — zise Eugen — ați constatat că eu tulbur liniștea și ordinea și vreți să mă exterminați?” „Nu, ne-ați înțeles greșit, ne-am exprimat greșit, dați-ne o mînă de ajutor, lumea vorbește fel de fel...” „Toți cereți ajutor de la mine... Eu n-am nici o vină.” „Totuși, vă rugăm să deschideți ușa!” „Am dreptul să țin ușa închisă.” „Deschideți!” „Numai dacă aveți mandat!” Și reprezentanții ordinii nu răspunseră. Plecară și chemară ajutoare. Pe seară sosiră doi dintre maimarii lor, însoțiți de un medic. Eugen baricadase ușa. Vocea medicului îi părea cunoscută și fără să vrea privi prin perete. Era doctorul W. „Doctore — strigă —, înțeleg pentru ce ai fost adus aici. Chiar dacă vei conchide că sînt nebun, eu nu-s un nebun periculos și n-ai dreptul să decizi internarea mea într-un ospiciu!” „Sînteți foarte periculos — ripostă doctorul W —, creați o psihoză nedorită. Se cere arestarea dumneavoastră.” „Și dacă nu-s nebun? Eu îți dovedesc. Te văd. Ești îmbrăcat în gri, cravata ți-e strîmbă, în buzunarul din stînga ai o legătură de chei, cinci chei, dintre care una e Yale. Ce ma vrei să-ți spun? Că ai toți dinții, minus o măsea, și o singură coroană de aur? Domnii care te însoțesc nu vor să afle cîte ceva despre dumnealor? Dumneata, cel de lîngă balustradă, ia mîna, e șubredă și poți cădea în

capul bătrînului aceluia de jos, acela cu păr roșcat și cu umbrelă!“ „De necrezut!“ — strigă doctorul W. — E imposibil!“ „E nebun!“ „Nici nu mai este nevoie de consult!“ „Deschide!“ — porunciră oamenii ordinii. „Spargem ușa!“ Eugen refuză din nou. „Mă voi apăra. Dacă tot m-ați declarat nebun, îmi pot permite să mă apăr cu orice mijloace.“ Cei de afară se sfătuiră în șoaptă. Aveau un plan complex de acțiune care înlătura posibilitatea unei ciocniri generatoare de accidente regretabile. Vor mobiliza pompierii și vor ataca din două părți, și pe fereastră, utilizînd gaze lacrimogene.

Dacă pînă acum disperarea îmbrăca la Eugen forme care nu afectau încrederea în anumite lucruri bine stabilite prin legi și tradiție, după plecarea grupului de pe coridor, teama pătrunsese pe deasupra pragului și puse stăpînire pe tot spațiul. Privi în stradă. Ici și colo, cîțiva cetățeni se plimbau cu pas regulat. Pe scară urca încet, furișîndu-se, portăreasa. Eugen simțea că femeia nu-l dușmănea. Se repezi la ușă, împinse dulapul cu care o baricadase, și-o deschise. „Ah, domnu' profesor, m-ați speriat! Tocmai vă aduceam două scrisori. N-am putut să vi le dau mai devreme. Eu nu știu ce-or avea cu dumneavoastră, că doar ce rău faceți?! Acum mă duc, să nu mă vadă careva și să-nceapă iar balamucul! Dacă o mai ține mult așa, o să iau cîmpii! Așa zic, c-ar fi mai bine să plecați undeva, pînă uită lumea. Tot aveți vacanță. Noapte bună!“ Eugen rămase un timp în prag, cu plicurile în mînă. „...fiind în posesia unor vești care vă privesc, vă invităm... cazul dumneavoastră ne preocupă în cel mai înalt grad, bineînțeles sub rezerva înlăturării oricărei urme de subiectivism...“ Profesor doctor T...“ „Iubitul meu iluzoriu, nu mi-am găsit liniștea dorită și nici n-am devenit mamă, așa cum... Dumnezeu m-a pedepsit să...“ Eugen își lăsă capul pe masă. Era obosit. Ațipi și se trezi, tresărind speriat. Tîrziu, scrise cîteva rînduri pentru portăreasă, lăsă într-un plic bani de chirie și îngrămădi într-o sacoșă cîteva lucruri strict necesare. Ieși în vîrfurile picioarelor și se strecură în stradă ca un hoț. Se piti într-un gang pînă trecu omul în uniformă care își făcea rondul, apoi se grăbi spre gară.

Era emoționat. De zece ani nu mai coborîse în gara aceea și deodată lucruri și întâmplări pe care le credea uitate de mult îl împresurară. Călătorii grăbiți urcau în taxiuri, mașinile tăiau drept prin parcul de trandafiri de pe malul fluviului, pe o autostradă aglomerată. Eugen vedea doar trăsurile vechi, birjarii vorbăreți, pufăind din lulele, drumul în serpentină ce urca spre oraș. Merse pe jos și recunoscua aleea de castani, băncile largi de piatră. Vilele cochete de pe bulevard, din amintire, se uniseră într-un hotel paralelipipedic de metal și sticlă. „Gogoși, gogoși caldeee!” Nu striga nimeni. Era un oraș civilizat, fără maghernițe și fără vînzători ambulănți. Nici un cunoscut. Fețe străine. Eugen le cerceta lacom în van. El era străinul. Va căuta o mașină, aici era prea singur, și va descoperi, poate, un alt sat, satul lui, în care se va simți străin și nedorit. Acolo trăia o mătușă bătrînă, unica lui rudă rămasă în viață, și ea îl va întreba pe cine căută. Sau ce dorește. Sau ce vînt îl aduce. Da, așa îl va întreba, firesc și fără prea mult interes, ca pe orice călător întîrziat din întâmplare, în fapt de seară, la o poartă străină. Și-l va recunoaște apoi bătrîna, va lacrima pentru toți morții din neamul ei, cunoscuți sau uitați, și-și va aminti de părinții lui... Îi va pregăti cina și patul și va încălzi apă pentru spălat, iar a doua zi dîs-de dimineată, înainte de răsăritul soarelui, va merge la cimitir să tămîieze mormintele și să spună bocetul însăilat pe loc, cuprinzînd toate necazurile ei de bătrînă singură, și vestea, să afle morții și să se bucure că iată, a venit unul de-al lor, unul despre care nu mai știau nimic și-l credeau poate rătăcit prin vreun cotlon al tărîmului de dincolo...

Mătușa nu mai era în viață, în casa ei locuia acum un sanitar pripășit în sat. Un vecin, auzindu-i numele, își aduse aminte că Eugen îi fusese coleg de școală și-l pofti să intre la el, să vorbească și să-i dea găzduire. Se părea că trecuse un veac. Așa trebuie să se fi simțit Făt-Frumos reîntors acasă de prin locurile unde tinere-

tea era fără bătrînețe, iar viața fără de moarte. Eugen căuta un pumn de liniște și o rădăcină de care să se poată încheșta. Era liniște în sat, dar tăcerea singură nu-l liniștea. Rădăcinile le rupseseră el însuși demult. Nu mai avea pentru ce să întirzie acolo. Vorbi cu vecinul, acesta amintea mereu de oameni cu nume care nu-i spuneau nimic lui Eugen, apoi tăcură amîndoi. Nu voi să rămînă peste noapte. Plecă spre oraș pe drumul vechi, neîngrijit, rămas în afara marilor direcții și căi, și merse încet, fără grabă, ca omul mulțumit de ziua încheiată, cu o oboseală calmă. Orașul îl întâmpină somnolent și Eugen îl străbătu indiferent pînă la gară. Știa că nu se va reîntoarce niciodată și de-abia acum se gîndi că nu trecuse pe la cimitirul satului, să vadă mormintele părinților. Nu se învinui, moartea e o plecare ca toate plecările, de fapt mormintele lor erau numai simbolice, deoarece în sicrie nu fuseseră îngropate decît niște haine; trupurile lor nu existau nicăieri, le pulverizase pe amîndouă o bombă, într-un adăpost, în oraș. Cimitirul lor era deci întregul oraș... Va lua primul tren, la întîmplare, fără țintă. Mai începuse nu demult o astfel de călătorie, dar atunci se simțea într-o adevărată vacanță, mergea nicăieri pentru a întîlni certitudine. În noaptea aceasta, drumul va deveni o alunecare inconștientă spre nimic.

Singur în compartiment, încercă să se înșele și să doarmă. Era ostenit, dar somnul nu se apropia. Își luase bilet pînă la capătul liniei, la T, un oraș de pe litoral, însă nu era sigur că va merge pînă acolo. De fapt nu voia altceva decît să se piardă pentru trei luni, să uite de el și de întîmplările prin care trecuse. Probabil va rătăci din loc în loc, așteptînd toamna. Școala, în ultimă instanță, rămînea unica lui rațiune de a exista. Și, voind să înlăture tristețea, se gîndi la școală ca la un lucru nespus de apropiat, cu elevi inteligenți și cu oameni — colegii lui — cumsecade. Nu-și aminti nici pentru o clipă de profesoara de matematică, nici de director... Apoi, cînd apărură zorile, își zise că e omenesc și plăcut să te trezești avînd o femeie alături. Surise și se întrebă dacă n-ar fi bine să se căsătorească. Se muștră, încruntîndu-se : fugea de singurătate, dar nu iubea pe nimeni. Nu iubea o femeie anumită și unde ar putea-o găsi ? Germina nu

revenise la el și el nu i-a simțit lipsa. Gîndul îi sări la un articol dintr-o revistă, nu mai știa care, atunci cînd l-a citit nu i-a dat atenție, despre un copil oare deosebea culorile numai cu ajutorul degetelor... Era, desigur, cu totul altceva, nu avea nici o contingentă cu... Un copil... În scuarul acela, un copil i-a spus : „Tu ai un bri-ceag...” Înaintea lui se afla o vară întreagă și el nu știa ce să facă cu ea.

Se luminase de-a binelea. Într-o gară deschise fereastra și ascultă zarva de afară. Apoi se ocupară locurile. Îi era foame. O tînăra așezată în fața lui îl privi cu interes. Eugen își zise că o părea foarte obosit — deși acum, se simțea uimitor de proaspăt — și de aceea atrăgea atenția. Se contrazise : era încă tînăr, în floarea vîrstei, și deodată îi fu foame de viață. Nu mai avea astîmpăr. „Nu vă supărați — i se adresă tînăra —, aveți o gînganie pe umăr !” Era o buburuză. „Halal noroc !” — gîndi înciudat și-și rezemă capul de pernă peste puțin adormi și visă că zboară.

1.

Vara trecuse prea iute sau prea încet, zilele nu puteau fi numărate, zilele scurse într-o continuă și nouă uitare, cu sentimentul unei desprinderi de sine, dar în același timp searbede, vechi, aceleași culmi de pe care se întrezăresc alte culmi, pînă în zarea unde se bănuiește toamna așteptată. Colindînd prin țară de ici-colo, fără un itinerar precis, Eugen reușise să depună în el de-a valma peisaje, oameni, orașe, păduri, lucruri bune de teaurizat pentru mai tîrziu, cînd va avea nevoie de evadare și nu va izbuti să iasă din atmosfera citadină. Aștepta totuși toamna optimist, se gîdea la munca lui ca la un paradis părăsit pentru o clipă doar, ca să-l poată dori mai intens și ca să se bucure de el mai deplin.

Orașul îl primi calm la orele acelea de dimineață, cînd oamenii au ajuns la locurile de muncă și pe străzi, pentru un timp, se așează liniștea împăcată. Cîteva frunze îngălbenite anunțau sfîrșitul de anotimp; de fapt, calendaristic, încă mai era vară. Casa era tăcută și Eugen intră fără să întîlnească pe nimeni. Deschise ușa. Odaia nu avea mirosul încăperilor nelocuite, aerul părea curat, reîmprospătat de curînd, și nu se zărea nici un fir de praf. Pe măsuta pirogravată așteptau cîteva reviste și o scrisoare. Era bine acasă! Eugen intenționase să se odihnească după noaptea albă din tren, dar nu simțea deloc oboseala. I se întîmplase de multe ori, de-acum se cunoștea, ca trupul lui să reacționeze pe dos. Se spălă și se bărbieri meticolos, cu un fel de bucurie. Mîngîie cotoarele cărților din bibliotecă, apoi se așează în vechiul

scaun. În toată vacanța nu citise decît în treacăt cîte o pagină de ziar și acum era flămînd de cuvinte tipărite. Citi revistele cu atenție și nerăbdare. De mult nu avusese senzația aceea de împlinire și de bună dispoziție. Scrisoarea, după cum își închipuise, era de la Diana. O ultimă scrisoare — scria ea —, s-a săturat să tot scrie și să nu primească răspuns. Parcă ar corespunda cu un mort. „Probabil că nu ai timp pentru o femeie ca mine, de aceea trag concluzia că îți este străină iubirea creștinească pentru aproapele tău. Piei, drace ! Te iubește și se roagă pentru sufletul tău pierdut d.“ „În sfîrșit — își spuse Eugen —, m-a trecut în cealaltă tabără !“ Zîmbi și zîmbetul îi rămase încremenit. Se gîndi la zarva din primăvară și se întrebă dacă oamenii au uitat. „Desigur că n-au uitat, dar s-au potolit. Eu sînt vinovat. Asemenea lucruri nu se spun nimănui fără risc...“ Își petrecu o jumătate de zi printre cărți, răsfoind albume și operînd mici schimbări de poziție în bibliotecă. Apoi se plictisi și dori să-l bată cineva în ușă, n-avea importanță cine, numai să-l viziteze un om, să discute, să se simtă în societate. Inventă fel de fel de treburi mărunte pe care le îndeplini cu migală, dar trebui să recunoască faptul că se temea să iasă din casă, o teamă imprecisă de ceva nenumit. Vru să analizeze starea aceea, însă își dădu seama că recurgea din nou la un subterfugiu datorită căruia să amîne plecarea. Atunci îl cuprinse un tremur nervos și pulsul i se întetîi. Își simțea inima bătînd în coșul pieptului și nu-și putea stăpîni senzația paroxistică de teamă. Fusesse de ajuns să-și amintească, și întîmplările din primăvară să revină din subconștient, să-și impună retrăirea lor pe un plan interior și de aceea mult mai acut și mai intens. Eventualitatea unei bătăi în ușă, amintită din nou, fugar, îl îngrozi. Era necesar un act de voință care să-i zdruncine reprezentările monstruoase din creier, care să-i dea încredere în limpezimea minții sale. Deschise ușa hotărît, și pășind peste prag intră într-o negură alburie. Aerul era sărac și Eugen deschise larg gura, se înăbusea, dar imediat — totul durase o secundă — își spuse că acesta era un simptom tipic al unor boli de inimă, or se știa sănătos. Coborî scările, tropăind voit, bătu în geamul portăresei și femeia ieși

mirîndu-se. „Ați și sosit ? Cum a fost vacanța ?... Chiar ieri am făcut curat, am aerisit... Totul este în ordine.“ Eugen mulțumi, tremurul îi dispăruse, și-o rugă să-i aducă ceva demîncare. Se miră cum de ceruse demîncare, cînd el avea de gînd să iasă în oraș. Brusc simți oboseala, abia se mai ținea pe picioare. Se întoarse în odaie. Acum era liniștit, ar fi trebuit să analizeze starea prin care trecuse, însă nu avea putere. Se culcă, portăreasa, mai tîrziu, încercă zadarnic să-l trezească, îi adusesese mîncare, și adormi dus pînă a doua zi.

Era tîrziu, se repezi la masă și mîncă tot ce găsi acolo, rece. „Foarte curios că portăreasa n-a amintit nimic de ce s-a întîmplat și de fuga mea precipitată. Înseamnă că... totul este în ordine.“ Își schimbă hainele — dormise îmbrăcat — și vesel, n-ar fi putut explica de ce era vesel, o porni spre școală. Drumul îl parcurse agitat, o agitație interioară, ca o nerăbdare ce nu izbutea să se reverse afară, în gesturi, în mers sau într-o melodie fluierată ritmat pe bătaia secundelor. Nu întîlni nici un cunoscut și i se făcu dor să audă glasul directorului. „Hm... Îmi doresc lucruri pe care le-am repudiat. Un fel de obișnuință cu uritul, cu...“ În fața școlii se opri să admire fațada vopsită proaspăt în culoarea nisipului. Fiecare fereastră era încadrată de cîte două false coloane albe, iar două vase enorme cu flori străjuiau intrarea. Niciodată nu stătuse atîta s-o privească. I se părea cunoscută și totuși nouă. În sfîrșit, spunîndu-și cu o reținere voită că-i este dragă școala aceasta, sări cîte două trepte deodată și intră în cancelarie. „Bună ziua, bine v-am găsit !“ — salută în gura mare. Cei prezenți acolo, cîțiva profesori numai, răspunseră morocănoși, ca și cînd i-ar fi supărat veselia aceea nepotrivită cu aerul încăperii. Eugen înregistrează frunțile încruntate, ochii șovăitori și mîinile care întîrziu să fie întinse. „A murit cineva ?“ — întrebă, dar nu-i răspunse nimeni. Fiecare se prefăcea ocupat cu un lucru oarecare. „Va să zică aici n-a uitat nimeni nimic !“ Se așeză pe un scaun și intră în muțenia generală. Nu se plictisea. Pe fereastră vedea o porțiune din stradă, un chioșc de ziare lîngă care stăteau de vorbă două femei. Încercă să ghicească din gesturile lor subiectul discuției și i se păru că se află

foarte aproape de adevăr. Era vorba desigur despre niște zarzavat pe care una din ele îl cumpăraseră, iar cealaltă... Se deschise ușa și intră directorul. Profesorii se grăbiră să-l salute, dar acesta văzându-l pe Eugen uită să mai răspundă. Fără veste își pierdu prestața afișată cu plăcere și constanță, era chiar încurcat, umilitor de mic, încît părea gata să-și ceară iertare. „N-ai primit... ăăă... Na-i primit o... ?“ „Eu ? Ce să primesc ?“ „O... O scrisoare... O... o... adresă oficială...“ „Nu. De ce ?“ Directorul deveni mobil, își agita membrele, parcă erau descleite, și îngîna vorbe desperecheate. Eugen se străduia să-l înțeleagă, nu se gîdea în momentul acela la cauzele bîiguiei, la motivele pentru care directorul nu mai părea el însuși. „Zici că n-ai primit adresa ?“ „Nu. Despre ce adresă este vorba ?“ — „Sigur — se răzbună directorul —, poștașii ăștia mănîncă de pomană banii statului, nu sînt în stare să ducă o scrisoare la adresa indicată. S-au văzut destule cazuri... O să trimit o sesizare la Ministrul poștelor, este inadmisibil...“ „Bine — îl întrerupse Eugen —, de acord, dar ce-i cu adresa ?“ Directorul începu din nou să bîguie ceva, o incoerență enervantă, apoi găsi un cuvînt și se agăță de el cu furie : „Așteaptă ! Du-te acasă și așteaptă adresa oficială ! E cel mai bun lucru. Poșta nu poate să nu... Așteaptă !“ Eugen se întristă, presimțea că actul acela nu i-ar fi adus nimic bun. „Nu plec de aici pînă nu aflu despre ce este vorba !“ „Spune-i, domnule, omului — zise unul din profesori —, să știe ce are de făcut, că doar...“ „De ce să-i spun eu ? Există act, adresă oficială... De ce să... Și pe urmă să... Eu nu vreau să...“ Eugen citi clar în ochii lui o frică animalică, de individ slab. „Aștept un minut ! — hotărî, ridicînd glasul. Directorul alunecă în lături și se așază pe partea cealaltă a mesei. Ce este ?“ — porunci Eugen. „Este că n-ai fost încadrat la liceul nostru...“ „De ce ?“ „Nu știu... Și ce mă-ntrebi pe mine ? Ce, eu te-am pus să vorbești prostii ? Eu te-am rugat să declari tot felul de aberații ? Singur ți-ai făcut-o ! Nu hotărâsc nimic singur. Aici e conducere colectivă. În iunie, din cauza dumatăle, s-au iscat o mulțime de zvonuri nesănătoase...“ Lui Eugen nu-i venea să creadă. „Serios ?“ „Da. O să primești adre...“ „Bine.“ Se ridică. Încă nu

putea să-și dea seama dacă era sau nu un dezastru. Și tocmai cînd descoperise că iubea școala aceasta! „Bine, domnule director!... Norocul meu este să trăim în secolul al XX-lea. Dacă ar fi fost altul, ați fi fost în stare să mă ardeți pe rug. Acum îmi luați doar pîinea... În unanimitate, nu? M-aș fi mirat...” Merse încet spre ușă și ieși pe coridor. „Aici nimeni n-a uitat...” Nimeni nu-l strigă din urmă, măcar să-i dea un sfat de circumstanță. Se miră că primise vestea cu ușurință, că nu se supărase cum ar fi fost firesc, că decizia aceea se părea că nu-l privește. Portarul îl salută cu o deferență în care Eugen crezu că descoperă o nuanță de milă. Nu plecă, așa cum voise, ci urcă scările la etaj. De la Minerva trebuia să-și ia rămas bun, dacă o va găsi.

Minerva sări de pe scaun cu o vioiciune care nu-i stătea bine și, după ce-i mărturisi că tocmai se gîndea la el, îl întrebă dacă a aflat. „Da, mi-a comunicat directorul.” „Săracul de tine, acum o să trebuiască să te zbați ca să te repună în drepturi. Au comis o ilegalitate, asta o văd toți, dar nu îndrăznește nimeni s-o spună. De fapt sînt mulți care sînt de acord și se bucură că n-o să le mai fii coleg. Și nu pricep de ce... Să-ți fac o cafea? Am și puțin rom.” Eugen încuviință. O cafea i-ar prinde bine, o cafea cu rom și o țigară bună limpezesc mintea. Minerva trebuia după un raft, acolo unde avea reșoul electric, și pe negîndite începu să lăcrimeze. „Ce faci?” — vru să știe Eugen, în sensul că prea întîrzie cafeaua promisă, iar ea înțelese că o întreabă de ce plînge. Lucrul acesta îi dădu o neașteptată mulțumire sufletească și plînsu mai tare. Îi era milă de el, o milă complexă, în care intra și dragoste, și calculul lucid dintre paratezele unor închipuiri. Ar fi dorit să-l ajute, pe de o parte, dar, pe de alta, îl învinuia. Brutalitatea lui inconștientă o incita la hotărîri capitale. Va proceda și ea brutal, își va reprima orice urmă de sentiment. Aduse cafeaua, își aprinseră țigările și se priviră liniștit, ca-ntr-o vizită calmă, după-amiaza, plictisiți că nu au ce să-și ceară și ce să aștepte unul de la celălalt. Minerva stătea la pîndă, Eugen încerca și reușea să nu se gîndească la ce se va mai întîmpla cu el. „Sînt fericită — începu ea — că nu disperezi și că te

stăpînești, însă ghicesc cutremurul din tine. O să-ți fac o propunere. Știi foarte bine că noi doi ne iubim — Eugen, uimit, nu putut protesta —, că între noi există o comuniune pe care tu o negi dintr-o ambiție neînțeleasă. Eu am fost prea exigentă ca să accept un bărbat necorespunzător și de aceea nu există vreunul care să poată spune că i-am permis vreun gest deplasat. În privința aceasta sînt liniștită și nu-mi reproșez nimic. Tu, este puțin probabil că vei reuși să anulezi hotărîrea de a te lăsa fără catedră, vei fi pus în situația de a face tot ce nu-ți place ca să-ți câștigi existența. Eu îți propun să clarificăm poziția mea față de tine și a ta față de mine. Ne căsătorim și eu voi lupta pentru amîndoi. Am putere, nimeni de aici nu cunoaște meritele mele din primii ani de după război, prietenii mei de atunci mă vor ajuta, și în afară de asta femeile răzbesc mai ușor. Dar trebuie să am calitatea de soție — altfel lumea m-ar crede nebună, cum să mă bat pentru un simplu fost coleg?“ Eugen nu reușise să-și revină. Țigara îi ardea degetele și el nu simțea. „Nu pot, Minerva, eu nu cred că e vorba de dragoste între noi doi. Mă știu, mă cunosc și... Nu m-am gîndit niciodată la tine ca la o... — voi să spună femeie — iubită, iar ție ți-e milă de mine și încerci să te convingi că ai face-o din dragoste. Nu pot accepta să mă căsătoresc cu tine și tu să mă întreții ca pe un invalid.“ „Dar și tu vei munci — strigă Minerva și pentru o clipă umerii obrazilor căpătaseră culoare —, vei termina de scris cartea...“ „Nu există nici o carte. Am ars tot. Nu mai lucrez la nimic.“ Minerva, descumpănită, păru că va ceda primului impuls și va cere lămuriri. „Vei picta! Mi s-a spus că pînzele tale au fost apreciate și că, dacă n-ai fi vorbit ce nu trebuia, ar fi...“ „Nu sînt pictor! Sînt dascăl? Îmi trebuie o școală, copii și o cretă!“ „Nu te va lăsa nimeni să educi copiii! Le-ai da noțiuni false și i-ai învăța să nu respecte legile naturii!“ „Asta e o prostie, cum aș putea face eu așa ceva?“ „Ai putea, de îndată ce afirmi că ești unic!“ „N-am afirmat niciodată...“ Minerva tremura și uitase punctul de plecare. Se angajase într-o dispută și Eugen îi părea un dușman pe care trebuia să-l învingă. „Ești nebun! Te vor interna

într-un balamuc!“ „Hai, liniștește-te... — îi vorbi cu blîndețe, trecu lîngă ea și o mîngîie ușor pe braț. — Bea un pahar de apă!“ Neașteptat, Minerva țipă : „Nu pune mîna pe mine ! Ce vrei ? Crezi că vei putea cu forța să...“ Se înecă și nu reuși să continue. Izbucni într-un hohot convulsiv. Eugen avu tentația să o zguduie puțin și să-i tragă două palme. Se retrase în grabă și trînti ușa. De abia în stradă se uită peste umăr și nu văzu decît clădirea școlii, pustie.

2.

Nu era cheltuitor, singura extravaganta pe care și-o permitea era cumpărarea cărților — el o socotea ceva firesc, o trebuință ca oricare alta —, însă economiile lui nu depășeau o sumă ce i-ar fi permis să trăiască timp de două-trei luni. Deci se punea și problema banilor, implicit a existenței. La început, amărit de înlăturarea din școală, nu se gîndi decît la durerea lui spirituală. I se părea că duce o viață fără rost, cursurile încă nu începuseră, dar el nu se mai simțea inclus în febra aceea de toamnă. Naiv, se convinsese că povestea cu adresa oficială pe care n-o mai primise nu era decît o glumă proastă pusă la cale de profesoara de matematică, femeia căreia el îi vedea întotdeauna ochelarii de cal. Îl ura, fără îndoială, și poate că nici ea singură nu știa pentru ce-l urăște. Dar îndepărtă ideea : directorul ar fi socotit că prestația lui ar fi fost știrbită și nu s-ar fi lăsat niciodată convins să intre în complot. Directorul ar fi luat parte la orice complot posibil doar dacă ar fi primit ordin de la superiorii săi... Îi pierise pofta de citit, se plimba de unul singur și discuta cu portăreasa. Ea vorbea mult, aflase de undeva, vestea înconjurase orașul, că Eugen fusese dat afară, îl compătimea și nu amintea nimic de întîmplările din primăvară. Și portăreasa îi spuse într-o seară ce rău face el că nu re-

clamă, să meargă la șefii cei mari și să-și caute dreptatea. Eugen dădu din mină, a lehamite, dar noaptea sfatul portăresei nu-l lăsă să doarmă. Da, ar trebui să se ducă undeva, la Consiliul comunal sau la Minister, și, fără precedent, deși parcă l-ar fi gândit din totdeauna, descoperi un amănunt administrativ, un fleac ne băgat în seamă, dar foarte important: hotărîrea direcțiunii școlii nu-l scotea în afara corpului didactic, această școală nu-l mai voia, foarte bine, motivele nu erau de ordin etic, profesional sau juridic, ei bine, atunci la o altă școală se putea găsi o catedră liberă, cum de nu-i trecuse asta prin minte?

Se duse la Inspectoratul școlar, era prea devreme și trebui să aștepte mai mult de o oră. Secretara îl întrebase de nume și cînd l-a auzit a tresărit. „Vă cunosc — a mărturisit —, s-a discutat mult despre dumneavoastră.“ Aștepta interesul lui Eugen, ce s-a discutat?, însă el n-a zis nimic și secretara n-a rezistat: „Am auzit atîtea despre dumneavoastră, încît n-am reușit să-mi fac o părere. Văd că sînteți... normal.“ „Fi-rește că sînt normal!“ — a rîs Eugen. Femeia era micuță și durdulie, dispusă să rîdă mult. „Spunea cineva, a venit aici și-a povestit că vă credeți preschimbat într-o mașină cu raxe X. E nostim, nu?“ — și a chicotit amuzată. „Asta tot ar mai fi cum ar mai fi — s-a înveselit și Eugen, acum era optimist —, dar ce s-ar fi întîmplat dacă m-aș fi metamorfozat într-un microb?“ „Microbii mă sperie, însă dumneavoastră sînteți simpatic.“ „Mulțumesc.“ „N-aveți pentru ce. Eu spun întotdeauna ce simt. Vedeți, faptul că v-am cunoscut, că vă am în față, așa cum sînteți în realitate, mă face să mă-ntristez. Lumea e foarte rea, nici nu-și dă seama cînd e rea.“ „Înțeleg“ — a zis Eugen și a voit s-o întrebe ce șanse avea în legătură cu o catedră la o școală oarecare. Sosi însă șeful Inspectoratului. „Dînsul?“ „Vă aștepta pe dumneavoastră.“ „Azi n-am zi de audiență!“ — și intră în birou. „Încercați — îl sfătui secretara pe Eugen — nu e om rău, o să înțeleagă...“ Eugen își zise că într-adevăr nu se putea să nu înțeleagă șeful, pe-semne că el nu știa cum stau lucrurile și cînd va afla adevărul va lua măsurile de rigoare. Btău la ușă și intră

fără să aștepte invitația. „Am spus că azi nu e zi de audiență!“ — se răsti acela. Eugen își ceru scuze că n-a știut, dar acum că tot era acolo cerea permisiunea de a adresa o plingere. Se prezentă, auzind numele șeful se încruntă, și întrebă la care școală va fi profesor începînd cu noul an școlar, deoarece a fost încunoștințat verbal chiar de director că vechea catedră nu-i mai aparține. „Cunosc cazul dumitale — spuse grav șeful —, într-adevăr, acolo nu se mai putea să fii menținut datorită impresiei detestabile pe care ai lăsat-o direcțiunii și colegilor. Ba încă mai mult, au existat părinți care au cerut să nu-ți mai fie încredințați spre educare copiii lor, din motive de ordin subiectiv. Noi trebuie să ținem seama de dorințele părinților, mai ales că depindem de ei în primă și ultimă instanță, noi răspundem pe scară ierarhică nu numai față de ministerul de resort, dar și față de Consiliul comunal. În concluzie, dumneata nu ai fost încadrat la acea școală și vei rămîne la dispoziția noastră. Deocamdată nu există nici o catedră liberă. Sper că am fost calm. Și clar, deși am avut destule dureri de cap din pricina dumitale.“ „Vă înțeleg — zise Eugen —, însă eu va trebui, ca orice om, să mănînc, nu? Dacă dumneavoastră îmi răpiți posibilitatea de a profesa, eu rămîn muritor de foame.“ „N-o lua în tragic! Nimeni nu moare la noi de foame! Și nu este nimeni vinovat de situația dumitale. De ce mă obligi să aduc în discuție cauzele care au generat-o?“ „Nu pricep ce mi se reproșează!“ „Asta-i culmea! Dumneata ești inconștient? Produci perturbații grave, tulburi liniștea publică și tot dumneata te întrebi ce anume ți se reproșează?“ „Totuși, explicați-mi!“ Șeful apăsă pe butonul soneriei și secretara apăru prompt în ușă. „Adu-mi dosarul dumnealui!“ Femeia ieși, nu înainte de a zîmbi încurajator lui Eugen, de parcă i-ar fi spus: „Vezi, am avut dreptate. E om bun!“ Eugen ceru voie să-și aprindă o țigară. „Uite — zise șeful răsfoind dosarul de îndată ce-i fu adus —, am aici raportul direcțiunii, memoriul părinților, referatul organelor în drept ale Consiliului orășenesc și concluziile noastre. Reiese clar că dumneata ești un bun profesor, dar că în ultimul timp te-ai îmbolnăvit de nervi. Există în privința asta

și o notă a medicului specialist. Eu personal sînt convins că în vacanță te-ai odihnit și că în momentul de față ești refăcut. Dar noi vorbim de trecut. Deci, din cauza unor tulburări de natură nervoasă, dumneata ai declarat că vezi prin obiecte, că pentru dumneata nu există limite vizuale. Cred că îți dai seama că e o... — nu găsea cuvîntul pe care-l dorea cît mai blind —, că e ceva imposibil. Unii înclină — am la dosar și declarația episcopilor bisericii Sfînta Maria — că dumneata ai fi investit cu harul divin. Mă rog... Alții..." „Știu toate acestea — îl întrerupse Eugen —, toate sînt numai prezumții. Numai supoziții. Eu aș putea să fac mea culpa și să declar: Da, a fost o prostie pricinuită de nervii slăbiți etc. Dar adevărul este unul singur: fără să cunosc cauzele, eu văd prin lucruri. Am demonstrat practic și pot să vă dovedesc și dumneavoastră acum. Ce rău am făcut, eu asta vă întreb? Aduc vreun prejudiciu cuiva? Este ca și cînd toți oamenii ar auzi cu o singură ureche, iar eu cu amîndouă..." Șeful își încleștase mîinile de marginea biroului. Era speriat și încerca să nu pară. „Bine, bine — zise grăbit —, eu te cred, nu trebuie să te necăjești. Așa sînt oamenii, neîncrezători. Du-te acasă, fii liniștit, noi o să te anunțăm cînd vom putea face ceva concret pentru dumneata." Eugen sesiză nuanțele și ridică din umeri. Ar fi fost în zadar să insiste. Avu tentația să-l privească pe omul din fata lui, să-l vadă gol, să-i găsească vreun semn, vreun defect, și să i-l semnaleze. dovadă sigură că nu mințea și că nu-i nebun. Renunță. Oamenii nu acceptă decît ceea ce înțeleg. Firește, exceptînd religiile și filozofiile. Unde e vorba de principii, acolo poți crede orice. Principiile nu sînt inventate pentru a fi pipăite. Mulțumi — avu puterea să fie ironic — și plecă.

Era o furie calmă care îl sufoca. Se vedea rătăcind din loc în loc asemenea unui nou Ahasverus. Înaintea lui se aflau mii de porți surde. Totul părea un vis urît, numai în vis te lovești de ziduri care îți apar în față la fiecare pas. Încerca să se trezească... Trebuia să meargă la Consiliul orășenesc, poate acolo va găsi un om care să înțeleagă. Și se duse îmboldit de o nouă speranță, dar nimeni nu voi să-l asculte, la auzul nu-

melui său toți își încrețeau frunțile și promiteau grăbiți că vor studia cazul, să scrie el tot ce-l doare și ei vor lua măsuri, nu, nu era nevoie să spună nimic, mai bine să pună pe hîrtie, vorba latinilor, scripta manent. Surideau, erau bine dispuși, amabili, amabilitatea cu care sînt tratați de obicei acei pe care dorim să-i vedem cît mai iute dincolo de ușa. Îl îmbărbătară, nu-i dracul atît de negru, dar Eugen nu renunță la hotărîrea de a da ochi cu primarul. S-a întîmplat că nici acesta nu avea zi de audiențe, totuși nu reuși să dispară la timp, deși fusese încunoștințat de prezența lui Eugen în instituție. Eugen forță ușile, socotea că nu mai poate pierde nimic, și ajunsese în biroul larg, mobilat scump. Primarul aflase că vizitatorul zurbagiu, care ar fi trebuit scos cu forța în stradă, era un tip periculos, nu se știa prea bine dacă este nebun sau numai se preface, și de aceea procedă cu tact. „Am auzit ce vi s-a întîmplat, vă compătimesc, însă cazul nu este de competența mea. Adresați-vă Inspectoratului școlar.“ Eugen nu mai avea puterea de a-l obliga să discute, totul era inutil, încît i se părea că, într-adevăr, numai un nebun ar crede că-și poate afla dreptatea. Nu avea pentru ce mulțumi, totuși, ca un reflex, spuse mulțumesc și mai apoi se căi în zadar. Pe coridor, aproape de ieșire, un bătrîn funcționar îl acostă și-l îndemnă să nu se descurajeze. Era un gest la fel de inutil ca și intervenția lui, dar vorba aceea îi prinse bine, măcar că numai pentru o clipă : nu se mai simți singur.

Pe stradă se gîndi la ceva care să-l liniștească pentru totdeauna, un act disperat, și se învinui de lașitate. Căută altceva, nu întrezări nimic, nu mai avea nici o speranță. Se așeză pe o bancă în scuarul unde poposea cîteodată și privi prin zidurile dimprejur, cu un fel de răutate. Descoperea oameni ce se credeau în deplină siguranță în odăile lor cu uși închise și-și spunea că nimic nu-i poate fi ascuns. Era mîndru, o mîndrie prostescă de care-i fu rușine. Îi trecu prin minte să-i telefoneze Germei, acum avea nevoie de un om, indiferent care, să stea de vorbă. Ar fi vorbit despre orice, cum n-o făcuse niciodată, cu aerul omului plictisit de plinătatea vieții, să dea la o parte tristețea. Nu, nu-i va

telefona, el singur a îndepărtat-o, cum s-o recheme acum, doar acum, cînd îi este necesară, ca și cînd ea de-abia l-ar aștepta?! Un bărbat își ceru permisiunea de a se așeza alături și Eugen încuviință fără să-i dea atenție. „Sînteți necăjit, domnule profesor, și eu aș fi, este aproape insuportabil să fii pus în situația de a reevalua absolut totul!“ „Mă cunoașteți?“ „Dar cine nu vă cunoaște?“ replică necunoscutul. Eugen îl privi. Un bărbat oarecare, cu o fizionomie banală, dintre acelea care se uită imediat, îmbrăcat corect. „Da — fu dispus Eugen să vorbească —, dacă știți povestea, mi-e foarte greu. Descopăr de abia acum că sînt mai ignorant decît un copil.“ „Eu v-aș întinde o mînă — spuse omul —, o mînă prietenească.“ „Mulțumesc — tresări Eugen —, nu mă așteptam. Cred însă că n-o s-o primesc. Probabil vă este milă.“ „Nu, nu-mi este milă. Aș fi numai onorat dacă ați accepta să vă ajut. Dumneavoastră, domnule profesor, aveți o calitate unică...“ „Credeti în ea?“ „Desigur. Și nu din entuziasm pentru lucrurile neobișnuite. Eu sînt un om lucid, nu-mi pot permite aplauze juvenile. Judec. Sînt convins că ochii dumneavoastră văd prin obiecte. Păcat doar că nu reușesc să-mi explic fenomenul. E trist că scumpii noștri concetățeni sînt proști. Și prostia generează în unele cazuri răutate, și răutatea distruge, macină, desființează, dezagregă...“ „Cam așa ar fi — aprobă Eugen —, dar să nu generalizăm. Aici nu-i vorba de prostie. Nu toți cei care nu înțeleg teoria relativității sînt idioți. Din nefericire nu găsesc nici o ieșire. Sînt condamnat. Va trebui să părăsesc orașul și să mă mut în cealaltă parte a țării...“ „De ce?“ „Pentru că n-am bani, și fără bani mor de foame.“ „O, banii nu-s o problemă insolubilă. V-am întins o mînă. Profitați de ea. Ea valorează cel puțin cît existența dumneavoastră pe încă o sută de ani de acum înainte.“ „Glumiți?“ „Nu. Doresc să vă ajut. Aveți nevoie de bani — vă dau bani. E un gest uman. Dezinteresat.“ „Mă uimiți.“ „Sînteți și dumneavoastră pervertit — rîse necunoscutul —, recunoașteți că vă gîndiți la ce vă voi cere în schimb! Cu alte cuvinte, nu credeți că există și oameni care ajută numai pentru actul în sine.“ „Nu, nu există asemenea oameni. Totul se plătește. Nici prietenii nu se ajută decît

dintr-un interes, din egoism, pentru a păstra o prietenie, un prieten, care la rîndul lui..." „Adică tot cu un scop!" „Aşa cred." „Vă înşelaţi..." Discuţia continuă în felul acesta, fluturîndu-se uşor principii întemeiate de experienţă. Obosiră amîndoi. Necunoscutul se prezentă în sfîrşit, se numea A B şi era inginer. „Mi-aţi refuzat ajutorul — încheie cu un zîmbet cald —, dar eu îmi menţin propunerea. Cînd vă veţi răzgîndi, vă voi înîlîni din nou."

După-amiază îi telefonă totuşi Germinei. Femeia părea încîntată, se ghicea în glasul ei satisfacţia, se interesa de sănătatea lui şi se scuză că e ocupată cu o prietenă. „Mai cheamă-mă!" Eugen agăţă receptorul în furcă şi rîse singur în cabina telefonului public. Se întrebă ce anume aşteptase de la Germina. Nimic. Şi totuşi... Şi tot pentru acel nimic pe care nu voi să-l mărturisească porni să caute o stradă uitată şi sună la uşa lui N. Nu răspunse nimeni, dar Eugen fu sigur că un colţ al perdelei se mişcase uşor şi un ochi îl privea. Avea posibilitatea să se convingă, însă nu vru. Nu era dezamăgit, ci numai inciudat. Îl căută pe Seruna. Acesta era plecat într-o călătorie. Acasă, căutînd o soluţie, răsfoind în neştire cărţi şi albume, dădu peste o scrisoare. „Tot Diana!" Plicul era nedesfăcut şi ştampila poştei indica o dată veche. Nu avu curiozitatea s-o citească, dar se gîndi la Diana cu seriozitate şi nostalgie. Şi ideea explodează. Cîteva clipe, împrăştiat, nu putu gîndi. Apoi hotărî. Va merge la Minister. Acolo, în Capitală, o va căuta pe Diana. Nu avea nevoie de motive. Pînă tîrziu întocmi un memoriu şi, după ce-l semnă, adormi împăcat.

3.

Fata îmbrăcată în negru, cu şorţ şi bonetă albă, îl conduse într-un salonaş şi îl rugă să aştepte cîteva minute: Doamna de abia se trezise. Îl întrebă ce preferă, o cafea sau un ceai, împinse un fotoliu lîngă o masă

joasă pe care se aflau cîteva reviste ilustrate, îi surise și dispăru. Eugen își reproșă că a venit prea devreme, de fapt trecuse de 10, și mîngîie cu privirea pereții încăperii. Se simțea bine, deși ar fi avut motive să scrișnească. Îl cuprinsese o veselie liniștită... Așteptă mult. Răsfoi revistele, erau străine, cu multe poze, actrițe probabil, unele frumoase și toate cu bustul acoperit sumar, bău cafeaua adusă de fată, fumă o țigară luată dintr-o cutie lăcuită pusă la îndemînă pe marginea șemineului fals, apoi se plictisi și regretă vizita. Fata mai deschise o dată ușa și-l rugă s-o scuze pe Doamna, dînsa nu va întîrzia mult. Eugen, intimidat de casa aceea bogată, nu putu să fie jignit de așteptare și îi spuse fetei că nu are de gînd s-o rețină pe... Doamna decît un minut. Avea treburi în oraș. Fata surise de circumstanță și închise ușa. Și Eugen reuși să se mînie, întii pe el însuși, apoi pe Diana, și privi cu interes prin pereți. Descoperi dormitorul. Diana nu se afla acolo. Patul era răvășit. Pe un mic secretaire, într-o ramă de metal, rîdea bonom un bărbat trecut, pleșuv. În cabinetul de toaletă, Diana își peria părul, meticulos. Fata ștergea praful într-o altă cameră. O sufragerie, domnul acela bătrîn, Eugen crezu că-l recunoștea după fotografie, și o servanță. În sfîrșit, Diana își potrivi ultima șuviță, îmbracă un neglige albastru de mătase și spuse ceva. Eugen nu înțelese, deși îi urmărise cu atenție mișcarea buzelor. Trecu în sufragerie, spuse iarăși ceva și ieși în hol. Eugen închise ochii. Auzi ușa, pași ușori. Simți două mîini încolăcindu-i gîtul. „Ai venit!“ Era jenat, primi sărutul cu teamă. „Ți-a fost dor de mine! Imediat vom rămîne singuri!“ Nu-i dădu răgaz să spună nimic. „Nu m-am grăbit, n-am vrut să arăt că de abia așteptam să fiu lîngă tine! Încă puțină răbdare. Soțul meu trebuie să plece.“ „A terminat — spusé Eugen privind spre sufragerie —, vine.“ Ea se îndepărtă. „Ești mai slab, mai spiritualizat!“ Domnul acela pleșuv bătu în ușă. Diana merse în întîmpinarea lui. „El este Eugen!“ Bărbatul se înclină ceremonios și-i întinse o mînă albă și zbîrcită. „Sînt încîntat, da, încîntat! Sînteți binevenit în casa noastră! Regret că niște ocupații care nu pot fi amînate mă obligă să nu mă

bucur chiar acum de o discuție cu dumneavoastră. La revedere!“ Ochii mici îi jucau tineri, cu șiretenie sau cu ironie. „Las totul la aprecierea ta!“ — îi spuse Diane și se retrase. Eugen îl urmări pînă în stradă.

„N-am avut nici un bărbat de cînd ne-am despărțit. Voiam să intru într-o minăstire, apoi am renunțat. Sînt încă prea tînără. Și nu mai puteam răbda. Aș fi venit la tine! Sărută-mă! Simt iar că e bine să fiu umilită! Umilește-mă! Iubește-mă, Eugen!“ Eugen sta de piatră. Prin ușă o văzu pe fata aceea lipită de tăblie, ascultînd, „Ia-mă!“ „E cineva la ușă!“ „Ce-ți pasă?!“ Eugen se ridică și-și aprinse o țigară. „Am venit să stăm de vorbă!“ Diana scoase un suspin mic și se cutremură. Își mușca buzele. Brusc deveni calmă, luă o țigară și se așază în fotoliu. „Vorbește!“ Eugen avu o scurtă ezitare. Proceda conform unui îndemn lăuntric, n-ar fi putut spune pentru ce trebuie să se poarte astfel și nu altcum, nu știa în mod sigur pentru ce venise la Diana. I se îmbulzeau în minte un noian de întrebări, ar fi vrut să afle care era adevărul în cele ce-i povestise Diana. Se gîdea la domnul acela politicoș, la politețea lui de alt veac, la căsnicia lor, la cele pe care Diana i le-o fi spus cînd s-a întors acasă în primăvară... „Diana — începu să vorbească într-un fel de grabă, ca și cînd ar fi dorit să se sfîrșească totul mai iute —, nu ți-am citit scrisorile. N-am avut poftă. Am fost necăjit. M-au dat afară din școală. Nu sînt chiar sigur dacă ți-am spus că sînt profesor de desen. M-am plîns la ministru. De fapt n-am putut pătrunde pînă la el. M-a ascultat un fel de director sau secretar sau șef de cabinet, nu mă pricep, habar n-am ce era. N-am rezolvat nimic. Mi-a dat un sfat: Să termin cu ideile trăsnite, sau cel puțin să nu le comentez, să nu le împărtășesc nimănui.“ „Vrei să te ajut eu?“ „Nu. Numai ți-am spus.“ „Asta e tot?“ „Da.“ „Sărută-mă!“ „Nu pot. Sînt disperat.“ „Eu te credeam zeu! — spuse ea cu tristețe. — Păcat. Ești numai un om.“ „N-am pretins niciodată că sînt altceva decît un biet om.“ „Un biet om... Mă dezamăgești.“ Apăsă pe un buton. Fata se prezentă. „Adu-mi telefonul!“ Și fata aduse aparatul, îl puse în priză și se re-

trase. „Cu cine vrei să vorbești?” „Cu soțul meu. El îți va rezolva.” „Nu vreau!” „Nu te-nțeleg!” Formă numărul. „Tu ești? Ai pe cineva la Învățămînt?... Pentru prietenul meu...” Eugen smulse cordonul din priză. „Bine — zise Diana —, cum dorești. Îmi pare rău că se sfirșește...”

De afară, din stradă, Eugen o văzu plîngînd. Voi să se întoarcă, dar nu putu. Merse agale pînă cînd, într-o stație de tramvai, cineva îl salută. Era A B. Nu se miră că-l întilnește, însă nu avea chef să întrețină o conversație. A B simți asta și se pierdu în mulțime. Eugen se răzgîndi, nu mai luă tramvaiul, ci străbătu pe jos străzile care duceau spre centrul orașului. Dădu cu ochii de o sală de expoziție, intră ca un automat. Nu reținu nimic, ieși, trecu strada, un automobil îl evită, și se regăsi de abia în gara centrală.

Drumul de întoarcere îl parcurse absent. În compartiment, un călător, concetățean, declară că-l cunoaște și-l întrebă de scopul călătoriei în Capitală. Eugen îi răspunse cu un fel de plăcere că n-a reușit ceea ce intenționase și că de acum înainte existența lui va fi pusă sub un mare semn de întrebare. Se părea că ia lucrurile ușor sau că glumește. De fapt încă nu-i venea să creadă că sperase în van. Omul îi spuse că există ieșiri din orice situație. El lucra la fabrica de porțelan și acolo era nevoie de un om de talent, creator de motive ornamentale. Eugen se bucură pentru un timp, apoi se îndoi. Nu avea încredere și regreta bucuria de la început, fără temei. „Dar ce vor zice colegii dumneavoastră și conducerea fabricii? Doar știți cum sînt privit!” „La noi se cere muncă — restul nu interesează pe nimeni. Vă privește numai pe dumneavoastră dacă vă place să vă uitați înăuntrul lucrurilor, dacă vă place să credeți asta...” „Nu-i vorba de plăcere...” „Mă rog, oricum ar fi, nu lezează pe nimeni.” „Alții au altă părere”. „Alții sînt proști. Eu aș fi fericit să am într-adevăr o asemenea calitate.” „Așa ceva este imposibil — interveni un alt călător, care ascultase pînă atunci tăcut —, nu cred în supranatural și desfid pe oricine ar încerca să mă convingă că...” Omul de la fabrica de porțelan îl întrerupse: „Nu era vorba de nimic supranatural, n-ați înțeles.” Și lui Eugen :

„Grea e viața, Domnule profesor !... O să vorbesc eu cu șeful secției, o să-i spun despre dumneavoastră. Eu mă numesc S și voi fi încântat să ne mai întâlnim. M-au interesat întotdeauna oamenii care ies măcar cu puțin din obișnuit. Fără ei, zilele ar fi ceva mai plicticoase...” Trenul ajunsese la destinație. Eugen promise că va trece pe la fabrică și, când coborî, gara i se păru ca niciodată veselă și primitoare. Cetatea îl aștepta sus și el se gândi că o uitase. Se îndreptă spre orașul vechi, urcă străzile în pantă și odată ajuns lângă zidurile cenușii îi veni să cînte. Fredonă încet o melodie și stătu acolo cuprins de un sentiment ce nu putea fi numit. Era o ușurare sau numai senzația plăcută, foarte scurtă, de după un suspin.

4.

La fabrica de porțelan trecu împins dintr-o formalitate în alta, toate acele hîrtii în care trebuia să scrie despre el i se păreau fără rost, și doar cînd i se ceru să spună numele cîtorva oameni care îl cunosc se opri derutat. Răspunse că nu-l cunoaște nimeni, funcționara indiferentă din spatele mesei se opri și ea și dădu nemulțumită din cap. Apoi fu condus în secție, o sală lungă, cu o singură masă lângă peretele de sticlă, la care ședeau bărbați și femei îmbrăcați în halate albe. I se arătă ce avea de făcut și rămase singur la o porțiune de masă, pe un scaun. Era nedumerit sau numai speriat, nu înțelegea prea bine ce i se cerea și îi fu rușine s-o mărturisească. Omul acela din tren, S, încă nu se arătase și Eugen nu întrebă de el. I se părea înjositor să fie angajat undeva numai pentru că avea pe cineva, un susținător... Un bătrîn se ridică de la locul său și se apropie. Îi spuse : „Noi formăm aici o familie unită, e necesar să v-o spun de la început. Muncim individual, dar rezultatele ne afectează pe toți în bloc. Unii sînt mai buni, alții mai slabi, însă noi am procedat la o nivelare. Cînd sînt pre-

miați cîțiva, banii se împart în mod egal între toți. Aici există și o activitate de creație și de aceea ne bucurăm de prețuirea direcțiunii. M-ați înțeles?“ „Cred că da, și n-am nimic împotriva.“ „Unde ați mai lucrat?“ „În învățămînt.“ „Aha! Deci proaspăt în meserie, deși mi s-a spus că ni se va întări colectivul cu un om teribil. Sau poate că sînteți teribil, dar eu n-am cum s-o constat deocamdată. Și acum să facem prezentările!“ Își spusese numele pe rînd și bătrînul, care era un fel de șef datorită vechimii în întreprindere, îi explică pe larg ce va face de acum încolo. Va desena în culori motive florale, mici peisaje, grupuri umane — o mamă cu un copil, de pildă — care, odată aprobate, vor intra în serie, adică vor fi pictate pe vasele de porțelan. Îl lăsă să lucreze de probă, o fată îi aduse o ceașcă de cafea, și Eugen desena cu plăcere. Îi tremura mîna și se gîndea că trebuie neapărat să reușească un lucru deosebit. Poate tocmai de aceea prima noastră ieși chinuită și banală. Apoi uită de gînduri, se detașă pe nesimțite de atmosfera secției și liniile se așterneau ca de la sine, cu exuberanță. „Nu prea complicat! — îl sfătui șeful —, nu sîntem obligați să dăm capodopere!“ — și rîse mulțumit. Eugen îl auzi mai tîrziu, era în capătul celălalt al sălii și printr-un ciudat efect acustic putu să înțeleagă fiecare șoptă fără nici un efort. „El e profesorul acela... cu povestea din primăvară... l-au dat afară... nu-l întrebați nimic, o să ne spună el... are mînă bună, o să facă treabă...“

După orele de serviciu, un coleg mai tînăr îl invită la o bere, dar Eugen se scuză. Prima zi de muncă îl obosise într-atît, încît de abia aștepta să ajungă acasă și să se culce. Colegul nu insistă. Lui Eugen îi păru rău după aceea, un om încercase să se apropie de el și el îl respinsese. Era obosit, însă ar fi trebuit să-și învingă oboseala. Își mărturisi totuși că omul nu-i era simpatic și scuza aceasta îl împacă pe jumătate. În drum spre casă poposi în scuarul unde întîrziase de cîteva ori. Fumă o țigară și își zise că totul s-a aranjat, acum este bine, deși poate că ar fi fost mai bine să se mute în alt oraș. Aici nu-l reținea nimic. Ochii îi luneau leneși pe forfota străzii, pe zidurile caselor. Pe

o bancă şedea o femeie şi Eugen îşi aminti că o mai întâlnise, da, era aceeaşi femeie, tot aici o văzuse, era şi un copil cu ea, un puşti blond şi firav... Da, era şi copilul, se juca în spatele băncii... Îi pieri oboseala şi simţi nevoia să fie vesel şi să se joace. Un impuls rar, tineresc. Se ridică şi merse într-acolo. „Îmi daţi voie, doamnă, să mă joc cu el?“ Femeia îl măsură aspru şi ceva din înfăţişarea lui păru s-o îmblânzească. Cererea îi apărea neobişnuită şi nu ştia ce hotărîre să ia. „Nene — strigă copilul — ai un creion mare!“ Eugen nu mai aşteptă încuviinţarea femeii, se așeză alături de ea şi scoase creionul cu mină de carbune de desen. „Îți place să desenezi?“ „Da, dar nu mă pricep. Desenează tu!“ Eugen găsi în buzunar câteva foi albe. „Ce vrei să-ți desenez? Un cal? Un ciine?“ „Nu. Pe mătușă-mea!“ Spusese „mătușă-mea“ cu glasul puțin îngroșat, serios. „Deci — gîndi Eugen — nu-i este mamă.“ Femeia se încruntă și protestă: „Nu pe mine, Daniel, mai bine o casă!“ Eugen însă trăsese primele linii. Poziția nu era bună, femeia întorsese capul ostentativ, și el trebuia să facă efortul de a privi prin ea. Lucra încordat și puștiul nu scotea o vorbă. Își ațintise ochii pe hîrtie și urmărirea cu o incîntare gravă mersul cărbunelui. Eugen se transfigurase. Poate că niciodată nu desenase cu atîta patimă. Voia neapărat să-l mulțumească pe copil și cînd termină nu-și putu reține o exclamație de uimire. Portretul era viu. Chipul acela inciudat, cu buzele strînse, sclipirea inteligentă a pupilelor, părul involburat de o adiere caldă de vînt, totul părea ireal de autentic, sugera o întreagă mișcare interioară, și Eugen nu-și aminti să fi pus vreodată pe hîrtie ceva mai perfect. „Sînt nebun!“ — conchise în gînd și-și aprinse în grabă o țigară. „Îmi place — aprecie copilul —, este mătușă-mea cînd mă ceartă. Mi-l dai mie?“ „Desigur!“ „Mulțumesc.“ Femeia se întoarse curioasă. Examină ostilă desenul, însă ochii o trădară. „Este... excelent! — zise cu o ușoară ezitare, neștiind care calificativ s-ar potrivi mai bine. — Sînteți pictor?“ „Nu. Lucrez la fabrica de porțelan.“ „Dar...“ — vru să mai întrebe ceva și se opri încurcată. O scurtă privire îl cuprinse din cap în tălpi și Eugen o simți jenat. „Ce să-ți mai desenez, Daniel?“

„Nimic. Pentru astăzi este destul.“ „E foarte ciudat câteodată — interveni femeia, ca și cum s-ar fi scuzat. — Pentru vîrsta lui este prea...“ Nu găsi cuvîntul și făcu un gest vag cu mîna. „V-am mai văzut o dată tot aici — zise Eugen —, credeam că sînteți mama lui.“ „Este al sorei mele. Ea a plecat într-o foarte lungă călătorie și mi l-a lăsat mie. L-am crescut de la o lună...“ „Căsătorită?“ „Nu! — făcu ea contrariată, de parcă gîndul acela ar fi îngrozit-o. Apoi zîmbi: E greu să te căsătorești cînd ai un copil...“ Daniel încă mai admira desenul. „E curios — adăugă ea — că m-ați desenat ca și cînd m-ați fi văzut din față. Or eu întorsesem capul...“ Eugen nu se pricepu să răspundă. „Mîine — spuse Daniel cu seriozitatea aceea neobișnuită —, dacă vrei, ne jucăm. Știu un joc pe care l-am inventat eu.“ „De ce nu acum?“ „Acum e tîrziu. Trebuie să mănînc, apoi mă culc, fiindcă mătușă-mea iese în oraș și eu nu pot să stau singur dacă nu dorm.“ Lui Eugen i se păru că femeia se înroșise. „Dar dimineata?“ „Dimineata e ziuă și nu mi-e frică. Și nu stau acasă. Merg la grădiniță... — Întîrzie o clipă. — Pe tine cum te cheamă?“ „Eugen.“ „Pe mătușă-mea o cheamă Lorina.“ „O iubești pe mătușa ta?“ „Da. Îmi place cînd mă ceartă. Așa îi bate inima!“ — și arătă cu mîna cum pulsează o inimă.

Apoi se despărțiră. Eugen mai rămase. Știa că a doua zi va veni din nou acolo. Numai de n-ar ploua! Cerul era senin, dar el se temea. Lorina și Daniel de abia plecaseră și lui Eugen i se făcu dor de ei. De amîndoi. Amîndoi constituiau un tot.

Și veni într-adevăr a doua zi, după ce ieși din fabrică, femeia și copilul erau acolo, poate că nu-l așteptau, însă el vru să creadă că, fără să-și dea seama, ei doreau să-l mai întîlnească. Povestiră lucruri neînsemnate, Eugen desenează, de data asta adusese un bloc de schițe, mîzgăli și Daniel o foaie și copilul părea încîntat de ce făcuse. Eugen constată cu părere de rău că nu-l putea avea ucenic, bineînțeles, n-o mărturisî, desenul copilului era doar un ghemotoc de linii fără nici un sens. „Ce este asta?“ — îl întrebă și Daniel zîmbi, un zîmbet misterios. „Dacă nu ghicești, nu-ți

spun!“ Eugen nu ghici. Se indispuse, dar își zise că în fond regretul lui era copilăresc, doar nu toți copiii pot avea talent și că la o vîrstă atît de fagedă nici nu știi să sesizezi germenul talentului. Lorina citea o carte de călătorii și din cînd în cînd se oprea, privea blind și făcea vreo observație scurtă. Mai tîrziu puse cartea alături pe bancă. Daniel cerea să i se spună o poveste, un basm nou. Eugen încercă să-și amintească poveștile din copilăria lui, însă nici una nu era nouă. Promise că a doua zi, acum va avea și o justificare pentru întîlnirile lor din scuar, deși nu căuta justificări și nici nu i le cerea nimeni, a doua zi va aduce în buzunar o poveste nemaiauzită.

Și plecînd spre casă își chinui mintea să inventeze un basm. Pînă tîrziu se lovi de motivele vechi, de același Făt-Frumos, același zmeu, încît se simți nenorocit. Îi trebuia neapărat o poveste nouă și n-o găsea. Promisese și trebuia să-și respecte cuvîntul. Își aminti că Daniel spusese ceva despre un joc nou și... Dar în după-amiaza următoare plouă, o descărcare de nori violentă ce amenința să se prelungească mult timp. Trecu totuși prin scuar și, bineînțeles, băncile erau goale. Parcă avea o speranță, o speranță prostească... Se mai duse o zi, și alta, și în sfîrșit vremea se îndreptă. Îi găsi pe amîndoi, i se păru că vede la ei o nerăbdare abia ascunsă și se bucură. „Mi-ai adus povestea?“ „Da“ — minți el. „Spune-mi-o atunci! S-o asculte și mătușă-mea!“ Eugen, disperat, începu să improvizeze. Nu știa ce va urma, dar recurse la cunoscuta introducere cu „a fost odată, ca niciodată...“ Și iată că un Făt-Frumos se luă la trîntă cu un zmeu, la un joc de flăcăi, Cosînzeana îi privea prin fereastra castelului, și cei doi se luptară, zi de vară pînă-n seară, se luptară, trecură zile, săptămîni, luni, ba trecură ani întregi, Cosînzeana se plictisi de lupta aceea nesfîrșită și se mărită cu primul bărbat care-i ceru mîna. Făt-Frumos și zmeul continuau înfruntarea, nu se puteau răzbi unul pe celălalt, îmbătrîneau și, într-o zi, sfîrșiți de puteri, căzură unul lîngă altul. Erau doi moșnegi și ar fi dorit o înghițitură de apă, dar nimeni nu se afla prin preajmă, castelul se dărîmase, intrase într-o zonă de sistematizare. Muri ră

alături, inutil, neîmpăcați... Eugen tăcu. Nu intenționase să termine astfel povestea, dar cuvintele odată spuse își luau zborul și nimeni nu le mai putea aduce înapoi în neființă. Cuvîntul plecat cerea altul și povestea se înfiripase fără voia povestitorului. De fapt se afla de mult în el, stătuse chircită, așteptînd momentul prielnic de a ieși la lumină. Lorina își ridicase sprîncenele a mirare și a neînțelegere. Copilul medita. „Da — zise el —, mi-a plăcut. Nu seamănă deloc cu celelalte. Îmi pare rău că mor degeaba, însă...” Eugen aștepta urmarea, dar aceasta nu veni. Daniel nu mai scoase o vorbă. Găsi o gîză și-și concentră atenția asupra ei. „Te potrivești cu Daniel” — aprecie Lorina. „Îl iubesc.” „Ciudat.” „Într-adevăr, nici eu nu știu cum s-a-ntîmplat. Vă rog să nu mă împiedicați să-l văd.” „Ce idee ! N-aș avea nici un motiv !”

Întîlnirile se petreceau zilnic și intraseră în obișnuință. La fabrică, Eugen se străduia să lucreze corect. Era nevoie de efort, deoarece, nu după mult timp, începuse să-l plictisească desenul acela, mereu același, cu foarte mici variații. Își închipuise că va face o muncă de creație adevărată, că va putea să-și dea frîu liber fanteziei sale. În realitate i se cerea să repete un grup de palmieri, cînd trei, cînd doi, sau un amoraș roz, cînd mai bucălat, cînd mai suplu. Libertatea pe care o avea se zbătea între limitele unor teme prestabilite, de neschimbat, și bătrînul, șeful, îi explica zîmbind superior că „asta cere clientul — asta îi dăm !” „De unde știți dumneavoastră ce se cere ? Prospectați cumva piața ?” „Cum să nu știm ? Dacă produsele se vînd — înseamnă că plac.” „Dar n-ați dat niciodată altceva, să vedeți cum e primit un lucru nou !” „N-am dat, fiindcă se cer cele vechi !” Cercul se închidea și Eugen căuta în zadar să se facă înțeles. Odată a desenat-o din memorie pe Lorina. S-au strîns toți în jurul lui. „Adevărată operă de artă ! — a exclamat bătrînul. — Păcat că n-o putem reproduce. Nu ne permite profilul...”

Nu reușea să se apropie de nici unul, deși ei păreau binevoitori. Aștepta după-amiaza și se întreba cum va fi cînd va veni iarna. Nu se gîndise, dar dacă ar fi fost obligat să răspundă la întrebarea „Ce este cu Lorina ?”

— atunci de abia și-ar fi dat seama că pe lângă copil exista și mătușa acestuia și că n-ar fi putut spune de cine avea mai mare nevoie dintre ei doi... Într-o seară, i-a condus, a pretextat că avea treabă în partea aceea a orașului, și mergînd încet, Daniel pășea înaintea lor, preocupat, a vrut să știe : „Dacă era atît de mic, de ce nu l-ai lăsat să creadă că ești mama lui ?“ „Pe atunci îl uram !“ „Cum ?“ — n-a înțeles Eugen, i s-a părut că n-a auzit bine. „Îl uram ! Dacă ai bunăvoință, poți să înțelegi. Eram foarte tinărară, nu aveam pe nimeni, și deodată să mă trezesc cu un copil mic în grija mea !“ „De ce nu l-ai dat la un orfelinat ?“ „Am vrut, însă cînd a fost să-l duc, n-am mai putut. Mi-era milă de el.“ „Și sora dumitale ?“ „A murit la naștere.“ „Dar... soțul ei ?“ „N-a avut soț.“ „Nu te-au supărat întrebările mele ?“ „Nu. Le așteptam. Dacă nu m-ai fi întrebat, ți-aș fi spus singură într-o zi...“ Locuia într-o clădire veche la marginea orașului nou, o casă care altădată fusese stîngheră. Daniel se întoarse și salută : „La revedere !“ Și intră în curte. Lorina întinse mîna : „Pe mîine !“

Pe nesimțite, toamna punea stăpînire pe oraș. Mai întîi păli verdele copacilor, galbenul și cafeniul deveniră culorile dominante. Apoi începu vîntul cu vîrtejuri de frunze, ploile lungi și molcome. Orașul se mohori, cenușiul cucerise străzile și Eugen pierdu întîlnirile din după-amieze. Simțea acut că trăiește fără rost și, odată limpezită starea aceea de deznădejde, îi căută cauza. Nu fu deloc surprins cînd își dădu seama că Lorina și Daniel erau pentru el mai mult decît niște cunoștințe întîmplătoare. Recapitulă pas cu pas, oră cu oră, cuvînt cu cuvînt întîlnirile lor și de abia atunci fu uimit : era un fel de dragoste. Un fel de dragoste, adică un sentiment complex pe care altfel nu-l putea defini, nu o iubire îmbietoare la nesocotințe de adolescent, ci un fel de dragoste matură și aparent calmă. Descoperirea aceasta îl dezechilibra. Atîta timp cît nu știuse, cît nu judecase, totul urma o linie firească și fără complicații. Acum însă veneau întrebările, multele întrebări fără răspuns sau cu răspunsuri multiple și-i era peste putință să aleagă pe cel mai potrivit, pe cel mai adevărat. La fabrică se încadraseră într-o obișnuință indiferentă, cu

rare ieșiri, potolite mai apoi din instinctul bunei-înțelegeri. E drept că de multe ori concesiile făcute îl supărau tardiv și se învinuia că la el primează instinctul de conservare : nu-și permitea să aibă alte păreri decât cele ale colectivului. Știind că iubește, se lăsă inconștient în voia unui neastîmpăr, tradus de cele mai multe ori printr-o ușoară nervozitate. Colegii îl lăsau în pace, dar el le surprindea șoaptele. Desena ceea ce i se cerea, iar cînd gîndul o lua razna, puneă pe hîrtie cele mai năstrușnice lucruri. Era un joc deconectant. Șeful privea binevoitor desenele, le comenta condescendent. Numai o dată îl întrebă : „De ce te-ai înfundat dumneata aici ? Sînt convins că ai fi în stare să faci grafică bună.“ Eugen nu răspunse și bătrînul continuă : „Probabil te-ai deochet rău de tot cu povestea aia...“ Care poveste ? „În clipa aceea, Eugen nu-și amintea de ce anume putea fi vorba. „Cu privitul prin obiecte...“ „Da — răspunse Eugen —, e adevărat. Nu știam că ați aflat.“ „Așteptam să ne povestești dumneata cum de ți-a venit... De bunăvoie...“ „N-am ce povesti.“ După cîtva timp începură toți să-l asalteze, voiau să știe ce este și ce nu este adevărat și Eugen se încăpățîină să tacă. Efortul prelungit îl obosea peste măsură. Curînd colegii schimbă tactică și nu-l mai necăjiră. În schimb recurgeau la aluzii transparente, îl ironizau în discuțiile pe care el le auzea. Și el tăcea... Pe Lorina o întîlni într-o seară. Bătea vîntul cu stropi rari de ploaie și se opriră amîndoi sub streășina unei case. „Ne-a fost dor de dumneata. Ce mai faci ?“ „Și mie — îngăimă Eugen. Poate ceva mai mult decât...“ „De ce nu ne-ai căutat ?“ „Mi-a fost teamă că va fi o singură vizită.“ „Nu-nțeleg.“ „Nu pot să-ți explic.“ „Îmi pare rău, să știi. Acum sînt grăbită. Te așteptăm mîine. La revedere !“ Lorina se îndepărtase și el, fără să judece, o urmări de departe. O pierdu. Intrase într-un magazin sau cotise pe o stradă laterală. Întîrzie sperînd s-o reîntîlnească, însă Lorina nu mai apărură. Atunci se decise să bea un pahar de vin într-un restaurant, un pahar mare de vin roșu, să viseze puțin și să asculte muzică. De abia se așeză la o masă în cel mai apropiat local, că în fața lui se așeză A. B. „V-ați aranjat cumva ? — îl chestionă în șoaptă și nu așteptă răs-

punsul. — Nu vă faceți iluzii, lumea este mai rea decît vă închipuiți. O răutate inconstientă. Numai eu vă pot ajuta. Vă salut !“ Lui Eugen îi pieri pofta de vin și plecă iute, ca alungat din urmă.

Toată noaptea visă cu ochii deschiși. Ziua îl surprinse plin de speranțe. Trecură cele opt ore de slujbă și în sfîrșit apăsă pe butonul soneriei. „Bine-ai venit ! îl întîmpină Daniel. — șterge-te pe picioare, că se supără mătușă-mea !“ „Dînsa nu-i acasă ?“ „Nu.“ Jumătate din Eugen muri. Intră într-o cameră aproape goală, doar cu o masă și trei scaune. Pe jos — linoleum. „Sofaua am vîndut-o — spuse Daniel surprinzîndu-i privirea —, era veche. La primăvară ne cumpărăm mobilă nouă... Să te servesc cu un sirop ?“ „Cu ce vrei tu, Daniel.“ Se așezară și băură sirop cu sifon. „Mai îmi spui o poveste ?“ „Nu pot acum, Daniel.“ „Ești bolnav ?“ „Da. Puțin. O să-mi treacă.“

Lorina apăru tîrziu, îmbujorată de mersul grăbit, o și mărturisi că alergase, nu cumva să nu-l mai găsească, și Eugen fu iarăși întreg. Ea își lăsă mîna în mîinile lui și el i-o sărută cu religiozitate. Lorina era veselă, spovovăia, contrar firii sale, vrute și nevrute, punea întrebări fără scopul de a afla ceva anume. Apoi, pe neașteptate, tăcu și tăcerea se prelungi. Daniel încă părea uimit de schimbarea mătușii, probabil n-o văzuse niciodată atît de veselă, încerca să găsească o explicație. Fu o seară plăcută, tăcerea nu-i stînjenea, doar rare cuvinte legau crîmpeiele de vrajă în care fiecare gîndea singur și spera că gîndurile lui se împletesc cu ale celorlalți. Eugen n-ar mai fi plecat de acolo, nu și-o mărturisise, însă de-ar fi fost poftit, prin absurd, să rămîna toți trei, n-ar fi ezitat o clipă. Cînară împreună, o cină simplă, după care Daniel se duse la culcare. Acum erau doi și lui Eugen îi era teamă să vorbească. Își închipuia că în momentul acela putea comunica fără vorbe cu Lorina, chiar încercă spunîndu-i în gînd că o iubește și fu convîns că a recepționat răspunsul : „Și eu te iubesc, Eugen !“ Și brusc își aminti de Minerva, și ea crezuse într-o conversație asemănătoare și se înșelase. Partenerul existase numai în închipuirea ei... „Și eu sînt la fel — își spuse —, sentimentul mă face să iau drept realitate niște simple do-

rințe.“ Lorina croșeta casnic, atmosfera era aceea a unui cămin sărac, dar sub semnul buneîntelegeri. „Nu te-am întrebat niciodată : dumneata ce meserie ai ?“ „Dactilografă, dar urmez niște cursuri serale.“ Mai vru să știe ce fel de cursuri erau acelea, însă văzu privirea furișă a Lorinei, peste umăr, spre ceasul de pe perete. „Am abuzat de ospitalitatea dumitale. Trebuie să plec.“ „Poți să mai rămii... — zise ea —, mă simt bine cu dumneata. Și e încă devreme.“ „Astăzi n-ai avut școală ?“ „Ba da. Am fost să mă scuz că am de rezolvat o problemă de familie. — Surîse. — N-am nici o absență, pot și eu să-mi permit măcar o dată să...“ „Mulțumesc.“ „Și să știi, duminica sînt acasă și-s liberă. Oricînd vrei, mă găsești. — Puse lucrul alături și se ridică. — Am puțin vin. Mi-a fost rușine să aduc o sticlă pe jumătate goală. Bei ?“ Se întoarse aproape imediat și umplu două pahare. „În sănătatea dumitale !“ Eugen ciocni : „Pentru faptul că exiști !“ Băură. „N-am înțeles toastul.“ Eugen se făcu palid. „Adică — încercă să explice — pentru faptul că exiști. Pentru mine, asta înseamnă... Înțelegi ce vreau să spun ?“ „Înțeleg, dar deocamdată să nu vorbim.“ El îi luă mîna și i-o sărută, apoi se ridică și veni lîngă ea. Îi mîngîie părul și se aplecă. Un sărut scurt. Se dezmetici în stradă, nu știa prea bine cum a plecat. În mintea lui totul era învălmășit și nu-i venea să se ducă acasă. „Va să zică asta era !! — își spuse uimit și începu chiar de atunci să aștepte ziua de duminică.

5.

Unul dintre colegi citea cu glas tare o știre din ziar, ceilalți ascultau cu interes și Eugen nu prinse decît sfîrșitul : „... medicii englezi îl țin sub control riguros, încercînd să descopere modificările structurale ale ochiului, care permit pacientului să vadă prin stofe, deci practic să îi dea posibilitatea de a vedea goale trupurile oame-

nilor. Declarat pericol social, tînărul...“ Îl interesa, dar nu mai putea să asculte. Deci mai exista un om asemănător lui. Acela n-avusese noroc, intrase pe mîna medicilor... Comentariile colegilor nu-l lăsară izolat. „Asta da, deși e imposibil, mai că l-ai crede... Prin pînză... Dar nu prin zid!“ „Dumneata ce părere ai, colega?“ „Uite, e scris negru pe alb! Citește!“ „Ăla are legături cu dracu!“ „Parcă al nostru...“ „Vor descoperi savanții adevărul...“ „Deci dumneata ne vezi și măruntaiele!“ „Vai, cînd se uită la mine, am impresia că-s în baie!“ Nu era vorba de o răutate colectivă, ci mai mult de senzația produsă de un fapt neînțeles. Preocupările lor mărunte erau înlăturate de factorul mister, erau ațîțați și curiozitatea lor căpătase un nou imbold. Erau tentați să-l și creadă, numai să le povestească și ei se asculte înfiorați, ca la teatru, la o piesă polițistă, ca mai apoi să rîdă și să emită păreri definitive. Fiecare se simțea în stare să rezolve orice enigmă, după cum pronosticau rezultatul unui meci de fotbal sau după cum se angrenau într-o dispută acerbă, susținînd sau nu importanța eredității în boala canceroasă. Eugen nu putea răspunde, știa că este inutil, nu voia să devină bufon; oricum, explicațiile lui ar fi generat rîsete, cunoștea dispoziția pentru veselie ușoară, din nimic, și tăcea. Articolul din ziar le servea acum drept pretext pentru a-l sîcii; de fapt îi supăra muțenia lui, rezerva aceea voită și se simțeau jigniți.

Îl înconjurară și fu de ajuns ca unul, mai curajos în inconștiență, să-l atingă, și toți, ca niște copii, cu răutatea candidă a copiilor, care nici măcar nu este răutate, începură să-l îmboldească, să-l tragă de haine, să-i împrăstie desenele. „Arată-ne — strigau ei — cum faci cînd ne vezi goi!“ Eugen nu se mai putu stăpîni și lovi. Se scutură de ei, cu furie, și ieși în fugă din secție. La poartă, omul de pază încercă să-l oprească, el îl îmbrînci și trecu.

A doua zi era duminică. Îi trebui mult timp ca să-și revină, trăsăturile îi erau răvășite, să-și recapete continuitatea calmă. Dormi, somn epuizant, și se trezi în ziua mult așteptată. Dimineata și-o petrecu într-o agitație care nu-l lăsa să stea mai mult de cîteva clipe în același loc, și pe la prînz, nemaiputînd rezista, făcu un drum spre

cetate. Acolo sus nu-și regăsi liniștea de altădată, uitase incidentul de la fabrică, dar se gîndea la Lorina și timpul curgea încet.

„Ai venit?“ — îl întrebă Lorina. „Da, am venit“ — răspunse el. Se comportau amîndoi ca doi adolescenți, nu observau ridicolul dulce al unor gratuite vorbe și fiecare aștepta de la celălalt un pas, ceva în plus. „Unde e Daniel?“ „Se joacă. L-am dus pentru un ceas — și se înroși — la un copil din vecini.“ „Nu trebuia...“ — spuse el și tăcu rușinat, fiindcă își dădu seama că nu dorea copilul, acum voia să fie numai ei doi. O îmbrățișă și ea stătu dreaptă ca o statuie, în brațele lui, fără să-l respingă, dar, în același timp, fără să i se dăruie. Se așezară stînjeniți. „Vreau să spun, să aflî — încep Lorina ferindu-și ochii —, că eu am un bărbat.“ Eugen se încordă. „El mă vrea și eu țin la el, dar el nu acceptă copilul. De aceea nu găsesc o soluție. Tu ești un om bun și aș încerca să mă apropii, mai ales că Daniel te iubește. În felul lui, însă te iubește. Sînt sinceră. Mărturisesc că aș vrea să mă apropii de tine. Nu sînt îndrăgostită. Nici de... celălalt nu sînt îndrăgostită. Te prețuiesc și, mai mult cu rațiunea, te visez bărbatul meu. Îmi dau seama că trebuie să mă hotărâsc odată, îmi doresc și eu un cămin, or pe Daniel nu-l pot abandona. Mi-a fost foarte greu să-ți vorbesc, dar nu puteam să te mint. Dacă aș fi tăcut, tot minciună ar fi fost... Eu te rog din suflet să stai în preajma noastră. Bărbatul acela ține de un fel de obișnuință. Să fii aproape în ziua cînd n-o să te avem decît pe tine. Nu-ți cer să-mi răspunzi chiar acum...“ Eugen era năucit. În momentul în care aflase se vedea îmbrățișînd-o și i se părea că un al treilea, un străin, îl privea batjocoritor. Și totuși ar fi voit s-o sărute. „Instinctul...“ Aprecia curajul ei de a i se dezvălui și crezu că era necesar să fie și el la fel de sincer. „Ar fi caraghios să-ți fac o declarație de dragoste, n-aș mai putea acum să-ți spun nici un cuvînt. O s-aștept cu încredere. Dar, indiferent ce s-ar întîmpla, trebuie să-ți vorbesc și eu ceva...“ Și îi istorisi pe îndelete, ca și cum ar fi fost vorba de un oarecare om necunoscut, întîmplările petrecute în anul acela. Ea asculta fără să facă nici o mișcare, doar o dată tresări, își aminti că

auzise despre acel om, care pretindea că posedă o calitate imposibil de înțeles. „Și care este adevărul?“ — întrebă spunînd rar cuvintele, așezîndu-le cu grijă și cu o teamă neașteptată. „Ce adevăr?“ „Adică... vezi într-adevăr?“ „Da.“ „Cum?“ „Nu știu.“ „Bănuiesc că n-ai avea nici un interes să minți. Aș vrea însă, dacă mă poți înțelege, să fii sigură că este adevărat.“ „Să-ți dovedesc?“ Căută împrejur. Nu putea alege. Privirea i se opri asupra mîinilor ei. Purta un inel lat, închipuind un șarpe. „În interior, inelul tău poartă o inscripție : O.D. 15 mai.“ Un moment, Lorina nu reuși să spună nimic. „Da, așa este. A fost inelul sorei mele.“ Apoi tăcu din nou. „Nu aveai de unde să știi ce scrie — zise mai tîrziu, pe gînduri. Există o singură explicație. M-ai convins. Dar tot nu sînt mulțumită. Aș vrea să înțeleg cum e posibil.“ Eugen zîmbi. „Și eu aș vrea să înțeleg... Cine știe, așa s-or fi întîmplat salturile calitative din evoluția omului, mutațiile produse la nivelul... Nu rîde !... Poate că nu m-aș gîndi atîta și poate că mi-aș găsi și eu un rost. Mereu îmi pun întrebarea : la ce bun ? Cui folosește asta ? Mie, cel puțin pînă acum, mî-a adus numai necazuri.“ „Mi-e puțin teamă de tine. Nu știu de ce. E o prostie, recunosc, dar... mă simt cumva... fascinată...“ Apoi schimbă vorba : „Să-l chem pe Daniel?“

6.

S. îl căută în secție și-i spuse tare, ceilalți auzeau, dar se prefăceau prea ocupați ca să dea atenție celor ce se întîmpleau lîngă ei, că regretă faptul de a-și fi pus obrazul pentru un om care produce dezordine și nu-și vede de lucru ; că și-a reconsiderat părerile avute inițial despre anumite zvonuri și că pe viitor nu va mai acorda nimănui credit moral. Eugen nu-l întîlnise decît atunci, în tren, și trebui să facă un efort ca să-și amintească de el. „Mă învinuiți pe nedrept!“ — încercă să se apere și S se supără. „Doar nu vrei să mă convingi

că toți te calomniază, iar dumneata singur spui adevărul ?“ „Nu încerc să conving pe nimeni de nimic, dar nu întotdeauna cel în minoritate trebuie neapărat să nu aibă dreptate !“ „Asta e numai părerea dumitale !“ Și ieși din secție. La prînz, Eugen găsi în sertar o hîrtie pe care scria : „Ar fi mai bine să plec de aici, nu mă pot lupta cu o secție întregă. Sînt încrezut și jignesc oamenii. Altfel...“ A doua zi primi o muștrare pentru faptul că desena din plăcerea lui intimă și nu pentru uzul fabricii. Drept mărturie, într-o mapă, erau adunate planșele cărora el nu le ținuse socoteala. Printre ele se afla și portretul Lorinei. Urmară cîteva zile de tăcere plină de dușmănie, apoi găsi în sertar un nou bilet : „Dacă nu-s întreg la minte, ar trebui să mă adresez unui medic.“ Literele erau de tipar și, chiar dacă ar fi fost scrise în mod obișnuit, el tot n-ar fi putut ghici autorul, deoarece nu cunoștea scrisul nimănui din secție. Vorbi cu șeful, îi arătă biletul și-i spuse : „Nu înțeleg ce au cu mine. Nu le-am făcut nimic. Nu cer decît să mă lase să-mi cîștig pîinea.“ Șeful examinează hîrtia și decise : „Dar dumneata însuși ai scris aici ! Uite, A-ul e aidoma cu al dumitale. Nu-i nevoie să fii grafolog pentru a-ți da seama. Dumneata aiurezi !“ Eugen acu tentația abia stăpînită ca să-l palmuiască. „Ce au cu mine ? Ce au cu mine ?“ Mobilul întregii coaliții rămînea ascuns. Aparent, totul era fără sens.

Într-o dimineață fu chemat la cabinetul medical al fabricii. Se duse, bănuia motivul, nu era atît de naiv încît să-și închipuie că nu vor merge pînă la capăt, și o doctoriță tînăra îl pofti să se așeze. Îi explică surîzătoare că încă nu i se completase o fișă, așa cum avea fiecare salariat și îi puse întrebări amănunțite în legătură cu părinții, copilăria, accidentele și bolile de care suferise. Eugen, într-o scurtă pauză, în timp ce doctorița nota datele într-un registru, o rugă să fie sinceră și să-i spună ce dorește să afle de la el. „Vi s-a dat dispoziție să mă declarați nebun, nu ? Ei bine, ca să nu vă mai obosiți degeaba, v-o spun eu cu toată răspunderea pe care o poate avea un om întreg al minte, că da, sînt nebun ! Sînt maniac ! Cred, sînt convinși că pot vedea prin dumneavoastră !“ Doctorița rîse amuzată și nu protestă. Da,

avea dreptate, era maniac, bănuia că lumea îl persecută, însă nu este așa de grav. Asta se poate vindeca. Era veselă, glumea. Eugen o văzu tină, frumoasă, și o urî. De-ar fi știut să recunoască o tumoare în încâlceala țeșturilor și de-ar fi văzut-o undeva, în ea, în creier, în plămîni, i-ar fi spus fără nici un regret: „Aici — și să arate cu degetul — ai un cancer splendid, domnișoară! Ar trebui să încetezi cu rîsul acesta fără griji!“

Pe Lorina o întilni seara, tîrziu. Patrulase prin fața casei și o așteptase cu încăpăținare. Cînd sosi, îi ceru să-l asculte două minute, avea să-i vorbească despre ceva foarte important, ea îl pofti în casă, dar Eugen refuză. Se răzgîndise. Voia numai s-o vadă și să-i amintească de existența lui. Văzu prin întuneric expresia de ușurare de pe fața ei. Nu-i reproșa nimic și aceasta îl înfurie. „Ce face Daniel?“ Întrebarea, conștient, trebuia să-l liniștească. „Doarme.“ „Nu acum, ci în general.“ „Bine.“ Răspunsul scurt, aruncat cu nerăbdare, nu-l mai necăji. Plecă trist, abia tîrîndu-și picioarele.

Duminica veni fără așteptare înfrigurată, ca o zi obișnuită de toamnă tîrzie, o zi cenușie și umedă, cu plafonul norilor atît de jos, încît apăsa gîndurile. Eugen fugea de gînduri. Își impusese să deseneze, umplu un bloc întreg de schițe, se străduia să facă lucruri interesante. Avea de gînd să i le ducă lui Daniel. Reuși să nu-l preocupe decît copilul și aceasta nu-i dădu decît o stare de nemulțumire calmă... După-amiază știu sigur că dorința lui nu se va împlini. Intervenise ceva, încurcase drumurile sau numai le limpezise. Lorina părea mulțumită de vizita lui, Daniel era satisfăcut de desene și încerca să-i dea fiecărui un nume, un titlu, dar Eugen simțea schimbarea imperceptibilă. Lorina îl rugase să aibă răbdare și să aștepte cu încredere. Totuși el trebuia să provoace deznodămîntul. Îi vorbi, cuvintele spuneau altceva, însă ea înțelegea și îi răspunse că s-a înșelat, că nu va putea să întoarcă spatele acelui bărbat, îl iubea și era nevoită să accepte vechea situație. Eugen nu fu surprins, și, mai mult, deznădejdea de care se temea nu-l încercă. Copilul așeza desenele într-o ordine înțeleasă numai de el și nu se interesa de discuția lor. Eugen îl privea și deodată crezu că zbuciumul lui luase sfîrșit. De fapt, el

îl dorise pe Daniel, doar pe Daniel, era ciudat că pînă atunci nu ştiuse asta. Revelația îl învioră şi îl făcu volubil. Lorina crezu că el îi interpretase altfel cuvintele, şi, neliniştită, repetă că nu se va căsători cu el. Eugen rise şi ea se sperie. „Sînt vesel pentru că am găsit o rezolvare pentru amîndoi.“ „Ce rezolvare?“ „Tu eşti nefericită fiindcă iubitul tău nu-l acceptă pe Daniel, nu? Ei, bine, dă-mi-l mie, iau eu copilul! Îmi închipui că nu te îndoieşti că-l iubesc şi că ne vom înţelege bine. Tu te poţi căsători şi vei fi mulţumită, eu îl voi avea pe el şi voi fi de asemenea fericit. Vei rămîne pentru el tot mătuşa lui, cum de fapt şi eşti, vei fi cea mai apropiată rudă a lui şi totul va fi bine.“ Lorina vru să vorbească, dar Eugen ghici refuzul şi n-o lăasă: „Gîndeşte-te mai întii!“ Şi grăbit se întoarse spre Daniel: „Spune-mi, ai vrea să stai cu mine?“ „De ce?“ — întrebă copilul fără să priceapă sensul întrebării. „Eu sînt singur, nu am pe nimeni, iar mătuşa-ta vrea să-şi ia un soţ.“ „Să te ia pe tine!“ „Nu se poate, nu mă iubeşte. Ea vrea să se mărite cu altcineva.“ „Nu ştiu. Să mă mai gîndesc“ — zise Daniel cu seriozitatea aceea de copil maturizat înainte de vreme. „Asta şi doresc — aprobă Eugen —, să judecaţi amîndoi şi să luaţi o hotărîre nepripită. Ar fi rău pentru toţi trei dacă...“ „Şi o să-ţi zic tată?“ „Cum vei vrea tu, aşa o să-mi zici.“ Lorina plîngea neauzit.

Discuția aceasta parcă îl eliberase de o mare grijă. Nu era numai eliberare, ci un sentiment mult mai complex în care intra şi o speranță atotcuprinzătoare, aşteptarea unui sens pentru întreaga lui existență. Fără să-şi dea seama, în cîteva zile i se schimbară cîteva date esențiale. Deveni mai vesel, mai puțin singuratic; îngîndurat, dar atent la cele ce-l înconjurau, căuta oameni cu care să vorbească. La fabrică fu observată noua lui față, însă era greu de schimbat într-o zi o convingere înrădăcinată. Încercările lui de a se apropia de colegi fură luate drept o manevră cu scopuri ascunse, oamenii erau dispuși să-l acuze de cele mai infame intenții... Un motiv geometric desenat de el pentru niște fructiere, rătăcit din întîmplare printre banale frunze de viță și palmieri singuratici, ajunsese în fața comisiei și căpătă avizul. Șeful protestă, el nu era de părere să se strice gustul cumpărăto-

rilor cu asemenea creații lipsite de conținut, de valoare plastică și educativă. De altfel, autorul nu era decît nebunul acela care provocase dezordine în secție, ba chiar un adevărat scandal. Unul dintre angajații vechi, de bază, fusese lovit și numai mila l-a împiedicat să dea curs juridic incidentului. Există un dosar cu referatul medicului, tot orașul îl cunoaște pe omul acesta și asta ar mai lipsi : să i se dea un premiu pentru prost-gust. Disputa își deplasă centrul de greutate și cineva — un om care nu auzise pînă atunci de Eugen — se întrebă pe bună dreptate cum de mai are loc în fabrică un asemenea specimen. Fabrica nu este un sanatoriu pentru alienați, ci o unitate de producție. Mila este un sentiment nobil, însă zdruncină legea echității. Cînd în sfîrșit îl uitară, desenul zăcea de mult într-un coș.

Își căuta prieteni dar, de găseau un om lîngă care se simțea bine, apărea un binevoitor, arunca vorba purtată din gură în gură, mereu își amintea cineva de nebunia lui Eugen, și prezumtivul prieten da înapoi. Pe Daniel îl vedea duminica. Lorina nu se hotărîse și Eugen spera. Și așa veni iarna.

La fabrică se zvonea că s-au inițiat concentrări de secții și reduceri de personal. Se vorbea mult, comentariile erau fanteziste, numai Eugen nu se arăta interesat de viitor. Își descoperise o nouă pasiune ; de fapt era foarte veche, atît de veche, încît uitase de ea. În orele libere inventa jocuri pentru copiii cartierului. La început mamele își opreau odraslele, nu le permiteau să intre în vorbă cu profesorul — îi ziceau „profesorul ăla nebun“ —, dar încet-încet începuseră să închidă ochii. Copiii se simțeau bine cu el, el îi trăgea cu săniuțele și le cumpăra ciocolată. Seara se culca obosit și mulțumit. Cunoscuții din cealaltă viață a lui, și nu trecuseră decît două anotimpuri, nu-i apăreau niciodată nici măcar în gînd. Se părea că îi despărțeau sute de ani, aceia nu mai existau de mult și el îi uitase, cum era și firesc. Copiii îl amăgeau, îl convingeau că nu trăiește fără rost, dar nici unul nu-l putea înlocui pe Daniel. Ei erau doar un paleativ. Numai pe Daniel îl simțea ca făcînd parte integrală din el. Era ciudată dragostea aceasta pe care nu încerca să și-o explice, îl încuraja. Știa că-l va întîlni

duminică, nici măcar nu-l va săruta, în fiecare duminică se vor juca amîndoi, un joc liniștit, de oameni maturi, și va pleca mulțumit și satisfăcut, așteptînd din nou să mai treacă o săptămînă. Trăia fără să-și dea seama că trăiește, totul părea definitiv hotărît, de neschimbat, și destinul nu mai trebuia judecat.

Orașul se pregătea de sărbători. În vitrine apăruseră brazii împodobiți. Eugen, după mulți ani de nepăsare, avea iarăși sentimentul acut al unei viitoare bucurii, aștepta ca în copilărie ziua aceea. Dar nu apucă să retrăiască așa precum își dorise ora aprinderii luminărilor. I se spusese că nu va mai putea lucra în fabrică, postul lui fusese desființat. I se înmină salariul într-un plic galben, și el nu reuși nici să se mire, nici să fie indignat, nici să se întristeze. Se petrecuse atît de simplu, încît nu avusese timp să se dezmeticească. De abia cînd ieși pentru ultima oară pe poarta fabricii se îngrozi de iarna care îl înconjură. Sărbătorile își pierduseră sensul, rostul, și nu știa ce hotărîre să ia. Era încă dimineată, sufla un vînt alb și cetatea nu se mai vedea din învolburarea de zăpadă spulberată. Simți frigul ca pe un străin care îi scormonea buzunarele și sufletul. Intră într-o circiumă cu aer stătut, umed, mirosînd a alcool trezit și-a tutun prost. Bău în neștire pînă cînd se scutură de gerul din el, își desfăcu fularul și binecuvîntă băutura pe care o simțea prietenă, fierbinte. „Pentru că totul este fără rost, trăim din lene și din inerție, peste cîteva zeci de mii de ani ne vom ciocni cu o altă galaxie și vom lumina universul cu energia exploziei. Și indiferent ce-aș fi realizat eu în viață — totul se va prefăce din nou în nimic. Va arde și Rafael, și Shakespeare, și Mozart, și munții, și copiii, și viorile, apusurile de soare și nimeni nu va mai avea timp să se întrebe pentru ce am trăit cîndva... «și nimeni nu va putea să-mi spună pentru ce am venit, pentru ce voi pleca...»“ Vorbea singur sau îi vorbea paharului. Nimeni nu-i dădea atenție, bețivii au ciudățeniile lor, nu trebuie să-i iei în seamă. Apoi vorbi cu toți cunoscuții lui, închină chiar un pahar pentru directorul școlii și-i spuse: „Aș fi caraghios să mă supăr pe dumneata. E ca și cînd aș înjura un copac pentru că nu vorbește. Nu-s supărat pe nimeni, fiindcă nimeni nu este

vinovat de existența noastră. Acuma — du-te ! Dumneata ești convins că faci o treabă utilă — treaba dumitale ! Pleacă ! Salut !” Discută și cu A.B. „Ce vrei, domnule, de ce te ții ca scaiul de mine ?” „Te-au dat afară de la fabrică și eu știam că se va întâmpla așa. O să mori de foame și sînt singurul care te mai pot ajuta.” „Cum ?” „Îți plătesc atît cît n-ai avut niciodată, bani mulți...” „De dragul meu, nu ? Pentru ce ? Ce anume vrei în schimb, Mefisto ? Ești dracul ? Vrei sufletul meu ? Ia-l ! Ți-l dau de pomană. N-am ce face cu el.” „Nici eu n-am ce face cu el. Îți ofer însă o slujbă.” „Glumești !” „Nu glumesc.” „Bine. Acuma lasă-mă ! Eu te-am inventat, eu te distrug !” Și suflă înspre el, după cum făcuse cu toți oamenii ce-i apăruseră în față acolo, în cîrciumă, dar A B nu pieri. „Semnează asta ! — îi spuse și-i întinse o hirtie și un stilou. — Te angajez eu.” Eugen rîse, i se părea că totul este un joc. „Pricep, Mefisto !” Și iscăli. A B îi virî în buzunar un pachet de bancnote. „Asta e un aconto. După sărbători pornim la treabă !” Cînd, tîrziu, nu mai ținea de mult socoteala orelor, avu un moment de luciditate, îi fu scîrbă de el și voi să repare tot ce i se năzărea că stricase. N-avea însă putere, clipa aceea trecu instantaneu, și bău din nou. Îl scoaseră afară la miezul nopții, cîrciuma se închidea, și el o porni împleticindu-se, reușind ca prin minune să nu se prăbușească, mergea fără ținută, spunînd aceleași cuvinte, obsesiv, dar care în mintea lui nu aveau nici un înțeles : „Sînt totuși un om, sînt totuși un om !” Ninge liniștit, într-o vitrină, pe lumînările pomului înghețaseră lacrimi de stearină, și zăpada alba trotuarele. Niște lucrători de la salubritate îl găsiră culcat pe treptele unui magazin. Încă nu-l acoperise zăpada, pesemne nu se așezase de prea mult timp acolo. Îl căutară în buzunarul de la piept și după cartea de identitate aflară unde locuiește. Nu era departe casa, lucrătorii îl duseră cu chiu — cu vai pînă la poartă și sunară.

Se trezi în patul său. Nu-și amintea nimic. Portăreasa veni cu o ciorbă acră și-i povesti pe îndelete că ea era specialistă în ciorbe numai bune pentru oameni mahmuri, că o viață întreagă avusese de a face cu bărbatul

ei, căruia îi plăcea băutura. „Domnu' profesor, patima e patimă, e urită și costisitoare, da' omu' pînă nu bea nu e om întreg. Oți fi avut vreo bucurie, că la necaz v-am văzut, da' niciodată amețit cum v-au adus oamenii ăia, și bine c-au fost miloși, că dacă vă lăsau acolo unde v-au găsit vă îngheța gerul și azi mi-aș fi pus doliu... Acuma o să trebuiască să anunțăm la fabrică, o să vorbesc eu la telefon, să-mi dați numărul, și-o să le spun că sinteți bolnav, altfel cum ?!” Eugen îi mulțumi, dar în privința fabricii nu era nevoie de nimic, va rezolva el. Mai apoi i se făcu rușine că dintr-un imbold neînțeles n-a vrut să-i mărturisească portăresei adevărul, oricum, pînă la urmă tot se va afla. Îl durea capul, însă intenționa să caute o rezolvare chiar atunci, nu putea să amîne. Se îmbracă și, căutîndu-și țigările, dădu peste un teanc de bani. Surprins, rămase un timp nemișcat, neștiind ce să facă. Nu-și amintea ce era cu banii aceia și își storcea mintea încercînd să reconstituie pas cu pas tot ce făcuse de cînd ieșise din fabrică. Se învinui prostește că i-ar fi furat. Uitase tot. Întoarse buzunarele pe dos și-și găsi toate lucrurile, restul din salariul primit de la fabrică. Bineînțeles că n-avea de unde să fi furat teancul acela de bancnote, nici nu îndrăznea să-i numere și, chiar dacă i s-ar fi prezentat ocazia, chiar beat fiind, el tot n-ar fi fost în stare să comită o asemenea faptă. Atunci ? Nu era capabil să-și explice și se înfurie gîndindu-se că numai asta îi mai lipsea, din cauza acestor bani picați din cer nu va avea liniștea necesară pentru a rezolva problema capitală a existenței lui de acum înainte. Puse bancnotele într-un sertar, îl încuie și-și zise că păgubașul va anunța prin ziare și atunci... Atunci îi va trimite prin poștă sau îi va arunca în cutia de scrisori a celui om și...

Îl doborî o slăbiciune totală, căzu fără pic de putere și portăreasa chemă un medic. Avea febră. Rămase în pat multe zile, nu-și dădu seama cîte, trecură sărbătorile și de abia în prima zi a noului an își reveni doar cît să ia cunoștință de starea în care se afla. Auzea ca prin vis sporovăiala portăresei. „Eu nu știu ce fel de oameni sînt pe lumea asta, dar să nu vină unul măcar, n-o avea și el un prieten, un om sau o femeie, să-l lase să se prăbușească singur... Că asta a fost soarta mea, să tot îngrijesc

de alții, da' de mine cine-o griji? Ba nu, mint, a tot în-
trebat unul, însă n-a vrut să între ca să-l vadă. Mi-a și
mulțumit c-un pol..." Cine să-l fi căutat? Trecu în re-
vistă toți cunoscuții lui, dar nu se opri asupra nici unuia.
Efortul îl obosi, și adormi.

Se refăcu încet și fără veste dori să vadă strada. Privi
prin zid, însă aceasta nu-l satisfăcu. Se ridică din pat
și reuși cu greu să păsească pînă la fereastră. De pe tro-
tuarul opus, un ins îl salută sau lui i se păru, acela se
uita poate la altă fereastră, apoi fu sigur că-l cunoaște
de undeva. Pe seară, primi vizita lui A. B. „Ei, cum stăm,
prietene, ești foarte imprudent și era cît pe-aici să te
coste.“ Eugen se bucură, era un om, venise la el și de
abia atunci își aminti de Daniel și se gîndi că ar fi tre-
buit s-o anunțe pe Lorina că... Ea l-ar fi adus și... „Sper
că îți mai amintești de discuția noastră.“ „Care discuție?“
„Banii sper că nu i-ai pierdut!“ „Banii?“ „Da, ți-am dat
un aconto, așa ne-am înțeles.“ Deci banii i-au fost dați de
A. B., dar în ce scop? Nu dăruiti, un aconto nu se dăruie.
Nu-și amintea. „Nu credeam c-o să lucrez atît de greu
cu dumneata — spuse A. B. —, doar ai semnat!“ Și scoase
o hîrtie. I-o arătă de la distanță. Eugen își recunoscuse is-
călitura și citi dintr-o ochire rîndurile scrise deasupra.
„Imposibil! — zise și căzu înapoi pe pernă. — Eu nu
puteam semna așa ceva. Cine ești dumneata?“ A. B. rise
potolit, ca omul stăpîn pe situație. „Nu e nevoie să-ți
spun cine sînt eu. Mai întîi e necesar să-ți amintesc cine
ești dumneata. Dumneata ești un om deosebit, înzestrat
cu o unică și extraordinară calitate. Semenii dumitale
nu te-au înțeles, ba mai mult, te-au lovit din toate păr-
țile. Te-au jignit și te-au lăsat pe drumuri. Acești tică-
loși..." „Semenii mei nu-s ticăloși. Sînt numai oameni.
Au respins ce n-au înțeles. Așa a fost de cînd lumea!“
„De acord, dar te-au lovit. Un lup care mușcă, sfîșie, nu
este iertat numai pentru faptul că este inconstient..."
„Dar..." „Nu mă-ntrerupe! N-am venit aici să discutăm
în contradictoriu. Ascultă-mă pînă la capăt și caută să
bagi în cap cele ce-ți spun, fiindcă n-am timp să repet.
Deci... semenii dumitale au atentat la existența dumitale.
Dumneata trebuie să trăiești din ceva. Atunci ai sem-
nat un angajament prin care îți pui la dispoziția mea,

sau, să zicem, a unor oameni în stare să te aprecieze, capacitatea de a pătrunde cu privirea prin obiecte. Acești oameni ți-au dat un aconto din salariul pe care-l vei primi în raport cu rezultatele muncii depuse. În concluzie..." Eugen își pierduse cunoștința. Când își reveni, vru să creadă că a avut halucinații. Creierul îi era uluitor de limpede. Lângă pat se afla AB. Leșinul durase numai câteva clipe. „Îți atrag atenția — continuă AB — că nu mai poți da înapoi. Te vor ajunge din urmă antecedentele dumitale, toți te vor considera ori nebun, ori șarlatan. Noi vom avea grijă. Apoi, ce ai zice dacă anumite organe de stat vor primi într-un plic hîrtiuța asta, plus seriile bancnotelor care se vor găsi asupra dumitale?" „Eu nu-s trădător!" — strigă Eugen și vru să se scoale, dar AB îl împinse cu ușurință înapoi. „Fii rezonabil!" „Nu!" „Mai gîndește-te!" Cu un suprem efort, Eugen reuși să se ridice. „Ajutor!" — strigă el, dar glasul slab nu trecu prin ziduri.

Portăreasa îi masa tîmplele. Deschise ochii și căută în jur. Nu mai era nimeni. „A fost cineva aici? — izbuti să întrebe. „Da, domnu' profesor, a fost un domn care a mai întrebat de dumneavoastră. Om cumsecade..." „Te rog, cheamă imediat pe..."

Abia a doua zi, deși într-o agitație paroxistică, reuși să-și exprime pînă la capăt cererea și s-o convingă pe portăreasă ca să n-o ia drept o aiureală de om bolnav.

Reprezentantul ordinii publice nu se grăbea, de altfel nici portăreasa nu-i spusese că era vorba de ceva urgent, îl chemase doar ca să nu-l supere pe Eugen, deci neconvinsă. Eugen nu mai avea răbdare, i se părea că orice secundă contează. Starea aceea nervoasă, adăugată la boala nevindecată încă, îi ridicase temperatura. Când sosi, omul în uniformă ascultă neîncrezător relatarea bolnavului și decise că rezolvarea cazului nu era de competența lui, de aceea, spălîndu-se pe mîini, deși în sine nu credea nici o iotă din cele povestite de Eugen, zise c-o să raporteze celor în drept. Rămase apoi în fața casei, în așteptare. În scurt timp, dintr-o mașină sosită în mare viteză, coborîră trei civili. Eugen trebui să ia totul de la capăt, răspunse la întrebările amănunțite ale

acestora și le arată sertarul în care pusese banii. Își amintea bine că-l încuiase. Acum însă cheia era în broască și înăuntru nu se aflau decît niște hirtii fără însemnătate. Stupefiat, Eugen incremeni. Civili schimbară priviri, dialogul fu reluat, însă pe nesimțite întrebările nu mai cereau amănunte în legătură cu A B, ci cu Eugen însuși. „Nu mă cred“ — gândi Eugen și începu să-l doară capul violent. Oamenii se uitară la ceas, îi mulțumiră și-l sfătuiră să se îngrijească. De rest se vor ocupa ei. Declarația portăresei — „E bolnav săracu' domnu' profesor, a răcit, are febră și auirează, eu, să iertați, n-am putut scăpa de gura lui, bolnavului trebuie să-i faci toate poftele, că asta a fost soarta mea, să...“ — îi edifică. Plecară rizînd, Eugen îi văzu urcîndu-se în mașină. Dispăru și omul în uniformă.

Se tîrî pînă la dulap și cercetă sertarul. Nu s-ar fi mirat dacă acolo, de data aceasta, ar fi găsit teancul de bancnote. Nu s-ar fi mirat de nimic, realul se confunda cu halucinația, și invers. Mai păstra totuși un dram de luciditate pentru a se întreba dacă este într-adevăr grav bolnav. Ajunse din nou în pat, dîrdîind de frig, și fu mulțumit că nu l-a surprins portăreasa umblînd prin odaie. Apoi pereții își îndoiră colțurile, încăperea deveni circulară, un cilindru perfect, se coloră în roz și o muzică stranie clocoti printre obiecte, ca o cataractă. Totul se întunecă treptat, spre cafeniu, și Eugen nu mai văzu nimic.

IV

1.

Glugile cafenii, sutele de glugi cafenii acoperind privirile, glugile mari, obligînd ochii să vadă doar pămîntul, trupurile învelite în rase cafenii, strînse la mijloc cu un curmei de cînepă, amfiteatrul cafeniu și, în mijloc, jos, el, prăbușit. „Numai Stăpînul are puțința de a vedea miezul lucrurilor!“ „Miezul lucrurilor!“ „Miezul lucrurilor!“ Mîini scheletice aprinzîndu-i carnea. „Mărturisește-ți erezia!“ „Erezia!“ „Erezia!“ Corul cafeniu cînta dulce vorbe barbare despre iubire. „Mărturisesc: Văd!“ Clocot. „Vede!“ „Vede!“ Nu-l durea nimic. Numai sufletul. O imensă încordare. Revoltă și milă. De jur împrejur, glugile cafenii. Privi prin stofa aspră și văzu orbitele goale. Și trupurile acelea bănuiră cuvîntul de pe buzele lui și strigară: „Erezie!“ Cineva îi șoptea la ureche blînd, insinuant, un șuvoi cald de miere de vară, galben-ruginie: „La ce-ți folosește să vezi prin lucruri? La ce-ți folosește? La ce-ți folosește?“ Era zdrobit, la pămînt, și totuși dominînd scările circulare pe care se sprijinea cerul, și tumultul vocilor răgușite de cîntec se lăbărta ca un lichid milos printre pietre și printre tălpile crăpate și murdare. Marele inchișitor ședea într-un jilț de catifea sîngerie, el singur avea ochi, și pleoape, și priviri, și creier, creierul — Eugen văzu! — era acoperit de un vâl sîngeriu, „cîteva legături prost făcute, șocuri electrice necesare“, disperarea robilor și mînia lor inconștientă. Rugul. Un rug imens, ca o piramidă, bine întocmit, cu grijă și cu groază de rob. Frumos. Lemne uscate, găteje. Perfect. Piața

enormă, veselia îngrozită a mulțimii. „Roagă-te ! Cere îndurare !“ Pășea pe scările estradei care-l apropia de stîlpul din mijlocul rugului, un trunchi înalt, ca un obelisc. Stîlpul necesar. „La ce-ți folosește ?“ — șușotea glasul acela, curgînd. Timpul își pierduse însemnătatea, secolele se confundau cu orele marii veșnicii. Eugen smulse o torță, ajunse sus, lângă stîlpul acela ca un obelisc și, nu putu minți : „Văd !“ Glugile cafenii îl înlănțuiau. Și gîndi : „Dar la ce folosește ?“ Aprinse rugul și flăcările îl cuprinseseră. Cerul era negru, închis, și el urca înspre el ca un abur mirosind a trup de om ars. Apoi cerul căzu odată cu norii încărcăți de ploaie, și începu să plouă. Eugen, o mîină de cenușă, se replămădi și respiră liber...

2.

Orașul se ridica vertical, miliarde de lumini se le-găneau deasupra. „Eu văd miezul lucrurilor !“ — strigă Eugen și oamenii, orașul era plin de oameni cu frunțile descoperite, oamenii aceia surideau cu indulgență : „Noi toți vedem !“ „Și la ce vă servește ?“ „Căutăm esențialul și-l găsim !“ „Și ce este esențial ?“ „Noi !“ „Nu-nțe-leg !“ Urmau zile sau ani în care Eugen se trudea să înțeleagă. „M-am născut prea devreme !“ Își clădea în fiecare ceas un turn și oamenii îi arătau planuri, planurile erau de neînțeles, îl durea violent capul, și punea cărămidă pe cărămidă, fără să reușească nici un pas în înălțime. „M-am născut prea tîrziu !“ Culoarele erau altele, culori necunoscute, distanțele se măsurau altfel. Descoperi într-un tîrziu, era bătrîn, foarte bătrîn printre oamenii tineri din oraș, descoperi un loc îngrădit de care nu se apropia nimeni. De acolo oamenii luaseră tot ce le putea fi de folos. Eugen păși pe poartă. Își căuta timpul...

În primăvară făcu prima plimbare în oraș. O ușoară amnezie îi dădea senzația că e fericit. Mergea printre oameni, nu le lua în seamă privirile, se gîdea la un oraș de pe marginea fluviului, uitase că acolo nu mai avea pe nimeni și se bucura de culorile regăsite. În vechiul scuar, Daniel îl întîmpină mai înalt și parcă mai stîngaci. Lorina era așezată pe aceeași bancă. „Ce s-a întîmplat? — vru să știe, iscodindu-l cu o curiozitate duioasă —, te-am așteptat mereu și n-am avut cum să aflăm unde locuiești. Te-am fi căutat.“ „Ce slab ești! — exclamă Daniel —, ți se văd coastele!“ Lorina rîse. „De unde știi tu asta?“ „Le văd doar!“ Eugen îi cuprinse pe amîndoi cu privirea. Lorina îi apărea ca o veche prietenă din copilărie. Avea nevoie s-o îmbrățișeze. Vorbele copilului ajunseră tîrziu în mintea lui. O bănuială teribilă îl făcu să ametească. „Daniel, vino lîngă mine!“ Copilul se așază alături. Soarele bătea pieziș în creștetul lui blond. Eugen îl mîngîie, îi tremurau mîinile de emoție. „Daniel, spune-mi...“ Nu știa cum să întrebe. Lorina îi simți emoția și deveni atentă. Dar Eugen încă nu vorbea. Daniel se plictisise. „Daniel, spune-mi...“ Se opri din nou. „Mai am eu briceagul acela, știi care?“ Copilul se uită spre buzunarele lui. „Sigur că da.“ „Unde este?“ „Aici!“ — și arată. Lorina nu înțelegea. „Ce joc este acesta?“ Eugen se înăbușea. „Daniel, vrei să-mi desenezi ceva?“ „Pentru tine?“ „Da.“ Scoase creionul și o bucată de hîrtie. „Ce să-ți desenez?“ „Mîna mea. Dar nu așa cum este, ci așa cum poți s-o vezi tu înăuntru!“ Daniel îl privi cu seriozitate și cu bucurie. Deodată părea mai îndrăzneț, asta se ghicea din sclipirea ochilor. „Jocul l-am inventat eu singur. Odată am vrut să-l jucăm amîndoi, dar am uitat. Cine ți l-a arătat?“ „Nimeni. L-am visat.“ Copilul luă creionul și cu migală desenă mai întîi falangele, apoi metacarpul. Lorina dorea să întrebe ceva, dar Eugen îi făcu semn să tacă. Se transfigurase. „Gata!“ — spuse Daniel. Eugen luă hîrtia și o examinează

atent. Voia să fie sigur, nu știa nici el de ce anume. Apoi, brusc, îmbrățișă copilul și-l sărută, îl strînse, înnebunit subit. Sări într-un picior, făcu pîruete. Daniel rîdea încîntat. „Nu sînt singur!“ — strigă Eugen. Era un țipăt adînc, că o eliberare. Lorina îl privea năucită. „Ce s-a întîmplat?“ Daniel încă mai rîdea.

4

„N-ai dreptul să te eschivezi, îi spuse ea. Poate că acesta este destinul tău : să fii de folos indirect, pasiv, lăsîndu-te cercetat, testat...“ „Știu. Numai de-ar reuși să tragă niște concluzii ferme.“ „Oricum, noi vom fi lîngă tine. Vom fi împreună...“ „Tu ce zici, Daniel?“ „Da, tată.“

CUPRINS

AEYO 5

ACCIDENTUL 66

SALT ÎN MÎINE 104

Început : LUCIAN HANU
Tehnoredactor : CORNEL CRISTENIU
Hos. de tipar în 1911, 1912, 1913, 1914
Com. de tipar 13
Tiparul executat sub conducerea
nr. 1121 în
înregistrarea notărilor
"12 Decembrie 1917".
Str. Gărgara Alexandru 29-31
Bucureşti,
Reproducere în conformanţă

CUPRINS

2 OYEA

ACCIDENTUL 88

SALT IN MINE 104

Lector : LUCIAN HANU
Tehnoredactor : CORNEL CRISTESCU

*Bun de tipar 16.VII.1984. Apărut 1984.
Comanda nr. 2534.
Coli de tipar 13.*

Tiparul executat sub comanda
nr. 1151 la
Întreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918“,
Str. Grigore Alexandrescu 89—97,
București,
Republica Socialistă România

Fantastic Club

Lei 10,50

ÎN ACEEAȘI COLECȚIE

au mai apărut :

Liuben Dilov

DRUMUL LUI ICAR

Lucian Ionică

ZIUA CONFUZĂ

Romulus Bărbulescu

CATHARSIS

Leonard Oprea

DOMENII INTERZISE

Alexandru Ungureanu

MARELE PRAG

Sub tipar :

Gheorghe Păun

SFERA PARALELĂ